

C
చారిత్రక కాలసూచి 8405
182

సంకలనకర్త
జె. రామచంద్ర రెడ్డి

C1

1

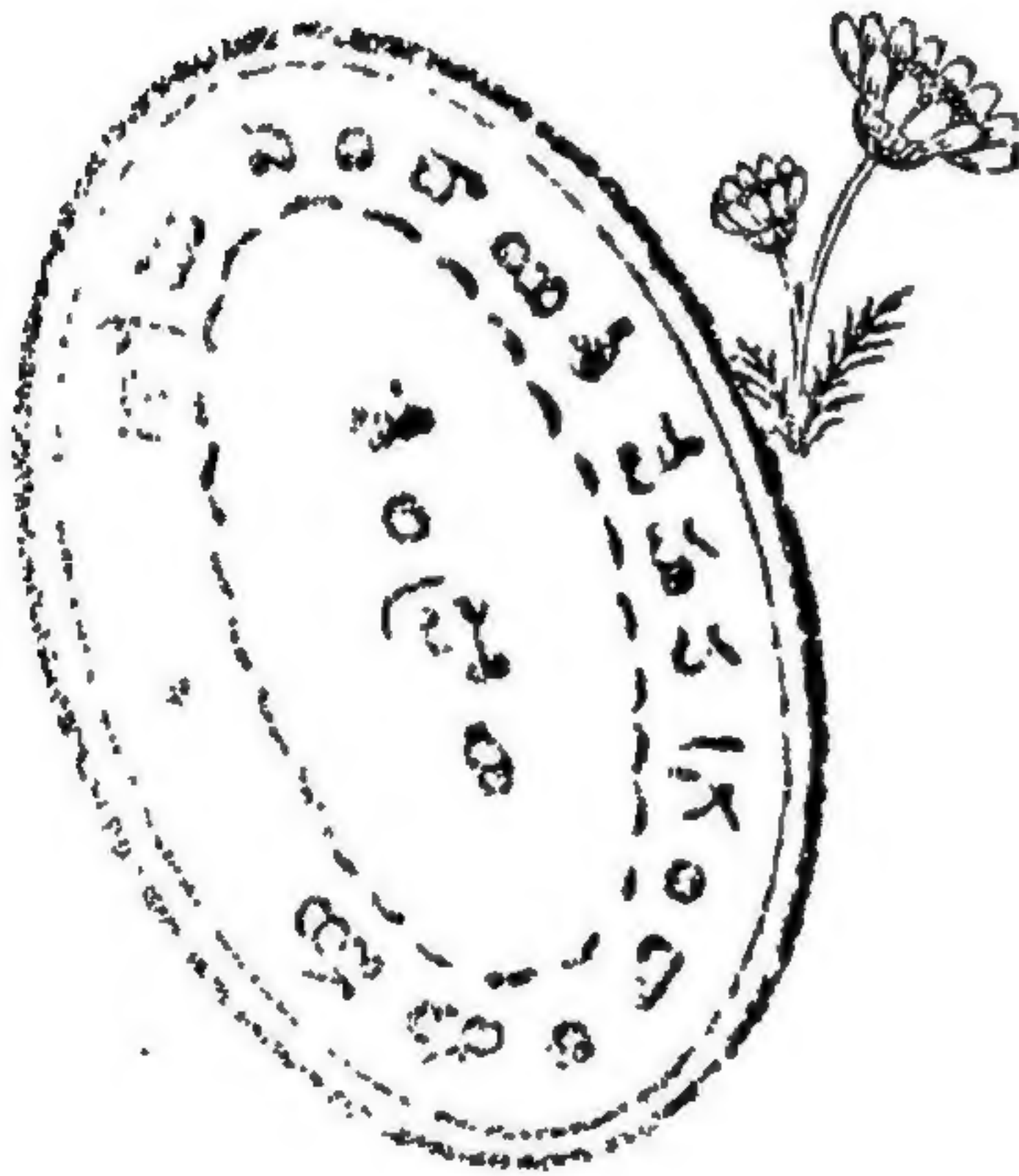
వీ.వి. పబ్లికేషన్స్
 టి.ఎం. నకు బహుమతి TPLA 108B 197
 చారిత్రక కాలసూచి

For Favour of Review

25-1-59

2 8465
 1 182

V.R. POKHARAL
 DIST. OF
 POKHARAL
 1959

సంకలనకర్త

జ. రామచంద్ర రెడ్డి

11

ప్రథమ ముద్రణ

1000 ప్రతులు

జనవరి 1959

వెల రు 1-50

ప్రతులకు:

జె. రామచంద్ర రెడ్డి

చవ్వారిపల్లె

పైడిపాలెం (Post)

కడప జిల్లా

V. R. Rao

వే. గ్రం. సకు బహుమతి

2 8405
182

ప్రవేశిక

భారత దేశపు చరిత్రలోని వివిధ కాలాలను తెలియజేయు సమాచారం ముఖ్యముగా శాసనములపై ఆధారపడియున్నది. అట్టి శాసనములు మనకు ఆశోకచక్రవర్తి కాలంనుంచి మాత్రమే లభిస్తున్నవి. దేశంలో నలుమూలలా లభించే వివిధశాసనములు క్రోడీకరించి వాటిని పరిశోధకులచే పరిశీలింపజేసే కార్యభారాన్ని ప్రభుత్వమే నిర్వహించే యడల యిలాంటి గ్రంథం కొంతవరకైనా ఒకరూపాన్ని ధరించగలదు. యింతవరకు కొంతమంది వ్యక్తులు మాత్రమే తమకున్న అవకాశాలను పురస్కరించుకొని తమకు లభ్యమయిన శాసనాలను పరిశీలించి వాటి సారాంశాలను వ్యాస రూపకముగాను గ్రంథరూపకముగానూ ప్రకటించటం మాత్రమే జరుగుతూవచ్చినది. అటువంటి వ్యాసములను గ్రంథములను అమితశ్రమతో పరిశీలించి వాటిల్లోని ప్రముఖఘట్టములను ఆయా కాలములతో సేకరించటం మాత్రమే నేను చేసినపని. అయితే యీ సందర్భంలో ఒకగొప్పవైవిధ్యాన్ని ఎదుర్కొనవలసివచ్చినది. ఒకఘటనను తీసుకొన్నప్పుడు ఒకేకాలము ఒకేవిషయముతో కాక నలుగురు నాలుగు నాలుగు రకములుగా కాలభేదములతోనో లేక విషయభేదములతోనో తెలియజేస్తున్నప్పుడు అందులో ఏదిసరైనది? ఏదిసరికానిది? అని నిర్ణయించుకొనుటలో చాలాతికమక పడి ఒక్కొక్క విషయాన్ని తేల్చుకొనేటందుకు ఎక్కువకాలాన్ని ఎక్కువశ్రమను వినియోగించవలసి వచ్చినది. అయినప్పటికీ యీ విషయంలో పూర్ణంగా సఫలడనయ్యానని చెప్పలేక

పోతున్నాను. కానీ అలాంటి సందర్భాలు ఏ కొద్దిగా మాత్రమో ఉన్నాయి. ఎక్కువభాగం పరిశోధకులందరియొక్క వికగ్రీవనిర్ణయాధికారాన్ని పొందియున్నవని తెలియజేయుటకు సంతసిస్తున్నాను. వైవిధ్యములతో కూడుకున్న విషయములు యింకా ఏవైనావుంటే పెద్దలైనవారు వాటినితగు అధారములతో నాకు అందించే యడల వాటిని సహస్రాభివందనములతో స్వీకరించి సంస్కరించుకొనగలసని మనవిచేసుకుంటున్నాను.

యీ గ్రంథం రాజకీయరంగంలో పనిచేయువారికి ఉపాధ్యాయులకు విద్యాప్తులకు ఎక్కువ ఉపయోగకరమైనదిగావుండగలదనీ సాధారణప్రజలకు కూడా చారిత్రకానుభవాన్ని సులభపద్ధతిలో చాలా త్వరగా అలవడజేయగలదనే సంకల్పంతోపడిన నా యీ శ్రమకు విలువను ఆంధ్ర పాఠకలోకం ప్రసాదించి యీ గ్రంథం మునుముందు విస్తృతరూపాన్ని ధరించగలందులకు సహకరించగలరని విశ్వసిస్తున్నాను.

అడిగినంతనే ఉదారభావంతో కొన్ని సలహాలొసంగి పూఫ్ను సరిదిద్దు కార్యభారాన్ని స్వీకరించి నిర్వహించిన మిత్రులు శ్రీ ఆర్. రామచంద్రారెడ్డి గార్కి కృతజ్ఞతాభివందనములు.

జై ఆర్. రెడ్డి.

8-1-59.

చారిత్రక కాలసూచి

1000 కోట్లు సంవత్సరాల క్రితమే మనము నివసిస్తున్న భూమి అవతరించివుండాలని రష్యాలోని సముద్ర తత్వశాస్త్రజ్ఞుడు ప్రొఫెసర్ లేవ్ జెంకవిచ్. మహాసముద్రాల అడుగు భాగంలోని పదార్థాలను పరిశోధించి, తెలియజేస్తున్నాడు. యిది సరైన అంచనాయేనని ఆయాభావన.

500 కోట్లు సంవత్సరాలనాడు, భూమి అవతరించిందని యురేనియం పదార్థపరిశోధకులు అభిప్రాయ పడుతున్నారు.

199 584 5052 భారతీయ ప్రాచీనగణిత శాస్త్రాన్ని ముసరించి, ప్రాచీన ఉద్భవించేందుకు మూలతత్వ స్వరూపమయిన పంచభూతాత్మక గుణగూర్తనయిన భూమి అవిచ్ఛిన్నమైన కాలమిది. యీ కాలాన్ని యుగాలుగా విభాగించినప్పుడు, కృతత్రేతా ద్వాపర కలియుగ చతుష్టయముకు 4320000 సంవత్సరాలు కలిసి ఒక మహాయుగ మనబడును. అలాంటి 71 మహాయుగములు కలిసి 306720000 ఒక మన్వంతరం అవుతుంది. యీలాంటి మన్వంతరములు ఆరు గడచిపోయాయి. ప్రస్తుతం 7 వ మన్వంతరంలో 15520000 ఏండ్లు గడచి ప్రస్తుతం కలియుగంలో 5052 ఏండ్లు గడచిపోయాయి. అంటే యీ సంపూర్ణ 7వ మన్వంతరంతో కలిసి రెండువందల కోట్ల ఏండ్లను కొద్దితక్కువ అవుతూవుంది. విశేషమేమంటే ఆధునిక విజ్ఞానంకూడా, దాదాపు రెండువందల కోట్ల ఏండ్లనాడు ద్రవరూపంలో నున్న ఒక పంటి (సీహరము) పదార్థము ఘనీభవించి భూమిగా ఏర్పడి వుండవచ్చుననే సిద్ధాంతానికి వస్తువుంది.

200-130 కోట్ల ఏండ్ల మధ్య కాలముంతా ఆరంభయుగం. యీ దశలో భూమి, నీరు మాత్రమే ఏర్పడి యుండెడిది.

130-40 కోట్ల ఏండ్ల మధ్య కాలంలో కూడా ప్రాణులు ఆవిర్భవించలేదు. కానీ, ప్రాణి ఉత్పత్తికి అవసరమైన గుణాత్మక మార్పులు యీ భూమి, నీటిలో కలిగాయి. వాతావరణం పరిపక్వదశకు చేరుకుంది.

50 కోట్ల ఏండ్లునాటి కాలాన్ని పురాణజీవయుగం అని చెప్పవచ్చు. అందులో సముద్రములు, నాచు నీటికిములు, సముద్రపుచేపలు వర్షాలు ఉత్పన్నమయ్యేవి.

20 కోట్ల ఏండ్లు మధ్యజీవయుగం, మొట్టమొదట నేల మొక్కలు, కప్పలు, బల్లులు, తాజేల్లు వగైరాలు ఉత్పన్నమయ్యాయి. దీన్నే కూర్మయుగమని చెప్పవచ్చు.

8 కోట్ల ఏండ్లు తుప్పయి, తాల్లు, పాములు, మొసళ్లు, రనోపార్లు, గింజలచెట్లు వగైరాలంతా ఉత్పన్నమయ్యాయి చెప్పవచ్చు.

4 కోట్ల ఏండ్లు - మహాగిరులు, పక్షులు, వరాహ సంబంధసన్నత జంతువులు, గడ్డి, అడవిచెట్లు వగైరాలంతా ఉత్పన్నమయ్యాయి. యీ కాలాన్ని, నవజీవయుగము అనిపిలుస్తారు.

2 1/2 లక్షల ఏండ్లనాడు అగ్నినికయుగము లేక నారసింహయుగము అని పిలుస్తారు. గచ్చన్న రవానరులు, ఛింపాంజి గొరిల్లా, వాడిల్బర్గు నరుడు, ఉదయనరుడు, నియాండర్తలకు వగైరా పరివర్తనలు జరిగి ఆదిమ మానవుడు ఆవిర్భవించేందుకు ఆసన్నకాలమిది.

1 లక్ష 50 వేల ఏళ్ల మధ్య కాలం గుహవాసులు, రొడీసియనులు, తయారయాయులే ఆదిమమానవుడు తయారయ్యాడన్న మాట (మాటలు లేవు).

30 వేల ఏళ్ల నాటికాలాన్ని నరయుగం అనిపిలుస్తారు. యిది పూర్వ శిలాయుగం. వేట వ్యవసాయారంభము, జాతరలు, పనిముట్లు వగైరాలంతా ఉత్పన్నమయ్యాయి.

15 వేల ఏళ్ల నాటికాలాన్ని సూర్యశిలాయుగం అంటారు. సుమేరియనులు, ఆర్యులు వగైరా జాతులు కూడా ఏర్పడినాయి.

10, 8 వేల ఏళ్ల నుంచి చారిత్రక యుగమని పిలువబడుతూవుంది. అంటే యీ కాలంనుంచీ మానవజాతి చరిత్రను నువ్వం ఊహించవచ్చు.

100,000,0 ఏల్లనాడు, భూస్థితి గుణాత్మక పరిపక్వతచెందిన పంచభూతాలు కల్రియుండి సూక్ష్మజీవరాసులకాలంనాటికే గడిచిపోయిందని, మానవపరివర్తనకు అనుకూలించే జీవినూతా ఉత్పన్నమయిందనీ,

ఆయిదులక్షల ఏల్లనాటికే పరిపక్వతచెందిన మానవ అస్థిత్వం ఏర్పడిందనీ అంటే మానవాకారపు మృగజాతి ఆవిర్భవించిందనీ, కొంతమంది జైన్లనికులు తమ అభిప్రాయాన్నిస్తున్నారు.

100,00 ఏల్ల నాటికి మానవుడు నాగరికుడయ్యాడు. అంటే గుహాంతర్భాగాలలోనూ, చెట్లకొమ్మలపైన మాత్రమే నివసించటంపోయి, బైటప్రదేశాల్లో నివసించటమూ, మాటలాడటమూ కలిసికట్టుగా జీవి చటమూ వస్తారా విజయాలను సాధించాడు. యీ రెండు అభిప్రాయాలు కూడా కొద్ది తేడా అనుసరించినప్పటికీ పైవాటితో కలుస్తూనే వున్నాయి.

“10 లేక 8 వేల సంవత్సరాల క్రితమే ఆర్యులు భారతదేశానికి వచ్చారనీ 7-8 వేల సం॥ ప్రాంతంలో వేదరచన జరిగిందనీ 5-6 వేల సం॥ ప్రాంతంలో రామరావణ యుద్ధంజరిగిందనీ 3 వేల సం॥ ప్రాంతంలో మహాభారత యుద్ధంజరిగిందనీ విషయాలను అంటే 1920 ప్రాంతం వరకు భారతీయశాస్త్రజ్ఞులు, విశ్వసించేవారు. యిదేవిశ్వాసాన్ని కలిగివారు నేడుకూడా లేకపోలేదు. కాని యిటీవలి చారిత్ర పరిశోధకులు కొంతమంది 5 లేక 6 వేల సం॥ ప్రాంతంలో ఆర్యులు భారతదేశానికి వచ్చారనీ 2000-2500 మధ్యకాలంలో రామరావణ యుద్ధంజరిగిందనీ, 1000-1500 మధ్య కాలంలో మహాభారత యుద్ధం జరిగిందనీ అభిప్రాయపడుచున్నారు. “ఆర్యులు భారతదేశం ప్రవేశించక పూర్వం ప్రాచీన భారతవాసులు, 6 లేక 8 వేల సం॥రాల మధ్య గొప్ప సంస్కృతి సభ్యతలను కలిగివుండినారనే విషయం పౌరాణిక సాహిత్యం స్పష్టంచేస్తూవుంది. పౌరాణిక సాహిత్యాధారాలే కాక, హరప్ప, మొహంజదరో అడిచనలూరు వస్తారా ప్రదేశాలలో లభ్యమవుతున్న ప్రాచీన నగరశిథిలా వశేషాలద్వారా కూడా యీ విషయం స్పష్టమవుతున్నది. వీరు చాలాకాలంనుంచి స్థిరనివాసులుగావుండటమే యీ అభివృద్ధికి కారణం. వైద్యరంగంలో వీరు సాధించిన ఘనవిజయాలు నునకు ఆర్యులరచనలనుంచే తెలియవస్తాయి. రామరావణయుద్ధానికి పూర్వమే ఆర్యయుధులు కొంతమంది, ప్రముఖంగా విశ్వమిత్ర, భర

ద్వాజ అగస్త్య వైరాళు ఆర్యేతర ప్రదేశాలు (వక్షణభారతదేశం) సంచరించి ఆర్య ఆర్యేతరుల మధ్య సుహృద్భావ పూరిత నాతావరణాన్ని కల్పించేందుకు కృషిచేశారు.

6776 మహాభారత యుద్ధకాలమనీ అంతకు పూర్వం 3460 ఏండ్ల నాటివాడు మనువుఅనే విషయాన్ని పురాణాలు సూచిస్తాయి.

3101 ఏల్ల నాడు కళియుగారంభమయింది.

5000 యీ కాలపు నాటి రాతిపరికరాలు, హిమాశయ పర్వత శ్రేణులలో జమ్మకు ఉత్తరముగా జరిగిన త్రవ్వకాలలో దొరికినవి రాతియుగంలోని ప్రజలు కొంతమంది యిక్కడ నివసించి చక్కనిరాతిపని ముట్లు తయారుచేస్తూవుండినట్లు తెలియపస్తూవుంది.

“మహాభారతయుద్ధ ఆధిపత్యమయిన రాజా యుధిష్టిరుని (ధర్మరాజు) తో గ్వాసరియుగాంతమయి కళియుగారంభమవుతుంది. ధర్మరాజు మొదలు కొని ఆర్యావర్తాన్ని పరిపాలించిన రాజుల పేర్లు, వాటి పరిమితకాలాన్నీ 1782 లో వ్రాయబడిన ఒక ప్రాచీన యితహాస గ్రంథాన్నుండి “హరి శ్చంద్ర చంద్రిక” అను వార్షిక పత్రికలో ప్రచురించబడింది. యిందులో మహారాజా యశపాలుని వరకు ధర్మరాజునుంచి పరిపాలించినవారు మొత్తం 124 మంది, 4157 సం॥ 7 నెల 4 దినాలు పరిపాలించారు.

సం॥ నె॥ ది॥

36- 8-25	గాజాయుధిష్ఠి (ధర్మరాజు)
60- 0- 0	పరీక్షితు
84- 7-23	జనమేజయుడు.
82- 8-22	రాజా అశ్వమేధుడు.
88- 2- 8	రెండవ రాముడు.
81-11-27	ఛత్రువులుడు.
75- 3-18	చిత్రరథుడు.
75-10-24	దుష్ట శైల్యుడు.
74- 7-21	రాజా ఉగ్రసేనుడు.
78- 7-21	రాజా శూరసేనుడు.

69- 5- 5	భువనపతి.
65-10- 4	రణజిత్.
64- 7- 4	ఋక్షిత్.
62- 0-24	సుఖదేవ్.
51-10- 2	నరహరిదేవ్.
42-11- 2	నుచరితుడు.
58-10- 8	రెండవ శూరసేనుడు.
55- 8-18	పర్వతసేనుడు.
52-10-10	మేధావి.
50- 8-21	సోనచీరుడు.
47- 9-20	భీమదేవుడు.
45-11-23	నృహరిదేవుడు.
44- 8- 7	గాజా పూర్ణమల్లుడు.
44-10- 8	కరదజీవుడు.
50-10- 8	అలంభికుడు.
38- 9- 0	ఉదయపాలుడు.
40-10-16	భువనమల్లుడు.
32- 0- 6	దమాతురుడు.
58- 5- 8	భీమపాలుడు.
48-11-11	క్షేమకుడు.

1770-11-10 ఏండ్లు యీ 30 మంది రాజులు పరిపాలించారు.
అటు తర్వాత క్షేమకుని ప్రధానమంత్రి విశ్రావుడు క్షేమకుని సంహరించి
రాజు అయ్యాడు. తర్వాత

17- 3- 2	విశ్రావుడు
42- 8- 2	పునసేనుడు
52-10- 7	వీరసేనుడు
47- 8-23	అనంగశాయి
35- 9-17	హరిజిత్
44- 2-23	నరససేనుడు
30- 2-21	సుఖపాతాల్

42-- 9-24	వద్రుతుడు
32-- 2-14	సజ్జుడు
27-- 3-16	3వ, దురచూడుడు
22-11-25	అమిపాలుడు
25-- 4-12	దశరథుడు
31-- 8-11	వీరసాలుడు
47-- 0-14	వీరపాలసేనుడు

“విశ్రవనివంశం 500 సం॥ 3 నె॥ 17 ది॥ పరిపాలించిన తర్వాత రాజా వీరపాలసేనుని ప్రధానమంత్రి వీరమహుడు వీరపాలుని సంహరించి రాజ్యాన్ని ఆక్రమించుకున్నాడు. అటు తర్వాత॥

35-10- 8	వీరమహుడు
27-- 7-19	అజితసింహుడు
28-- 3-10	సర్వదత్తుడు
15-- 4-10	భువనపతి
21-- 2-13	వీర సేనుడు
40-- 8- 7	మహీపాలుడు
26-- 4- 3	శత్రుబ్ధులుడు
17-- 2-10	సంఘరాజ్
28-11-10	తేజపాలుడు
37-- 7-21	మణిక్ చంక్
42-- 5-10	కామ సేనుడు
8-11-13	శత్రుమర్దనుడు
28-- 9-17	జీవనమోక్షుడు
26-10-10	హరిహర్
35-- 2-20	రెండవ వీర సేనుడు
23-11-13	ఆదిత్యకేతువు

యీ 445 సం॥ 5 నె॥ 3 ది॥ 16 మందిరాజులుపాలించిన అనంతరం మగధదేశాన్ని పాలిస్తున్న ఆదిత్యకేతువును ప్రయాగరాజైన ధరధరఅక్షతను సంహరించి రాజ్యాన్ని ఆక్రమించాడు అటు తర్వాత

42- 7-24	రాజాగంగుడు
41- 2-29	రాజామహర్షి
50-10-19	సరచ్చీ
30- 3- 8	మహాయుద్ధ
28- 5-25	దురి నాథుడు
45- 2- 5	జేవనరాజు
47- 4-28	రుద్రసేనుడు
52-10- 8	ఆరీలకుడు
36- 0- 0	రాజపాలుడు

యా వంశం 374 సం॥ 11 నె॥ 26 ది॥ పాలించిన తర్వాత రాజ పాలునిసామంతుడు, మహీనపాలుడు రాజపాలుని సంహరించిరాజ్యాన్ని పాలించాడు. యితను 14 సం॥ పాలించినఅనంతరం ఉజ్జయినిని పాలిస్తున్న (అవంతి) గాజా విక్రమాదిత్యుడు మహాపాలుని సంహరించి రాజ్యాన్ని ఆక్రమించాడు. విక్రమాదిత్యుని శాలివాహన (ఉమరావు) సముద్రపాలయోగి (పెడకరాజు) జయించిరాజ్యాన్ని హస్తగతంచేసుకున్నాడు అటుతర్వాత యితర వంశం.

54- 2-20	శముద్రపాలుడు
36- 5- 4	చంద్రపాలుడు
11- 4- 4	మహాయపాలుడు
27- 1-29	దేవపాలుడు
18- 0-20	నరసింహ పాలుడు
27- 1-28	సోమపాలుడు
22- 3-25	రిఘుపాలుడు
27- 1-17	గోవింద పాలుడు
36-11-13	అశ్వతపాలుడు
12- 5-27	బలీపాలుడు
13- 8- 4	మహిపాలుడు
14- 8- 4	హరీపాలుడు
11-10-13	సీసపాలుడు (యితనినే చరిత్రలో భీమ పాలుడని పూర్వం వర్ణపహరిస్తారు)

17-10-19 మదనపాలుడు
 16- 2- 2 కర్మపాలుడు
 24-11-13 విక్రమపాలుడు

యీ వంశం 372 సం॥ 4 నె॥ 27 ది॥ పాలించిన అనంతరం పశ్చిమాధిపత్య అయిన మలుఖచందు బోహరా దాడిచేసి విక్రమపాలుని సంహరించి యింద్రప్రస్థాన్ని ఆక్రమించాడు. తదనంతరం

54- 2-10 మలుఖచందు.
 10- 0- 5 అమీనచందు (యితనే చరిత్రలో మానిక్ చందు అని పిలువబడింది)
 13-11- 8 గానుచందు
 14- 9-24 హరిచందు
 10- 5- 4 కళ్యాణచందు
 16- 2- 9 భీమచందు
 26- 3-22 లోపచందు
 31- 7-12 గోవిందచందు
 1- 0- 0 రాణీ పద్మావతీ

యీ వంశం 10 మంది మొత్తం 191 సం॥ 1 నె॥ 16 ది॥ పాలించిన అనంతరం గోవిందచందు భార్య రాణీపద్మావతి నిస్సంతానంగావని పోవటం మూలాన రాజమూఖులు ఆలోచించి హరిప్రేమ లేక వైరాగ్యము నీతనిని సింహాసనంపై కూర్చుండబెట్టారు. అతని వంశం.

7- 5-16 హరిప్రేమ - వైరాగ్య.
 22- 2- 8 గోవిందప్రేమ
 1- 7-28 గోపాలప్రేమ

యీ వంశంలో 4రు మొత్తం 50 సం॥ 21 ది॥ పాలించిన తర్వాత రాజా మహాబాహు రాజ్యత్యాగంచేసి, అరణ్యవాసం వల్లిపోయాడు. యీ సమాచారాన్ని విని బెంగాల్ ను పాలిస్తున్న ఆగ్నేసేనుడు యింద్రప్రస్థానికివచ్చి, రాజ్యపాలన ఆరంభించాడు. తర్వాత

18- 5-21	రాజా ఆస్థీసేనుడు.
12- 4- 2	విలావలసేనుడు.
15- 7-12	కేశవసేనుడు.
12- 4- 2	మాధవసేనుడు.
20-11-27	మయూరసేనుడు.
5-10- 9	భీమసేనుడు.
4- 8-21	కళ్యాణసేనుడు.
12- 0-25	హరిసేనుడు.
8-11-15	క్షేమసేనుడు.
2- 2-29	నారాయణసేనుడు.
26-10- 0	లక్ష్మీసేనుడు.
11- 5-19	దామోదరసేనుడు.

యీ వంశం 12 మంది 151-11-2 ఏండ్లు పాలించిన తర్వాత రాజా దామోదరసేనుడు, తన వైన్యాధిపతిని అవమానించి హింసించిన కారణంగా సేనాని అయిన దీపసింహుడు సేననుకూడదీసి దామోదరసేనుని తో యుద్ధముచేసి సంహరించి దీపసింహుడు రాజ్యాన్ని హస్తగతంచేసుకున్నాడు. తర్వాత

17- 1-26	దీపసింహుడు.
14- 5- 0	గాజసింహుడు.
9- 8-11	గణసింహుడు
45- 0-15	నరసింహుడు.
8- 0- 1	జీవనసింహుడు.

యీ వంశం 6 గురు రాజులు మొత్తం 107 సం॥ 6 నె॥ 22 ది॥ పాలించిన తర్వాత జీవనసింహుడు తన వైన్యాన్ని ఉత్తరదిశకు పంపాడు. యీ అవకాశాన్ని పురస్కరించుకొని వై రాట్ ను పాలిస్తూన్న పృథ్వీరాజ చౌహాన్ దాడిచేసి యుద్ధంలో జీవనసింహుని సంహరించి రాజ్యాన్ని పాలించాడు.

12- 2-16	పృథ్వీరాజు చౌహాన్
14- 5-17	అభయపాలుడు
11- 4-14	మన్జుపాలుడు

36- 4-27 యశపాలుడు

86 సం॥ 20 ది॥ మొత్తం 5 గురు రాజులు పాలించిన తర్వాత సులతాన్ శహబుద్దీన్ గోరి గఢగజనీనుంచి దాడిచేసి 1249లో యశపాలుని ఖైదుచేసి ప్రయాగకోటలో బంధించినాడు. ఢిల్లీ సింహాసనాన్ని శహబుద్దీన్ గోరి ఆక్రమించుకొన్నాడు. (కానీ శహబుద్దీన్ గోరి పుణ్యరాజుపై కే దాడిచేసినట్లు చరిత్రలో తెలియవస్తూవుంది.) (1)

4004 నాడు ప్రపంచోత్పత్తి హఠాత్తుగా సంభవించిందని, యూరప్ లోని క్రైస్తవపండితులు, ముస్లిం పండితులు రెండువందల ఏళ్ల క్రితం వరకు నమ్మేవారు. అంతవరకు వీరికున్న సందేహమల్లా ఆ సంవత్సరం వేసవిలోనా, లేక శరదృతువులోనా అనే విషయాన్ని గురించి మాత్రమే తలలు బ్రద్దలుకొట్టుకొంటూ వుండేవారు.

3102 పంజాబులోని కాశీశకం. యాశకం క్రీ॥ పూ॥ 3102 ఫిబ్రవరి 17-18 తేదీ అర్ధరాత్రితో ప్రారంభమయింది, అని చెప్పబడుతుంది.

3130 పరీక్షితుజననం. పౌరాణికాధారాల ననుసరించి మహాభారత యుద్ధకాలంకూడా యిదేనని చెప్పబడుతూవుంది.

3130 అస్తీకుడు, జరత్కారుడు అనేమునీశ్వరుని కుమారుడు. యితని తల్లి జరత్కారి. యీమె నాగరాజైన వాసుకి సోదరి. మాతృపితృకులాల మధ్యనున్న నైమనస్యాలను తొలగించాడు. సత్యార్థ ప్రకాశిక (దయానంద సరస్వతి) సౌజన్యంతో, యీ వివరణలభ్యమయింది:- జనమేజయుని సర్పయోగంలో కెల్ల పాండిత్య ప్రకృష్టణద్వారా జనమేజయుని మెప్పించి సర్పయోగాన్ని ఆపుచేయించి, వాసుకి వగైరా నాగజాతీయుల ప్రాణాలను రక్షించాడు. యితని జీవితమే శాంతి సౌజన్యాలకొరకు అంకితం చేసిన ధీశాలి.

1142 బుగ్వేదపు ఛందోభాగరచన యీ కాలంలో జరిగిందని (మోక్షమూలర్ అభిప్రాయము)

3000 సింధుప్రాంతంలోని బరకాశా జిల్లాలో మొహంజదగ్గో - పంజాబులోని మాంటగోమరీ జిల్లాలోని హరప్ప యీ కాలానికి సంబంధించిన

(1) సత్యార్థ ప్రకాశిక (దయానంద సరస్వతి) సౌజన్యంతో యీ వివరణ లభ్యమయింది.

వని, భూతత్వ శాస్త్రపరిశోధకులు తెలియజేస్తున్నారు. యీ ప్రాంతాలలో భూమిని త్రవ్వగాబయల్పడిన ప్రాచీన నగరశిథిలావశేషాలు, నీటిద్వారా ప్రాచీన సింధునాగరికత బయల్పడుతున్నాయి. యీ సభ్యత ఆర్యులకు పూర్వం భారతదేశంలో నివసించిన అనార్యులదేననే విషయాన్ని అందరు అంగీకరిస్తున్నారు.

2182 సెమి రేనసు - నైనసులు - అస్సీరియా సామ్రాజ్యసంస్థాపకులు వీరి సెమిరేనసు అనే రాణి భారతదేశంపైన దాడిచెసినట్లు అదివిఫలమయినట్లు విలియంస్మిత్ తెలియజేస్తున్నాడు.

2000 కళింగులు. మహాభారతయుద్ధంలో కళింగులు 60 వేల రథాలతో కారివుల పక్షాన యుద్ధంచేశారు. అయితే యీ కళింగులు ప్రస్తుత కళింగ (ఆంధ్రప్రదేశ్ తవాసులుకాక గంగానదికి దక్షిణభాగంలో ఖరగపూర్ ప్రాంతాల్లో నివసిస్తున్నారేవారు, అని చరిత్రకారుల అభిప్రాయం.

1936 మహానందుని రాజ్యాభిషేకము జరిగింది. పరీక్షితు పుట్టిన తర్వాత 1150 ఏండ్లకు మహానందుడు రాజ్యానికి వచ్చాడు.

1983 నుండి 1636 వరకు మొదటి గణతంత్ర రాజ్యపాలనానంభంగా లెక్కించబడుతున్నది.

1500 ఆర్యులు భారతదేశానికివచ్చిన కాలమని పాశ్చాత్య పండితుల అభిప్రాయం. (యీ అంచనా తప్పింది)

1500 యీ కాలపునాటి శిలాశాసనం మెసపోటేమియాలో భారతీయ రచనాశైలిలో లభ్యమయింది.

1400-1300 శామాయణ రచనాకాలం అని పోప్ (ఫ్రెంచి) గొర్రెషియో (ఇటలీ) ల అభిప్రాయం.

1400 నుండి 1000 వరకు పౌరాణిక రచనాయుగమని రామేశచంద్ర దత్తుగారి అభిప్రాయం

1413 నుండి 1113 వరకు రెండవ గణతంత్ర రాజ్య కాలమని లెక్కించబడుతున్నది.

1400 లో పతంజలి యుగం నొక గొప్ప తత్వవేత్తయ్యుండెనని వివేకానందుని అభిప్రాయం.

1386 నాటికే భారతచైనా దేశాలమధ్య వాణిజ్యా వ్యాపార వ్యవహారాలు కొనసాగుతూఉండినట్లు ఆధారాలు లభ్యమవుతున్నాయి.

1100 నాటికే 28 నక్షత్రాల సిద్ధాంతం భారత చైనాదేశాలలో ప్రచారంలోకి వచ్చింది.

1086 బుద్ధనిర్వాణకాలమని ఫాహియాన్ తెలియజేశాడు. ఫాహియాన్ భారతదేశానికి తనరాకకు పూర్వం 1497 సంవత్సరాలనాడు బుద్ధనిర్వాణమైనట్లు వదంతిగా వుండినట్లు తెలియజేశాడు. దీన్నిబట్టి పై కాలంలో బుద్ధ నిర్వాణం జరిగిందని చెప్పాడు.

1001 నుండి 880 వరకు మూడవ గణతంత్ర కాలమని లెక్కించబడుతూవుంది.

975 సోలమన్ దేవాలయ నిర్మాణసందర్భంలో అలంకరణలకొరకై టైల్ రాజు హీరామ్ ఏనుగుదంతము, నెమల్లు, కోతులు వగైరాలను తెమ్మని భారతదేశానికి మనుష్యులపంపాడు. ఓఫిర్ రేవునుంచీ (అంటే బాంబాయి ప్రాంతానికి చెందిన ప్రసిద్ధ సుపార రేవు) వీటిని తెమ్మన్నట్లు చెప్పబడుతూవుంది.

9 వ|| శ|| లో నైమి శారణ్యగాథా కాలమని ఛారిత్రకుల అభిప్రాయమైయున్నది.

800-550 మధ్య కాలపువాడు, కపిలుడని మాన్డోనో అభిప్రాయం 7-8 శతాబ్దములవాడని జాన్ డేలిసు. క్రీస్తుకు పూర్వమొకటవ శతాబ్దపువాడని కొందరనగా లేదు తర్వాతవాడని కొందరు - యితను సాంఖ్యశాస్త్ర మూలకర్త. ఏమైనా కపిలుడు బుద్ధునికి పూర్వపువాడే ననటంలో సందేహం లేదు.

750 లేక 850 ఆశోకుని కాలమని మాక్సు ముల్లరు తన సంస్కృత సాహిత్య చరిత్రలో (139 పు) చీనా వ్రాతల ప్రకారం పై నిర్ణయానికి రావచ్చునని తెలియజేశాడు.

700 బోధాయకుడు! వగైరాల కాలమని చెప్పబడుతూవుంది కానీ

700 యాజ్ఞవల్క్య! పౌరాణిక సాహిత్యాన్ని సరించి యాజ్ఞవల్క్య మహాభారతకాలపు వాడుగా తెలియవస్తుంది

7 వ|| శ|| లో తక్షశిల విశ్వవిద్యాశయం ప్రశస్తిలోకి వచ్చింది, కీ|| శ|| 3వ శతాబ్ది వరకు అంటే వెయ్యిసంవత్సరాలు వికాసంచెందుతూనే వచ్చింది. యిందులో 16 విధముల విద్యా విషయములు బోధించెడివారు. అందులో ముఖ్యంగా ఆయుర్వేద (వైద్య) విషయములు ధనుర్విద్య సైనిక విద్య చిత్రలేఖనము (రంగులు వేయుట) రాతి చెక్కడము (శిల్పవిద్య) వగైరా చేతివృత్తులు, జ్యోతిషము, పశుచికిత్సా విధానము ప్రధానంగా బోధింపబడెడివి.

600 ప్రాంతం వాత్స్యాయనుడు కామసూత్రములు వగైరా రచించిన ప్రఖ్యాత శాస్త్రజ్ఞుడు. వీరికాలము యంతకుమునుపే వుంటుందని జాకోబీ సువాలి వగైరాలున్ను, కాదు యింకాయీవలివాడని కొందరు చరిత్రకారుల అభిప్రాయం.

600 ప్రాంతం కణాదుడు శైవశాస్త్ర మతస్థాపకుడు. (పరమాణువాది)

600 పాణిని ప్రసిద్ధ వ్యాకరణ సృష్టికర్త.

600 ప్రాంతంలో గౌతముడు మిథిలానగరంలో వుంటూ ధర్మ (న్యాయ) సూత్రములు రచించాడు గౌతముడు బుద్ధుని సమకాలికుడని కా|| విద్యా భూషణుని అభిప్రాయం. వీరికి మరొకరిని పేర్లుకూడా వున్నాయి. అక్షపాదుడు రెండవవేరు. అహల్యభర్త గౌతముడు యాయనేరని కొందరు. మహాభాగతం శాంతిపర్వంలో గౌతముడే మేదాతన అనికూడా చెప్పబడింది. యాయనకు పాదములయందు శేత్రములు వుండినట్లు ఒక గాథ కూడా వుంది.

600 ప్రాంతంలో ఆపస్తంబుని నాయకత్వం ఆంగ్రిలు ఒక తెగగా దక్షిణానికి బయలుదేరి వెళ్లినట్లు చెప్పబడుతూవుంది.

600-700 మధ్యకాలం కుమారిలభట్టు ప్రభాకర పండితుడు. వీని పూర్వీకామాంసాభ్యాష్యకారులు వీరు ఆంగ్రిలు.

600 ప్రాంతం పాణిని. యితని తండ్రి దేవలుడు. తల్లి దాక్షి. దాక్షి పుత్రుడనికూడా పాణినికి నామాంతరం గాంధారదేశంలోని శాలాతుర ప్రదేశంలో జన్మించాడు. శైవభక్తుడు మొదలు సంస్కృత వ్యాకరణశాస్త్రాన్ని రచించాడు. తదనంతరం జాంబవతీవిజయాన్ని రచించాడు.

కొందరువ్యాకరణవేత్త పాణినికాన్యగచణాపాణిని వేరువేరువ్యక్తులంటారు. కాదు యిద్దరూ ఒకనని తేమేంద్రుడు తేల్చివేశాడు.

6 వ|| శ|| ప్రాంతం నాట్యశాస్త్రవేత్త భరతముని. యితనికాలం సరిగానిర్ణయించుటకు ఆధారాలుచాలవు. అయినా సరిశోధకులు 6 వ||శ|| కంటే ముందువాడుమాత్రం కాదనీ కాళిదాసు భాసుడు వగైరాలంతా యితనిని పేర్కొనటాన్నీ బట్టి అతి ప్రాచీనుడేనని చెప్పవచ్చునంటారు. క్రీ|| పూ|| 1వ శతాబ్దపువాడని యిటీవల కొందరు అభిప్రాయపడుతున్నారు.

6 వ|| శ|| లో ప్రాచీన భౌతికవాదులు, బృహస్పతి, అజితకేశకంబలి, చాగ్వాకుడు వగైరాలింతా వైదిక బ్రాహ్మణులకూ వీరికి నిరంతర సాంఘికనైర్దాంతిక సంఘర్షణ జరుగుతూవుండేది.

600 ఆసురి - కపిలుని సాంఖ్యశాస్త్రాన్ని విస్తృతమొనర్చినవాడు యితని కాలమిదేనని డా|| రాధాకృష్ణన్ అభిప్రాయం.

600 పతింజలి కాశ్మీర్ దేశమున గోవర్ధనము జన్మించాడు. తల్లిగోణిక గోణికా పుత్రుడనికూడా యితనికి నామాంతరం పాణి నివ్యాకరణశాస్త్రానికి యితను భాష్యాన్నిరచించాడు, యోగసూత్రాలని. మూలకర్త యితని కాలము. క్రీ|| పూ|| 2వ శ|| మనీ, కాదు కీ|| శ|| 4వ శతాబ్దమునీ కొందరు యింకా అనేక అభిప్రాయాల వారుకూడా వున్నారు. క్రీ||పూ|| 10వ శ|| వాడని భాష్యాచార్యులు కీ|| శ|| 14వ శతాబ్ద వాడని వివేకానందుని అభిప్రాయం. కానీ యించుమించు కీ|| పూ|| 6వ శ|| అనడమే సనుంజసము అనేకుల అభిప్రాయముగాను ఉంటున్నది.

6 వ|| శ|| నాటికి ప్రాబల్యంలోనున్న ప్రజాతంత్ర దేశాలు ఆంగ్లేషదేశం - బీహారులోని ఉత్తరతూర్పు భాగాలలో ఉండినది. రాజధాని చంపానగరం నేటిభాగల్ పూర్వస్థానంలో వుండినది. కొద్దికాలం తర్వాత మగధరాజ్యం దీనిని జయించిన తన రాజధానిలోకలుపుకొంది.

6 వ|| శ|| లో పక్షియన్ లేక ఫార్సీసామ్రాట్టు డరయన్ భారతదేశంలో సింఘు పశ్చిమ పంజాబులలో కొంతభాగాన్ని పరిపాలించాడు. యితని వైన్యంలో భారతదేశానికిచెందిన ఒకవిభాగంకూడావుండేది. అందులో ఆశ్వకదళము, రథములు, గజములుకూడా వుండేవి. వీరిని పార్థియనులు పార్శవులు అని వ్యవహరించటం జరిగింది.

6 వ|| శ|| కాశీ - నేటి ఉత్తర ప్రదేశ్ లో ఉండేది. రాజధాని కూడా కాశీయే లేక వారణాశి. ఆనంతరం యిరికోసలరాజ్యంలోనినైంది.

వజ్జి యిది నీహారులోని ఉత్తరప్రాంతంలో ఉండినది. దీని రాజధాని వైశాలీ. రాజ్యవ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా ఎనిమిది ప్రజాతంత్రదేశాలు దీనిలో కలిశాయి యిది శక్తివంతమైన గణతంత్ర రాజ్యంగా విలసిల్లినది.

మల్లి యిది నేటి గోరఖాపూర్, హిమాలయపర్వతంలో వుండినది. దీనికి రెండురాజధానులుండెడివి. ఒకటి కాశీనగరం రెండవది పావా.

ఛేది యిది పత్తప్రదేశానికి దక్షిణంలోవుండినది. రాజధానిశక్తిమతి.

కురు ఇంద్రప్రస్థం లేక హస్తినాపురం ప్రాంతంలో వుండినది. దీని రాజధాని ఇంద్రప్రస్థం నేటి ఢిల్లీ.

పాంచాల యిది గంగా యమునా ప్రాంతంలో దోఆబ్ కు తూర్పు భాగంలోవుండినది. ఉత్తరపాంచాల, దక్షిణపాంచాల రెండుగావుండినది. ఉత్తరపాంచాలకు రాజధాని అహిధత్ర. దక్షిణపాంచాలకు కాంపల్య.

మత్స్య యిది నేటి జయపురం, భరితపురం, అలవర ప్రదేశాల్లో వుండినది. దీని రాజధాని విరాటనగరం నేటి జయపురంలోని వైరాట్.

శూరసేన యిది కురుజన పదానికి దక్షిణంగానూ ఛేదికి పశ్చిమాత్తరంగానూ వుండినది. దీని రాజధాని మగధ బహుశా నేటి వ్రజమండలంకు సమానంగావచ్చు.

గాంధార యిది ఆఫ్ గానిస్థాన్ లోని తూర్పుభాగం సీమాంతప్రదేశం పంజాబులోని పశ్చిమభాగం కాశ్మీరులోని ఆధికభాగం సమ్మిళితంగావుండినది. దీని రాజధాని తక్షశిల పుష్పకవతి.

కాంభోజ యిది కాశ్మీరు ఉత్తరకోస గాంధారంలోని ఉత్తరప్రదేశం. పామీరు బడఖాకాం సమ్మితంగా వుండినది. దీని రాజధాని రాజపురం.

అశ్మక్ యిది గోగావరి ప్రాంతంలో వుండినది. రాజధాని పాథన్య - నేటి పాతన లేక పాతని.

కోసల నేటి అవధమ సమాసంగా వుండినది. రాజధాని రాష్ట్రీనది గట్టునశ్రావస్తీ. ఆఖరులో యిది కాశీజనపదాన్ని విలీనంచేసుకుంది. బుద్ధ సమకాలీనుడు ప్రసేనజీత్ పాలిస్తూవుండినాడు. కొద్దికాలంతర్వాత కోసల సంపూర్ణంగామగధ రాజ్యంలో కలిసిపోయింది.

అవంతి నేటి మాళవదేశంలోవుండినది రాజధాని ఉజ్జయిని. దీనిని ప్రద్యోకత వంశస్తులు పాలిస్తూవుండినారు. బుద్ధునికాలంలో మహాసేనుడు పాలించాడు. అవంతికివత్సకు నిరంతర సంఘర్షణసాగుతుండెడిది. ఆఖరుకు అవంతికూడా క్రీ॥పూ॥ 400 ప్రాంతంలో మగధలో కలిసిపోయింది.

వత్స నేటి అల్లాచావ్ ప్రదేశంలో వుండినది. దీన్ని పాండవరంగ స్తులు పాలించారు. కాశాంబీ రాజధానీనగరం. బుద్ధునికాలంలో ఉదయ నుడు దీన్ని పాలిస్తూవుండినాడు. ప్రసిద్ధి వహించిననాడు. యితనిని ఒక తూరి అవంతి మహాసేనుడు ఖైదుచేసి ఉదయనునికి తన పుత్రునిచ్చివిడుదల చేశాడు. ఉదయనుడు బౌద్ధధర్మాన్ని ప్రోత్సహించాడు. కాలాంతరంలో వత్స కూడా మగధలో కలిసిపోయింది.

మగధ యిది దక్షిణ బీహారు లేక గంగానదికి దక్షిణభాగంలోవుండి నది రాజధాని గిరివ్రజం పర్వాతా రాజగృహంగా వుండినది దీన్నిబుద్ధుని కాలంలో బించిసారుడు పాలించాడు. యితను బౌద్ధమతా వశంబి పాట్నా సమీపంలోని పాట్ల గ్రామాన్ని ఒకకోటగా తయారుచేసుకొని కోసల నుంచి విడివిడి స్వతంత్రమయింది యీగ్రామమే ఆఖరులో పాటలీపుత్రం అని ప్రసిద్ధికెక్కినది. క్రీ॥ పూ॥ 4లో దీన్ని నాగవంశస్తులు స్వాధీనంచేసు కొన్నారు యీ వంశానికి శిశునాగుడు మూలకర్త.

ఆర్యతెగ ఒకేస్థలంలో జీవికను గడవేఅవకాశాలను కోల్పోయి కొన్ని శాఖలుగా చీలి ప్రపంచం నలువైపులకు ప్రయాణం సాగించింది. ఆందులో ఒకశాఖభారతదేశం ప్రవేశించింది. అనేవిషయాన్ని అందరు ఏక గ్రీవంగా అమోదిస్తారు. కానీ యీ ఆర్యజాతిమూల తెగవే ప్రదేశంలో నివసించింది? ఏ కాలంలో భారతదేశం ప్రవేశించింది? అనే ప్రశ్నలకు ఎక్కువమంది మధ్యాశియా అని పేర్కొంటున్నప్పటికీ యిది యింకా ఏకగ్రీవామోదంకాలేకపోతూవుంది. యిక కాలంవిషయంలోకూడా భిన్న భిన్న ధోరణులలో ఆలోచించటం జరుగుతూవుంది.

భారతీయ సాంప్రదాయ ప్రకారం కీ॥ పూ॥ 3000 ప్రాంతంలో మహాభారతయుద్ధం జరిగింది. అంతకుమునుపు 33 తరముల క్రిందట అంటే దాదాపు 15 లేక 16 వందల ఏళ్లక్రితం రామాయణయుద్ధం జరిగింది. రామ రావణయుద్ధానికి కొన్ని వందల (బహుశా 4-5 కావచ్చు) ఏళ్లక్రితం దేవాసుర సంగ్రామాలు జరిగాయి. అంటే ఆర్యులు భారతదేశం ప్రవేశించే సందర్భంలో ప్రాచీన భారతవాసులతో చేసిన యుద్ధాలు.

ఆర్యులు భారతదేశం ప్రవేశించాక ప్రప్రథమంగా వేదసాహిత్యము ఉత్పన్నమయింది. తర్వాత వేదాలను విఫలీకరించే వేద సंहితలు తయారయ్యాయి. అంతటితో యీ విధమైన సాహిత్యకాలం సమాప్తమయి ఆరణ్యకాల కాలం తర్వాత ఉపనిషత్ కాలం గడచిపోయి బౌద్ధ యుగానికి చేరుకుంటాము. బౌద్ధయుగంనుంచీ ఖచ్చితమైన అంచనాలు వేసే అవకాశాలు లేకపోయినప్పటికీ. పదులు లేక వంద సంస్కరాలు. ఆట. యిటు తేడాలతో చరిత్రను క్రమబద్ధంచేసే అవకాశాలు చాలావున్నాయి యిప్పటికే చాలాకృషి కూడా జరిగిపోయింది.

588 కాళిదాసు సంస్కృతమహాకవి. విక్రమాదిత్యుని ఆస్థాన పండితుడు యితను లంకాద్వీపపు కవిరాజా కుమారదాసునితో స్నేహం చేసి, సిలోకావెల్లి అక్కడే సమాధిఅయ్యాడు. రెండవ కాళిదాసు కీ॥ శ॥ 748 నాటినాడు మహాకవి. భవభూతి సమకాలీనుడు. మూడవ కాళిదాసు భోజునినాటివాడు. గొప్పవిద్వాంసుడు గ్రంథకర్తకూడా చరిత్రలో వీరే కాక కాళిదాసనామధేయాన్యుతులు యింకాకొందరున్నారు.

569 మహావీరుని జననం. కైసమతస్థాపకుడు. యితనిఅసలు పేరు వర్ణమానుడు. కైశాలీలో విద్యనభ్యసించి తన 33వ ఏట పార్శ్వమునిశర్ధ అహింసాసిద్ధాంతం గ్రహించి, జినుడైనాడు॥ జీను ॥ ప॥ జి॥ శబ్దము నుంచి ఉత్పన్నమయింది. జి॥ అనగా అరిషడ్వర్గాదుల జయించినవాడు. తర్వాత యితను 30 ఏండ్లవరకు మగధప్రాంతంలో పర్యటించి అహింసా తత్వసూత్రాలను ప్రచారంచేసి పావా అను పురంలో చనిపోయాడు.

555 బుద్ధునిజననం, బౌద్ధమతస్థాపకుడు. పూర్వపు నిదేహారాజ్యము లోని (నేటి ఉత్తరబీహారు) శాక్యరాజయిన శుద్ధోదనునికీ. మాయాదేవికీ జన్మించాడు. మాయాదేవి తనపుట్టిల్లి అయిన నేపాలదేశానికి పోతువుండగా

మార్గమధ్యంలో హిమాశయపర్వతప్రాంతాలవద్ద. లుంబినిలో జన్మించాడు. శామ్యులది కోసల విదేహలమధ్య చిన్నరాజ్యము. కపిలవస్తురాజధాని.

557-69 ఈశ్వరకృష్ణుడు. సాంఖ్యకారికాగ్రంథాన్ని చైనా భాషలోకి అనువదించాడు. గొప్పతత్వ శాస్త్రవేత్త. చైనాభాషలో. సాంఖ్యసప్తతి అని పేరిగ్రంథం పిల్వబడుతూవుంది. కీ॥ శ॥ 320 వాడని 280-360 వాడనీ. లేదు పద్యమ శతాబ్దవాడనీ ఈశ్వరకృష్ణుని కాలనిర్ణయం చేయటం జరుగుతూవుంది.

550 జాతుకర్ణుడు. యితను ఆసురాయణుడు యాసుక్కుల శిష్యుడు.

. బుద్ధనిర్యాణాన్ని గురించి మాక్స్ ముల్లర్ ఈవిధంగా తెలియజేశాడు. టిబెట్ సాంప్రదాయప్రకారం కొన్నికాలాలు కీ॥ పూ॥ 546-576-653-752-837-880-882-884-1060-1310-2135-2139-2148-2422-కుంటక సాంప్రదాయప్రకారం 487లో ననీబీసాంప్రదాయ ప్రకారం 639లో ననీయితతులు 544లో ననీ. విభిన్నకాలాలను నమ్ముచున్నారు.

540-487 పరమేనిద్. పరమాణుశాస్త్రవేత్త

535-427 హేరాక్లితు యునాని తత్వశాస్త్రవేత్త క్షణికవాది బుద్ధుని సమకాలికుడు.

527 మహావీరుడు (జినుని) నిర్మాణం 528 అని చైనసంప్రదాయం ఆంటుంది.

543-491 బింబిసారుని పరిపాలన.

500 నాడు ఈజిప్ట్ దేశంలోని మెంగిన్, అనే ప్రదేశంలో భారత దేశపు వ్యాపారిస్తులు నివసించినట్లు కనగొనబడింది.

500 పూర్వం హిందూదేశపు కాల్యలము. అశ్వకదళము పక్షియక సేనలతో కలిసి గ్రీకుదేశం వెళ్ళాయి.

510 పర్ష్యాచక్రవర్తి డరియస్. తనసామ్రాజ్యాన్ని మెడిటరేనియన్ సముద్రముమంచి సింధుప్రాంతంవరకు విస్తరింపజేసి. సింధుప్రాంతాన్ని

జయించేందుకు గాను ఎర్రసముద్రముగుండా పన్నియాకుచే రేండుకు. నలుందే
నోకను గొనేందుకు ఒకనావికుని నియోగించాడు ఆనా(యిప్పటిసూర్యజుకు)
చేరుకున్నాడు.

5-4 శ|| పూర్వమేఎన్నడో మాండుకోవని మత్తరచన జరిగిందని
చెప్పవచ్చు.

500 కణాదుడు లేక ఉలాకుడు వేశేషిక సిద్ధాంత మూలకర్త.
మతస్థాపకుడు. యితను వరమాణువాది. యితని వైశేషికశాస్త్రాన్ని
బౌద్ధాకృతత్వశాస్త్రం అని కూడా అంటారు. షడ్దర్శన్ అనే తత్వ
శాస్త్రాన్ని కూడా రచించాడు.

5 వ|| శ|| నాటికే ఉజ్జిష్టలోని మెంపిన్ నగరమున భారతీయవర్త
కులు వలస పొంతాన్నేర్పరచుకొని వుండినట్లు నెహూరిడిస్కవకి ఆప్
యిండియాలో కేర్కొన్నాడు.

500 నాటికే ఆంధ్రరాజులు బలమైన దుర్గనిర్మాణం కావించుకొని
పరిపాలన సాగించారని చంద్రగుప్తుని ఆస్థానంలోనుండిన గ్రీకురాయబారి
మెగస్తనీసు తెలియజేశాడు.

500 దాదాపు ప్రసేనజిత్తు యితనుకోసలదేశపురాజు. బించిసారుని
బావమరిది. యితను తక్షశిల విశ్వవిద్యాలయంలో విద్యాభ్యాసంచేశాడు.

491-459 కీ|| పూ|| 5 వ|| శ|| అజాతశత్రువు యితను పోచీన
మగధను పరిపాలించాడు. బించిసారుని పుత్రుడు.

480 ప్రాంతం జీవకుడు యితను బుద్ధుని సమకాలీనుడు. యితను
తక్షశిల విశ్వవిద్యాలయంలో నాత్రేయాచార్యుని వద్ద వైద్య (ఆయుర్వేద)
శాస్త్రంలో గొప్ప ప్రావీణ్యాన్ని సంపాదించాడు. రాజపుత్ర వంశస్తుడు.
యితని ప్రతిభా విశేషాలకు ముద్దలెన్నారు.

477 బుద్ధుని నిర్యాణం.

469-399 సుక్రాత్ యితని శిష్యుడు అఫలాతూ 427-347
వీరిద్దరు యూనాని తత్వ శాస్త్రవేత్తలు. గతితర్కవాదాన్ని ప్రప్రథమం
గా ప్రయోగించానికి తెచ్చినవారు.

467 నుంచి 336 వరకు కళింగదేశం నందరాజుల పరిపాలన క్రింద వుండినట్లు తెలుస్తుంది.

450 గాదాపు విజయుడు లంక వగైరా దేశాలలో పర్యటించి బౌద్ధ సిద్ధాంత ప్రచారంచేసినవాడు. యితను కళింగరాజు. బుద్ధుని నిర్యాణావంతరం. 700 మంది బౌద్ధభిక్షువులతో బౌద్ధాస్థికలను తీసుకొని సముద్రంపైన ప్రయాణంచేసి లంక చేరుకున్నాడు.

401 టీషియన్ అనే గ్రీకుదేశస్థుడు. యితను భారతదేశాన్నిగురించి ఒకగ్రంథాన్ని రచించినట్లు విలియంస్మిత్ తెలియజేశాడు.

400 కుర్బీగుడు యక్షజాతివాడు. యితను కృష్ణా, గోదావరీ ప్రాంతాన్ని పరిపాలించినట్లు భట్టిప్రోలుశాసనం ద్వారా తెలుస్తున్నది.

400 కాత్యాయనుని కాలమని కొందరి అభిప్రాయం.

4 వ|| శ|| జైమిని కాలమని కొందరు.

4 లేక 5 వ|| శ|| ఆపస్తంభ మహర్షి కాలమని బూలరు పండితుని అభిప్రాయం.

4 వ|| శ||లో జైనులలో బసమాల, శ్రీమాల అను రెండుశాఖలు ఏర్పడినవి.

400 గౌతముని కాలమని కొందరిఅభిప్రాయం.

400 ప్రాంతంలో ఆవిర్భవించిన ఆంధ్రసామ్రాజ్యం 300 నాటికి 330 గొప్ప నగరాలనుకల్గిన స్వతంత్రరాజ్యంగా రూపొందింది అని మెదస్త నీజు రచనలద్వారా తెలుస్తున్నది.

384 ఆరిస్టోటిల్ జననరి 367 లో యితను ఏథెన్సులో ప్లేటో వద్ద శిష్యత్వాన్ని స్వీకరించాడు. తదుపరి యితనుసికిందర్ కు రాజగురువయ్యాడు. శ్రీ విషయికంగా ఆరిస్టోటిల్, సికిందర్ (అలెగ్జాండర్) కు విషప్రయోగం చేసి చంపాడని చెప్పబడుతూవుంది. ఆరిస్టోటిల్ తాత్వకదృక్పథమే సికిందర్ కు ప్రపంచ విజయాపేక్షను కల్పించింది.

357 భద్రబాహువు ప్రసిద్ధజైన తర్కశాస్త్రవేత్త “దశవైశాలికి నిర్యుక్తి” అనే గ్రంథాన్ని రచించాడు.

350 ఉపవస్తుడు యితను నందవంశపురాజులకు అమాత్యుడు. యితనే పానినికి గురువుఅనికూడా చెప్పబడుతూవుంది.

350 పాటలీపుత్రుని రాజధానిగా పరిపాలించిన నందుని సామ్రాజ్య కాలం.

343 ఉగ్రసేన మహాపద్ముడు నందవంశస్తుడు. మగధరాజ్యాధికారాన్ని పొందినవాడు. వీరిది మంగలివంశం. యితని పుత్రులు 8 మంది కలిసినవనందులు అనికూడా వీరికి ప్రసిద్ధి. వీరు 21 సం॥ రాజ్యాన్ని పరిపాలించారు. సికిందర్ ఆక్రమణకాలంలో యీ వంశస్తుడైన మహాపద్మనందుడు మగధను పాలిస్తూవుండినాడు.

329 లో గుప్త రాజులు ప్రబలంలోకి వచ్చారు. వీరు 248 ఏండ్లు రాజ్యపాలనంచేసిన తర్వాత దేశము మ్లేచ్ఛాక్రాంతమాయైనది, కలియుగ రాజ వృత్తాంతంలో చేర్కొనబడింది.

326 లో సికిందర్ (అలెగ్జాండర్) భారతదేశంపై దండయాత్ర చేయుట. 323 లో బాబిలన్ లో చనిపోయాడు.

321 చాణక్యుడు. యితని రెండవపేరు కాటిల్క్యుడు. బ్రాహ్మణుడు నందరాజుల ద్వారా అవమానింపబడి పరాభవాన్నిచే ఉద్దీప్తమైన ప్రతిభా విశేషాలను ఉపయోగించి చంద్రగుప్తునికి అండగానిలిచి నందవంశాన్ని నాశనంచేస్తాడు. మంచిరాజనీతిజ్ఞుడు. యితను వ్రాసిన అర్థశాస్త్రము, నీతి శాస్త్రము ప్రసిద్ధములు.

321 మౌర్య చంద్రగుప్తుడు రాజ్యాధికారానికివచ్చుట యితను కొండబాతులనారి సహాయంతో మగధసింహాసనాన్ని ఆక్రమించాడు. చాణిక్యుడనే రాజనీతిజ్ఞుని సహాయం యితనికి ప్రబలంగా వుండినది. చాణిక్యుని మంత్రాంగంద్వారా మగధ సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరింపజేశాడు. 303 లో పంజాబును పాలిస్తున్న గ్రీకుసేనాని సెల్యూకసుపై దండయాత్రచేసి అతనిని ఓడించి భారతదేశంలో యవనాధికారాన్ని రూపుమాపాడు.

300 ప్రాంతంలో అమరావతీ బౌద్ధస్థూప నిర్మాణానికి ప్రారంభం చేయబడి క్రమక్రమంగా అభివృద్ధిచేయబడుతూ వచ్చింది.

300 నాగార్జునుడు. యితను శూన్యవాదాన్ని ప్రతిపాదించాడు.

300 కుమారలబ్ధుడు సౌత్వాంతిక శాఖాస్తాపకుడు. నా గాజ్జనుని సమకాలీనుడు అనే అభిప్రాయంకూడావుంది.

3 వ|| శతావ్వారంభంలో పాటలీపుత్రనగరంలో జైనపరిషత్సభ జరుపబడింది.

3 వ|| శ|| నుండి క్రీ|| శ|| 3 వ|| శ|| వరకు శిల్పకళావికాసంలో ప్రధమయుగమనీ 4 క్రీ|| శ|| నుంచి 8 వ|| శ|| వరకు మధ్యయుగమనియు క్రీ|| శ|| 9 నుంచి 12 వ|| శ|| వరకు అనంతరయుగమనియు నిర్ణయించి క్రీ|| శ|| 13 వ|| శ|| నుంచి క్షీణయుగంగా నిర్ణయించటం జరుగుతూవుంది.

3 వ|| శ|| ఆశోకచక్రవర్తి ద్వారా నిర్మింపబడిన కళాక్షేత్రాలు
1 సాంచిస్థూపం యిది నేటి మధ్యప్రదేశ్ లోని భోయల్ కుసమీపంలోవుంది.
2 సారనాథ్ యిది కాశీకి అరుమైళ్లదూరంలో వున్నది. బుద్ధుడు జ్ఞానోదయానంతరం ప్రప్రథంగా శిష్యులకు యిక్కడే జ్ఞానోపదేశంచేశాడు. బుద్ధునికి నీడనిచ్చిన బోధవృక్షం నేటికీ యిక్కడవుంది. ఆశోకుని ప్రథమ ధర్మచక్రం (శిలాస్తంభం) యాభయి అడుగుల ఎత్తున నిర్మింపబడినదికూడా యిక్కడేవుంది. ప్రపంచ కళాక్షేత్రాలలో ప్రథమస్థాన మాక్రమించేవాటిలో సారనాథ్ ఒకటి, బుద్ధగయ యిక్కడ బుద్ధుడు తపస్సుచేసిన స్థలం వుంది.

300 సికిందర్ సమకాలీనులైన యూనానియాత్రికులు అరిస్టోబులస్ నిఆర్కస్, చారిస్, యూమేనస్ వీరు భారతదేశంలో పర్యటించి నీగు రచించిన యాత్రా విశేషాలు చారిత్రక పరిశోధనకు చాలా ప్రాముఖ్యమైనవి. సికిందర్ తర్వాత భారతదేశంలో పర్యటించిన యూనానీయాత్రికులు డాయమేకస్ ప్లినీ, డాలమీ, డాయోడోరస్, ఎరిఎస్, పుటార్క్, కర్టియస్ జస్టిస్, ప్లేబో, మెగస్తనీజ్. మెగస్తనీజ్ చంద్రగుప్తుని శాసనకాలంలో పర్యటించాడు. వీరి రచనలంతాకూడా చారిత్రకాధారాలుగా చాలా అమూల్యమైనవి.

273-36 ఆశోకుడు చంద్రగుప్తుని మనుమడు. మూల్యనామ్రాజ్య విస్తరణకు కృషిచేశాడు. యీ ప్రయత్నంలోనే కళింగక్షేత్రం (నేటి ఆంధ్ర) పైన దండయాత్రచేశాడు. ఘోరసంగ్రామంజరిగింది. (255లో కళింగదండ యాత్రచేసినట్లు శానితూరివద్ద) శౌగంధ (బరంపురంవద్ద) దొరికిన శాసనాల

ద్వారా తెలియవస్తావుంది) కలింగదండయాత్రే అశోకుని అంతిమ దండయాత్ర. తదుపరి యుద్ధకార్యక్రమాలను విడనాడి శాంతిపద్ధతుల ద్వారా రాజ్యవిస్తరణకు కృషిచేశాడు. బౌద్ధమతావళంబియై బౌద్ధమత ప్రచారానికి తీవ్రకృషిచేశాడు. సోదరీ సోదరులైన మహేంద్ర సంఘమిత్రులను బౌద్ధమతప్రచార నిమిత్తమైన సింహళానికి పంపాడు. ఈజిప్ట్, మాసిడోనియా, ఎపివర్ దేశాలకు కూడా బౌద్ధసన్యాసులసంఘి ప్రచారం చేయించాడు. ధార్మికసూత్రాలను శిలాశాసనములద్వారా దేశంలోని మూలమూలాప్రజల కందించే ఏర్పాటుచేశాడు.

251 లో జైనమతంనుంచీ అన్యాయాన్ని అనుశాఖ ఒకటి బయలుదేరింది యీ శాఖపైన సాంఖ్యప్రభావం కొంతపరమపడింది.

250 కు పాటు అశోకుని పట్టపురాణీ పద్మావతికి పుట్టినవాడు. యితని సవతితల్లి తిష్యగతు యితనియందు అనురక్త అయిపొందమని కోరగా తిరస్కరించాడు. యీ ఘటనజరుగు నప్పటికి అశోకుడు తక్షశిలపై దండయాత్రకు వెల్లివ్పటాడు.

247 లో ఆశ్వమిత్రుడును నాతడు జైనమతంలో క్షణికవాదాన్ని లేవనీ క్షణికవాదశాఖకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తాడు.

241 లో అశోకచక్రవర్తి పాటలీపుత్ర (పాట్నా) లో మూడవ బౌద్ధసంఘానికి పరిషత్తుజరిపించాడు.

221-198 శ్రీముఖుడు (సిముకుడు) శాతవాహన వంశమూల ఘరుషుడు. యితని రాజధాని పైఠాన్. యితను సోగాస్త్రాన్ని జయించి అచ్చట రాజైన మహారథిత్రిణకయిలో యొక్కకుమార్తె నాగారకను తనకుమారుడైన శాతకర్ణికి వివాహంచేశాడు. 220 లో శాతవాహన రాజ్యస్తాపనా కాలమని కొందరి అభిప్రాయం.

225-30 ఇక్ష్వాకు వంశపరిపాలన.

యీ కాలంలోనే సూత్రరచనజరిగిందని భారతీయ పండితుల అభిప్రాయం. కాను 400 ప్రాంతమని ప్రేజమ అభిప్రాయం. మహాభాగత భాగమైన గీతకాలంకంటే పూర్వమే బాదరాయణ వేదాంతసూత్రాలు ఉత్పన్నమయ్యాయని మ్యాక్స్ ముల్లరు అభిప్రాయం.

200 ప్రశస్తపాడుడు. కణాదుని వైశేషికసూత్రాలను విశేష ప్రచారంలోకి తెచ్చినవాడు.

200 శైమిని కాలమని కొందరి అభిప్రాయం.

200 ఆభిమన్యుగాజు కాలం. యితను కాశ్మీరును పరిపాలించాడు. యితని కాలంలో కాశ్మీరులో బౌద్ధదర్శనం బాగా అభివృద్ధిచెందింది. యితని పేరుతో కాశ్మీరులో ఆభిమన్యుపురము అనేనగరాన్ని కూడా నిర్మించాడు.

2 వ|| శ|| అమరాతికి యిక్కడి శిల్పం క్రీ|| శ|| 250 వరకు వికసించింది. క్రీ|| పూ|| 200-100 మొదటి దశగానూ క్రీ|| పూ|| 100 నుంచీ క్రీ|| శ|| 100 వరకు రెండవ దశగానూ క్రీ|| శ|| 150 నుంచీ 250 వరకు నాల్గవ దశగానూ అమరావతి శిల్పకల విలసిల్లినది. యిక్కడిశిల్పివైశిష్ట్యం కూడా దశలవారీగా భిన్నత్వాన్ని కనబరుస్తున్నది.

200 గుణాధ్యుడు యితను శాలివాహనుని కాలంవాడు. బహువిధ భాషాపండితుడు. పైశాచిక భాషలో కథాసరిత్సాగరము అనే బృహత్ గ్రంథాన్ని రచించాడు. యిది నేడు బహుప్రశస్తిలోవున్న గ్రంథం.

200 అజంతా గుహాశయనిర్మాణ ప్రారంభకాలం. శౌరం గాబాదుకు 63 మైళ్లలోని గొప్పపర్వత మధ్యంలోని లోయలో ఆర్థ చంద్రాకృతిగా నిర్మింపబడిన గుహలు క్రీ|| పూ|| 200 లో ప్రారంభమయిన యీ గుహా నిర్మాణ కార్యక్రమం క్రీ|| శ|| 600-700 వరకు కొనసాగింది. 27 గుహాంతర్భాగాలలో బౌద్ధజాతక కథలు వర్ణచిత్ర రూపాలలో (గోడలపైని, స్థంభాలపైని, దూలాలపైన. కప్పగానిలిచిన పైభాగంపైని) అతివమ్యంగా చిత్రించబడ్డాయి. యిక్కడ జలపాతం ద్వారా ప్రవహించేవాఘిరా నదీ ప్రకృతి దృశ్యాలు చూడవలసినవేగాని వర్ణతీతమైనవి యీ గుహలు సువిశాలమైన ప్రాసాదాలవలె అతిమనోహరముగ వున్నాయి. కాని యీ కార్యక్రమంలో ఏదో గొప్ప అవాంతరాయం కల్గినట్లు అంతటితో యీ పని ఆగిపోయినట్లు అసంపూర్ణంగా మిగిలిపోయిన కొన్నిగుహాంతర్భాగాలు మనకు తెలియజేస్తున్నాయి.

196-52 మధ్య 75 ప్రాంతంవాడు. రెండవ శాతకర్ణి కాలం యితను పాటక్ ప్రతాపినికూడా జయించి మగధ సామ్రాజ్యాన్ని 10 సం|| మలు

పాటు అంధ్ర సామ్రాజ్యంగా భాగంగా చేసి వేశాడు. తర్వాత కాలంలో పాటలీ, విదిశ రాజ్యాలు స్వతంత్రతను సంపాదించుకున్నాయి.

క్రి॥ పూ॥ 25 శ॥ యితని కాలంలో సాంచీలో అశోకుని ద్వారా ప్రారంభించబడిన స్థూపానికి నాలుగువైపులా నాలుగుతోరణములు నిర్మించబడినవి. ఈ ద్వారములమీద మనోహరమైన శిల్పముకూడా చెక్కబడింది.

180-147 పతంజలికాలం. యితను యోగసూత్రకారుడు. యితని కాలమిదేనని చాలామంది పండితులు ఏకీభవిస్తున్నారు. యోగదర్శనం రచించిన పతంజలి వ్యాకరణ మహాభాష్యకారుడయిన పతంజలి యిద్దరూ ఒకరేనని చెప్పబడుతున్నది. యితను ఒకవైద్యగ్రంథాన్నికూడా రచించాడు. భారతదేశపు తూర్పుభాగంలోని గోవర్ధన ప్రదేశపువాడు. యితని తల్లి గోణిక. పాటలీపుత్రరాజు పుష్యమిత్రుని సమకాలికుడని కొందరి అభిప్రాయము.

క్రి॥శ॥ 7-8 శతాబ్దలవాడని యిటీవల చారిత్రకులు నిర్ణయించారు.

183 భారవేండు యితను అశోకసామ్రాజ్య పతనానంతరం కళింగ దేశాన్ని పరిపాలించాడు. మొట్టమొదటగా మార్విసామ్రాజ్యంపైన తిరుగుబాటుచేసి స్వతంత్ర రాజ్యాన్ని స్థాపించినవాడు యితనే.

180-170 శాతకర్ణి కాలం. యితను ఉజ్జయిని జయించి తన నాణెములపైని ఉజ్జయినీ ముద్రను వేయించాడు. దక్షిణాపగపతి అను గురుదును కూడా వహించాడు. పాటలీపుత్రరాజైన పుష్యమిత్రునితోను కళింగరాజైన భావనేలునితోను, యితను అనేకయుద్ధాలుచేశాడు,

170-153 పూర్ణోత్సంగుడు యితను శాతకర్ణినుమారుడు.

165 శకులు వీరు మధ్యాశయాలోని సర్వనదికి ఉత్తరంగా నివసిస్తున్న జాతినారు. 165లో హూణులు పశ్చిమోత్తర చీనాపై దాడిచేసి, యూ. పీ. చీ, జాతిని తరిమివేశారు. ఆఫ్ఘనిస్థాన్, బెలూచిస్థాన్, వచ్చిన శకులు విశ్రదాత ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరించి నినాసం విప్పరచుకున్నారు. (మిత్రదాత వార్షియాను పాలిస్తుఉండేవాడు) ఈసమయంలో ఉజ్జయిని పాలిస్తున్న గుప్తభిల్లికాలమని చెల్లెలు సరస్వతిని అపహరించిన కారణంగా

కీ॥ పూ॥ 71లో కాలకుడు ఉజ్జయినిపై దండయాత్రకుగాను శకులను ఆహ్వానించాడు. శకులు ఈ ఆవుసరాన్ని ఉపయోగించుకొని పృథ్వీ మంగా సింగప్రాంతంపై దాడిచేసి, గర్దభిల్లునిఓడించి అవంతిపైగూడా అధికారాన్ని సంపాదించారు. సింధుప్రాంతపు గణతంత్ర రాజ్యాలనుకూడా స్వాధీనంచేసుకున్నారు (యీ దండయాత్రసందర్భంలో శకులపై జనులు సహాయం చేశారనికూడా వదంతి) తిరిగి గర్దభిల్లుని కుమారుడు విక్రమాదిత్యుడు కీ॥ పూ॥ 57 లో శకులను చిత్తుగాఓడించి తరిమివేశాడు. కానీ తిరిగి కీ॥ శ॥ 78లో శకులు భారతదేశముపై రెండవ దండయాత్రచేశారు. అవంతి, సారాప్రకూటమి, మహారాష్ట్ర వగైరా ప్రదేశాలను హస్తగతం చేసుకున్నారు. అనంతరం శకులు భారతదేశంలో విభిన్న స్థానాలలో నిలచి పరిపాలన సాగించారు. యీ వంశంవారు క్రీ॥ శ॥ 380 వరకు అవంతిలో రాజ్యాన్ని సుస్థిరంగా పరిపాలించారు. గుప్తసామ్రాట్ చంద్రగుప్త విక్రమాదిత్యుడు అవంతిపైన దాడిచేసి శకులపరిపాలనను అంతం చేశాడు. అయినా యీజాతి భారతదేశ సంస్కృతిలో జైన, బౌద్ధ నైదికమతాల ననుసరించి భారతపౌరులుగా విలీనమైపోయారు.

158 శ్రీముఖుడు ఆంధ్రదేశపురాజు. యితను సుశర్మను ఓడించి కలింగదేశమును పాలించినట్లు - కటక్ - ఖారవేలుని శిలాశాసనంవలన భాగవత వాయుమత్స్య పురాణాదులవలనకూడా శ్రీముఖుడు ఆంధ్రదేశము ఏలినట్లు తెలియుచున్నది.

109 క్షహరాట నహసానాయకుడు. యితను రాష్ట్రకూటప్రభువు పశ్చిమాంధ్రదేశాన్ని పాలించినట్లు తెలుస్తూవుంది (కడప-కర్నూలు) కందనూలు) అనంతపురంజిల్లాలు పశ్చిమాంధ్రదేశంగా పరిగణింపబడింది) యీ రాష్ట్రకూటులే తర్వాత మహారాష్ట్రలుగా చెలామణీ అయ్యారు.

1శ॥ శ॥ శబరస్వామి కాలమని అంచనా

1వ॥ శ॥ వాచస్పతిమిత్రుడు అచ్యుతశాస్త్రవేత్త - భామతి - సాంఖ్య తత్వకాముని వగైరా గ్రంథాలను రచించాడు.

1వ॥ శ॥ శ్రీకుంద కుందాచార్యులు జైనమతావళంబి. సమయ సాతము గ్రంథకర్త.

1వ॥ శ॥ పక్షశిలలో యీశతాబ్దిలోనే శిల్పకళాభివృద్ధి వికసించిందనీ చారిత్రకుల అభిప్రాయము

1వ॥ శ॥ పా్ంతంలో గ్రీకుదేశపు బాక్టియన్ - అనునతను ఉత్తరహిందూదేశాన్ని పరిపాలిస్తూ బౌద్ధమతాన్ని స్వీకరించాడు.

80 పా్ంతంలో సింహళంలోని అనూరాధపురముందు బౌద్ధ ప్రప్రచు ముఖ్యవిద్యాంసులందఱుకూడె అప్పటికి ప్రచారంలోనున్న బౌద్ధగ్రంథాలన్నింటినీ పరిశోధించి వాటినివిడచి పాలీభాషలో లిఖించారు. యివి మూడు సంపుటములుగా మహాభారతానికి మూడురేట్లు ఎక్కువైనది.

78 ఖారవేలుడు యితను మగధరాజ్యాధికారం క్రిందనున్న కళింగ రాజ్యాన్ని స్వతంత్ర రాజ్యంగాచేశాడు. యిది మగధరాజులపతనా నన్న కాలంలో జరిగింది.

యితని కాలంలో ఆంధ్రదేశాన్ని శాతకర్ణి అనురాజు పాలిస్తూవుండినాడు. ఖారవేలునికీ శాతకర్ణికి యుద్ధంజరిగిందనీ అందులో “పిఘండ” నగరాన్ని ఖారవేలుడు ధ్వంసంచేసివేశాడనీ హాధిగుంప శాసనం ద్వారా తెలియవస్తూవుంది. ఖారవేలుడు జైనమతావళంబి. గ్రీకుగాజైన డేమోక్రిటస్ను యితను తరిమివేసినట్లుకూడా చెప్పబడుతూవుంది.

78 లో శకులు భారతదేశంపై రెండవతూరి దండయాత్రచేశారు.

72 సావర్థకను ఇటలీ (రోమ్) బానిసపోరాటానికి నాయకత్వం వహించినవాడు. యితను మల్లయుద్ధ ప్రదర్శనానికిగాను బానిసగా కొనిరాబడినవాడు. మల్లయుద్ధ ప్రవీణుల (బానిసలు) తో ప్రారంభమయిన పోరాటం బ్రహ్మాండంగా పరీణమించింది. అఖికు బానిసతిరుగుబాటును ప్రభుత్వంఅణచివేసి గోమునుంచీపోయే అపయన్ వేఅనే రాచబాటవెంబడి 6 వేల మంది బానిసలను ప్రదర్శనకొరకు శిలువవేయటం జరిగింది.

78 కేరళలో నంబూద్రి బ్రాహ్మణుల పరిపాలన అంతమవుట. పూర్వము పరశురాముడు క్షత్రిసంహార సందర్భంలో కేరళరాజ్యాన్ని యీ నంబూద్రి బ్రాహ్మణులకిచ్చాడని ప్రతీతి.

59 నాగార్జునుని కాలం దత్తలామాపుగాతన గ్రంథశాలలోని చారిత్రకాధారాలనుసరించి హాగభద్రుని నాగార్జునుడుబౌద్ధమతావళంబిగా

జేసినాడని చెప్పబడింది. బుద్ధుని మరణానంతరం 400 ప్రాంతమున దక్షిణ కోసల యందు నాగార్జునుడు జీవించినాడని వైనా యువానీ చ్యాంగ్ తెలియజేశాడు.

57 విక్రమ శకారంభం. విక్రమాదిత్యుడు శకులను యితరవిదేశీయులను హతమార్చి ఉజ్జయినీనగరాన్ని రాజధానిగా చేసుకొని రాజ్యము నేలాడు. యితను కాశ్మీరును జయించి మాతృగుప్తును కాశ్మీరునిచ్చాడు. కథాసరిత్సాగరములోని శీలలంబకములోని విషయాదిత్యుడే విక్రమాదిత్యుడు యితని అసలు పేరు హన్షుడు. యితను గర్దభిల్లుని పుత్రుడు.

38-30 కుంతల శాతకర్ణి శాతవాహనవంశంలో పదకొండవవాడు. యితను 8 సం॥ మాత్రమే పరిపాలనచేశాడు. యితను ప్రాకృతానికి మారుగా సంస్కృతాన్ని రాజభాషచేశాడు. గుణాధ్యుడు యితని ఆస్థాన పండితుడు.

30-6 మొదటి పులోమావి. పాటలీపుత్రంపై దాడిచేసి సుశర్మను చంపి ఆ నగరాన్ని ఆక్రమించుకొన్నాడు.

27 శాతవాహనవంశస్తుడైన సిముక లేక సింధుక్ అనునతను మగధను పాలిస్తున్న కణ్వవంశస్తుడైన సుశర్మను సంహరించి మగధసామ్రాజ్యంపైన అధికారాన్ని సంపాదించాడు. కానీ యీ అధికారం చాలా కాలము నిల్వ లేదు. శిముకుని అనంతరం యితని సోదరుడు. కృష్ణ (కన్వ) అధికారానికి వచ్చాడు. యితని అనంతరం శిముకుని కుమారుడు శాతకర్ణి రాజ్యాధికారానికి వచ్చాడు. యితను మహారాష్ట్ర మహారథుని పుత్రిక నాగనిని వివాహమాడాడు. (సిముకుడు పులోమావి యిద్దరు ఒక రేకావచ్చు).

21 లో గోమన్ చక్రవర్తి అయిన అగష్ట్యుని వద్దకు భారతగాయభార వర్గము వెళ్లినది. గాయభారివర్గ సభ్యులు ఎక్కువమందేబయలుదేరినప్పటికీ గోమన్ చేరుకునేసరికి ముగ్గురు మాత్రమే మిగిలారు. అని నికోలాచ్ తెలియజేశాడు. భారత రాజయిన పోరస్ వద్దనుంచి యీ గాయవర్గం ఒక లేఖతో పాటు చేతులులేని హెర్మస్ ప్రతిమఒకటిన్నీ పెద్దసర్పములు (10 మూరలు వరకు పరిమాణంగలవి) ఒక తాబేలు, ఒక గొప్ప పావురము వగైరాలను కానుకగా (అగష్ట్యుకు) తీసుకెళ్లారు. గాయభారివర్గంలో వెళ్లిన ఒకయోగి పుంగవుడు. ఎడెస్సనగరంలో అగ్నిప్రవేశంచేసి అమృతత్యాన్ని పొందాడు.

యాయనసమాధిపై బస్టోసానగర నివాసియగు భారతీయశ్రమణకుడు అని వ్రాయబడివుందట. (బస్టోసా భారతకచ్ఛము) పారస్రాజు పులోమావి యని విద్యాలంకారుడు వ్యాఖ్యానించాడు.

18 రోహగుప్తుడు యితను జైనమతంలోని ఆరవశాఖకు ముఖ్యోప దేశకుడు. యితనే నైశేషిక దర్శనమూలకర్త అని ప్రాచీనజైనగ్రంథమైన “ఆవశ్యక” లో చెప్పబడింది.

క్రీ. శ. 14 లో ఆగప్తసు (రోమ్ చక్రవర్తి) మరణం.

19-24 హాలుడు పూర్వ శాతవాహనరాజులలో. యితను ఆఖరు వాడు. యితని ఆధ్వర్యంలోనే గాధాసప్తశతి సంకలనం చేయబడింది. సింహళ రాజకన్య అయిన లీలావతిని హాలుడు భీమేశ్వరక్షేత్రంలో వివాహ మాడాడు.

20 బాదరాయణుని కాలమని కీల్ పండితుని అభిప్రాయం (మహా భారతము కర్త అయిన వేదవ్యాసుడు కాదు యీ బాదరాయణుడు).

30 లో విసుక్రీస్తు కొరతవేయబడ్డాడు.

40-78 కుషాణులు క్రీ. పూ. 165 లో హింగణీ (హూణ) జాతి చీనాపై దండయాత్రచేసినపుడు యూ. హ. చీ. జాతి అయిదుభాగాలుగా విడిపోయారు. యిందులో కు. ఎ. ఈ. శుఆంగ్ శాఖ కుషాణజాతిగా రూపొందింది. యీ తెగలోనివాడైన కుజలాకర కైడఫిసస్ కుషాణవంశ ప్రధమపరిపాలకుడని గుర్తింపబడింది. యితను కాబూలు, తక్షశిల వగైరా చాళంతాలను పాలించాడు.

52 లో సంత దామస్ అను క్రైస్తవభాగిని మలబారులో మత ప్రచారముచేసేందుకువచ్చాడు. యితను సిరియన్ క్రైస్తవుడు. సిరియన్ క్రైస్తవులు నేటికీ మలబారులో వున్నారు.

క్రీ. శ. 67 లో కశ్యాపమతంగుడు మింగ్ టీ చక్రవర్తి కాలంలో చైనా వెళ్లిన ప్రధమ బౌద్ధపండితుడు యితను చైనాలో లోయాంగ్ లో స్థిరపడిపోయాడు.

71 లో జైనమతంలో నాదీనకశాఖ బయలుదేరింది. దోహగుప్తుడు యీ శాఖకు ప్రముఖకారకుడు.

78 శాలివాహన శకారంభం.

78 లో జైనమతంలో అదివరకే అటూయిటూగా వుంటూవొచ్చిన శ్వేతాంబర దిగంబర శాఖలు పూర్తిగా విడిపోయాయి. దిగంబరశాఖ నగ్నత్వానికి ప్రాముఖ్యతనిచ్చింది. యీ శాఖప్రాబల్యఫలితమే జైనప్రతిమలు నగ్నత్వంతో విలిసిల్లాయి.

78 తర్వాత కైడఫిసన్ రాజ్యానికి వచ్చాడు. యితను కుషానవంశ స్తుడైన కుజలాకర కైడఫిసన్ కుమారుడు పంజాబుపశ్చిమోత్తర ప్రదేశం కూడా యితని పాలనలోకివచ్చింది.

78-102 గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి యితనుమహారాష్ట్ర ఉత్తరకొంకణ సౌరాష్ట్రమాలవ విదగ్భరాజ్యాలకుకూడా జయించినట్లు యితనితల్లి గౌలశ్రీ వేయించిన నాసికశాసనంద్వారా తెలియవస్తున్నది. యితని సామ్రాజ్యం దక్షిణాన కడలూరుచుండి ఉత్తరాన ముఖలింగంవరకు బంగాళాఖాతం నుండి ఆరేబియాసముద్రం వరకు వ్యాపించివుండినది.

100 ప్రాంతం ప్లీనీ నాచురల్ హిస్టరీరచన.

100-200 మధ్యకాలం బహుశాశబరస్వామి కాలం కావచ్చు. 200-500 మధ్యవాడని జాకోబీ పండితుని అభిప్రాయం.

100 ఆర్యరక్షుడు జైనపండితుడు. అనుయోగద్వారము అను గ్రంథాన్ని రచించినవాడు.

100 అశ్వఘోషుడు యితను కనిష్కుని సహకారీనుడు. మంత్రి కూడా మహాయాన బౌద్ధ విస్తరణకు కారకుడు. ప్రథమంలో యోగాచార శాఖీయుడైన బ్రాహ్మణుడు.

100 ప్రాంతపువాడు పంచశిఖుడని గార్భేపండితుని అభిప్రాయం.

100 ప్రాంతం ఉమాస్వామిఆచార్యులు తత్వార్థసూత్రము రచించిన జైనమతావళంబి.

100 ప్రాంతం శూద్రకుడు పరిపాలకుడు సాహిత్యవేత్త. యితను రచించిన మృచ్ఛకతికము నేటికీ సుప్రసిద్ధము. (మృచ్ఛకతిక రచనాకాలం 6వ, శతాబ్దముని కొందరి అభిప్రాయం).

100 ప్రాంతం మారకుడు. యితను సాంఖ్యకారికకు మత్తినామక-అను వ్యాఖ్యాగ్రంథాన్ని రచించాడు.

100 ప్రాంతం వాడు శబరస్వామి అని గాథాక్రిష్ణన్ అభిప్రాయము కాగా కాదు. 400 కు చెందినవాడని ఎ. బి. కీత్ అభిప్రాయం.

105 లో త్సయిలూన్-అను చైనాదేశీయుడు కాగితాన్ని తయారు చేసే పద్ధతిని కనిపెట్టాడు.

120 కనిష్క్కుడు. పాఠశీకపు పార్థియనుల సామంతులు. భారత దేశం ప్రవేశించి. పంజాబులోని తక్షశిలవద్దా. యమునా నదీతీరంలోని నుదురవద్దా, మాళవదేశంలోను, చిన్న చిన్న రాజ్యాలను స్థాపించారు. వీరినే శకులు అనికూడా పిలుస్తారు. వీరిలో ప్రసిద్ధికివచ్చినవాడు. యితను క్రీ|| శ|| 75 నాటివాడని కొందరి అభిప్రాయం యితను పిషావరు (పురుష పురము) రాజధానిగా కాశ్మీరు, మాళవ, పాంచాలాది రాష్ట్రాలలో కొంత భాగాన్ని స్వాధీనంచేసుకొని తుర్కాలలోని చాలాభాగంకూడా ఆక్రమించాడు. యితనికాలంలో రోము చీనా దేశాలలో భారతదేశం ఎక్కువ సంబంధాలను కల్గియుండెడిది. తక్షశిల విశ్వవిద్యాలయాన్ని యితను అభివృద్ధిచేసి పోషించాడు. బౌద్ధమత విస్తరణకు అశోకుని అనంతరం గెండవ వాడు కనిష్క్కుడుకూడా. యితని అనంతరం యితని వంశీయులు సుగుప్తులు కాని కారణంగా త్వరలోనే యితనివంశం క్షీణించింది. (యితను కుషాణ వంశస్తుడనికూడా ప్రతీతి.) కనిష్క్కుడు చైనా చక్రవర్తితో విరోధం పెంచుకొని చైనాపై దండయాత్రలుకూడా చేసి పరాజితుడై చైనా చక్రవర్తికి కప్పంకూడా యిచ్చుకొన్నాడు.

124 ప్రాంతంలో నహాపనా క్షత్రపుడు. శాతనాహనుని ఆధీనం క్రిందనున్న కాణ్ణా ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించాడు.

130-150 ప్రాంతంలో-టోల్మీ-అను చరిత్రకారుడు. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో సంచారంచేసినాడు యితను నాటికాలంలో భూగోళశాస్త్రాడు యితని రచనలు నేడు చాలా ఉపయుక్తము లైనవిగా వుంటున్నవి.

138-154 గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి. ఆంధ్రసార్వభౌముడు. యితని కాలం 78-102 అనికొందరు 109-130 అని కొందరు అభిప్రాయాన్నిస్తున్నారు. యితను శాతవాహన వంశస్థుడు. తల్లి గౌతమీ బలశ్రీ. యితని కాలంలో శాతవాహన వంశంకోల్పోయిన ప్రతిష్ఠను తిరిగి సంపాదించింది యితను వైదిక ధర్మాన్ని ప్రోత్సహించాడు.

యితని కాలంలో శకుడు అయిన మహా క్షత్రపరుద్రుడమను పుత్రిక కుమారుడైన పులమాలికి వివాహం చేసుకొని బంధుత్వాన్ని సంపాదించారు కానీ వీరిమధ్య యుద్ధాలు మాత్రం అనివార్యంగా సాగుతూనేవుండి పోయాయి.

138-200 మధ్యకాలంలో ఆచార్య నాగార్జునుడు నాగార్జునకొండ (ఆంధ్ర) వద్దనివసించాడు. యితని జన్మస్థలం. నాగార్జునకొండకు ఆరు మైళ్లలోనున్న పెంతోటపురమని చెప్పబడుతూవుంది. యితను అనేక గ్రంథాలను రచించిన సాహిత్యోపాసకుడు అందులో యిరువదినాలుగు. నేడు ప్రచారంలోవున్నవి. యితని అనేకమంది శిష్యులలో దిగ్గంతులైన వారు ఆర్యదేవుడు, స్థిరబుద్ధి, భావవివేకుడు, చంద్రకీర్తి, శాంతిదేవుడు, వసుబంధు, వగైరాలు. ప్రధమంలో వైదికుడు.

130 వాష్టి పుత్రపులమావి. రాజ్యానికి వచ్చాడు. గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి కుమారుడు.

150 నాటివాడుకణాదుడని కొందరి అభిప్రాయం.

150 శ్రీ శాంతమూలుడు. యితను ఆంధ్ర యిక్ష్వాకు సామ్రాజ్య స్థాపకుడు. యితని పుత్రుడు వీరపురుష రిత్తుడు. యితని పుత్రిక శాంతీశ్రీ. యీమె పూణియ వంశీయుడైన, కందశ్రీని వివాహమాడింది బౌద్ధారామాలకు, విరివిగా ధనసహాయకచేసి ప్రోత్సహించింది. వీరపురుష దత్తుడు తనరెండవ మేనత్త పుత్రిక అయిన బాలశ్రీని వివాహమాడాడు

174-203 యజ్ఞశ్రీ శాతకర్ణి కాలం. ఆచార్యనాగార్జునుడు యితని ఆస్థాన పండితుడు నాగార్జునకొండవద్ద పాపవత విహారాన్ని కట్టించాడు శాతవాహన పతనకాలంలో పాలించిన వారిలో యితను ప్రముఖుడు యితని తర్వాత యీవంశస్థులు మరి ముగ్గురు రాజులు పాలించారు కానీ పతివాలన నిర్విఘ్నంగా సాగింది. ధాన్యకటకం రాజధాని.

180-300 మధ్యకాలం. శబరస్వామి పంచాశిఖుల కాలమని కొందరి అభిప్రాయం.

199 నుండి 226 వరకు ఉజ్జయిని రాజ్యాన్ని శ్రీపునః-మద్రసేనుడు పరిపాలించాడు. యితను శాంతమూలుని సమకాలికుడు యితనికుమార్తె శ్రీధరభట్టారికను. శాంతమూలుని పుత్రుడు వీరపురుషదస్తుడు వివాహమాడాడు.

199-230 మధ్యమహాతలవరి. మహాసేనాని. మహాదండనాయక స్వంద విశాఖనాగుడు. యితనికి మరొక పేరు కందశ్రీ. యితను యిక్ష్వాకు శాంతమూలుని పుత్రికాయిన అడవి శాంతశ్రీని. వివాహమాడాడు.

శివ|| శ|| ఇండోచైనాలోని చంపారాజ్యాన్ని భారతదేశ ఆంధ్ర రాజులు. పరిపాలించారు. ఇంతచైనాలో, అన్నామ్, ఆమరావతి, విజయ అను తెలుగు ఉచ్చారణగల రాష్ట్రాలు కూడాఉన్నవి. శ్రీమార-అసు నతను పరిపాలించాడు. యిక్కడ వసిష్టపుత్ర శాతకర్ణి రుద్రదామక, వగైగా తెలుగురాజుల శాశనాలుకూడా దొరికినవి. వీటిపైన తెలుగు ఇండో చైనా తిరుగుకలవు. తర్వాత యాదేశాన్ని పాలించిన భద్రవర్మఅను. తెలుగురాజు చతుర్వేదాల నభ్యసించిన గొప్పపండితుడని ప్రసిద్ధిపొందాడు కూడా చంపాకు పశ్చిమచైపుననున్న పునాన్ అను రాజ్యాన్ని కాటన్యడను తెలుగురాజు పరిపాలించాడు. యితనితర్వాత పాలించిన చంద్రవర్మ వేంగీ దేశంతో సంబంధాలు పెట్టుకొని తనరాయబారులను చాలాతూర్పు పంపుతూ వుండినాడు

200-600 పల్లవుల పరిపాలనా కాలం కంచి (కంజీవరం) రాజధాని గా క్రీస్తుకు దక్షిణానవున్న ఆంధ్రదేశాన్ని వీరుపరిపాలించారు.

200-600 మధ్యకాలంలో పల్లవుల విష్ణుకుండిన రాజుల పరిపాలన జరిగింది యీ కాలంలోనే నిరంకుశ భూస్వామి రాజ్యాంగ యంత్రం నెలకొల్పబడినట్లు తెలుస్తూవుంది.

200 నాటికి శాతవాహన రాజ్యం అస్తమించింది. యీవంశస్థులు క్రీ|| పూ|| 200 లో పరిపాలన ఆరంభించి 400 ఏండ్లు పాలించారు. యజ్ఞశ్రీ శాతకర్ణితర్వాత ఒకరినొకరు పరిపాలన సాగించినప్పటికీ వీరుప్రసిద్ధులు కాదు.

218 నాపక్షీపుత్ర. బహుబలశాంతిమూలుడు. యితను వీరపురుష
దత్తుని కుమారుడు యితని చెల్లెలు. కంద బలశ్రీ వనవాస మహారాణి
యితను వైదికమతావంబయి యజ్ఞయాగాలు చేశాడు వీరీశ్రీలు నాగార్జున
కొండ బౌద్ధరామాలను విరివిగా దానాలుచేశారు.

250 పాంతం లో నాగార్జునకొండవద్ద ఇచ్చోకురాజులు ఒకశాసనం
జేయించారు.

250 పాంతం అక్షపాదుడు లేత గౌతముడు అని కొందరి అభి
ప్రాయం యితను శబ్దసమాధోపాసకుడు. ఈశ్వరుడు కర్మఫలంకారణవాది.
జీవసర్వవ్యాపకుడు వైగెరాలు యితనిసిద్ధాంతాలు. (యితను న్యాయదర్శన
వేత్త అయిన గౌతముడు మాత్రం కాదు. అతనే యితనిని కొందరి ఆపోహ
మాత్రమే.)

250 హరివర్మ న్యాయశాస్త్రాన్ని విపులీకరించినవాడు

270-85 జయవర్మ కృష్ణాజిల్లా కోడూరు రాజధానిగా పరిపాలన
స్థానిక ప్రభువు బృహత్పలాయన వంశస్థుడు.

275 లో పల్లవులు దాడిచేసి ఇచ్చోకులను జయించి కృష్ణాజిల్లాలోని
దక్షిణభాగాన్ని వారిరాజ్యంలో కలుపుకున్నారు. పల్లవులు వైదికసాంకు
పరిపాలనసాగించారు.

295-315 దామోదరవర్మ యితను కందారరాజు చేజెర్లరాజధానిగా
పరిపాలన సాగించాడు. పల్లవరాజు లితనిని ఓడించి సామంతునిగా చేసు
కున్నారు.

300 ప్రాం|| కైమినికాలమని కొందరియూహ.

300 ప్రాం|| వ్యాసుడు పరబ్రహ్మవాది. ఉపనిషత్ ల సమన్వయం
చేసినవాడు. గ్రంథజ్ఞానాని ప్రాముఖ్యతనిచ్చువాడు. (వేదవ్యాసుడుకాదు)

300-420 సాలంకాయనుల కాలం వీరు వేంగి రాజధానిగా కృష్ణ
గోదావరి మధ్య పాంతాన్ని పాలించారు. వీరు మొత్తం ఆరుగురురాజులు
పరిపాలనచేశారు. వీరు బౌద్ధవైదికమతాలను సమంగా ఆదరించారు.

300-400 మధ్య కరికాళచోళుడు యితను చోళవంశపు మూల

పురుషుడు కావేరీనదికి ఆనకట్టకట్టించినవాడు.

3 వ|| శ|| సింహాశరాజవంశ చరిత్రమైన “మహావంశము” లో నాగార్జునుని శిష్యుడైన ఆర్కడేవుడు 3వ||శ||లో పాలించిన విహరితిష్యునకు సమకాలీనుడని పేర్కొనబడింది.

300 నాగార్జునునికాలమని రా|| విద్యాభూషనుని అభిప్రాయం.

3 వ|| శ|| ఆసంగుడు యోగాచార శాఖాస్థాపకడు.

308 మగధరాజాన్ని గుప్తవంశపురాజులలోని వాడగు చంద్రగుప్తుడు వశపర్వకొని సామ్రాజ్యాన్ని సుస్థిరంచేసి మగధరాజ్యాన్ని పతనావస్థ నుంచి ఉచ్చస్థితికి తీసుకొని వచ్చాడు.

320 గుప్తవంశీయుల సామ్రాజ్య రంభకాలపునాలని కొందరి అభిప్రాయం.

331 సముద్రగుప్తుడు (మగధరాజ్యాన్ని ఆక్రమించిన చంద్రగుప్తుని కొడుకు) ప్రసిద్ధ సంస్కృత చంపూగచయితయగు హరిసేనుడు యితని అధీనపండితుడు. ఆంధ్రదేశపు కళింగరాజు మహేంద్రుని (ప్రత్యగురము పిఠాపురము) యితని రాజధాని) వేగిసమీపంలో (ఏలూరు) కంచిరాజగు విష్ణుగోపరిడించిన, ఆటమంచి వెంకట మల్లిమహాగౌస్థాన్ని వశపరకొని 350 ప్రాంతంకల్లా పాటలీపుత్రంచేసుకున్నాడు. 342-43 లో యితను వేంగీపైదాడిచేశాడని తెలిస్తూవుంది. యితను దాదాపు భారతదేశాన్నంతా జయించి సువిశాల సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. ఆర్యావర్తరాజులైన రుద్రదేవుడు, మాతీల, నాగదత్త, చంద్రవర్మ, గణపతినాగ, నాగసేన, నందికాచ్యుతబలన్మ వగైరాలనంతా పరాజితులకావించి, మారాలన్నింటి పైన అధికారాన్ని సంపాదించాడు. దక్షిణాపధరాజులైన కోసల మహేంద్ర మంటరాజు కొట్లూరుస్వామి దత్తుడు. కిచివుష్ణుగోపుడు వేంగి హస్తివర్మ దేవరాష్ట్రకు బేరుడు. మహాకాతర వ్యాఘ్రరాజు ఏష్టపుర మహేంద్రుడు ఎరండపల్లదమనుడు అవముక్తనీలరాజు పాలక్కఉగ్రసేనుడు కుష్టలపుపు ధనంజయుడు వగైరా రాజులనందరినీ జయించి తిరిగీ వారివారి రాజ్యాలను వారికే యిచ్చివేశాడు. యితను యింకా ఆటవికరాజులకు కూడా జయించినట్లు చెప్పబడుతూవుంది. 375 ప్రాంతంలో సముద్రగుప్తుడు ముగిసినాడు.

337 కాన్ స్టాంటిన్ మరణం.

350 నుంచి 440 వరకు. పితాపురం రాజధానిగా దక్షిణకళింగను మారట వంశస్తులు పరిపాలించారు. యీవంశంలోని ప్రధముడు వాసిష్ఠీ పుత్ర శక్తివర్మ వీరితర్వాత గుణవర్మ ప్రభంజనవర్మ అనంతవర్మ విల నుంచిలిరాజధానిగా 485 వరకు పరిపాలించినతర్వాత యీవంశం అంత రింది.

361లో జూలియస్. అను రోమ్ చక్రవర్తివద్దకు భారతదేశంనుంచి రాయబారివర్గం కానుకలను తీసికొనివెళ్లినట్లు 390లో మరణించిన|| అమ్మ యనున్ మార్స్ లిసున్|| వ్రాసినాడు. యిదేవిషయాన్ని 385లో మరణించిన సెక్స్టస్ అరెల్లయస్|| కూడా తెలియజేశాడు.

369-489 మధ్యకాకతీయ వంశస్తుడు అయిన మాధవవర్మ చిన్న పరి పాలకుడుడయాడు యితనితో ప్రారంభమయిన కాకతీయ సామ్రాజ్యము మూడుపూలు అరుకాయలుగా విలసిల్లి 1292-1369 మధ్యపాలించిన (రెండవ) ప్రతాపరుద్రునితో అంతమయింది.

375 రెండవచంద్రగుప్తుడు (యితను సముద్రగుప్తుని కుమారుడు) విక్రమాదిత్యుడుఅను పేరువచ్చి పొందినవాడు యితను తనసామ్రాజ్యాన్ని మాళవ ఘోష్టర. దేశముల సముద్రతీరం వరకు విస్తరింప జేశాడు. యితర దేశాలలో వర్తకవ్యాపారభివృద్ధి విశేషంజరిగిన కాలమిది. యితని కాలంలో పశ్చిమ దేశపు శకవంశం నశించి. గుప్తసామ్రాజ్యంలో కలిసిపోయింది యితను 413లో చనిపోయాడు యితని అనంతరం యితనికుమారుడు. కుమారిగుప్తుడు. వగైరా గుప్తవంశీయులు 6వ|| 7వ|| వరకు పరిపాలించారు. యీగుప్తసామ్రాటులంతా. హిందూ (వైదిక) సంస్కృత పదలైనప్పటికి బౌద్ధమతాన్నికూడా ప్రోత్సహించాడు.

395-420 ఆత్తివర్మ. నర్సరావుపేట చేజెర్లరాజధానిగా పరిపాలన సాగించిన స్థానిక ప్రభువు.

399 పాహియావ్ చైనాయాత్రికుడు. యితను 399 లో భారత దేశంవచ్చి 14 సంవత్సరాలు భారతదేశంలో పర్యటించాడు. యితని యితని యాత్రావిశేష వర్ణనలు భారతదేశపు గుప్తరాజుల కాలాన్నే

సంస్కృతీనీ తెలుసుకొనేందుకు చాలాఉపయుక్తంగా ఉంటున్నవి.

400 ప్రాంతం. దిజ్నాగుడు. యితను ఆంధ్రబౌద్ధభిక్షువు నల్లందా
పిద్యాలయ పరిషత్సభాపతిగానూడా వుండినాడు. చైనాయాత్రికుడు
పాహియాన్ సాన్ యితనివద్ద శిష్యత్వాన్ని పొందినట్లు చెప్పబడుతూ
వుంది. యితను వసుబంధుని శిష్యుడు. వాత్సీయనుని న్యాయభాష్యాన్ని
ఖండిస్తూ|| ప్రమాణసముచ్చయం - న్యాయఆవేశ|| హేతుచ కహమరు||
అలంబన పరీక్ష ప్రమాకుశాస్త్రపరీక్ష వగైరాగ్రంథాలను రచించాడు. వీటి
ద్వారా న్యాయశాస్త్ర విపులీకరణనూడా జరిగింది. యితడు ఎక్కువకాలం
వేంగీలో నివసించినట్లు చెప్పబడుతూవుంది.

4-5 శ|| కాళిదాసు. యితను గుప్తసామ్రాట్టుల కాలంలోనివాడు
హరిసేనుడు, ఆశ్వభట్టు, వరాహమిహిరుడు. వగైరాఅంతగుప్తకాలపువారే
4వ|| శ లో పల్లవరాజులు. నెల్లూరు రాజధానిగా జమ్మలమడుగు (రేనాడు)
పోస్తుటూరు. పులివెందుల వగైరా ప్రాంతములను పాలించారు.

400 ప్రాంతం-అవంగుడు. మాయావాది.

400 పతంజలి. సిద్ధి-సమాధీవాదం ద్వితీవాదం యితనిశిష్యాంతాలు
(కీ|| పూర్వపు పతంజలి కాదు యితని)

4వ|| శ తాబ్దారంభంలో అకృష్ణుడు. యితను వసుబంధునికిపూర్వుడు
కాళిదాసు ఈతీకృష్ణుడు యిద్దరు ఒకరేనని చెప్పేందుకు ఆధారాలున్నాయని
స్వస్నేశ్వరుడు చెప్పాడు.

4వ|| శ పూర్వాగ్ధమునకు చెందినవాడు. వసుబంధువు. అవంగుడు
ననికూడా చెప్పబడుతువుంది

4 వ|| శ|| వాడు వాత్సీయనుడనిన్నీ వత్సీభానితీయనుడనిన్నీ
దా|| విద్యాభూషణుని అభిప్రాయం.

407 లో కుమారవిజయుడు. నాగార్జునుని గ్రంథములను చీనా
భాషలోనికి అనునదించాడు నాగార్జునుడు కీ|| శ|| 2వ శతాబ్దానికి చెందిన
వాడని యితను తెలియజేశాడు. చైనాకూడావెళ్లి వచ్చాడు.

420 నుంచి 620 వరకు కందువందల ఏండ్లు ఆంధ్రదేశాన్ని విష్ణు

కుండినరాజులు. పరిపాలించారు. వీరుథాన్యకటకం రాజధానిగా కృష్ణా
గోదావరి కుధ్యప్రాంతాన్ని పాలించారు (యీకాలంలో కళింగదేశం.
మారత గాంగవంశస్థుల పాలనక్రింద వుండినది.) యీవంశంలో (విష్ణుకుండిన)
మొత్తం. 9మంది రాజులుపరిపాలించారు మాధవవర్మ యీవంశస్థాపకుడు
యితను (420-53) అశ్వమేధ. రాజనూయయాగాలనుచేశాడు. అమరావతీ
స్థూపాన్ని ధ్వంసం చేయించినట్లు చెప్పబడుతూవుంది. వేంగీకూడా వీరి
పాలనలో ఉండినది.

430 శబరుడు. తర్వాతివాడే కానీ, పూర్వపువాడుకాదని కీత్
పండితుని అభిప్రాయం.

431 సుగుణవర్మ. యితను నాగార్జునుడు సాతవాహన చక్రవర్తికి
వ్రాసిన సుహృదయితేఖను సంస్కృతంలోకి అనువదించాడు.

450 లో విలష్ణుకుండో మాధవవర్మ, అశ్వమేధ. రాజనూయ
యాగాలు చేయుట.

453 లో అత్తిలుని మరణం.

458-88 చాళుక్య విజయాదిత్యుడు. యితను త్రిలోచన
పల్లవునితో పోరాడి ఓడిపోయాడు. యితనిభార్య గర్భవతిగావుండి
కడపజిల్లా ముదవేముల అసుగ్రామంలోని విష్ణుశర్మఅను బ్రాహ్మణుని
యింటిలో తలదాచుకొనింది. యీమేకు పుట్టిన వాడే విష్ణువర్ధనుడు.
చాళుక్య అనుపేరు చళుకీ- చల్కి. సలుకి. సమీఅను ద్రావిడపదాల
రూపాంతరమేనని|| కీ|| శే|| కొమరాజు లక్ష్మణరావుగారు తెచ్చారు.
దీన్నిబట్టి. చాళుక్యులు దక్షిణాది ద్రావిడజాతికి చెందినవారేననే విషయం
స్పష్టమవుతూవుంది.

458-88 త్రిలోచన పల్లవుడు, యితనిరాజధాని. కంచి. యితను
కడపవద్ద చాళుక్య విజయాదిత్యుని ఓడించి. ఆంధ్రదేశాన్నంతా జయించా
లనే తలంపుతో. తీవ్రప్రయత్నంచేసి కావేరినది సరిహద్దులవరకు వెళ్లాడు
కానీ. కావేరిపట్టణము రాజధానిగా పరిపాలన చేస్తూవుండిన కరికాళ
చోళుడు. ఆంధ్రప్రదేశపు మాధవవర్మ యిద్దరూ కలిసి. కావేరీముఖ
ముఖద్వారం వద్దనే త్రిలోచన పల్లవుని ఓడించి. అతని సామ్రాజ్య వాంఛ
ధ్వంసంచేసి వేశాడు.

475లో ఆర్యభట్టు జననం. యితను ప్రఖ్యాత బ్యోలిష్ శాస్త్ర పండితుడు. ఆర్యసిద్ధాంతం అనుగ్రంథాన్ని కూడా రచించాడు. యితనినే భారతదేశంలో సౌర. కేంద్రీయ. మతప్రచారం చేసినవాడు భూమి. అన్యోన్యగ్రహాలు. సూర్యనిచుట్టు ప్రదక్షిణచేస్తున్నవి. అని నిరూపించాడు బీజగణిత శాస్త్రాన్ని కూడా రచించాడు.

484 లోహిరోడోటస్ - అను గ్రీక్ చారిత్రకారుడు. భారతదేశాన్ని గురించి ఒకగ్రంథాన్ని రాశాడు.

497 ప్రాంతం నాగవంశపురాజుల పరిపాలన ఆగంభమయింది. మొదట్లో దంతపురివీరికి రాజధాని 570 తర్వాత ముఖలింగం రాజధానిగా పరిపాలించారు. వీరిపరిపాలన 15వ శ|| లో గజపతిరాజులు తలయెత్తే వరకు సాగుతూనేవచ్చింది. 7వ శ|| అనంతరం. గాంగరాజులు కటకం - నగరాన్ని రాజధానిగా చేసుకొన్నారు.

5వ శ|| మహాకవి దండి. యితను ప్రఖ్యాతిచెందిన ప్రాచీనమహా కవులలో నొకరు. యితను రచించిన కావ్యాదర్శము దశకుమారచరితం, ఛందోవిచ్ఛిత్తి. కళాపరిచ్ఛేదం. అను గ్రంథాలు ప్రముఖస్థాన మాకలి మించాయి.

500 ప్రాంతంలో జగ్గయ్యపేటవద్ద జీవించిన సిద్ధనాగార్జునుడు. రసవాదానికి మూలపురుషుడని చెప్పబడు తూవుంది.

5వ శ|| లో ఫాస్సాయెస్ (ఫాహోవ్) చైనాయాత్రికుడు భారతదేశంలో పర్యటిండుట.

5వ శ|| శతాబ్దంనుంచీ. 10వ శతాబ్దంవరకు. శైవమతాభివృద్ధి గెందిన కాలం.

5వ శ|| రాజసింహవర్మ కాలం. పల్లవచక్రవర్తి శైవమతాభిమాని

500 కుమారిలుడు. భవభూతికి గురువుఅని చెప్పబడుతూవుంది. 500-650 మధ్యవాడు.

5వ శ|| ప్రశస్తాపానుడు. యితను కణాదుని వైశిక గ్రంథావళి పదార్థ గర్భ సంగ్రహము|| అనుపేరుతో సూత్రభాష్యం రచించాడు.

500 దిజ్ఞాగుని కాలమని కొందరి అభిప్రాయం.

5వ|| శ|| విజ్ఞానవాదం ఉత్పన్న మయినకాలం.

500-70 మధ్యవారు. ధర్మ పాలుడు. పరమార్థుడు వీరిద్దరు వైశేషిక మతవాదులు.

515-46 విష్ణుకుండిన మాధవవర్మ కాలమని చెప్పబడుతూవుంది (బళాయితను మొదటి మాధవవర్మ కాక మరొకరు కావచ్చు. యీవంశస్థులంతా. అశ్వమేధరాజసూయయాగాలు చేసినవారే.)

518 లో చైనాయాత్రికుడు. సుంగియున్. భారతదేశమురాక. యితను భారతదేశంలో మూడు సా|| రములు పర్యటించాడు. యితని యాత్రా విశేషవర్ణనలు నాటి భారతదేశ పరిస్థితిని చక్కగా వర్ణిస్తుంది.

520-600 దిజ్ఞాగుని కాలమని కొందరి అభిప్రాయం.

522 భాస్కరుడు ప్రఖ్యాత గణితశాస్త్రవేత్త

528 జింపారికులుడు. యితను హూణుడు. యితని రెండవ బాలాదిత్యుడు గొడించిజేశాడు. యీసందర్భంలో మాళవరాజగు యశోధర్ముడు వగైరా హిందూరాజులంతా కలిశారు.

530 లో భారతరాయబారి-కాన్ స్టాంటు నోపిల్ కు వెల్లినట్లు జొనన్నెస్ మలాదా|| తెలియజేశాడు.

550 దాదాపు క్రీశ్టమిత్రుడు వేదాంత సంబంధ నాటకమును రచించినాడు.

546-611 విష్ణుకుండిన్ రాజులలో ఆఖరి. మాధవవర్మ (యీవంశంలో మాధవవర్మలు చాలామంది పరిపాలనచేశారు.) యితనికాలంలోనే గణస్వామి-అను నతడు. ||జనాశ్రయ ఛందోవిచ్ఛిత్తి ||అను గ్రంథాన్ని రచించాడు. యీరాజు తనకుమారుడు ఒక నేరంచేసినందుకుగాను. కొరత వేయించాడు. యీకాలంలో న్యాయనిర్ణయం బహుకతోరంగా ఉండెడిది కాలినూనెలో ముంచటము చెరువులలో ముంచటము. వగైరాలుకూడా శిక్షాపద్ధతిలో వుపయోగించేవారు యీకాలంనాటికే తెరుగులో. కండ. గీత. సీసపద్యాలు రచిస్తూవుండినట్లు జనాశ్రయ ఛందోవిచ్ఛిత్తి ద్వారా తెలియపడున్నది.

550 కారెక్కాల్ ఆమ్మె. యీమె తమిళదేశం రచయిత్రి. తిరు వాలంగాడు నివాసిని. తిరుయిరట్టుమ్. మణిమాలెం. అద్భుతతిరువందాది వగైరా గాగ్రంధాలు రచించింది. యితమిళ వాఙ్మయంలో ప్రథమబంధాలుగా సుక్తింపబడ్డాయి.

550 వాతాపిచాళుక్య వంశస్థాపన శక్తిహీనమయిన వాకాటక వంశాన్ని ఓడించి వ్రగమ చాళుక్యపులకేసి యీ వంశాన్ని స్థాపించాడు. పులకేసి వాతాపరాజధానిగా (నేటిబిజాపూరులోనిబాదామి) పాలించాడు. రాజధాని పేరుతోనే వీరు వాతాపిచాళుక్యులు అని చెలామణీఅయినారు. యితను 565 వరకు పాలించి అశ్యామేధయాగంచేసి తన దిగ్విజయాన్ని చాటుకొన్నాడు.

550 నాటి వాడు. గౌడపాదుడని వాల్లెసరీ అభిప్రాయం గౌడపాదుని “కారికను” భావవివేకుని “తర్కజ్ఞాన” టిబెట్టుభాషాంతరీకరణలో పేర్కొనటాన్నిబట్టి భావవివేకుడు యునాన్-చ్యాంగ్ కు పూర్వపువాడగుట బట్టి యీ నిర్ణయంచేయబడింది.

565 నుంచీ 597 వరకు కీర్తివర్మ పాలించాడు. మొదటి పులకేశి కుమారుడు.

566-97-98 మహారాజకీర్తివర్మ పురుగుణంపరాక్రమ బిరుదువహించినవాడు. చాళుక్యసామ్రాజ్యం యితనికాలంలో విస్తరించింది. బాగామి యితని రాజధాని యితని పుత్రుడు రెండవ పులకేసి.

570 ఆగష్టు 29 తేదీన మహమ్మదు జననం. అరేబియాముఖ్యపట్టణమయిన మెక్కాలో అబ్దుల్లా భార్య ఆమీనాకు జన్మించాడు. మహమ్మదు పుట్టకమును పే తండ్రిమరణించాడు. తల్లి కూడా యితని బాల్యమందే చనిపోయింది. అరేబియా ప్రజల్లోనున్న మూఢనమ్మకాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడటంలో చాలా కష్టనష్టాలకు గురిఅయ్యాడు. మహమ్మదు నూతన సూత్రాలను అణచివేసేందుకు మెక్కాలోని మతకర్తలూ, పెద్దమనుషులూ మహమ్మదును హింసించటం ప్రారంభించారు, మహమ్మదు తనఅనుచరులతో మదీనాకు పరారిఅయి. అక్కడ నిలదొక్కుకొని. తననూతన మతసాంప్రదాయాలను అమలులో పెట్టేటందుకు. కొన్నియుద్ధాలుకూడాచేసి అఖిరుకు విజయాన్ని సాధిస్తాడు. యితనికి పెక్కుమంది భాగ్యులువుండినట్లు

మహమ్మదు జీవితచరిత్రలో చెప్పబడింది. ఇస్లాంమత ప్రవక్త (మూల పురుషుడు.) యితనే

575 నాటిశాసనం కడపజిల్లా కలమల్ల-గామం లోలభించింది. తెలుగు శాసనాలలో మొట్టమొదటి దిదేనని చెప్పబడుతూవుంది.

580 ప్రాంతం జనగుపుడు. చైనా వెళ్లాడు యితను 37 సంస్కృత గ్రంథాలను చైనాభాషలోనికి అనువదించాడు.

588 కాళిదాసు. విక్రమాదిత్యుని నవరత్నాలలో ప్రథముడుగా చెలామణి అయినవాడు.

590-600 సింహవిష్ణు. పల్లవదేశాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చినవాడు (యీ వంశం. సింహళ నాగవంశరాజ కుమారిని చోళరాజు వినాహూడగా అమెకుమారుడు తిరిగి సింహళానికి నాగవంశ శాసకుడుగా పోయినాడు. యితను పాలించిన లేక యితనితల్లిజన్మించినస్థలం మణిసల్లివమ్ స్థలనామాన్నిబట్టి యీతనివంశంవారు పల్లవులుగా చెలామణి అయారని చెప్పబడుతూవుంది). సింహవిష్ణు కంచిరాజధానిగా చోళ చేర, పాండ్య లంక వగైరాలను జయించి కీర్తిని సంపాదించాడు.

590-650 మధ్యకాలం. కుమారిలుని కాలమని కొందరి అభిప్రాయం. దాక్షిణాత్యుడు బౌద్ధ విద్వేషి. భవభూతి ప్రభాకరుడు మండనమిశ్రుడు యితని శిష్యులేనని చెప్పబడింది.

593 లో అచ్చుపని. చైనాలో ప్రారంభమయిందని చెప్పబడుతూవుంది.

597 నుంచి 609 వరకు మంగళేశ్వరుడు పరిపాలించాడు యితను మొదటి పులికేశి కుమారుడు.

6వ|| శతాబ్దాంతం. తుణుకుడు యితను రాజా విక్రమాదిత్యుని నవరత్నాలలో రెండవవాడు. యితను వ్రాసినగ్రంథమేదీ బయల్పడలేదు. కానీ ఈన్నిశ్లోకాలు యితని పేరుతోనున్నాయి.

6వ||శ|| ఘటకర్పర. విక్రమాదిత్యుని ఆస్థానపండితుడు ||ఘటకర్పర|| విక్రమాదిత్యుని ఆస్థానపండితుడు ||ఘటకర్పర|| అనుచిన్నపుస్తకాన్ని రచించాడు.

6వ|| శ|| ఘటోత్కర్గ. యితను కాళిదాసాది నవరత్నాలను జయించేందుకు కాళికాదేవినిగూర్చి తపస్సుచేస్తాడు. కాళికాదేవి ప్రత్యక్షమై కాళిదాసు మినహా మిగతావారిని జైయించేందుకు వరము ప్రసాదిస్తాది.

6వ|| శ|| ధన్వంతరి, ఘటకర్పర. క్షిపణక వగైరాల సమకాలికుడు యితను వ్రాసిన ప్రత్యేకగ్రంథమేదీ ఆగుపించడు కానీకొన్నిశ్లోకాలద్వారా యితని ఉనికి తెలియపెస్తావుంది.

6వ|| శ|| బాణభట్టు. సంస్కృతకవి. హర్షచరిత్రము. కాదాంబరీ అను రెండు గద్యకావ్యాలను రచించాడు. చండికాశతకం అనుపద్య కావ్యము పార్వతీ పరిణయమును చిన్న నాటకముకూడా రచించాడు. యితను కన్యాకుబ్జదేశాధిపతి అయిన రాజాహర్షవర్ధనుని ఆస్థానపండితుడు.

600 ప్రాంతం—భర్తృహరి. విక్రమాదిత్యుని సోదరుడు. యితను తనభార్య దుశ్చరిత్రకు ఖిన్నుడైవస వాసిఅయినాడని చెప్పబడుతూవుంది. వాక్యా ప్రదీపఅను వ్యాకరణగ్రంథం. భట్టుపేరుతోగల కావ్యము పసిద్ధి చెందిన గ్రంథాలు. కానీ యీశతాబ్దంలోనే యిద్దరు భర్తృహరులు ఉండినారనీ యీరెండుకావ్యాలు ఒకరివేకావనీ. భావించబడుతూవుంది. భర్తృహరి. 7 తూర్పు సన్యాసించి. 7 తూర్పు గార్హస్థం స్వీకరించాడు. భర్తృహరి సుభాషితాలు అనే పదరత్నాలు ప్రసిద్ధిపొందినది.

6వ|| శ|| భాసుగుప్తువికాలం. యితని సేనాపతి అయిన గోపరాజు చనిపోగా అతనిభార్య సహగమనం చేసినట్లు శిలా శాసనంద్వారా తెలుస్తున్నది.

600-650 ప్రాంతం. ఎలిఫెంటాగుహల నిర్మాణం జరిగింది. అంచనా కానీ యీగుహనిర్మాణకాలాన్ని తెలియజేసే ఆధారాలు లభ్యం కావటంలేదు. యివి బొంబాయికి పశ్చిమంగా ఆరుమైళ్ళలోనున్న ఒక చిన్నద్వీపంలో నున్నాయి, మహేశుడు (శివుడు) యిక్కడ ప్రధాన శిల్పం (పోర్చుగీసువారికి యిక్కడ ప్రప్రథమంగా ఏనుగు చిత్రం ఆగుపించింది. దాన్నిబట్టి || ఎలిఫెంటో—అనేపేరు వచ్చింది.

6 వ|| శ|| ప్రభాకరవర్ధనుడు. యితడు హర్షునితండ్రి. యిడు పుత్రిక గాజ్యశ్రీని. చూఖరిపాలకుడైన గృహవర్మకిచ్చి వివాహంచేశాతని

ప్రభాకరవర్మనుని మరణానంతరం. జెంగాలు పాలకుడైన శశాంకుడు మాళవపాలకుడైన దేవగుప్తుకు గృహవర్మపై దాడిచేసి గృహవర్మను సంహరించి రాజ్యశ్రీని బందిగా తీసుకెళ్లారు. రాజ్యశ్రీ బంధిఖానానుంచి తప్పించుకొని అరణ్యాలలో సంచరిస్తూ వుండగా హన్షుడు ఈమెను వెతికి తీసుకొన్నాడు.

600-30 మహేంద్రవర్మ పల్లవవంశంలో ప్రసిద్ధిచెందిన పరిపాలకుడు యితను శైవభక్తుడుగావుండి. తిరుచినాపల్లి. పల్లవారం వగైరా ప్రదేశాల్లో శైవాళయాలను కట్టింది శైవమత ప్రచారార్థమై చాలాకృషిచేశాడు.

6వ|| 3|| భినా వరాహమిహనునిభార్య యీమె లంకావాసులద్వారా జ్యోర్యోద్యను సంపాదించింది. యీవిద్యలో యీమెభగ్నా. మామ అయిన వరరుచి. యీమెను కిందుగాగే వుండేవారట.

600 దిజ్నగుడు. కాళిదాసు సమకాలికుడని కొందరి అభిప్రాయం.

600 దివాకరుడు. సంస్కృతకవి కన్నాజురాజా హర్షవర్మనుని ఆస్థానకవి. యితను నిమ్నకులస్తుడైనప్పటికీ హన్షుని ఆస్థానంలో బాణుడు మయూరుడు వగైరాల వలెనే గౌరవింపబడినాడు.

600-700 ప్రాంతం వరకు తెలుగు, కన్నడభాషలలిపి ఒకటిగానే చెలామణీ అయింది. తర్వాత కాలంలో గుండ్రటి అక్షరాలతో తెలుగులిపి ప్రత్యేకతను సంపాదించుకొంది. తెలుగు ద్రావిడభాషా కుటుంబంలో నుంచీ పుట్టిందేననేవిషయం సర్వజనాంగీకారమైనది.

600 ప్రాంతం ప్రభాకరుడు “బృహతి” అను గ్రంథకర్త.

600 ప్రాంతం దండి కాలసుని కొందరు.

6 వ|| 3|| లో గదంబరాజగు మయూరశర్మ. శ్రీశైలపర్వతము వరకు తన స్వాధీనతచేసుకొని పాలించాడు.

600 నాటికి ఆంధ్రలో బౌద్ధమతం నామావశిష్టమై జైన హిందూ మతాలు మాత్రమే మిగిలాయి.

6 వ|| 3|| నుంచే గ్రీసు యిండియాలమధ్య ఎక్కువ సంబంధాలుండనట్లు కనుగొనబడింది.

6-7 శ|| లలో బెంగాలులోని గౌడదేశమునుండి ఆనాటిరాజుల దుష్టరిపాలనకు తాలలేక తెనుగు దేశమువచ్చి గౌరలై తర్వాత జైనమతా వలంబులై తర్వాత గోమఘానుయాయులై యుందురని వారి కులదేవతయగు కన్యాకాంబను విష్ణువర్ధన రాజు బలాత్కరించె నన్నగాధనుబట్టి వారు 6-7 శతాబ్దాలలోవచ్చియుండెదరని చెప్పవచ్చు.

600 వగాహమిహిరుడు. యితను ఖగోళశాస్త్రంలో ప్రవీణుడు కాళిదాసు వగైరా సవరత్నాలలోనివాడు.

6వ|| శ|| అప్పయ్యదీక్షితుడు. ||కల్పతరుపరిమళ|| మను గ్రంథకర్త కాలం.

6వ|| శ|| పరమార్థునికాలం. బౌద్ధసన్యాసి షష్టితంత్రముగ్రంథాన్ని చైనాభాషలోనికి అనువదించటమేగాక భాష్యాన్నికూడా రచించాడు.

6|| వ శ|| నాటికి చైనాలోని ఒక్కలో. యాం రాష్ట్రంలో 10 వేల భారతీయ కుటుంబాలవారు 3 వేలమంది బౌద్ధసన్యాసులూ నివసిస్తువుండినారు.

603-36 హర్షవర్ధనుడు. కన్నాజ్ రాజధానిగా ఉత్తరహిందూ స్తానమంతా జయించి సువిశాల సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు యితను బౌద్ధ హిందూ జైనమతస్థుల సందర్శనీ సమంగా ఆదరించాడు. యితని సోదరుడు రాజవర్ధనుడు చనిపోగా 16 సం|| వయస్సులోనే యితను సింహాసనాన్నధిష్టించాడు యితనితండ్రి ప్రభాకరవర్ధనుడు. కాదంబరి. గ్రంథకర్త అగు భట్టిభాణుడు యితని ఆస్థాన పండితుడు. యితను స్వయంగాకూడా గొప్పవిద్వాంసుడు. రచయిత. సంస్కృతనాటకాలను గదించాడు. బౌద్ధ మతాన్ని స్వీకరించాడు. 629 లో పశ్చిమచాళుక్యుడైన రెండవ పులకేశిపై దండెత్తి ఓడిపోయాడు. యితని అంత్యదశ 643లో బెంగాల్ సముద్ర ప్రాంతంలోనున్న గంజాంపై ఆక్రమణచేసి విజయాన్ని స్థాపించాడు. యితనికాలం 610 నుంచీ 650 అనీ 628 నుంచీ 648 అనికూడా పరిశోధకులు అంటున్నారు.

606-42 రెండవ పులకేశి. వాతాపిచాళుక్య వంశస్థుడు. యితను యితనివంశస్థుడేఅయిన మంగళేశ్వరుని పదవీమృతునిజేసి సింహాసనాన్ని.,

ఆక్రమించాడు. కంచిని పాలిస్తున్న, పల్లవమహేంద్రవర్మను ఓడించి కదంబ వంశస్తులనుంచి కర్నాటకాన్ని జయించి వేంగికి, తనసోదరుని పరిపాలకునిగా నియమించాడు. యావిగంగా తూర్పుచాళుక్యశాఖ ఒకటి తయారయింది. ఆనేకవిజయాలు సాధించినకారణంగా పరమేశ్వర అనే బిరుదంపొందాడు. ఘోరశీకసామ్రాట్ రెండవ ఖుస్రూతో కూడా రెండవ పులకేశి దౌత్యసంబంధాలను కల్గివుండినాడు. అఖిలలో పల్లవ నరసింహ వర్మ దాడిచేసి రెండవ పులకేశిని సంహరించాడు. అనంతరం 13 స॥ వరకు చాళుక్యసింహాసనం. అస్తుబిస్తుగా వుండిపోయింది.

610 హేరాక్లియసు రాజ్యపాలనారంభం

611 సత్యాశ్రయ పులకేశి. యితను మహారాష్ట్రదేశంలో. బాదామి నగరాన్ని రాజధానిగా. దక్షిణహిందూదేశాన్ని పాలించాడు ఆంధ్రలో విష్ణుకుండినరాజుల ప్రభావం సన్నగిలుతున్న కాలంలో పులకేశి ఆంధ్ర దేశముపై దండెత్తి కృష్ణానదీ తీరంలో జరిగిన ఘోరయుద్ధంలో ఆంధ్ర రాజులను ఓడించి. పృథ్వీ యువరాజు అను తనసేనానిని రాజప్రతినిధిగా నియమించాడు. కానీ ఆంధ్రరాజులు పులకేశికి సంపూర్ణంగా తలవొగ్గక తిరుగుబాట్లు లేవదీయగా తిరిగి 624లో పులకేశితమ్ముడైన కుబ్జవర్ధనుడు. ఆంధ్రదేశముపై దండెత్తి కొల్లెరువద్ద. శత్రువులనోడించి చాళుక్యరాజ్యానికి (ఆంధ్రలో) శంకుస్థాపనచేశాడు. వేంగీనగరం రాజధానిగా కుబ్జవర్ధనుడు రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు.

611 విష్ణుకుండిన రాజ్యాన్ని మూడవ మాధవవర్మ పరిపాలిస్తూ వుండగా ఆంధ్రపై పశ్చిమచాళుక్యుల దండయాత్రలు ప్రారంభమైనవి. విష్ణుకుండిన వంశానికి అంతిమఘడియలివి.

615 కందరాజు. చేజెర్ల రాజధానిగా (నర్సరావుపేట) పరిపాలన సాగించి స్థానిక ప్రభువు. ఆనంద గోత్రీకుడు యితను.

616 లో రెండవ పులకేశి (చాళుక్యా) సుశర్మవంశీకుడగు (పల్లవుడు) సుమేంద్రవర్మను ఓడించి. వేములకోటను వశపరచుకొని (పులివెందుల) యీప్రాంతమునగల పాళియగాండ్ర నందరను ఓడించి తనదిగ్విజయాత్ర చిహ్నముగా. నొకపట్టణము. పులికేసి విందుల (నేటిపులివెందుల కడప జిల్లా) పేరుతో నిర్మించినట్లు తెలుస్తూవుంది.

620 ఉద్యోతకరుడు. యితను వాత్స్యాయనుని మహాభాష్యానికి—
న్యాయవాక్తికము—రచించి సమర్థించాడు.

620—80 మధ్య భవభూతి కాలమని కొందరు.

622 మహమ్మదు. అబూ బెకరుతో మదీనాకు పరాక్రమిని
సంవత్సరం. దీనినే హజరా అంటారు. అంటే 1952 డిసెంబరు 21 తేదీ
నాటికి. 1372 వ హజరీ ప్రారంభమవుతుంది. మొగల్ చక్రవర్తులు
అమలులోనికి తెచ్చినది ఫసలీ అంటే 1952 జూలై 1వ తేదీనాటికి 1362వ
ఫసలీ ప్రారంభమవుతుంది. యిది నందన సం॥ ఆషాఢ శుద్ధ నవమి మంగళ
వారానికి సరిఅవుతుంది.

625 నుంచి 1118 వరకు ఆంధ్రదేశం వేంగీ చాళుక్యుల పరిపాలనలో
ఉండినది. మొత్తం 32 మంది రాజులు పరిపాలించారు. ప్రధమంలో వీరి
రాజధాని పితాపురం. తర్వాత ఏలూరువద్దనున్న పెదవేగి (వేంగి) 920
నుంచి 20 వరకు రాజమహేంద్రవరం. రాజధానిగా పరిపాలించారు.
యీవంశస్థాపకు (వేంగీచాళుక్య) డయిన కుబ్జవిష్ణువర్ధనుడు. ఆంధ్రదేశంలో
గణకోవిదుడై దుర్గమాలను పశుపరుచుకొనుటలో అతిచాకచక్యం కను
బరచాడు. కాబట్టి యితనికి—విషమసిద్ధి—అనే బిరుదుకూడా ప్రసాదించ
బడింది.

628 బ్రహ్మగుప్తుడు ప్రఖ్యాత జ్యోతిషాస్త్రవేత్త.

630—58 నరసింహవర్మ. పల్లవచక్రవర్తి. యితను పరమేశ్వర
బిరుదును వహించిన రెండవపులకేశిని ఓడించటమేకాకుండా పెక్కుమంది
రాజులనుకూడా ఓడించాడు. యితను నిర్మించిన మందిరాలలో మామల్ల
పురపు (మహాబలిపురం) మందిరనిర్మాణం మహాద్భుతమైనది. నరసింహవర్మ
అనంతరిం యీవంశం. నిర్భలులచేతిమీదుగా నడుస్తూవచ్చి 900 లలో
పల్లవ అంతిమరాజు ॥అపరాజితుడు॥ చోళరాజైన అనంతవర్మనిచేడి
పోవటంతో పల్లవసామ్రాజ్యం చోళసామ్రాజ్యంలో లీనమైపోయింది.
నరసింహవర్మను ॥ మామల్ల ॥ అనికూడా వ్యవహరించారు.

630లో హ్యూయన్ సాంగ్ (చైనాయాత్రికుడు) యాత్రకు
బయలుదేరి. టర్కి-స్థానం నుంచి హిందూకుష్ పర్వతాలుదాటి. ఆఫ్ఘనిస్తాన్

పర్యటించి నాటికాలంలో శిల్పకళా సంపదలతో ఆలరారుచుండిన గాంధారరాష్ట్రం చేరుకున్నాడు. గాంధారరాష్ట్రంలో కొన్నిలక్షల బౌద్ధాశామాలు విలసిల్లినట్లు యితను తెలియజేశాడు.

626 లో మహమ్మదు మదీనానుంచీ తిరిగి మక్కాకువచ్చాడు.

632 లో మహమ్మదు మరణం.

633-63 జయసింహుని కాలం యితను కుబ్జవిష్ణువర్ధనుని. కుమారుడు యితని పెదతండ్రిఅయిన పులకేశి (రెండవ) మరణాంతరం స్వతంత్రతను ప్రకటించుకున్నాడు.

634 భారవి సంస్కృతకవి. కిరాతాష్టనీయమను గ్రంథకర్త (కాళిదాస సమకాలీనుడని కొందరిఅభిప్రాయం) కొందరు 4వ|| శ|| వాడని అంటారు 634 లో తయారుచేయబడిన శిలాశాసనంలో యితని పేరు ఉల్లేఖింపబడింది.

635 ధర్మకీర్తికాలం, దక్కను (త్రిమలయము) లో జన్మించాడు. బహుశా సత్యాశ్రయ పులకేశికాలం నాడుకావచ్చు. యితను బ్రాహ్మణుడైనప్పటికీ బౌద్ధుడై మగధ. ధర్మపాలునివద్ద ధర్మాధ్యయనం చేసి మహాపండితుడుగా చెలామణీఅయినాడు. నలందా విశ్వవిద్యాలయంలో ఆచార్యుడుగా పనిచేశాడు. యితను తిరిగిదక్షిణాపథానికివచ్చి. కుమారిని వద్ద హిందూధర్మశాస్త్రం అధ్యయనంచేసి. తదుపరి. వాదమందు కుమారిని ఓడించె వేశాడు.

635లో. రెండవపులికేసి కోంకణను పాలించిన గుప్తులలో బొంబాయి (ఎలిఫెంటా) పరిసరాలలో. గొప్పయుద్ధముచేసి ఓడించాడు.

636-37 ప్ర ప్రధమంగా ఆరేబియనుల ఆక్రమణ. బొంబాయివద్ద దానామీద జరిగింది కానీషరాజుతులై పోయారు. దీనితర్వాత అపుడపుడు భదోచ సిందు దేవలవగైరా ప్రాంతాలపైన దాడులుచేస్తూనే వచ్చారు. కానీ ఫలంపొందలేక పోయారు.

640 ప్రాంతంలో చీనాయాత్రికుడు హ్యూయాన్ సాంగ్. రెనాటి సీమ అయిన పులివెందుల జమ్మలమడుగు ప్రొద్దుటూరు కమలాపురం తాలూకాలలో కొంతభాగాన్ని పర్యటించి యీప్రాంతానికి చూశయ

అను చీనాపదాన్ని ఉపయోగించాడు. అంటే ఈదేశముక రాజుస్వాధీనం మందులేక దేశముకొల్లగొట్టబడి. పట్టణములందును పల్లెలయందును జనం శూన్యమైకూరచితులును. దుష్ప్రవర్తకులును అగుజనులతో నిండియుండెడిదని యీగ్రాంతాన్ని వర్ణించాడు.

641 నుండి 73 వరకు జయసింహ సర్వసిద్ధి యితను విషమసిద్ధి పుత్రుడు యితనిపేరున నిర్మింపబడిన సర్వసిద్ధిగ్రామం. విశాఖజిల్లాలో యిప్పటికీఉంది. యితను నౌకాయుద్ధంలో గొప్పప్రవీణుడు. దండి. దశ కుమారచరితంలో జయసింహుని కళింగదండయాత్ర వర్ణించబడింది. యితను కళింగరాజును నౌకాయుద్ధంలో ఓడించి కళింగరాజు కూతురైన కనకలేఖను వివాహమాడాడు. తెలుగులో విష్వక్సగ్రామంలో యితనిశాసనం ఒకటి నొరికింది యదేప్రథమ శాసన (తెలుగులో) మని చెప్పబడుతూవుంది.

641 లో హ్యూయాన్ సాంగ్. బాదామినగరాన్ని దర్శించి. పులికేళి పరిపాలనను. నగరవైభవాన్ని దర్శించి. పులికేళి పరిపాలనను. నగరవైభవాన్ని కొనియాడాడు.

648 నారాయణస్వామి. దాక్షిణాత్యుడు ప్రసిద్ధ వైద్యశాస్త్రవేత్త యితనిని చీనాచక్ 'పర్తి పిలిపించుకొని మృత్యుం జయ రసాయనాన్ని చేయించుటకు ప్రయత్నించాడు. కానీ యీప్రయత్నంలోనే వీరిద్దరు మరణించారనే విషయాన్ని-కోత్సంగ్-తెలియజేశాడు.

648 బత్మాను 3 వ ఖలీఫా ఆయాడు.

648 నదీచంద్రుడు. ప్రశస్తవాదుని రచనలపై నాధారపడిన యొక వైశేషిక గ్రంథాన్ని ||దశపదార్థ శాస్త్రము|| రచించాడు.

650-700 కుమారిలునికాలం ప్రఖ్యాత తత్వశాస్త్రవేత్త వైదికుడు వేదభాష్యకారుడు మీమాంసా వార్త్తికము అనుగ్రంథాలు రచించాడు. యితను బౌద్ధధర్మరహస్యాలను బౌద్ధ పండితులద్వారా అభ్యసించి తుదకు బౌద్ధమతాన్ని ఖండించాడు. యీగురు ద్రోహానికి ప్రాయశ్చిత్తముగా ప్రయాగలో అగ్నిగుండంలో దుమికి చనిపోతూవుండగా శంకరుడు కుమారిలుని కల్సుకునేందుకు వస్తాడు. కుమారిలుడు. దక్షిణభారతంలోని నీహార్ బ్రాహ్మణ వంశంలో జన్మించాడని చెప్పబడుతూవుంది.

654 లో స్థవిరప్రజ్ఞాడు. బౌద్ధపండితుడు. యితను హూయాన్ సాంగ్ కు ఒక తేఖవాశ్రాడు.

655-80 ప్రథమ విక్రమాదిత్యునికాలం యితను రెండవపులికేసి ఉత్తరాధికారి యితను తనవంశం కోల్పోయినకీర్తిని పునఃప్రతిష్ఠ చేశాడు యితని తర్వాత వినయాదిత్యుడు. రెండవ విక్రమాదిత్యుడు. పరిపాలించారు. వీరందరికీ పల్లవరాజులతో సంఘర్షణ జరుగుతూనే వచ్చింది. యీ వంశపు ఆఖరివాడు రెండవకీర్తివర్మను 753 లో రాష్ట్రకూటపాలకుడైన దంతిదుర్గ ఓడించి చాళుక్యవంశాన్ని నాశనంచేశాడు.

675-85 లో వై నాయాత్రికుడు ఈర్స్సింగ్ సలందా విశ్వవిద్యా కేంద్రంలో ఆచార్యుడుగా పనిచేశాడు. యితను నాగార్జునుడు ఒకటవ శతాబ్దంలో జీవించాడనీ కనిష్కుని సమకాలికుడనీ వాశ్రాడు. 671 లో యితను బయలు దేరాడు.

681 వినయాదిత్యుని పాలనారంభం. బౌద్ధామి చాళుక్యుడైన విక్రమాదిత్యుని పుత్రుడు యితనికి సత్యాశ్రయ, రాజాశ్రయ బిరుదులు కలవు.

680 ప్రాంతం శంకరుని జన్మకాలమని ఆర్|| జి|| భండార్కర్ వాదం 6వ, శతాబ్దాంతమందుగానీ లేక మధ్యకాలమందుగానీ శంకరుడుండి నాడని తెలాంగుపండితుని అభిప్రాయం. శంకరుని, సూత్రభాష్యమున పేర్కొనబడిన 'పూర్ణవర్మ' ఆ కాలముననుండినాడని తెలాంగుపండితుని వాదం 8 శతాబ్దానికి చెందినవాడు శంకరుడని కొందరివాదం.

694 విజయాదిత్యుని పరిపాలనారంభం. యితను బౌద్ధామిచాళుక్యు వినయాదిత్యుని కుమారుడు. యితను 702 లో అలంపుర క్షేత్రము దర్శించి అక్కడి బాల బ్రహ్మేశ్వరాశ్రయానికి ప్రాకారము ముఖమంటపము కట్టించాడు.

7 వ|| శ|| నాలందావిశ్వావిద్యాలయ ఉచ్ఛదశ యందులో నక్షత్ర గణిత శాస్త్రము నీటిగడియారము 18 శాఖల బౌద్ధ శాస్త్రములు శిల్పవిద్య సాంఖ్య వేద బ్రాహ్మణాలు వ్యాకరణ తర్కశాస్త్ర వైద్య వగైరాలంతా సంస్కృత భాషలలో బోధింపబడేవి. 6 విభాగాలలో 100,00 మంది విద్యార్థులు 1500 మంది అధ్యాపకులు గల్గివుండినది.

7 వ|| శ|| విశాఖదస్తుడు సంస్కృతనైతికకని ముద్రారాక్షసము అను గ్రంథాన్ని రచించాడు. సంస్కృతసాహిత్యంలో యీ గ్రంథానికి చాలా ఆదరణవుంది. “మిష్టర్ టైలింగ్” అభిప్రాయప్రకారం యీ గ్రంథరచనా కాలం 7 వ|| శతాబ్దమని తెలియజేశాడు. ముద్రారాక్షసము చంద్రగుప్త చాణక్యుల చరిత్రను తెలియజేస్తుంది.

7 వ|| శ|| లో కులశేఖరరాజర్షి యితను తిరువాన్కూరురాజధానిగా పరిపాలన సాగించాడు.

7 వ|| శ|| లో గౌడపాదుడు 7 వ|| శతాబ్దాంతమున గానీ 8 వ|| శతాబ్దారంభమున గానీ వుండునని చెప్పబడుతూవుంది. యితను శంకరుని గురువైన గురుగోవిందునికి గురువుఅని చెప్పబడుతూవుంది. అద్వైతవేదాంత శాస్త్రమును తక్కుయక్తముగా ప్రదర్శించినవారిలో ప్రథముడు గౌడ పాదుడే.

7 వ|| శ|| మధ్యభాగంలో భర్తృహరి చురణించి వుండవచ్చునని మాక్సుముల్లర్ అభిప్రాయం.

7 వ|| శ|| మాణిక్యవాసరు, నుందరరు అను తమిళ శైవభక్తుల కాలం.

7 వ|| శ|| మండనమిశ్రుడు దాదాపు కుమారిలుని సమకాలినుడు.

7 వ|| శ|| శాంతిదేవుడు మాధ్యమికవాది అని కొందరి అభిప్రాయం. కాదు యోగాచారుడనీ కొందరి అభిప్రాయం యితను బోధచగ్యవతారము “శిక్షాసముచ్చయము” అను గ్రంథాలు రచించాడు.

7 వ|| శ|| లో (60 వ హిజరీ) ముస్లింల సింధుఆక్రమణ.

700 ప్రాంతం కుమారిలభట్టు—ప్రభాకరపండితులకాలమని కొందరి అభిప్రాయం.

7 వ|| శ|| చంద్రాక్షర్షి మాధ్యమికసూత్రాలకు సంస్కృతభాష్యము రచించాడు.

712 మహమ్మద్ బిన్ ఖాసిమ్—అరేబియా నావలను ఎవరోదోపిడి చేశారనే కారణంగా హజ్జాజ్ ఖలీఫాలో అనుజ్ఞతీసుకొని కాసిమ్ను సింధు

పైనికి దండయాత్రకు సంపాదు (యీనావల దోపిడీ అనేది సామంత్రమే భారతదేశంపై అరబ్బులకు అదివరకేకన్న పడింది అనేది వ్పష్టమే) యీసమయంలో సింధుప్రాంత పరిపాలకుడైన-డాపార్ అయోగ్యత కారణంగా సింధు పతనం సంప్రాప్తమయింది.

725 ఒకటవనాగభట్ట. యిషడు గుర్జరప్రతిహార వంశపు మూలపురుషుడు. వీరిప్రథమ రాజ్యస్థాపనా ప్రదేశాన్ని గురించి. అభిప్రాయ భేదాలున్నాయి. దక్షిణరాజపుత్రస్థానమని కొందరు మాళవదేశంలోనని కొందరు. అభిప్రాయపడుతున్నారు. యితను సింధులోని అరబ్బు పరిపాలకులతో పోరాడి ఓడించివేశాడు (యితని తర్వాత వత్సరాజు యీ వంశంలో ప్రసిద్ధుడు) యితను. మగధ. బెంగాలును పాలిస్తున్న ధర్మపాలుని ఓడించాడు. దక్షిణరాష్ట్ర కూటానికి చెందిన ధృవరాజు. వత్సరాజును. ధర్మపాలుని యిద్దరినీ ఓడించటంతో ఉత్తరభారతదేశంలో దక్షిణరాష్ట్రకూట వంశపరిపాలన కొనసాగింది. కానీ దృవరాజు పుత్రులు స్తంభ-గోవిందుల మధ్య అధికారసంఘర్షణలు కారణంగా వీరు అనతికాలంలోనే ఉత్తరదేశాధికారాన్ని కోల్పోగారు.

725 యశోవర్మ. యితను చంద్రవంశపురాజుని చెప్పబడింది. యితను కన్నాజును ఆక్రమించి ఉత్తరభారతదేశాన్నంతా (దాదాపు) పరిపాలించాడు. 731 లో రాజమాతను చీనాదేశానికి పంపాడు || ఉత్తరరానుచరిత || రచయిత భవభూతి || గౌడవాహి. రచయిత || వాక్ పతి యితని ఆస్థానకవులు. కాశ్మీరు పరిపాలకుడు లలితాదిత్యుడు. యితనితో స్నేహంగా వుంటూ 740 లో స్నేహాన్ని విస్మరించి దాడిచేసి. యశోవర్మకు ఓడించాడు యశోవర్మ ఆయుధ్యంలోనే మరణించాడు. కానీ లలితాదిత్యుడు కన్నాజుపై అధికారాన్ని పొందలేకపోయాడు యశోవర్మ కుమారుడు వజ్రాయుధుని కాలంలో కూడా లలితాదిత్యునితో సంఘర్షణ సాగుతూనే వుంది. వజ్రాయుధుని కుమారుడు. యింద్రాయుధుని కాలంలో మగధరాజైన ధర్మపాలుడు 783 లో దాడిచేసి యింద్రాయుధుని ఓడించి తన ఆశ్రితుడై చక్రాయుధుని. కన్నాజు సింహాసనముపై గూర్చుండబెట్టాడు.

728 నుంచి 1568 వరకు వివిధ వంశపు రాజులకు చిత్తూరు రాజధానిగా చెలమణి అయివుంది.

748 లో ఒకకాలిదాసు కాలం. యితను మహాకవి భవభూతికి. సమకాలీనుడని చాలమంది అభిప్రాయం.

750-74 మధ్యకాలంలో భాగతీయపండితులు బ్యాగ్దాద్ వెలుతూ గణితశాస్త్రము జ్యోతిషశాస్త్రాలకు సంబంధించిన గ్రంథాలను వెంటతీసు కెల్లారు,

750 దండి యీప్రాంతపువాడని కొందరి అభిప్రాయం.

765-780 కాలంలో ఎల్లొకలోని కైలాసనాథాశ్రయం రాష్ట్ర కూట ప్రభువులలోని మొదటికృష్ణరాజుకాలంలో తయారుచేయబడింది.

771 చాణ్డమను రాజ్యపాలనాతంభం.

772-806 నాల్గవవిష్ణువర్ధనుడు. యితను చాళుక్యరాజులలోనివాడు.

772-803 దామోదరగుప్త. కాశ్మీర్ నివాసస్థుడు ||కుట్టనీమత|| అనుగ్రంథరచయిత. రాజతరంగిణిలో యితను మహారాజా జయపీడుని మంత్రి అనిచెప్పబడింది. కుట్టనీమతగ్రంథంలోనే వేశ్యలయొక్క మూయో పాయాలను వర్ణించబడింది.

772-803 జయపీడ్ - కాశ్మీరు పరిపాలకుడు.

776-క్షీరస్వామి. కాశ్మీర్ పండితుడు. మహారాజాజయపీడుని కాలపువాడు రాజతరంగిణిలో శాన్తి|| శకం 700వాదని చెప్పబడింది అంటే క్రి|| శ|| 776-813 యితను జయపీడుని రాజగురువు. అమరకోశానికి టీకావ్రాశాడు.

779 భట్టోద్భవ. కాశ్మీర్ పండితుడు జయపీడుని సభాపండితుడు. అలంకార సంగ్రహము అనుగ్రంథాన్ని రచించాడు. దీనికి టీక ప్రతి హరేంద్రరాజు రచించాడు. యితనిగురించి పండితులు-ఉద్భటభట్టు- ఉద్భటాచార్య అనుపేర్లతో పిలిచారు. కుమారసంభవమును గ్రంథాన్ని భట్టోద్భవ రచించాడు కానీ దానిజాడ తెలియరావటంలేదు.

770 నుంచీ 830 వరకు పల్లవగాజయిన చంతివర్మ పరిపాలనా కాలం.

780 లో శంకరాచార్యులు జన్మించారని కొందరిఅభిప్రాయం. యిప్పటి ఉత్తర తిరువాన్కూరులోని కలడిగ్రామంలో జన్మించాడు. 7 ఏండ్లవయస్సులోనే విద్యావంతుడై వేదాంత (వైదిక) మతాన్ని పునరుద్ధరించాడు యీయన శైశవమందే తండించనిపోయాడు. జైన బౌద్ధ వగైరా నామ పక్షమతాలన్నింటినీ నిర్మూలించేందుకు తీవ్రకృషిచేశాడు.

780-91 ధారావర్షుడు. రాష్ట్రకూటప్రభువు యితని అసలు పేరు భ్రువమహారాజు.

784 మూడవ గోవిందరాజు మహారాష్ట్ర-రాష్ట్రకూట ప్రభువు. యితను రేనాటి రెడ్డిరాజులను పారదోలినట్లు చెప్పబడుతూవుంది.

790 విరలదేవరాయలు. యితను మండలేశ్వరుడు. జైనుడుగావుండి ఆనంతరం వైష్ణవమతాన్ని స్వీకరించి విష్ణువర్ధనుడు-అని పేరుపెట్టుకున్నాడు. యితను అనేక జైన దేవాళయాలను విధ్వంసంచేయటమేగాక వైష్ణవ వాడ ప్రభావితమై జైనవిద్వాంసుల కూరహింసలకు గురిజేశాడు.

791-94 గుర్జరపాలకుడైన నాగభట్టు కన్నాజును స్వాధీనంజేసుకున్నాడు. నాగభట్టు ప్రతీహారవంశస్థుడు.. యీ వంశస్థులు దాదాపు 1050 వరకు కన్నాజును పరిపాలించారు. గుర్జరప్రతీహారుల సూర్యవంశజుల మనిచెప్పకున్నారు. కానీవీరు విదేశీయులని చాలామంది అభిప్రాయపడున్నారు. రెండవ నాగభట్టు కొడుకు రామభద్రుడు. సింహాసనానికి వచ్చిన సమయంలోనే మగధ ధర్మపాలుడుకూడా మరణించి. ధర్మపాలుని కొడుకు దేవపాలుడు సింహాసనానికి వచ్చాడు. రామభద్రునికీ దేవపాలునికీ నిరంతర సంఘర్షణ జరుగుతూ ఉండినది.

793-815 ముమ్మడి గోవిందరాజు. యితను రాష్ట్రకూట ప్రభువైన ధారావర్షుని కుమారుడు యితనికి ప్రభూతవర్షుడు అన్న బిరుదుకూడా వుంది.

8వ|| శ|| లో జపాన్ ప్రభుత్వం ప్రపంచంలోకల్లా అత్యున్నతమైన బౌద్ధవిగ్రహాన్ని చేయించనెంచి 550 టన్నుల రాగినిఉపయోగించి విగ్రహాన్ని తయారుచేశారు. దీని నిర్మాణానికి 10 సంవత్సరాలు పట్టింది.

8 వ|| శ|| లో శ్రీహరినారాయణుడు. యితనిది యుంఝుజువానగర

ప్రభువగు శార్దూలమహారాజుకు పురాణాలుచెప్పి సుఖలాలజీపండితుని కుమారుడు. యితను స్కాంధపురాణాంతర్గత. గరుడ పురాణానికి అను కరణగా గరుడపురాణాన్ని విస్తుత రూపంలో రచించాడు.

8వ|| శ||-త్రివిక్రమభట్టు. యితను ప్రసిద్ధవిద్వాంసుడైన దేవా దిత్యుని కుమారుడు. యితనితండ్రి దేశాంతరంపోగా. విదేశీబ్రాహ్మణుడు రాజువద్దకు శాస్త్రచర్చనిమిత్తమై వచ్చాడు. రాజు త్రివిక్రముని పిలిచి పండితునితో వాదించమంటాడు. విద్యావిహీనుడైన త్రివిక్రముడు సరస్వతీ మందిరంలో ప్రవేశించి సరస్వతీని వేడుకొనగా సరస్వతిప్రత్యక్షమై యితని తండ్రి తిరిగివచ్చేవరకు యితను విద్యావంతుడుగా ఉండునట్లు వరమిస్తుంది. విదేశీపండితుని ఓడించి నలచం పూ|| అనేగ్రంథాన్ని తయారుచేస్తావుంటాడు ? ఆశ్వాసాలు పూర్తయేలోగా యితనితండ్రి దేశాటనంనుంచీ తిరిగివస్తాడు వెంటనే త్రివిక్రముడు విద్యావిహీనుడై చంపూ కావ్యం అసంపూర్ణంగా నిలిచిపోయిందని గాధ.

8వ|| శతాబ్దారంభం భవభూతి. యితను సంస్కృతంలో ప్రసిద్ధ నాటకకర్త- వీరీచరిత్ర-మాలతిమాధవం - ఉత్తరరామచరితం - అనుమూడు నాటకాలను రచించాడు యితని జన్మస్థానం పద్మపురిం. తండ్రి నీలవంతుడు తాత భూపాలభట్టు. తల్లిజాతుకర్లి. యితనిరచనాశైలి కరుణారసంగా వుంటుంది. రాజా యశోవర్మ అష్టానపండితుడు.

8|| శ|| ధర్మదాసు. సంస్కృతకవి. మగధ దేశవాసి అని చెప్ప బడుతూవుంది. శౌద్ధధర్మాభిమాని విదగ్ధముఖమండన్ అను గ్రంథకర్త.

800 చాన్లమనుకు పోపుపట్టాభిషేకం చేయుట.

800-1000 యీమధ్యకాలంలో విష్ణుధర్మత్తిరమను పురాణం రచించ బడింది. యిదిచిత్రలేఖనాది విషయాలనుకుడా తెలియజేస్తుంది.

800 మాణిక్యనంది పరీక్షాముఖసూత్రము అను గ్రంథకర్త డైన మతేస్తుడు.

808-47 చాళుక్యనరేంద్ర మృగరాజు. యితనికాలంలో సింహాసనం కొరకు అన్నదమ్మల బిడ్డలమధ్య అంతఃకలహాలు ప్రారంభమైనాయి. యిందులోరాష్ట్రకూటరాజులు జోక్యంకలుగ జేసుకొని భీమసఖుక్కు అను

నతనిని వేంగీసింహాసనముపై కూర్చుండబెట్టారు. కానీ నరేంద్రమృగరాజు అను బిరుదు నహించిన రెండవ విజయాదిత్యుడు 12 సం॥ లు అరిణ్యవాసం చేసి వైన్యాలనుకూడగట్టుకొని భీమనతుక్కుని పారద్రోలి తిరిగి వేంగీ సింహాసనం ఆక్రమిస్తాడు. యితని పరిపాలన 40 సం॥ రాలలోను మొత్తం 108 యుద్ధాలుచేసి శత్రువులఓడించి, ఆపాప పరిహారార్థం 108 శివాళయాళను నిర్మించాడు.

814 చాగ్లమను మరణం.

820 వాచస్పతి మిశ్రుడు. న్యాయవార్తికా తాత్పర్యటీః. అను గ్రంథాన్ని రచించాడు. విశ్రమ శకం 898 నాటివాడైనట్లు తెలుస్తూ వుంది. సాంఖ్యతత్వకాముని, భామలిఅనే ప్రసిద్ధ గ్రంథాలనుకూడా రచించాడు.

835-90 భోజరాజు (గుర్జర ప్రతీహారవంశస్థుడైన రాజభద్రుని కొడుకు) యితను తనసామ్రాజ్యాన్ని విస్తారంచేయటమేగాక సాహిత్య ప్రియుడనికూడా గణుతికెక్కాడు. భోజ కాళిదాస. అన్న షేరుతో చిత్రాతి చిత్రకిథలు ప్రచారంలో వున్నసంగతి అందరు ఎరిగినవే.

849-92 మధ్యకాలపువాడు. చాళుక్య గుణగవిజయాదిత్యుడును యితను తనసామ్రాజ్యాన్ని ఒడుమడుకులనుంచి ముస్లిం చేయటమేగాక విస్తృతంకూడా చేశాడు. గాంగ, పల్లవ, సొలంబ, నైదుంబ, బాణుల. ఓడించివేశాడు నెల్లూరుజిల్లాలో బోయలు తిరుగుబాటు చేయగా యితని సేనాని పండరంగుడు తిరుగుబాటును అణచివేశాడు. యితనికాలంలోనే ఒంగోలువద్ద (భర్మచూలం) మొట్టమొదటసారిగా తెలుగు సీసపద్యాలతో కూడిన ఒకశాసనం వేయబడింది.

855-80 మధ్యకాలంలో-ఆవంతివర్మఅను నతను కాశ్మీరును సరి పాలించాడు.

855-80 ఆనందవర్మనునికాలం. యితను ప్రసిద్ధసంస్కృత అలంకార శాస్త్రపండితుడు. (కాశ్మీర్ ఆవంతివర్మ) కాలంలోఉండినాడు యితను కావ్యలోక్ -ధన్యాలోక్ -సహృదయాలోక్ -అనుసంస్కృత గ్రంథాలు రచించాడు.

868 పా్ంతంలో. వరిగుణుడు కేరళను పరిపాలించాడు. యితను వేయించిన శాసనాలద్వారా యీ కాలంలో దక్షిణప్రాంతంలో బౌద్ధమతం చాలావ్యాప్తిలోవుండినట్లు తెలియవస్తున్నది.

875-907 ప్రగమదిత్యుడు. చోళవంశపువాడు. యీ వంశం చాలా ప్రాచీనకాలంలోనుంచీ అక్కడక్కడ అగుపిస్తునేవుంది కానీ ప్రఖ్యాతిలోకి రాలేక పోయింది (అశోకుని శిలాశాసనాలలో కూడా యీ వంశ ప్రస్తావించినవి) యీ వంశస్తుడైన విజయల అను నతను. తంజావూరు పల్లవరాజుల క్రింద సానుంతుడుగా వుండినాడు యితని పుత్రుడే. ప్రధమాదిత్యుని కుమారుడు పరాంతకుడు 907-47 వీరికాలంలో పల్లవరాజుల శక్తి నుంచి విడివడి స్వతంత్రతను సంపాదించుట మేగాక బలవత్తరమైన చోళ రాజ్యస్థాపనకు పునాదులు వేశారు. పరాంతకుడు. పాండ్య లంక. దేశాలను జయించి వంశప్రతిష్ఠను యినుమడింప జేశాడు. యితని రాజధాని తిరుచునా పల్లి సమీపంలోని దళయూరు) యితను గైవభక్తుడు. పరాంతకుని పుత్రుడు పరాంతకుని పుత్రుడు. రాజాదిత్యుడు. యితనిని రాష్ట్రకూటరాజులు 948 లో నాకోలా యుద్ధంలో ఓడించారు. తదనంతర కాలంలో యీ వంశస్తుల ప్రభావం సన్నగిలింది.

క్రీ॥ శ॥

1014-41 లో తిరిగి రాజేంద్రచోళునిద్వారా యీ వంశ ప్రతిష్ఠ యినుమడించింది.

891-907 మహేంద్రపాలుడు (భోజరాజు పుత్రుడు) యితని కాలంలో యితనితండ్రి సంపాదించిన పేరు ప్రతిష్ఠల్ని కొంతవరకు కాపాడాడు. యితని పుత్రుడు మహీపాలుడు.

892-921 కుగమచాలుక్య, భీముని పరిపాలనా కాలం

900 పా్ంతంలో రెండవ యుద్ధముల్లని పరిపాలన సాగినట్లు విజయ వాడలోని ఒక శాసనం ద్వారా తెలియ వస్తున్నది.

900 పా్ంతం సర్వజ్ఞాత్ముని సంతేప శాకీరక మను గ్రంథకర్త యిందులో శంకరతత్వంకూడా వుంది.

900 యింను మింను భాష్కరునికాలం. యితను బ్రహ్మ సూత్రాలకు భాష్కరభాష్యము. అను భాష్యాన్ని రచించాడు.

9వ॥ శ॥ నికి చెందినవాడు. మేదాతిధి యితను మనుస్మృతికి వ్యాఖ్యానంవ్రాశాడు.

9వ॥ శ॥ భట్టుకల్లుట. కాశ్మీరుపండితుడు యితనిగురువు. వసు పండితుడు వసుగుప్తుడు రచించిన-స్పందకారిక-అను గ్రంథానికి స్పంద సర్వస్వఅను. టీకాగ్రంథాన్ని భట్టుకల్లుడు వ్రాశాడు. యితను కాశ్మీరు రాజా అవంతివర్మ సమకాలికుడు. రాజతరంగిణితో యితనికాలం 9వ శతాబ్దమని తెలుస్తూవుంది.

9వ॥ శ॥ ఆనందవర్మనుడు లేక ఆనందగిరి శంకరుని శిష్యుడు ప్రసిద్ధి చెందిన తత్వశాస్త్రవేత్త. శంకర దిగ్విజయం. ఉపనిషత్ వ్యాఖ్యలు భగవద్గీతకు టీక. మొదలైనగ్రంథాలు రచించాడు.

9వ॥ శ॥ సృజతుంగుడు. యితను రచించిన కివిగాజసూర్గము. (కార్లటక) ప్రథమగ్రంథంగా చెప్పబడుతున్నది. యిది. సాహిత్యవిమర్శగాను ఛందశాస్త్రముగాను. వేరొందినది. దీనికింటే మునుపటిగ్రంథాలు నేడు లభ్యంకావు.

9వ॥ శ॥ ధన్వంతరుడు. న్యాయబిందుటీక అనుగ్రంథాన్ని రచించాడు.

9వ॥ శతాబ్దారంభం. ఆనందగిరి.

902 లో కాశ్మీరును పరిపాలిస్తున్న శంకరవర్మ చనిపోగా. యితని ముగురుభార్యలు యిద్దరుదాసీలు, ఓక నేవకుడు (జయసింహ) పరలోకంలో తమ స్వామికి నేవకీర్తనలు చేసేందుకుగాను శంకరవర్మతో పీఠంతా సహగమనం చేశారు.

910-43 ప్రథమమహీపాలుడు భోజుని మనుమడు యీగుర్జర ప్రతిహార వంశం యితనికాలంలో పతనానికి. బీహార్‌పన జరిగిందనేచెప్పవచ్చు యితనితర్వాత యీవంశస్థులు చాలామందే పరిపాలనసాగించారు కానీ యీవంశపు ప్రాధమిక ప్రతిష్ఠ సన్నగిల్లుతూ వచ్చిందేకానీ తిరిగీ వీరిలో ఎవరుకూడా సంపాదించలేక పోయారు.

918-25 మొదటి అమ్మరాజు యితను విష్ణుపర్వన వంశస్థుడు.

యితని కాలంలోనే రాజమహేంద్రవరం నిర్మాణం జరిగింది. అనంతర కాలంలో అదే చాళుక్యులకు రాజధానిగా వుండింది.

928-34 రెండవ యుద్ధమల్లుడు యితను బెజవాడ మల్లేశ్వరస్వామి దేవాలయంలో శిలాశాసనం వేయించాడు.

930 ఉత్పలుడు. శైవమతస్థుడు ప్రత్యభిజ్ఞా నూత్రము అను గ్రంథాన్ని వ్రాచిచాడు.

934-45 కాకర్త్యగుండన యితను కాకతీయ వంశస్థుడు. యితను సామంతుడుగా మధిర మానుకోట తాలూకాలను పరిపాలించినట్లు ఆధారాలు ఉన్నాయి. తదనంతరం వరంగల్లులో పరిపాలనసాగించిన కాకతీయ మతానికి మూలపురుషుడు.

945-70 రెండవ అమ్మరాజు కాలం. చాళుక్యవంశంలో యితను 23వ వాడు యితనుకైన దేవాలయాలకు దానాలుచేశాడు.

956 మూడవకృష్ణుని కాలం యితనుమహారాష్ట్రకు చెందిన రాష్ట్ర కూటపువాడు.

956 భట్టోత్పల. ప్రసిద్ధజ్యోతిష్ శాస్త్రవేత్త వరామిహిరుని గ్రంథాలకు యితను టీకా వ్రాశాడు. బృహత్ జాతక టీకలో యితని కాలం శా|| 888 అని తెలుసుకొనటాన్నిబట్టి క్రీ|| శ|| 956 వ నాటివాడు అవుతూవున్నాడు.

967 ధోళారావు. యితనికాలంలో జయపుర సంస్థాన నిర్మాణం జరిగింది.

970-1000 ప్రథమ మూలరాజు. యితను చాళుక్యవంశపు మూల స్థాపకుడు. గుజరాతును పాలిస్తున్న ప్రతీహారవంశస్థులను ఓడించి ఆధికారాన్ని యితను స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. యితనిరాజధాని అన్నిలనాడా యితని అనంతరం ప్రధమభీముడు.

1024-60 పరిపాలించాడు. యితను సమర్థ వంశమైన పరిపాలకుడు మహమ్మదు గజనీ. గుజరాతులోని సోమనాథదేవాలయంపై దాడిచేసి

నపుడు సోమనాథుని సంరక్షణార్థం పొల్లాన్నవారిలో యీప్రగమభీముడు కూడా

973 రెండవ తైలపుడు. యితను రాష్ట్రకూటులతో ఆఖరివాడగు కక్కలుని ఓడించి రాజ్యాన్ని ఆక్రమించాడు. యితను కళ్యాణి (హైద్రాబాద్ లోనిది) రాజధానిగా పరిపాలన ప్రారంభించాడు కాబట్టి కళ్యాణి చాళుక్య శాఖకు మూలపురుషుడు. యితను దక్షిణప్రదేశంలోని చోళ వంశీయులను గుజరాతు చాళుక్యులను ఓడించి వేశాడు. ఛేది, మాళవ పరమార రాజ్యాలతో యితనికి సంఘర్షణ జరుగుతూ ఉండినది యితని అనంతరం సత్యాశ్రయ రాజ్యానికి వచ్చాడు.

977 కైయట్—కాశ్మీరు పండితుడు. యితను అనందవర్ధనుని దేవీ శత కాశికీ టీకా వ్రాశాడు (కైయట్ అనుపేరుతో మరొక వ్యాకరణ వేత్తకూడా వున్నాడు)

977 జయపాలుడు. లాహణాకు పరిపాలకుడు. యితని కాలంలో గజనీరాజుసుబుక్తగిన్ దాడిచేసి పెశావర్ ను స్వాధీనంచేసుకున్నాడు. జయ పాలుడు. సుబుక్తగిన్ కు 50 ఏనుగులు 10 లక్షలరూపాయాలు యిచ్చి వెనుకకు పంపివేశాడు. కానీ 1001 లో సుబుక్తగిన్ కొడుకు. మహా మూద్. తిగిగీ జయపాలునిపై దాడిచేసి జయపాలుని ఖైదుచేసి సాంవత్సరిక కప్పం చెల్లించే ఏర్పాటుపై జయపాలుడు విముక్తిగాందాడు.

984 ఉదయనాచార్యుని కాలమని—న్యాయవార్తికా తాత్పర్య టీకా పరిశుద్ధి—అను న్యాయశాస్త్ర గ్రంథాన్ని రచించాడు. న్యాయకును మాంజలినికూడా రచించాడు.

986 అమీర్ సుబుగ్తనీజ్ భారతదేశ ఉత్తర పడమట ప్రదేశాలపై ఆక్రమణచేశాడు.

991 శ్రీధరుడు—న్యాయకందల—అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

993-1015 అభినవగుప్త గొప్పసంస్కృత పండితుడు. ప్రసిద్ధ అలంకార శాస్త్రవేత్త యితను సంస్కృతంలో 8 గ్రంథాలను రచించాడు వై వమతసుడు.

997 గజనీ (అమిర్ సుబుగ్నగీజ్ కొడుకు) సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు,

997-1009 సత్యాశ్రయ (కళ్యాణిచాళుక్యుడు) యితని కాలంలో చోళ రాజులతో నిరంతరసంఘర్షణ జరుగుతూవచ్చి ఆఖరుకు రాజరాజ నరేంద్రుని (చోళ) చేతిలో సత్యాశ్రయడు ఓడిపోతాడు.

1000 దాదాపు శ్రీహర్షుని కాలమని (కొందరు)

1000 లో ప్రశస్త పాదుని పరమార్థధర్మ సంగ్రహానికి వ్యాఖ్యానాల రూపంలో శ్రీధరుని న్యాయకందళి-ఉదయనుని కిరణావళి-శ్రీవత్సుని లీలావతి, యీనాలుగు గ్రంథాలు రచించ బడ్డాయి.

1000-1011 వేంగిచాళుక్య-శక్తివర్మ కాలం. ఆనాడు కంచిని పాలిస్తున్న రాజరాజకేసరివర్మ తనపై న్యాయము. శక్తివర్మకు సహాయంగా పంపి రాజమహేంద్రవరసింహాసనంపై శక్తివర్మకు అధికారాన్ని సంపాదించి పెట్టాడు.

11వ|| శ|| శారదాతనయుడు (దక్షిణాత్యుడు) భావప్రకాశనం అనే అలంకార శాస్త్రాన్ని రచించాడు. దీని పీఠికలో. ఆనేకములైన రూపకాలను చూచినట్లు దివాకరుడను గొప్పనట శేఖరునిగురించి ప్రస్తుతించాడు

1000 దాదాపు శ్రీహర్షుడు యితను మహారాజు అదిగూరుడు కన్యాకుబ్జమునుంచి. అయిదుగురు బ్రాహ్మణులను పిల్వనంపగా వచ్చిన వారిలో నొకరు (యితనితండ్రి శ్రీహరి) ప్రశస్తి వహించిన నైషధము-గౌడవంశీకుల ప్రశస్త ఆర్జునవల్లన-నవసాహసాంక-ఖండన ఖండన ఖాద్య వగైరా గ్రంథాలను రచించాడు యితను యింకా కొన్ని గ్రంథాలు రచించాడు కానీ అవి నేడుకానరావు.

10వ|| శ|| చెందినవాడు. మేధాతిథి. యితను మనుధర్మశాస్త్రానికి భాష్యము రచించాడు.

10వ|| శ|| కుమారశ్రీకంఠుడు గొప్పనటుడు. యితను-ఆర్యాకీర్తిద అనేనాటకాన్ని ప్రదర్శించినందుకుగాను భూరి భూదానంపొందినట్లు దక్షిణ దేశపు శాసనాలు మూడవసంపుటలోని ఒక శాసనంతెలియ జేస్తున్నది.

1000-26 మహమ్మదుగజనీ - నుబుక్తగీజ్ మరణానంతరం గృహ యుద్ధంలో సోదరుడైన యిస్మాయిల్ ను షదచ్యుతునిజేసి 998లో సింహాసనం అధిష్టించాడు. అనంతరం రెండేండ్లపాటు సైనికశక్తిని సమకూర్చుకొని 1000 నుంచి 1026 వరకు యితను అంటే మహమ్మదుగజనీ 17 తూర్పు దండయాత్రలుచేశాడు. 1925 లో సోమనాథదేవాలయం (గుజరాత్) అక్రమణతర్వాత ఆఖరు అక్రమణ 1926 లో జాటులపైజరిగింది యితనుచేసిన ప్రతిదండయాత్రలోను భారతదేశంనుంచి చేతికందినదల్లా దోచుకొని వెల్లట మేజరిగింది. అంటే యితనిఉద్దేశ్యంలో భారతదేశంలో పరిపాలన చేయటం కాక సంపత్తిని చేజిక్కించుకొనటమేవనేది స్పష్టమే 1030 లో యితను మరణించాడు.

10వ|| శ|| దాదాపు నింబాదిత్యుడు లేక నింబార్కుడు. జైష్ణవమత ప్రవక్త ఒకప్పడు యితను జైనమతాచారితో శాస్త్రచర్చ చేస్తూవుండగా ప్రోద్బుంకింది. జైనుడు సూర్యాస్తమయం తర్వాత అన్నంతినడు. యీవిషయాన్ని గ్రహించిని నింబార్కుడు. సూర్యుని నిమ్మచెట్టపై నిలిపి జైనుని భోంచెయ్యమని చెప్పాడట కాబట్టియితనికి నింబార్కుడు అసిపేరువచ్చింది యితను ద్వైతద్వైత సిద్ధాంతాన్ని ప్రచారంచేశాడు.

10 వ|| శ|| పద్మగుప్తుడు సంస్కృతమహాకవి. ధారాపుర చక్రవర్తి అయిన భోజుని పినతండ్రి మంజుయొక్క సభాపండితుడు “నవసాహసాంగ చరిత్ర” అను గ్రంథాన్ని రచించాడు. యితని రచనాశైలి కాళిదాసు. శైలికి సమానంగాఉంటుంది. (కుమారదాసుని జానకీహరణం) ఆశ్వఘోషుని బుద్ధచరితం కాళిదాసు రఘువంశం పద్మగుప్తుని సాహసాంగచరిత్ర ఒకే శ్రేణికిచెందిన కావ్యాలు యితని రెండవ కేసు పరిమల.

10 వ|| శ|| అమృతచంద్రాచార్యులు “పురుషార్థ సిద్ధ్యపాయం” రచించిన జైనమతావళంబి,

10 వ||శ|| అమితగతి ఆచార్యులు జైనమతావళంబి “శ్రవణకాచారం” సానుయికపథం, రచించాడు.

1000 ప్రాంతం నంది ఆండాల్ తమిళ శైవభక్తుడు. తమిళంలో శైవగీతములు రచించాడు.

1000 రత్నకీర్తి కాలం బౌద్ధమతావళంబి. తార్కికశాస్త్రంలో ప్రసిద్ధుడు.

1001 నుంచీ 1380 వరకు ఆంధ్రపురాణయుగమని చెప్పవచ్చు. యీ కాలంలోనే సంస్కృత పురాణాలనేకం తెనుగులోకి అనువదించటము లేక అనుకరించటము జరిగింది. యిది ఆంధ్రసాహిత్యానికి ప్రకాశమాన మైనకాలం.

1009-14 అయిదవ విక్రమాదిత్యుడు. సత్యాశ్రయపులకేశీఅనంతరం. అయిదవవాడుగా విక్రమాదిత్యుడు రాజ్యానికివచ్చాడు. భోజుడు యితనిపై దాడిచేసి ఓడించాడు.

1011-22 వేంగీక్షాళుకం విచలాదిత్యుని కాలం. యితను శక్తివర్మ సోదరుడు. యితని నుపుత్రుడే రాజరాజనరేంద్రుడు.

1013 జయపాలుడు. యితను జయపాలుని మనుమడైన అనంగపాలుని పుత్రుడు. 1022 లో మహమ్మద్ గజనీ లాహూర్ పై దాడిచేసి జయపాలుని ఓడించి, లాహూర్ ను స్వాధీనంచేసుకొన్నాడు.

1014-15 జయసింహుడు రాజ్యానికి వచ్చుట. అయిదవ విక్రమాదిత్యుని కుమారుడు.

1018 లో రామానుజుడు. యితను తమిళదేశంలో పెరుంబుదూరు అను గ్రామంలో జన్మించాడు. దాదాపు నూరు సం॥రాలు జీవించి దక్షిణ దేశమందంతటా వైష్ణవమతాన్ని ప్రచారంచేశాడు. శంకరుని అద్వైతసిద్ధాంతాలను రామానుజుడు ఖండించాడు. కాంచీపుర నివాసియగు యాదవ ప్రకాశునివద్ద రామానుజుడు వేదాంతవిద్య నభ్యసించాడు.

1018 మహమ్మదుగజనీ దండయాత్ర.

1020-30 మొదటి జేతరాజు కాకతీయపరిపాలకుడు.

1022 నుంచీ 1063 వరకు రాజరాజనరేంద్రుడు. యితను రాజమహేంద్రవరం రాజధానిగా వేంగీదేశాన్ని పరిపాలించాడు. వీరిని వేంగీచాళుక్యవంశం. రాజరాజు తనమేనమామకూతురిని వివాహంచేసుకొని చోళరాజులతో నున్నసంబంధాన్ని సుధృఢంచేసుకొన్నాడు. యితనితమ్ముడైన విజయాదిత్యుడు సింహాసనంకొరకు నిరంతరం కుట్రలుచేస్తూఉండినాడు. ఫలితంగా రాజరాజు కొంతకాలం అజ్ఞాతవాసంచేసి చోళరాజులసహాయం

తో తిరిగి సింహాసనం ఆక్రమించాడు. కానీ, సింహాసనంకొరకు తమ్మునితో ఆఖరువరకు పోరాడవలసి వచ్చింది. ఆఖరుకు రాజరాజు యీ సంఘస్థాన లోనే ప్రాణాలుగోల్పోవలసివచ్చింది. యితనికాలంలో స్త్రీ శూద్రులకు పతనశ్రవణాధికారాన్ని కల్గిస్తున్న ఆంధ్ర మహాభారతంలోని, ఆది-సభా అరణ్యపర్వములు నన్నయభట్టారకుని ద్వారా తెలిగించబడినవి. యితనికాలం 985-1014 అనీ 1044 లో చనిపోయాడనీ కొందరి అభిప్రాయం.

1026 మహమ్మదుగజనీ గుజరాతులోని ప్రపంచ ప్రశస్తిచెందిన సోమనాథదేవాలయంపై దాడిచేశాడు. సోమనాథదేవాలయం సంరక్షణార్థమై చాలామంది రాజపుత్రులు వచ్చి పోరాడారు. యీ యుద్ధంలో 500 మంది రాజపుత్రులు చనిపోయారు. ఆఖరుకు గజనీ విజయాన్ని సాధించాడు. శివలింగాన్ని బద్దలుకొట్టి ధనరాసులు దోచుకొని, పూజాగలను బానిసల్ని గా అమ్మేందుకు తీసుకొనిపోతూ శివలింగంయొక్క రాతియుక్కలను గజనీ పట్టణానికితీసుకెళ్లి మసీదుముందర సోపానశ్రేణిలో వేయించాడు.

1030-75 మొదటి ప్రోలరాజు కాకతీయ పరిపాలకుడు.

1040-50 ప్రాంతంలో నన్నయభట్టారకుని ద్వారా ఆంధ్ర మహా భారతకృతి సమర్పణం (రాజగాజుకు) జరిగింది.

1042-68 ప్రధమ సోమేశ్వరుడు. యితను కళ్యాణిచాళుక్యవంశ స్థుడు. ప్రసిద్ధిచెందినపరిపాలకుడు. కళ్యాణిచాళుక్య వంశపుప్రతిష్ఠ భారత దేశంలో పెంపొందటానికి కారణభూతుడైనవాడు.

1045 ప్రాంతం వల్లభాచారి దక్షిణదేశపు తెలుగు బాహ్మణుడు.

1050-1116 కృష్ణమిత్రుడు. ప్రబోధచంద్రోదయము నాటకకర్త చందేల్ పాలకుడైన రాజాకీర్తివర్మ ఆస్థానపండితుడు.

1050-1100 కీర్తివర్మ (చందేల్ పాలకుడు) యితను భేరిపాలకుడైన కర్ణదేవుని ఓడించాడు.

1050 నుంచీ 1375 వరకు ఉత్తరదేశ సాహిత్యరంగంలో (హిందీలో) వీరగాథాకాలంగా వేర్కొనవచ్చు.

1050 నుండి 1350 వరకు ఓరుగంటి (వరంగల్లు) కాకతీయ చక్ర వర్తులు రాజ్యపాలనచేసిన కాలం.

1050 పండితమల్లిఖార్జునుని జననం.

1056 ప్రాంతం వైదుంబభీమమహారాజు యింగల్లునాడును పరిపాలించిన వైదుంబులోనివాడు. (నేటి కడపజిల్లా పులివెందులతాలూకా యిసగులూరు యింగల్లునాడు) యితను వేయించిన శాసనంద్వారా రాజరాజనరేంద్రుడు యీ ప్రాంతాన్ని జయించి తన ప్రతినిధిని నియమించగా తిరిగి వైదుంబులుచాళుక్య ప్రతినిధిని తొలగించి స్వతంత్రులైనట్లు తెలుస్తూవుంది.

1070 నుంచి 1250 వరకు చోళచక్రవర్తులకాలం.

1075-1110 రెండవ బేతరాజుకాలం. కాకతీయవంశ పరిపాలకుడు

1076-1118 చోళకుళోత్తుంగ దేవుడు (రాజరాజు కుమారుడు) చోళచాళుక్య అనగా ఆంధ్ర తమిళ దేశాలకురాజై కంచిరాజధానిగా పరిపాలించాడు. యితని రెండవ పేరు రాజేంద్రచోళుడు. యితను సముద్ర పై న్యాన్ని పోషించి బ్రహ్మపుత్ర, సుమిత్ర, పెగూ, ఆండమాను, నికోబార్ దీవులజయించి వాటిపైన తన అధిపత్యాన్ని సంపాదించాడు. ఉత్తర దేశాన్ని జయించేందుకుగాను 1083 ప్రాంతంలో తన పై న్యాన్ని సంపాదించాడు. యితని విజయస్మారకంగా గార్జునాంధ్రవద్ద సోలాపురం అను నగరాన్ని నిర్మించి దాని తన రాజధానిగా చేసుకున్నాడు. యితను చోళ వంశపు రాజుకూతురును వివాహంచేసుకుని చోళరాజ్యానికి వారసుడై ప్రధమంలో కంచిలో తన పరిపాలనను సాగించాడు కాబట్టి చాళుక్యుల బదులుగా గాజేంద్రచోళుడయ్యాడు. (యితనికాలం 1014 నుంచి 44 వరకనీ 1023 లో ఉత్తరదేశాన్ని జయించేందుకు పై న్యాన్ని సంపాదించి కొందరి అభిప్రాయం.

1076-1126 ఆరవ విక్రమాదిత్యుడు. కళ్యాణి చాళుక్యులలో సోమేశ్వరుని అనంతరం యితను ప్రసిద్ధిచెందినవాడు. యితను తన రెండవ సోదరుని పదచ్యుతునిజేసి సింహాసనాన్ని ఆక్రమించాడు. యితని రాజధాని మహారాష్ట్రదేశంలోని కళ్యాణినగరం, బెంగాలు మాళవ దక్షిణప్రదేశాలను జయించి వంశప్రతిష్ఠను యినుమడింపజేశాడు.

1070-1120 విజ్ఞానేశ్వరయతీకాలం యాజ్ఞవల్క్యస్మృతికి వ్యాఖ్యానూపకంగా "మితాక్షర" అను గర్భగ్రంథాన్ని రచించాడు. యిది వంగ

దేశంలోతప్ప మిగతా భారతదేశంలో ప్రామాణిక గ్రంథంగా పరిగణింపబడింది.

1076-1108 మొదటి గొంకరాజు. యితని కుమారుడు కంచి పరిపాలకుడైన కుళోత్తుంగుని అధిపత్యాన్ని కాదని స్వతంత్రుడయ్యాడు. (1118 లో)

1081 లో అనంతరాజు చనిపోగా యితని యిద్దరు సేవకులు భార్య మరికొందరు దాసీస్త్రీలు సహగమనంచేశారు.

1084 లో కుళోత్తుంగచోళుడు ప|| గోదావరి జిల్లాలోని ఒక గ్రామంలో నివసించే వేయితెలిక కుటుంబాల హరిసౌలభ్యంకొరకుగాను ఒక శాసనాన్ని వ్రాయించియిచ్చాడు.

1085 లో చంద్రదేవుడు యితను-గహరబార వంశస్థుడు-రాజును పాలిస్తున్న. ప్రతిహరవంశస్థుడైన త్రిలోచనపాలుని ఓడించి కన్నాజును స్వాధీనంచేసుకొని చుట్టు పట్లప్రాంతాన్నంతటినీ జయించి 1100 లో యితను చనిపోయాడు. యితనిపుత్రుడు ధనపాలుడు సింహాసనాధిష్టించాడు.

11వ|| శతాబ్దంలో-ఆంగ్రీశబ్దచింతానుణి రచించబడింది-దీనిని నన్నయభట్టు రచించాడని ప్రతీతి.

11వ|| శ|| లో జయదేవుడు-జయదేవచ్ఛందము అను-చింతా గ్రంథాన్ని రచించాడు.

11వ|| శ|| మల్లలకవి నాదీంద్రచూడామణి రచించాడు.

11వ|| శ|| లో సోమదేవుడు-యితను కాశ్మీరును పాలించిన హర్షదేవుని సమకాలికుడు. క్రీ|| పూ|| 200 నాడు గుణాధ్యుడు రచించిన కథా సరితాగరాన్ని సంస్కృతంలోకి అనువాదంచేశాడు.

11వ|| శ|| లో ఆమరావతీస్థానం చాలా ఉచ్చదశలోనున్నట్లు తెలుస్తూంది. అందులోని ఒకశాసనంలో ||వైత్యామత్యున్నతం. యత్ర నానాచిత్ర మచిత్రిత|| (11వ|| శ|| చెందినదీ శాసనం) అనివుంది.

1100 లో కపిల్-తమిళరచయిత యితను వేమన బసవయ్య కోవకు చెందినవాడు. సంఘసంస్కరణ కులవిద్వేషాలను నిశితంగా ఖండించటం వగైరాలంతా చేశాడు.

11వ|| శ|| నానావిధ నాట్యశాలలలోపణార్థమై తగిన భూవసతులను కుళ్ళొత్తుంగుడు ఏర్పరచినట్లు యితనికాసనం తెలియజేస్తున్నాడు.

11వ|| శ|| తాగ్దాగంభం జీమూతవాహనుడు యితను సనాతన హిందూ శాస్త్రపండితుడు మనుస్మృతికి భాష్యాన్ని కూడా రచించాడు. విజ్ఞానేశ్వరుని సమకాలికుడనీ యిద్దరు సన్నిహిత సంబంధం కలవారేననీ చెప్పబడుతూవుంది.

11వ|| శ|| లో దామోదరమిశ్ర యితను భోజరాజు సమకాలికుడని కొందరి అభిప్రాయం || హనుమన్నాటక సంగ్రహం || రచించాడు.

11వ|| శ|| లో-లోల్లటభట్ట-యితను కాశ్మీరం నివాసుడు. సంస్కృత కవి గుమ్మటభట్టకంటే పూర్వపువాడు. యితనికాలం సరిగా నిర్ణయించటం కష్టం అయినా పండితులంతా 11వ|| శ|| తాబ్దివాడేనని అంటున్నారు.

11వ|| శ|| భోజరాజు యితను కేవలం రాజ్యాధికారి మాత్రమేగాక సంస్కృత సాహిత్యవేత్తలలో ప్రసిద్ధిచెందినవాడు మాళవదేశపు ధారా నగరపు చక్రవర్తి. యితను రచించిన || సరస్వతీకంఠాభరణం || భోజచంపూ వగైరా గ్రంథాలు చాలాప్రసిద్ధి చెందినవి మను సాహిత్యకు టీకకూడా రచించాడు. యితనికాలంలో సంస్కృత పండితుల కాదరణ ఏక్కువగా లభ్యమయిన కారణంగా సంస్కృత విద్యావికాసం చెందటము సంస్కృత గ్రంథాలు విరివిగా తయారు కావటము జరిగాయి.

11వ|| శ|| భానుమతి. యీమె భోజునికుమార్తె, కాళిదాసుభార్య అని చెప్పబడుతూవుంది. యీమె ఇంద్రజాలవిద్యలో అత్యంత నైపుణ్యం సంపాదించింది.

11వ|| శ|| కాళిదాసు. యితను భోజుని ఆస్థానపండితుడు. సంస్కృత పండిత కాళిదాసులలో మూడవవాడు. భోజకాళిదాస అన్న పేరుతో చిత్రాతిచిత్ర గాథలకు పేరు మోసినదితనే.

11వ|| శ|| వాడు కైయట్ కాశ్మీరు పండితుడు వ్యాకరణ మహా భాష్యానికి టీకవ్రాశాడు. యీకాలానికి సంబంధించిన వ్యాకరణంలో యితనికి మంచి పేరుండేది.

11వ॥ శ॥ తే మేందుడు. యితను కాశ్మీరురాజు అనంతదేవుని సమకాలికుడు యితనువ్రాసినవి దాదాపు 30 వలకు గ్రంథాలున్నాయి.

11వ॥ శతాబ్దం గోవిందరాజు (మాధవునికొడుకు) మనుస్మృతి టీకాకారుడు.

11వ శతాబ్దాంతం లేక 12 శతాబ్దారంభం చోరకవి లేక బిల్హ నుడు కాశ్మీర్ సంస్కృత పండితుడు ॥విక్రమాంకదేవ॥ కర్లనుందరి నాట కాలు. ॥చారపంచశిఖా॥ వక్షరా గ్రంథాలను రచించాడు. యితను గుజరాతు వీరసింహరాజు పుత్రికకు విద్యనేర్పుతూవున్న సందర్భంలో యిద్దరుప్రేమించుకొని గాంధర్వవివాహం చేసుకుంటారు. యీసమాచారం రాజుకు తెలిసి బిల్హనునికి శిరచ్ఛేదన చేయమని ఆజ్ఞాపిస్తాడు. బిల్హనుడు వధ్యస్థానానికి పోయేలోగా ప్రేమపూర్వకమైన. 50 శ్లోకాలు తయారు చేస్తాడు. యితని పండిత ప్రకర్షకు రాజుప్రసన్నుడై యితనిని త్రిమించి విడుదలచేస్తాడు. విజ్ఞానేశ్వరుని శిష్యుడు.

1100-65 మధ్యవాడు. బసవుడు. కళ్యాణిరాజధానిగా కన్నడ ప్రాంతాన్ని పాలిస్తున్న బిజ్జలుని కోశాధికారి యితను వీరశైవమతస్థుడు. బిజ్జలుడు జైనమతస్థుడు వీరిద్దరిమధ్య అభిప్రాయ భేదాలురాగా బసవుడు కళ్యాణిని విడిచి మైసూరుప్రాంతం వెళ్లిపోతాడు. కానీ బసవుని అను యాయులు విజృంభించి జైనమతస్థులను హింసిస్తారు. యితని శైవమత సాంప్రదాయంలో కులతత్వాలు పాటించకూడదు. యీ శైవసంఘస్థాన 1166 లో జరిగిందని చెప్పబడుతూవుంది.

1100-44 జయసింహసిద్ధరాజు-యితను గుజరాతుచాళుక్య ప్రధమ భీమదేవుని కుమారుడు-ప్రతిభావంతుడైన శాసకుడు యితను చండెలరాజు మదనవర్మచేతిలో ఓడిపోయాడు. యితనికి పుత్రులులేని కారణంగా యితని అనంతరం యితనివంశస్తుడైన కుమారపాలుడు రాజ్యానికివచ్చాడు.

1145-72 కుమారపాలుడు-జైనమతావళంబి. ప్రసిద్ధగ్రంథరచయిత జైనగురువు అయిన హేమచంద్రుడు యితని ఆస్థానపండితుడు యితను మాళవ చాళుక్యుల ఓడించి మాళవరాజ్యాన్ని కూడా స్వాధీనంచేసుకున్నాడు

1100 వేంగీచాళుక్యుల పరిపాలన అంతమైనకాలం అనిచెప్పవచ్చు.

1100-1170 మధ్యకాలం. మల్లిఖార్జున పండితరాధ్యుడు ||శ్రీపతి||
 ||శివలెంకన|| లు కూడా యీ కాలపువారే. వీరుముగ్గురు పండితులే శైవ
 మత పునరుద్ధరణకు పూనుకున్నవారుకూడా - మల్లిఖార్జునుని జన్మస్థానం.
 తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోని ద్రాక్షారామం యితనికాలంలోనే వెలనాడు
 రాజధానియైన చందనోలులో. రెండవ చోడుడు పాలిస్తూ వుండినాడు.
 యీతని ఆస్థానంలో) బౌద్ధపండితునికీ మల్లిఖార్జునునికీ వాగ్వివాదం జరి
 గింది ఆవాగ్వివాదం తుదకల్లా దూషణ ప్రతిదూషణలతో అంతమయింది.
 మల్లిఖార్జునుడు కులమతాలను పాటించాడు. వీగశైవమతస్థాపకుడైన బస
 వుడు కులమతాలను వ్యతిరేకించాడు.

11వ|| శ|| హిందూదేశముపై దండయాత్రచేసిన ఘజనీవెంట అల్
 బిరూనీ-అను పండితుడు భారతదేశంవచ్చాడు. యితను భారతదేశంలో
 చాలాకాలంవుండి సంస్కృతం అధ్యసించి హిందూపురాణాలూ భగవద్గీత
 వగైరాలను అధ్యయనంచేశాడు. యితను గణిత ఖగోళ బౌగోళిక పదార్థ
 రసాయన వగైరాశాస్త్రాలలోకూడా ప్రావీణ్యాన్ని సంపాదించాడు.

1100 నాగవాపి-కళాశాల హైదరాబాదులోని ||వాడి|| కి సమీ
 పంలో. నేటి ||నాగాయి|| అనుచోట యీ కళాశాల వుండినట్లు అచ్చట
 లభ్యమయిన శాసనాలనుబట్టి తెలుస్తున్నది. యందులో శైవాగమములు
 త్కం వేదాలు. శాస్త్రాలు బోధనావిషయాలుగా వుండినట్లు తెలుస్తూ
 వున్నది.

11వ|| శ|| లో దేవలస్మృతి ||ఉత్పన్నమయినకాలం సింధుప్రాంత
 ఆక్రమణకాలంనుంచీ దేశంలోబలవంతంగానూ విచ్ఛిన్నంగానూ ముస్లింమతం
 లోకి మార్చబడిన వారినంతా తిరిగి హిందువులనుగా స్వీకరించేదుకు
 గాను ఈదేవలస్మృతి ఉత్పన్నమయింది.

11వ|| శ|| నిఠబార్కుడు. రామానుజుని అనంతరము మధ్వాచార్యుకు
 బూర్గ్ము జీవించాడు. వేదాంతపారిజాత సౌభము|| దశశ్లోకి|| అను
 గ్రంథాలు రచించాడు.

1100 ప్రాంతంలో దక్షిణతమిళదేశంనుండి వెల్లాల అను వారువచ్చి
 కాకతీయుల సేనలోకలసిపోయారు. బహుశా వీరే కాలక్రమంలో వెలమ
 నాయులై యుందురని కొందరియూహ.

1100 యాదవప్రకాశుడు. కాంచీపురముల జీవించి ॥అద్వైతార్థ ప్రతిపాదకమును స్వతంత్రభాష్యమును రచించాడు.

11వ|| శ|| సెక్కరాయుడు. పెరియపురాణ రచయిత శైవమతస్థుడు

11వ|| శ|| అల్యేరూని జీవితకాలం.

1108 నుంచీ 1206 వరకు వెలనాటి చోడులకాలం. యీ కాలంలో యీవంశస్తులు నలుగురురాజులు పరిపాలించారు. వీరుగుంటూరుజిల్లాలోనీ చండనోలు రాజధానిగా చేసుకున్నారు (కృష్ణా. పెన్నానదులమధ్య ప్రాంతమంతా వెలనాడు అని పిలువబడింది.)

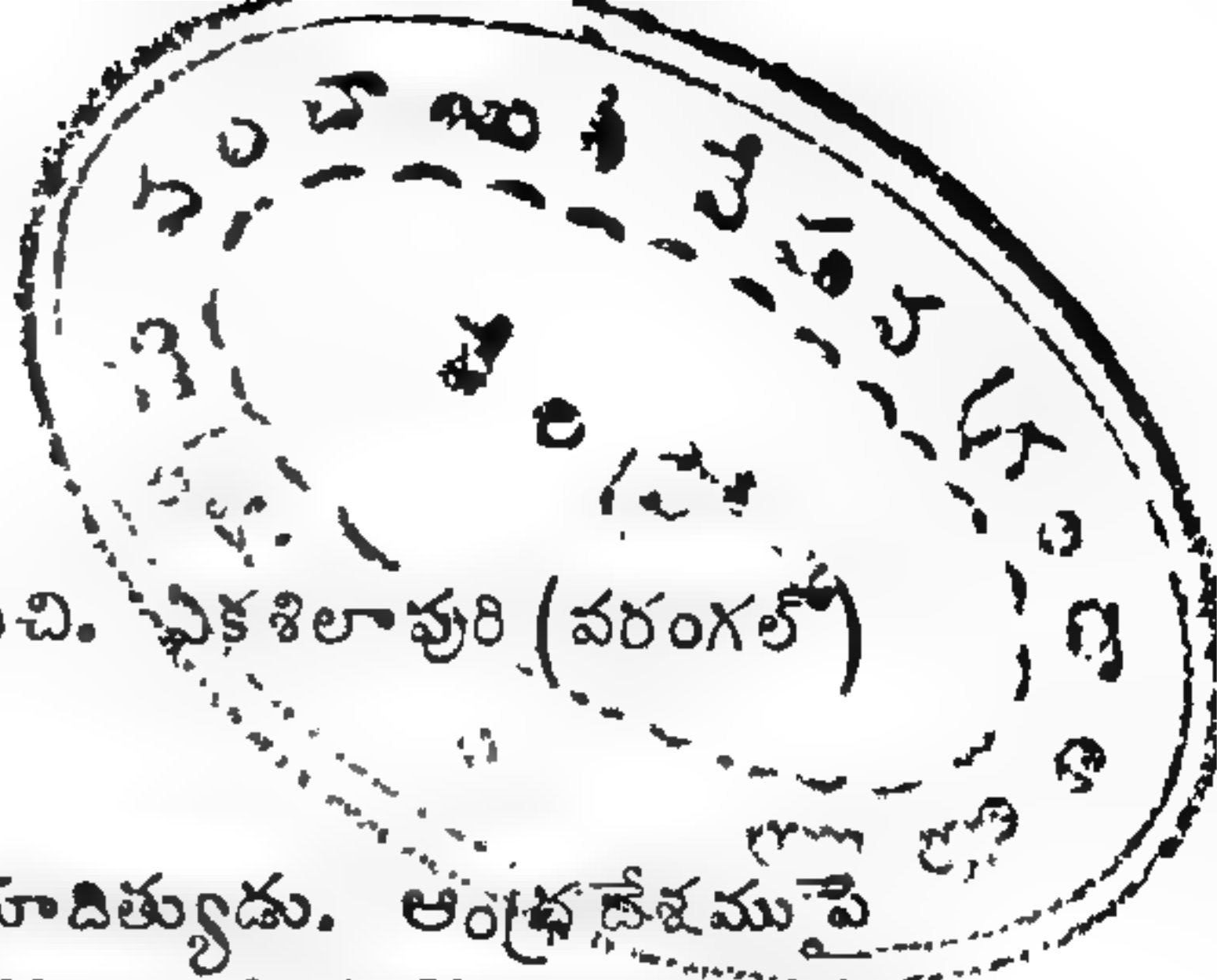
1114-60 మదనపాలుడు (గహగవారవంశస్థుడైన చంద్రదేవుని కుమారుడు) యితను ఆంతసమర్థమైన పరిపాలకుడు కాలేకపోయాడు. యితని అనంతరం సింహాసనమెక్కిన గోవిందచంద్రుడు సమర్థవంతమైన యితనికాలంలో కన్నాజుతిరిగి పూర్వపువైభవాన్ని వెలగించింది. యితను బెనారస్ (కాశీ) పైనజరిగిన ముస్లింలవాడిని వీరత్వంతో ఎదుర్కొని బెనారస్ ను రక్షించాడుకూడా.

1114 భాష్కరాచార్యుడు. ప్రసిద్ధజ్యోతిష గణితశాస్త్రవేత్త. యితను దక్షిణదేశంలోని సహ్యాద్రి పర్వతప్రాంతంలోని ॥విజ్ఞాపిడ॥ అను గ్రామనివాసి॥ సిద్ధాంతశిరోమణి అనుగ్రంథాన్ని రచించాడు. యిది నాలుగుభాగాలు 1 లీలావతీలేక పాటిగణితము. 2 బీజగణితము 3 గ్రహణ గణితాద్యము 4 గోలాధ్యాయము యితనిపుత్రుడు లక్ష్మీధరుడు, పుత్రిక లీలావతీ. యీలీలావతీ పేరుతోనేరథమభాగం తయారుచేయబడిందని చెప్పబడుతూ ఉందియితను రెండవభాష్కరుడు.

1115-58 మధ్యకాలం—కాకతీయ రెండవ ప్రాళరాజు పరిపాలన యితను వీరశైవబసవయ్యకు సమకాలికుడు, రెండవప్రాళరాజు. బిజ్జలునికి సహాయార్థంగా తననైనాల్నాల్నా పంపినట్లు చెప్పబడుతూవుంది.

1116 జయదేవుడు, భక్తికవిగీతాగోవింద, రచయిత బెంగాల్ లక్ష్మణసేనుని ఆస్థానపండితుడు. యితను బెంగాలులోని మానభూమిజిల్లా ॥కేందూల, గ్రామవాసుడు. తండ్రి భోజదేవుడు తల్లి వామదేవి.

1116 కవిరాజ లేక కవిరాయ (బెంగాల్ లక్ష్మణసేనుని ఆస్థాన పండితుడు) రాఘవపాండవీయం అనుగ్రంథాన్ని రామాయణ బాహిత కథా సంగ్రహాన్ని సమ్మిశ్రితంగా చూవిస్తూరచించాడు.

1117 కాకతీయులు—హనుమకొండనుంచి. వికశిలాపురి (వరంగల్) లో సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించుట.

1118 కళ్యాణిచాళుక్య రాజైన విక్రమాదిత్యుడు. ఆంధ్రదేశముపై దాడిచేసి. వెలనాటి చోడులను. ఓడించి 1118 నుంచీ 1135 వరకు అంటే 17 సంవసరాలు దాదాపు ఆంధ్రదేశాన్ని పరిపాలించాడు.

1120-50 మధ్యకాలంలో నన్నెచోడుడు జీవించివుంటాడని పలు పురు చరిత్రకారుల అభిప్రాయమైయున్నది. యితను కుమారసంభవమును స్వతంత్ర కావ్యాన్నిరచించిన ప్రసిద్ధకవిశేఖరుడు.

1130 లో కదంబరాజైన, తెలపడేవుడు చనిపోగా అతనిఅనుచరుడు బోసన్న కూడా సహగమనంచేశాడు.

1132 వెలనాటి రాజైన రెండవగొంకరాజు నాటిసామంతరాజు లందరినీ ఐక్యంచేసి కన్నడపరిపాలకులకు వ్యతిరేకంగా 1135లో ఘోర యుద్ధంచేసి వారినిఓడించి తెలుగుదేశాన్ని స్వాధీనం చేసుకున్నారు. తెలుగు దేశాన్ని విముక్తం చేసేందుకు ప్రముఖపాత్ర వహించినకారణంగా వెల నాటిచోడులు తెలుగు చోడులుగా ప్రఖ్యాతి చెందారు.

1132 ప్రాంతం 3 సోమేశ్వరదేవుడు సశ్చిమచాళుక్యరాజు, యుతసు అభిలషితార్థచింతామణి॥ అనుసంస్కృతగ్రంథాన్ని కూడారచించాడు. 1150 మధ్యకాలం—విక్రమాదిత్యుని కుమారుడు భూలోకమల్లు శ్రీలోకమల్లు విరెదములితనికి కలవు.

1143 కల్లుణుడు సంస్కృతకవి. యితను కాశ్మీరునివాసి, రాజా జయసింహుని కాలపువాడు. కాశ్మీరురాజుల యతిహాసాలకు సంబంధించిన ||రాజతరంగిణి|| అనుగ్రంథాన్ని రచించాడు.

1148 జైనరాజ్—జైన బౌద్ధ యతిహాజ్ఞ పండితుడు—1135 లో కల్లుణుడు రాజతరంగిణి గ్రంథాన్ని అసంపూర్ణంగా విడిచిపెట్టిపోగా మిగత భాగాన్ని జైనరాజు సంపూర్ణంచేశాడు—కానీ యితడు సంపూర్ణంచేసిన రాజతరంగిణి—రెండవ భాగంగా పరిగణించ బడుతూవుంది—భార వికృతి. అనుగ్రంథానికి టీక కూడా రచించాడు. యితనిశిష్యుడు శ్రీవరపండితుడు.

యితను శ్రీవరదాదు మూడవభాగంగా మరికొంత రాజతరంగిణిని తయారు చేసాడు.

1150-63 రెండవశ్రేణువు పశ్చిమచాళుక్యులలోనివాడు. కళ్యాణి యితనిగాజధాని. బిజ్జలుడు యితనివద్ద దండనాయకుడుగావుండి 1157 పొంతంలో స్వతంత్రుడై కళ్యాణిని ఆక్రమించాడు.

1150 చాచాపు ఉమాపతిదేవుడనే బెంగాల్ వైవభక్తుడు రెండవ రాజరాజుకాలంలో దక్షిణాదికివచ్చి స్థిరపడిపోయాడు.

1150 వరదరాజు యితను -కుసుమాంజలి-వ్యాఖ్యానం -తార్కిక రక్ష-అనుస్వతంత్ర గ్రంథాలనురచించాడు.

1160 యీకాలం తర్వాతనే కోమటిఅనేపదం. నేటిఅర్ధంలో అంటే వైశ్యానికి సంబంధించిన పదంగా-ఉత్పత్తిఅయింది కానీ అంతకు మునుపు యీపదం యీఅర్ధంలో లేదని చెప్పబడుతూవుంది.

1150 నన్నెచోడుని కాలమని కొందరిఅభిప్రాయం

1155 నడదు. ర్ ఆహ్లాల్ యీ మెతమిశ్ రచయిత్రి ||ప్రేమమాలా తత్వసారము|| ప్రసన్నపారిజాతము|| యింకా శంకరమత బోధవిషయిక గ్రంథాలు. వగైరాలను రచించింది.

1155 చెంఘిజ్ ఖాన్ (మంగోలియా) జననం.

1156-83 వరకు కలచురిబిజ్జలుడు. యితను కళ్యాణిచాళుక్యుడైన మూడవ శ్రేణుని కూలదోసి కళ్యాణి మరాఠ్వాడ రాజ్యాధికారాన్ని స్వీకరించాడు.

1158 కాకతీయ రెండవప్రోలనాయకుడు తెలంగాణా ఆక్రమణ పూర్తిఅయిన పిమ్మట కృష్ణానదికావలనున్న తెలుగుచోడులనుకూడా జయించాలనే తలంపుతో వెలనాటిరాజైన గోకరాజుతో యుద్ధం చేసి చనిపోయాడు. యితనికాలం 1110 నుంచీ 1158 వరకు అనికూడా అంటున్నారు.

1158 నుంచి 95 వరకు. రుద్రదేవుడు కాకతీయ ప్రభువు.

1160-70 విజయచంద్రుడు. గహరవార వంశస్తుడైన గోవింద చందుని కొడుకు యితను అధికారానికివచ్చిన కొంతలాకానికే విగ్రహ రాజైన ||విశాలదేవుడు|| దాడిచేసి ఓడించి ఢిల్లీనిస్వాధీనం చేసుకున్నాడు విజయచంద్రుని పుత్రుడు జయచందు కన్నాజును పాలించిన అఖరిహిందూ సామ్రాట్ట. యితను 1193 లో శిహాబుద్దీన్ గోరీ కన్నాజుపై దాడిచేసి నపుడు యుద్ధంలో (జయచందు) చనిపోయాడు. కన్నాజును ముసల్మానులు ఆక్రమించారు. కానీ జయచందు పుత్రుడు ||హరిశ్చంద్రుడు|| గోరీకి సామంతుడుగా కన్నాజులోఉండి పోయాడు. 1225 లో ఇల్తుతమిష్ దాడిచేసినపుడు. ఆకాస్తాఅధికారం, తీసివేసి. జయచందుని పదచ్యుతుని చేశాడు.

1162 స్మారంతం వరంగల్ ను 40 మైళ్లదూరములోనున్న ప్రసిద్ధి చెందిన రామప్పగుడులు రెడ్డిసేనాని అనురెడ్డి సామంతుడు కట్టించాడు.

1162 రుద్రదేవుడు. యితనే చరిత్రలో మొదటిప్రతాప రుద్రుడు గా పరిగణింప బడ్డాడు. యితనుప్రొలరాజు ప్రారంభించిన దండయాత్రలను ముందుకుతీసుకెళ్లాడు. మేడరాజు దొమ్మరాజు మైలగిడేవుడు చోడోదయుడు మొదలైన స్థానిక ప్రభువుల జయించినమీదట వెలనాటిపై దండయాత్రచేశాడు. శ్రీశైలం త్రిపురాంతకం వగైరాస్మారంతాలను స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. 1186 లో తిరిగీదండయాత్రచేసి గోదావరి కృష్ణ గుంటూరు ప్రాంతాలను స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. 1176-82 మధ్యకాలంలో జరిగిన పల్నాటియుద్ధంలో నాయకురాలికి సహాయంగా వేగులగుర్రపు పైన్యాన్ని కూడా పంపాడు చివరకు దేవగిరి రాజైన ||శైకుడి|| చేతులలో యితను మరణించాడు, యితని సోదరుడు మహదేవరాజు దేవగిరి యాదవునిపై పగసాధించవలెనని ప్రయత్నించి విఫలుడైనాడు.

1162 స్మారంతంలో హనుమకొండ (వరంగల్) లోని వేయిస్తంభాలగుడి నిర్మాణంజరిగింది. యిదిచాళుక్య శిల్పాన్ననుసరించి వుంటుంది,

1170-93 రాణీసంయుక్త యామె పృథ్వీరాజుభార్య. 1170 లో జన్మించింది 1190లో పృథ్వీరాజును వివాహమాడింది. 1193లో

మహమ్మద్ గోక్రీతో యుద్ధంచేస్తూ పృథ్వీరాజు బందీగా చిక్క-గా సంయుక్త ముస్లింలనుంచి ఆత్మసంరక్షణార్థం ప్రాణత్యాగం చేయాల్సి వచ్చింది. యీ మెయ్యద్దభూమికి వెళ్లుచున్న పతిని యుద్ధాశంకారాలతో అలంకరించి పంపిన వీరవనిత

1172-82 మధ్యకాలంలో పల్నాటియుద్ధం. యీయుద్ధారంభంతో వీరపూజ అనే నూతనసాంప్రదాయం ఆమె లులో వచ్చింది. ఫలితంగా వీర గుడ్డిముల— వీరగుడులుకూడా ఏర్పాటైనాయి యీయుద్ధం, పల్నాడు తాలూకా కారంచేడులో జరిగింది. గురజాల రాజధానిగా పాలించిన నలగామరాజుకు. అతని సవతితమ్ములైన మలిదేవరాజు సోదరులకుమధ్య రాగ్యాధికారం కొరకు కలహం ప్రారంభమైంది. నలగామరాజు మంత్రి అయిన బ్రహ్మనాయుడు. సవతితమ్ములపక్షం వహించాడు మాచెర్లవాళిం తాన్ని సవతితమ్ములకు యిప్పించి తానుకూడా మాచెర్లకుపోయాడు. మలి దేవరాజుకు. ముఖ్యమంత్రిగా పరిపాలనా భారమంతా బ్రహ్మనాయుడే వహించాడు. నలగామరాజు, నాగమ్మ అనుకాపుశ్రీని మంత్రిగా నియ మించుకున్నాడు. పల్నాటియుద్ధంలో యీ మెప్పుముఖపాత్ర వహించింది.

కాబట్టి నాయకురాలు అనే పేరుతో ప్రసిద్ధిచెందింది యీయుద్ధం 1180లో జరిగిందని కొందరభిప్రాయం. అజయపాలుడు—కుమారపాలుని అనంతరం రాజ్యానికి వచ్చాడు అసమర్థుడైన కారణంగా త్వరలోనే పదవీమ్యతు డైనాడు.

1174 అనంగభీముడు ఉడీసాను పరిపాలించినరాజు. యితనికాలంలో చాలా యశస్సు సంపాదించాడు. జగన్నాథ మందిరాన్ని యితనే కట్టించా డనికూడా చెప్పబడుతూవుంది.

1180-94 చతుర్థ సోమేశ్వరుడు కళ్యాణి చాళుక్యవంశపువాడు. అసమర్థుడైన పరిపాలకుడు.

1184-90 భిల్లిమ దేవగిరి యాదవరాజు అసమర్థుడైన చతుర్థ సోమే శ్వరుని ఓడించి కళ్యాణి చాళుక్యవంశాన్ని అంతం చేసి కళ్యాణిరాజ్యాన్ని విలీనం చేసుకున్నాడు.

1186 పృథ్వీశ్వరాజు వెలనాటిచోళుడు. పితాపురం ప్రాంతాన్ని పరిపా లించి కల్యాణి చోళరాజులతో 1206 లో జరిగినయుద్ధంలో మరణించాడు.

1189 యించు మించు చాళుక్యుల అధికారం సమాప్తమయినకాలం వీరు శైవమతాభిమానులు శిల్ప, సంగీత, నాట్యకళలను ప్రోత్సహించారు. (వీరి తర్వాత హోయసలులు యాధవులు అధికారానికి వచ్చారు) వీరికి ప్రథమంలో కాకతీయులు సామంతులుగావుంటూ ఆర్సవిక్రమాదిత్యుని మరణానంతరం రెండవ ప్రోలరాజు చాళుక్యాధికారాన్ని ధిక్కరించి ఓరుగల్లా రాజధానిగా రాజ్యపాలన మారంభించాడు.

1190 శ్రీహర్షుని కాలమని కొందరి అభిప్రాయం.

1191 పృథ్వీరాజు చోహాన్—చోహాణవంశస్థుడు. యీ వంశస్తులు అగ్నికులక్షత్రియులమని చెప్పుకున్నారు. జయచంద్రునిద్వారా పృథ్వీరాజు అవమానింపబడటం. పృథ్వీరాజుద్వారా జయచంద్రుని పుత్రిక సంయోగిత అసహరణ—వగైరా కారణాలవల్ల వీరిద్దరికీ మనస్పర్థలు పూర్తిగాబలిసి పోయాయి. 1191 లో మహమ్మదుగోరీ పృథ్వీరాజుపై దాడిచేసినపుడు. తరాయిక మైదానంలో పృథ్వీరాజు యవనసేనలను ఓడించి పారత్రోలాడు కానీ 1192 లో తిరిగీ మహమ్మదుగోరీ దాడిచేసినపుడు. పృథ్వీరాజు ఓడి పోయి వీరమరణం పొందాడు. పృథ్వీరాజు కొడుకు తర్వాతకొంతకాలం పాటు ఢిల్లీనిపాలించాడు. కానీకుతు బుద్ధిన్ డిల్లీని సంపూర్ణంగా స్వాధీనంచేసుకొనిచోహాన్ వంశాన్ని నిర్మూలించాడు.

1194 లో కన్నాజును పాలిస్తున్న గహరనారవంశస్థుడైన జయచంద్రుని మహమ్మదుగోరీ ఓడించి కన్నాజును తనఅధికారం (కిందికి తెచ్చుకున్నాడు. యీజయచంద్రుడు పృథ్వీరాజుపైని మనస్పర్థల కారణంగా ప్రధమంలో గోరీకి సహాయంచేసినాడు. యీ దేశద్రోహ ఫలితం త్వరలోనే. జయచంద్రుడు కూడా అనుభవించాల్సి వచ్చింది.

1197 మహమ్మద్ ఖిల్జీ 200 మంది సవార్లతోనే బీహారుజయించాడు. యిది అపూర్వసంఘటనేమీకాదు. యింతకంటే అశ్చర్యకరమైన విషయం యితనే 1199 లో కేవలం 18 మంది సవార్లతోనే బెంగాలు రాజధానియగు నడియాపై దాడిచేయగా వంగరాజు కనీసంశత్రుమూకలెంతమందిఅని తొంగిచూడనైన దోచూడక డ్డితలుపులదారిన పారిపోయాడు (హిందూరాజులస్థితిని యీఘటనలు తెలియజేస్తాయి)

1198 పూర్వ జగన్నాథ దేవాలయానికి సంబంధించిన సత్రాలలో (మదాళసంజ) గాంగవంశపురాజులలో ఏడవవాడైన అనంగభీమదేవుడు నిర్మించినట్లు వ్రాయబడింది. యిక్కడి ముఖమంటపము ముఖసాల భోగి మంటపము. వనైగాలను 1465-1495 లో రాజా పురుషోత్తముడు నిర్మింప జేశాడు. యిదిప్రాచీనబౌద్ధమం అని కొందరిఅభిప్రాయం, యిక్కడ కులమతాలు పాటించబడవు వైవేద్యం కుండల (మట్టి) లోగే తయారుచేయ బడుతుంది. యిందుకు గాను రోజుకొకరు చొప్పున మట్టిపాత్రలు యిచ్చేందుకు గాను 364 కుమ్మరి కుటుంబాలవారు స్వామిఖర్చుక్రిందనే జీవిస్తున్నారు. బోయివంశానికి చెందిన పూర్వరాజులు యీ ఆలయానికి ధర్మకర్తలు.

1198 లో గణపతిదేవుడు రాజ్యానికివచ్చాడు. యితను కాకతీయ మహాదేవరాజు కుమారుడు యితను రాజ్యానికి రాకపూర్వం 12 ఏండ్లు దేవగిరి యాదవులవద్ద ఖైదీగాఉండినాడు. యీకాలంలో సామంతులు తిరుగుబాట్లు చేయగా కేచర్ల ఉద్యమం అనుసేనాని యీ తిరుగుబాట్లను అణచివేసి రాజ్యాన్ని గణపతిదేవునికి వప్పగించాడు. యితని కాలంలో కాకతీయ సామ్రాజ్య విస్తరణ కావలసినంత కొనసాగింది. 1195-1262 మధ్యకాలపువాడనీ చెప్పబడుతూవుంది

1199 శాలివాహన శకం 1121లో కాళయుక్తి సంవత్సర భాద్ర పడ మాసమున తిక్కనసోమయాజి మరణించాడు.

1199లో మధ్వాచార్యుడు దక్షిణకనరాజ్రిళ్లకు చెందిన ఉడిపి గ్రామంలో జన్మించాడు. యితనికి పూర్వప్రజ్ఞుడు ఆనందతీర్థుడు అనే పేర్లుకూడా కలవు

1199లో కుతుబ్ మిన్ (ఢిల్లీ) అను అయిదతండ్లుగల గోఘర నిర్మాణం జరిగింది.

1200 ఇల్లుతమిళ్ గులుమ్ వంశస్థాపనకాలం మధ్యాశయాలోని యిల్చానీ కబీల శుక్రజాతిలో పుట్టిన ఇల్లుతమిళ్ తనసోదరులద్వారా జమాల్గీన్ కు విక్రియించబడి (బానిసగా) తదనంతరం కుతుబుగీన్ యితనిని

కొన్నాడు. యిల్లుతమిళ్ ప్రతిభకుముగ్ధుడై కుతుబుద్దీన్ తన పుత్రికనిచ్చి, వివాహంచేసి బులందశహరీ పరిపాలకునిగా నియమించాడు. కుతుబుద్దీన్ మరణానంతరం కుతుబుద్దీన్ పుత్రుడు ఆరామ్ శాహీ అసమర్థుడైన కారణంగా యిల్లుతమిళ్ యితనిని తొలగించి ఢిల్లీ సింహాసనాన్నిధిష్టించి సుల్తాన్ అయినాడు. యితను 1226 లో రణదంభోర్, 1227 మండార్ 1231 లో గ్వాలియర్ 1234-35 లో మాళవ వగైరా రాజపుత్రస్థానాలను జయించి ఢిల్లీ సామ్రాజ్యాన్ని విస్తృతంచేశాడు. కుతుబ్ మిన్ నార్ యితను కట్టించినదే. 1235 లో యితను మరణించాడు.

1200 నుంచి మధ్యయుగం ఆరంభమై 1526 వరకు మధ్యయుగం అనే పేరుతో పరిగణించటం జరుగుతూవుంది.

12 వ|| శ|| లో గోవర్ధనాచారి (యితని తండ్రి) నీలాంబరుడు.) ఉదాహరణగా సమకాలీనుడు. శృంగార విత్వంలో ప్రసిద్ధిచెందినవాడు.

12 వ|| శతాబ్దాంతపువాడు, గోవిందరాజ్ యితను మిథిలావాసి సంస్కృత పండితుడు.

12 వ|| శ|| గంగేశుడు. మిథిలానగర నివాసి. తత్వచింతామణి రచించాడు.

12 వ|| శ|| దేవసూరి - ప్రమాణ - నయతిత్వాలో కాలంకారం|| అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

12 వ|| శ|| ప్రభాచంద్రుడు || ప్రమేయకమల చూర్తాంబం|| రచించిన వాడు.

12-13 శతాబ్దాల ప్రారంభంలో ఆనంతపురం జిల్లా కదిరి నరసింహ స్వామి ఆశయగోపుర నిర్మాణం జరిగింది. ఆశయంలోని శిల్పం శాలివాహన శకం 1274 లో నిర్మించినట్లు శిలాశాసనం ద్వారా తెలుస్తూవుంది. యీ ఆశయ ప్రాకార మండపములు వేయికాల్గమండపం వగైరాలు పల్లవ, చాళుక్యుల కాలంలోనే కట్టించినట్లు తెలియవస్తూవుంది. ముఖద్వార గోపురం ఆశయరంగమండపం పాతరేపల్లె శ్రీరంగ నాయకుడను పాలెగాడు కట్టించాడు. దక్షిణగోపురం సానువులచిన్నమ్మ పశ్చిమగోపురం కొక్కంటి పాలెం శ్రీకుమారమ్మమ్మ నాయుడు కట్టించినట్లు తెలుస్తూవుంది. యీ ఆశయ

రంగమండపం మేలుకట్టు పైన రామాయణమంతా శ్రీపల్లె శ్రీనివాసనాయరు ద్వారా (శాలి శ॥ 1741 కి సరియగు నందననామ సం॥ వై శాఖ బ॥ పంచ మీలు శుక్రవారంనాటికి) చిత్రికరించబడినట్లు తెలుస్తూవుంది.

12 వ॥ శతాబ్దార్థభాగం - వత్సరాజు లేక ఉదయణ (శతానీకుని పుత్రుడు) ప్రయాగవద్ద కోశాంబీ యితని రాజధాని. వాసవదత్త యితని పట్టపురాణి. ఉదయణుడు వత్సరాజు చెండుపేర్లతోనూ యితను ప్రసిద్ధి చెందాడు.

12 వ॥ శతాబ్దార్థభాగం ఉదయణాచార్యుడు. యితను మిథిలానగ రఃలో జన్మించాడు. బౌద్ధులను నాశనంచేసేందుకుగాను శ్రీ మన్నారాయణుడే. ఉదయణాచార్యుని రూపంలో జన్మించాడని ప్రతీతివుంది. ॥కుసుమాంజలి॥ అను ద్వీప (తత్వాశాస్త్ర) గ్రంథం యితను రచించినదే యింకా అనేక యితర గ్రంథాలకు టీకా వ్రాశాడు. 'శీలావతి' అను ప్రఖ్యాత కవయిత్రి యితని పుత్రికగా చెప్పబడుతూవుంది.

12 వ॥ శ॥ ప్రథమభాగం ధోయీ ప్రసిద్ధ సంస్కృత కవి 'పవన మాత' అను సంస్కృత కావ్యాన్ని రచించాడు. యిది కాళిదాసమేఘ దూతకు సమానంగా వుంటుంది. జయదేవుని సమకాలికుడు.

12 వ॥ శ॥ గంగరాయదేవ మహాగాజు. యితను బొమ్మలాట నాయకుడైన ॥కృష్ణప్పకు॥ ఉప్పకుంటపల్లె దానంచేసినట్లు శాసనం ద్వారా తెలుస్తూవుంది.

12 వ॥ శ॥ భీమనకవి. యితని స్వగ్రామం తెలంగాణాలోని రేచన కవిజనాశ్రయము అను ఛందోగ్రంథాన్ని కూడా రచించాడు.

12 శ॥ గోకర్ణాడు తెలంగాణా నివాసి. ॥గోకర్ణచ్ఛందము॥ అను ఛందోగ్రంథం రచించాడు.

12 వ॥ శ॥ అధర్వణాచార్యులు వేగిదేశుడు. యితను ॥వికృతీవివేకము॥, ॥అధర్వణఛందము॥ అను వ్యాకరణగ్రంథాలు రచించాడు.

12 వ॥ శ॥ ప్రకాశాత్ముడు పద్మపాదుని ॥పంచపాదిక॥ కు బంచ పాదికా వివరణమను వ్యాఖ్యానగ్రంథం రచించాడు.

12 వ॥ శ॥ గంగాదాసు సంస్కృత కవి. ఛందోమంజరి అను శాస్త్రాన్ని రచించాడు. (గోపాలదాసు వైద్య పుత్రుడు తల్లి సంతోష) ఛందోమంజరీకాక కృష్ణశతకము, సూర్యశతకం వగైరాలనుకూడా రచించాడు. కానీ యితని కాలం నిర్ధారణగా చెప్పటం కష్టం.

1200 ప్రాంతం వరకు నలందవిశ్వా విద్యాశయం ఖ్యాతితగ్గలేదు. నలందాపోషణ భారాన్ని వహించే మగధ సామ్రాజ్యం యంతకుమునుపే అంతరించిపోయినా 1197 లో భౌద్ధారామాలు నాశనంచేసేంతవరకు నలందా కార్యక్రమం సాగుతూనే వచ్చింది. 9 వ॥ శ॥ లో నలంద, జావా, సుమత్ర, నేపాల్, బర్మాలకుమధ్య విరివిగా రాకపోకలుకల్గి ఎక్కువ సుబంధాలు వుండేనాయి

1200 ప్రాంతంలో ఆరబ్బు పండితుడు పంషోద్దీన్ అబూఅబ్దుల్లా భారతదేశంలో సంచారించేసి కొన్ని విశేషాలను తన పుస్తకంలో వ్రాసుకొన్నాడు.

1202 లో భక్తియారు (ఖజీ) అనుయాయులు నాలందాపైగాడిచేసి అక్కడి పవిత్ర ॥తార॥ దేవీ విగ్రహాన్ని ముక్కలు చేసి నేశారు. యీ తారా విగ్రహం అనేక మహాస్తులు కల్గి వుండినట్లు ప్రజలు భావిస్తూ ఆదరించారు.

1205 నుంచీ 1525 వరకు పతాన్ వంశస్థుల పరిపాలనకొనసాగింది.

1208 లో (శ॥ శ॥ 1130) పిల్లలమర్రి బేతిరెడ్డి భార్య ఎరక సానమ్మ అనునామె పిల్లలమర్రిలో తన పేరట ఎరకసానమ్మ అను దేవతను ప్రతిష్ఠించి విరివిగా భూమిలను ఆ దేవతకు దానంచేస్తూ ఒకశిలాశాసనం వేయించింది.

1212-13 కాకతీయ గణపతిదేవుడు. తూర్పుదేశంపై దండెత్తి కృష్ణా, గోదావరి, గుంటూరు జిల్లాలను స్వాధీనంచేసుకొన్నాడు. యితని కూతురే రుద్రానుదేవి. యీమెను నిడదవోలునుపాలిస్తున్న వేంగీచాళుక్య వంశస్థుడైన వీరభద్రరాజుకిచ్చి వివాహంచేశాడు. రెండవకుమార్తె అయిన గణపాంబను ధర్మణికోటరాజయిన బేతరాజుకుయిచ్చి వివాహం చేశాడు. తెనాలి, రేపల్లె తాలూకాలు (కమ్మనాడు) ను పాలిస్తున్న జాయపసేనాని

చెల్లెండ్రను యిద్దరినీ గణపతిదేవుడు వివాహంచేసుకొని జాయపసేనానిని కూడా ఓరుగల్లుకుతీసుకెళ్లాడు. యితనే నెల్లూరు ప్రాంతాన్ని జయించి పూర్వపాలకుడైన మనుమసిద్దికే తిరిగీయిచ్చివేశాడు. రాయలసీమ ప్రాంతం పై గంగయసాహిణీ అను సామంతపాలకునికి అధికారిం యిచ్చి వేశాడు. శాతవాహనరాజుల తర్వాత యావదాంధ్రదేశాన్ని పరిపాలించినవాడు. గణపతిదేవుడొక్కడేనని చెప్పవచ్చు. నెల్లూరుజన్మస్థలమైన తిక్కన సోమ యాజి యీ గణపతిదేవుని ఆస్థానంలోనే మహాభారత రచనను తరిపూర్తి చేశాడని చెప్పబడుతూవుంది.

1214 చెంగిజ్ ఖాన్ పైదనుపురం పట్టుకొనుట

1220 ప్రాంతం పాల్కురికి సోమనాథుడు. యితను రచించిన ||పండితారాధ్యచరిత్ర|| నాటి సంస్కృతీ సభ్యతలను తెలియజేయుటంలో ప్రథమస్థానమాక్రమిస్తుంది.

1222 లో చెంఘిజ్ ఖాన్ ఆఫ్ఘనిస్తాన్ పై దండియాత్రచేశాడు. అక్కడి గామయక్ సమీపంలోని కొండలలో నూటాపదనూడు అడుగుల నిడివిగల బౌద్ధవిగ్రహానికి కప్పబడిన బంగారు కవచము. కిరీటాభరణాదుల నంతా కొల్లగొట్టుకపోయాడు. 1227 లో యితను మరణించాడు.

1230 లో బలబన్ యితనిదియిలబగ్గ జాతి. తుర్కీ దేశస్థుడు. యితనిని మంగోళులు బందీగా బగదాద్ తెచ్చి ఖ్యాజాజలాలుద్దీన్ కు బానిసగా అమ్మివేశారు. జమాలుద్దీన్ యితనిని ఢిల్లీకితెచ్చి యిబ్తుతమిష్ కు అమ్మివేశాడు. బలబన్ తనప్రతిభా విశేషాలవల్ల యిబ్తుతమిష్ కు ప్రിയమిత్రుడుగా తయారయి దానులసమితిలో సభ్యుడుగా చేయబడ్డాడు. మంత్రి పదవినికూడా సంపాదించాడు. 1246 లో బలబన్ విజయాలకు ముగ్గుడై సుల్తాన్ తన పుత్రికనిచ్చి వివాహం చేశాడు. కానీ ఒకతూరిమంత్రిపదవి నుంచి పదవీ-మృతుడై తిరిగీ మంత్రిపదవిని సంపాదించాడు. 1266 లో నాసిరుద్దీన్ మరణించగా బలబన్ సుల్తానైపోయాడు. 1266 నుంచి 1286 వరకు యితని పరిపాలన సాగింది. 1285 లో మంగోళులు పంజాబుపైదాడి చేశారు. యీ యుద్ధంలో బలబన్ పుత్రుడు మహమూద్ చనిపోయాడు. పుత్రహానికంతో కృషించి బలబన్ 1286 లో చనిపోయాడు.

1230 లో తిక్కవ సోమయాజి జననకాలమని చెప్పబడుతూవుంది.

1235 రుచిదత్తుడు 'మకరంద' అను గ్రంథాన్ని వ్రాసినవాడు.

1243 త్రిభువనపాలుడు గుజరాతు చాళుక్యులలో ఆఖరువాడైన త్రిభువనపాలుడు. సమర్థుడగుటచేత కాని కారణంగా చాళుక్యశాఖలోని బధేలు తెగ అవసరాన్ని పురిస్కరించుకొని అధికారాన్ని చేజిక్కించుకొన్నది అప్పటినుంచీ ఢిల్లీ (యింద్రప్రస్థపురం) ముస్లింలపాలన క్రింద 613 ఏండ్లు మొత్తం 45 మంది గాజుల పరిపాలనకొనసాగింది.

1245 లో మంగూఖాన్ సింధుప్రాంతంపై ఆక్రమణ చేశాడు యీ దాడిని బలబక్ ఎదుర్కొని ఓడించివేశాడు.

1246 లో కాకతీయ గణపతిదేవుడు తెలుగు చోళులపైన దాడిచేసి నెల్లూరు, కడపజిల్లాలను స్వాధీనంచేసుకున్నాడు.

1250 అధర్వణుడు. యితను మహాభారతంలోని మూడు పర్వాలను తెలుగులో రచించాడు కానీ అదికానరావటంలేదు. జైనకవి.

1250 దాదాపు జనదత్తుడు వివేకవిలాసం, రచించినవాడు.

1250 నుంచీ 1300 వరకు పాల్కురికి సోమనాథుని కాలం.

1252 తిక్కభూపతి కాలం. యితను రాజేంద్రచోళుని కాంచీపురం సింహాసనంపై అధిష్టింపచేసి చోళస్తాపనాచార్య అన్న బిరుదును వహించాడు. యితని కుమారుడే మనుమసిద్ధి.

1260 ప్రాంతంలో కాకతీయ గణపతిదేవుని ఆస్థానంలో తిక్కన మహాభారతకావ్యాన్ని సంపూర్ణి చేశాడు.

1262 రుద్రమదేవి (కాకతీయ) జననమని కొందరు కాదు పరిపాలనారంభకాలమని కొందరు 1262 నుంచి 1296 వరకు యీమె రాజ్యాన్ని పరిపాలించింది. అసమాన ధైర్యసాహసాలతోనూ అతినైపుణ్య యుద్ధతంత్ర వ్యూహాలతోనూ అలరారిన యీమె భారతదేశచరిత్రలోనే ప్రత్యేకస్థానాన్ని సంపాదించింది. గోన గన్నారెడ్డి వెలమ ప్రసాదిత్యా నాయకుడు. రుద్రమనాయకుడు. కాయస్తులైన జన్నగదేవుడు. త్రిపురాంతకుడు. బ్రాహ్మణుడైన బెండపూడి అన్నయ వగైరా సేనానులు యీమెకు బాసటగా

నిల్చి పూర్తి సహాయాన్నిచ్చారు. స్త్రీ పరిపాలన అంటే గిట్టని సామంతుల ఆటలు కట్టించటంలోనూ అగౌరవశత్రువులైన దేవగిరి యాదవులను జయించటంలోనూ యీ మొకనబరచిన ప్రతిభ శ్లాఘనీయమైనది.

1275 పద్మిని రాణాభీమసింహుని మొదటిభార్య. 1275 లో లక్ష్మణసింహుడు మేవాడసింహాసనం అధిష్టించినప్పటికీ పిన్నవయస్కుడైన కారణంగా పినతండ్రి అయిన భీమసింహుడు మేవాడు రాజ్య వ్యవహారాలను చూస్తూ వుంటాడు. పద్మిని రూపసౌందర్య ఖ్యాతినివిని ఢిల్లీ పాదుషా అయిన అల్లావుద్దీన్ ఖిల్జీ మోసంచేసి భీమసింహుని ఖైదుచేస్తాడు. పద్మినీ యీ ఆపదలో అతినాహసమైన యెత్తుగడనవలంబించి అలావుద్దీన్ కంట పైన్యాలులేకుండాచేసి రాజపుత్ర వీరులకు మంచినదవకాశాన్ని కల్గిస్తుంది కానీ ఆఖరుకు భీమసింహుడు చిత్తౌరుకోటలో ప్రవేశించిన తర్వాత అలావుద్దీన్ తిరిగి చిత్తౌరుకోటను ముట్టడిస్తాడు. భీమసింహుడు వీగోచితంగా పోరాడిమరణిస్తాడు. పద్మినీ వగైరా రాజపుత్రస్త్రీలు అగ్నిప్రవేశంచేయగా ఆఖరుకు అలావుద్దీన్ ఖిల్జీకి పద్మినీ చితాభస్మంమాత్రం లభ్యమయింది.

1180 వంగదేశస్తుడైన విశ్వేశ్వర శంభుడనేవేదపండితుడు దక్షిణా పథానికివచ్చి చోళకాకతీయ రాజుల ఆస్థానాలలో రాజపురోహితుడుగా పనిచేశాడు. యితనికి రుద్రమదేవి కృష్ణాతీరంలోని వెలగపూడి అనుగ్రామమందు ఒకమతము, సత్రముకట్టించి దానంచేసింది. విశ్వేశ్వరుడు అక్కడ ఒకదేవాళయాన్ని కళాశాలను అనాధశరణాళయాన్ని స్థాపించి ఆగ్రామాన్ని వేదపండితులకు నిశయంగా వుండునటులచేశాడు. యితని కుమారుడు శాంతశంభుడుకూడా తండ్రిమాగ్గాన్నే అనుకరించాడు.

1280 కి సరియగు విలంబి సం॥ శ్రావణ శుద్ధ 8 లు మంగళవారం నాడు అనపోతారెడ్డి మోటుపల్లిశాసనం వ్రాయించాడు.

1280-1350 మధ్య కాలంలో ఎర్రాప్రగడ జీవించాడని చెప్పబడుతూవుంది.

1290 కాకతీయరాజగు అంబదేవుడు. యితనురేనాడును పరిపాలించాడు. రేనాడు నాటికి 7000 పల్లెలుగలదై ఆంధ్రచోళరాజులవశములో నుండెడిది రేనాటిరెడ్డి రాజులకందరికీ పులిపతాకాలు వుండెడివి. యీ పొంతంలో నరహత్యలు మిక్కుటముగానుండెడివి.

1290 నుంచి 1326 వరకు రెండవ ప్రతాపరుద్రుని పరిపాలనా కాలం. 1303 లో దక్షిణ ప్రాంతాన్ని కూడా స్వాధీనం చేసుకొనేందుకు అలావుద్దీన్ సేనాని మలిక్ కాఫర్ ద్వారా దండయాత్ర జరిగింది. యీ సందర్భంలో ప్రతాపరుద్రుడు దీర్ఘ కాలంగా ముస్లింలతో పోరాడి ఆఖరుకు మహమ్మదీయులకు ధనమిచ్చి సంధి చేసుకున్నాడు. తిరిగి 1322 లో అల్లావుద్దీన్ సైన్యాలు దాడిచేశాయి. ప్రతాపరుద్రుడు వైదీచేయబడి ఢిల్లీకి తీసు కెలుతూండగా తొలివలో గోదావరీనదిలోపడి ప్రతాపరుద్రుడు ఆత్మ హత్య చేసుకొన్నాడని చెప్పబడుతూవుంది.

1290 లో మార్కోపోలో ఆంధ్రదేశ పర్యటనం.

1290 మలిక్ కాఫీర్ యితను మొదట అస్పృశ్యుడైన హిందువు తర్వాత ముసల్మానై మహాసేనానిగా తయారయ్యాడు. 1293 లో యితను ఓరుగంటిపై దాడిచేయుటకు నియోగింపబడ్డాడు. యితను హిందువులను ప్రత్యేకంగా హింసలపాలుచేస్తూ వేలకొద్దీ నిరపరాధులను సంహరిస్తూ హిందూమతంపైనున్న తన అక్కసును ప్రజలను బాధించటం ద్వారా తీర్పు కున్నాడు.

1296 కర్ణ బధేలు (చాళుక్య) శాసకులలో ఆఖరివాడు. అల్లావుద్దీన్ సేనలు ఉలుగుఖాన్ నసరత్ ఖాన్ల నాయకత్వాన అన్నిలవాడను స్వాధీనం చేసుకొని గుజరాతును ఆక్రమించగా కర్ణ భార్య కమలాదేవి బందీగా పట్టుబడింది. కర్ణ కూతురైన దేవలదేవితో దేవగిరి గామచంద్రుని వద్ద శరణార్థిగా చేరాడు తిరిగి అలావుద్దీన్ సేనాని మలిక్ కాఫుర్ దేవగిరి సైన్యాలను ఓడించి దేవలదేవిని ఢిల్లీపంపించాడు. 1306 లో దేవలదేవిని ఖిర్మిఖాన్ కిచ్చి వినాహంచేశారు.

1296-1323 కృష్ణమాచార్యుడు. యితను రెండవ ప్రతాపరుద్రుని సమకాలీనుడు. ఓరుగల్లు ప్రాంతంలో వైష్ణవసంక్రీందలు పాడుతూ వైష్ణవ భక్తి ప్రచారాన్ని చేస్తూ సంచరించేవాడు.

13 వ|| శ|| కవిభల్లుడు. యితను ||కవిభల్లుటఘక్కిక|| అను వ్యాకరణగ్రంథాన్ని రచించాడు.

13 వ||శ|| లీలాశుకుడు. యితను శ్రీ కృష్ణకర్ణామృతమను గ్రంథాన్ని రచించాడు. గాగయుక్తమైనభక్తి ఛందస్సులతో కూడుకున్న శ్లోకాలు.

యీ గ్రంథం అంతేకాకుండా యీ గ్రంథం శృంగార-భక్తిమయం యిం
దులూని రాసలీలలు చాలామందికి ప్రియమైనవికూడా.

13 వ॥ శ॥ కేతనకవి నెల్లూరునివాసి ॥ఆంధ్రభాషాభూషణం॥ అను
వ్యాకరణ గ్రంథాన్ని రచించాడు.

13 వ॥ శ॥ కేశవమిశ్రుడు ॥తగ్గ-భాష॥ గ్రంథరచయిత.

13 వ॥ శ॥ జయదేవుడు ॥ఆలోక॥ మను పేరుతో ॥తత్వచింతా
మణికి॥ వ్యాఖ్యవ్రాసినాడు.

1300 పాఠంతం ఘోషసారధి మిశ్రుడు న్యాయరత్నాకరమను శ్లోక
వార్తిక భాష్యమును, స్వతంత్ర మిహాంసాగ్రంథమగు ॥శాస్త్రదీపికను॥
రచించాడు.

13 వ॥ శ॥ అమలానందుడు ॥భామతికి॥ భాష్యరూపంలో ॥కల్ప
తరువు॥ అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

13 వ॥ వ॥ వేరాంతదేశికుడు. యితను రామానుజుని అనుయాయు
లలో నగ్రగణ్యుడు. వేంకటనాథుడు అనికూడా యితనిని పిలుస్తారు.
యితను వడగతి శాఖాస్థాపకుడు. కాంచీపురమున జన్మించి శ్రీ రంగంలో
యితని జీవితం గడిచింది,

13 వ॥ శ॥ మేకందరుడు. 'శివజ్ఞానబోధము' అను శైవసిద్ధాంత
ప్రమాణ గ్రంథాన్ని రచించాడు.

1300 మంచన కేమూర బాహు చరిత్ర వ్రాసినవాడు.

13 వ॥ శ॥ సోమనాథుడు. పండితారాధ్య చరిత్ర రచించాడు.

13 వ॥ శ॥ జాయపసేనాని యితను ॥నృత్తరత్నావళి॥ అను
గ్రంథం రచించాడు. యిందులో తెలుగుదేశనాట్య విశేషాలను గురించి
వినరించటం జరిగింది.

1320 కుళోత్తుంగచోళుని అనంతరం చోళశాసకులు క్రమంగా
సిర్పలులవుతూవచ్చారు. అఖరుకు 1320 లో అలావుద్దీన్ ఖిల్జీసేనాని మలిక్
కాఫీర్ దాడిచేసి చోళరాజ్యాన్ని జయించటమే గాక చోళశాసనాన్ని
కూడా అంతం చేసి చోళరాజ్యాన్ని అలావుద్దీన్ రాజ్యంలోకలిపేశాడు.

1322-23 మధ్య ముద్రించబడిన గియాసుద్దీన్ తుగ్లక్ నాణేలు యీ మధ్యనే పశ్చిమగోదావరిలోని ఏలూరివద్ద దొరికినవి.

1323 లో కాకతీయ సామ్రాజ్యం అంతరించిందనే చెప్పవచ్చు. ఢిల్లీ పాదుషా అయిన గియాసుద్దీన్ తుగ్లక్ పై న్యాలు తెలంగాణా ప్రాంతాన్నంతా స్వాధీనంచేసుకొని నెల్లూరుమీదుగా మధుర వరకు గియాసుద్దీన్ కొడుకు ఉల్గాసాను దండయాత్రచేసి మధురలో మొట్టమొదటసారిగా ఒక నవాబును స్థాపించాడు.

1323-30 జోర్డానస్ అను పాశ్చాత్యుడు తెలుగుదేశములో పర్యటించి తెలుగుదేశపు నాటి విశేషాలనుగురించి వ్రాశాడు.

1324 నుండి యించుమించు 1434 వరకు రెడ్డి, జులు అద్దంకి కొండవీడు, రాజమహేంద్రవరం కందకూరు ప్రాంతాలలో రాజ్యపాలనము చేశారు.

1324 నుండి 1330 వరకు యీ ఆరేండ్లుగా ముస్లింలు తెనుగుదేశంలోని ప్రజలపై జరిపిన క్రూరకార్యములు అమానుషమైనవి. యంతలో ప్రోలయనాయకుడు కాపయనాయకుడు ముస్లింలను తెనుగు దేశంనుండి పూర్తిగా తొలగించివేశారు.

1324 ప్రప్రథమంగా 'రాజమహేంద్రవరం'లోని ఒక హిందూదేవాలయాన్ని మసీదుగా మార్చివేయటం జరిగింది.

1324 లో ప్రోలయ, వేమారెడ్డి గుంటూరుజిల్లా అద్దంకిలోస్వతంత్ర ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించాడు. గుంటూరు, నెల్లూరుజిల్లాలను జయించి పడమట శ్రీశైలం వరకు తన రాజ్యాన్ని విస్తరింపజేశాడు. యితని హయాములో 74 కోటలను కట్టించాడు. యితని కుమారుడు అనపోతారెడ్డి యితను తన రాజధానిని అద్దంకినుండి గుంటూరుజిల్లా నర్సారావుపేట తాలూకాలోని కొండవీటికి మార్చాడు. అప్పటినుండి రెడ్డిరాజులకంతా కొండవీడేకేంద్రంగావుండింది. వీరి పరిపాలన 1424 వరకు కొనసాగింది.

1325-26 ముసునూరి ప్రోలయనాయకుని నాయకత్వాన (ముసునూరు కృష్ణాజిల్లా నూజవీడు తాలూకాలో వుంది.) పిఠాపురానికి చెందిన కొప్పల ప్రోలయనాయకుడు అద్దంకి ప్రోలయ వేమారెడ్డి తెలంగాణాలోని

రాజుగూడ పరిపాలకుడైన రేచర్ల సింగమ నాయకుడు వగైరాలంతా కలిసి మహమ్మదీయుల పాలననుండి కోస్తాజిల్లాలను విముక్తిచేశాడు. వీరు 1325 లో భద్రాచలంవద్దనున్న రేకపల్లిలో తిరుగుబాటు ప్రారంభించారు. యిదే సంవత్సరంలో ఢిల్లీలో గియాసుద్దీన్ తుగ్లక్ చనిపోయాడు.

1325-26 కొండవీడులో రెడ్డిరాజ్యస్థాపనజరిగిందని కొందరిఅంచనా

1326 నుంచి 51 మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ కాలం. యితను ఆరబ్ యాత్రికుడైన ఇబిన్ బటూటాను చైనా చక్రవర్తివద్ద తన రాయబారిగా వుంచాడు.

1330 సర్వజ్ఞ సింగమభూపాలుడు. యితను అన్నపోతనరెడ్డికొడుకు యితనికి “ఏకశిలానగర సమీపశాత్రవ రాజ్యగహనదహన” అనుబిరుదు కూడావుంది. బమ్మెరపోతన శ్రీనాథుడు యితని సమకాలికులు.

1333 మాధవ విద్యారణ్యస్వామి. వీరు తుంగభద్రానది తీరంలోని పంపానగరంలో జన్మించాడు. తండ్రి మాయణుడు. తల్లి శ్రీమతి యితను విజయనగర సామ్రాజ్య స్థాపనాసందర్భంలో ప్రముఖపాత్ర వహించాడు. విజయనగర సామ్రాట్టయిన బుక్కరాయలకు కులగురువుగానూ, మంత్రిగానూ కూడా చెలామణీఅయాడు. యితను భారతీర్థవద్ద సన్యాసం గ్రహించి, 1333 లో శృంగేరిమఠానికి అధ్యక్షుడుగా చేయబడ్డాడు. యితను రాజకీయ సన్యాసరంగాలలోనేకాక సాహిత్యరంగంలో కూడా తక్కువవాడే మీకాదు పరాశరసంహితకు యితను వ్రాసిన భాష్యంలో యితని పరిచయంచేసుకున్నాడు వివరణ ప్రమేయసంగ్రహానికి (ప్రకాశాత్మునిది) వివరణ ||జీవన్ముక్తి విశేకం|| అను గ్రంథాన్నీ రచించాడు. బహుముఖప్రజ్ఞానిధి విజయనగర సామ్రాజ్యానికి తెలుగుదేశానికి నాడు మాధవ విద్యారణ్యులు చేసినసేవ అమోఘమైనది.

1336 ప్రాంతంలో హరిహరరాయలు ప్రభుత్వానికి పన్నుచెల్లించే వారు. గ. 1-0-0 1కి 34 శేర్లు ధాన్యమయిచ్చునట్లు నిర్ణయించేశాడు.

1336 నుంచి 1367 వరకు కాపయనాయకుడు మహమ్మదీయుల ఓడించి ఓరుగల్లును ఆక్రమించుకొని ||అంద్రదేశాధీశ|| అను బిరుదును సంపాదించాడు. మహమ్మదీయ రాజప్రతినిధిఅయిన మాలిక్ మక్బూల్ ను

తరిమి వేసి కాకతీయరాజ్యానికి వీరిగీ ప్రాణప్రతిష్ఠ చేశాడు. అంతేకాకుండా విజయనగర ప్రభువైన హరిహరరాయలను హాసల రాజైన బల్లాలుని కూడగట్టకొని మహమ్మదీయులను కర్నాటకాంధ్ర ద్రావిడదేశాల నుండి కూడా తరిమి వేశాడు. యిది దాదాపు 1334 లో జరిగింది. ఢిల్లీ సుల్తానులకు స్వతీరేకంగా ఉత్పన్నమైన బహమనీ సుల్తానులకు యితను ఆశ్చికదళాన్ని సంపి సహాయం చేశాడు. (యితని పుత్రుడు వినాయకదేవుడు.) యితని పరిపాలన దాదాపు 30 సం॥రాలు కొనసాగింది.

1336 నుంచి 1480 వరకు విజయనగర సామ్రాజ్యకాలంలో ప్రథమ దశ అని చెప్పవచ్చు. యీ దశలో కన్నడ తమిళ ప్రాంతాలను రాయల సీమను ఆక్రమించుకొనటం జరిగింది.

1336 లో హరిహరరాయలు అనునతనిద్వారా విజయనగర సామ్రాజ్యం స్థాపించబడింది. యితనిరాజ్యం మైసూరు కర్ణాటక ప్రాంతాలకు విస్తరించియుండెడిది. (మైసూరునే హొయిలరాజ్యం అని పిలిచేవారు) మైసూరును పాలిస్తున్న నాల్గవ బల్లాలరాజును హరిహరరాయలు ఓడించాడు.

1336 గంగాధరుడు సంస్కృత మహాకవి. గోవిందపురి శిలాశాసనం లో యితని గురించిన ప్రస్తావనవుంది యితని తండ్రి మనోరథుడు. తాత చక్రపాణి. ముత్తాత దామోదరుడు. దశరథుడు, మహారథుడు, పురుషోత్తముడు యితని సోదరులు. బిల్లునుని సమకాలీనుడైన గంగాధరుడు యితనో లేక మరొకడో సరిగా తెలియరావటంలేదు.

1337 లో ఓరుగల్లునుండి మహమ్మదీయులను పూర్తిగా తరిమి వేసిన అనంతరం వంద ఏండ్లవరకు తెలంగాణా ప్రాంతాన్ని రాచకొండ పద్మవెలమనాయకులు కోస్తా ప్రాంతాన్ని రెడ్డిరాజులు రాయలసీమను విజయనగర రాజులు పరిపాలించారు.

1340-66 అనవేమారెడ్డి రాజ్యపాలనాకాలం.

1340 ప్రోలయనాయకుని మరణం. యితని పరిపాలన పదిహేను సం॥రాలు జరిగింది.

1340 నుండి 1370 వరకు ముమ్మడి నాయకుడను రెడ్డిరాజు కోరు కొండలో రాజ్యముచేశాడు. యితని కాలంలో శ్రీరంగంనుండి పరాశర భట్టను వైష్ణవబ్రాహ్మణుడువచ్చి ముమ్మడినాయకుని తన శిష్యునిగాచేసు కొని గోదావరి మండలమంతా వైష్ణవమతతత్వాన్ని వ్యాపింపజేశాడు.

1340 నాటికి భారతదేశపు ప్రముఖ భాగమంతా ముస్లింలపాలన క్రిందికివచ్చిందని చెప్పవచ్చు.

1343 హరిహరరాయల మరణం. యితని అనంతరం (విజయనగర రాజ్యానికి) బుక్కరాయలు రాజ్యానికివచ్చాడు.

1347 లో గుల్బర్గాను పాలిస్తున్న హుషన్ గంగూ ఢిల్లీ సుల్తాన్ ను ధిక్కరించి బహమనీ రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. యీ ప్రయత్నంలో హుషన్ గంగూకు ముసునూరి కాపయనాయకుడు సహాయాన్నందించాడు.

1347 ఆఖరులో హుషన్ గంగూ (బహమనీ సుల్తాన్) ఓరుగల్లుపై దాడిచేసి కాపయనాయకుని ఓడించి తిరిగీసంధిచేసుకున్నాడు.

1350-80 సాయణాచార్యుడు. యితను మాధవ విద్యారణ్యుల సోదరుడు. మాధవునితోపాటు సాయణుడు కూడా విజయనగర సామ్రాజ్యానికి సేవచేసినవాడే. బుక్కరాయలకు రాజగురువుగా వుండినాడు. యితను ప్రసిద్ధ వేదభాష్యకారుడు. తత్వశాస్త్రజేత్తుకూడా అయివున్నాడు.

1350 లోనూ 56 లోనూ బహమనీ సుల్తాన్ అయిన హుషన్ గంగూ ఓరుగల్లుపై దాడులుచేశాడు. ఒంటరిగాడైన కాపయనాయకుడు మహమ్మదీయులతో రాజీచేసుకొనాల్సివచ్చింది.

1350 నుంచి 77 వరకు హరిహరరాయల తమ్ముడైనబుక్కరాయల పరిపాలనా కాలం. యితని కాలంలో మధురరాజ్యంకూడా విజయనగర సామ్రాజ్యంలో కలిసిపోయింది. యీ విజయాన్ని సాధించినవాడు బుక్కరాయల కుమారుడు కుమారకంపనుడు. యీ మధురపై దండయాత్ర గాదాపు 20 సం॥రాలు జరిగినట్లు చెప్పబడుతూవుంది.

1350 ప్రాంతంలో మహారాష్ట్రదేశంలో వరుసగా 12 ఏండ్లుతూమం రాగా అక్కడి ప్రజలు తెలుగు కన్నడ తమిళదేశాలకు వలసలువెళ్లారు.

1357 లో అల్లావుద్దీన్ హుషన్ గంగూ (బహమనీ సుల్తాన్) ధరణి కోట వద్ద కాటయ శేమా క్షేత్రో ఓడించబడి పరాజితుడై పారిపోయాడు.

1360 ప్రాంతంలో తెలంగాణా ప్రాంతం రాచకొండవెలమవారి పరిపాలనక్రిందకువచ్చింది. వీరి పరిపాలన దాదాపు వంద సంవత్సరాలు సాగింది.

1361 లో కాపయనాయకుడు బుక్కరాయలు కలిసి బహమనీ రాజుల నుంచి, కాలాన్ దుర్గాన్ని స్వాధీనంచేసుకొనేందుకు విఫలప్రయత్నం చేశారు.

1362 లో మహమ్మద్ షా కాపయనాయకుని కుమారుడైన వినాయక దేవుని నగరమైన వేలంపుట్టపై దాడిచేసి వినాయక దేవుని ఓడించటమే గాక చిత్రినగరం చేశాడు.

1363 లో కాపయనాయకుడు, బుక్కరాయలు కలిసి (బహమనీ సుల్తానులకు వ్యతిరేకంగా) ఢిల్లీ సుల్తానువద్దకు రాయగారమంపారు. కానీ రాయబారం ఫలించలేదు.

1367 లో వరంగల్ జిల్లాలోని భీమవరం వద్ద కాపయనాయకునికీ సింగమనాయకునికీ (రేచర్ల) యుద్ధం జరిగింది. యీ యుద్ధంలో కాపయనాయకుడు మరణించాడు. దీనితో ఓరుగల్లులోని ఆఖరు ఆంధ్ర రాజ్యం అంతరించింది. మహమ్మదీయులకు వ్యతిరేకంగా ఏర్పడిన ఐక్యకూటమికి ప్రోలయనాయకుని తర్వాత (తమ్మడు) కాపయనాయకుడే నాయకత్వం వహించాడు కానీ కొలదికాలంలోనే ఐక్యకూటమిలో అంతకలహాలుచెలరేగినవి.

1367 తర్వాత వినాయక దేవుని కాలం. (యితను కాపయనాయకుని కొడుకు) సాహసవంతుడైన పాలకుడితను. తనతండ్రి అల్లావుద్దీన్ బహమన్ షాకుయిచ్చిన కాలాన్ దుర్గాన్ని తిరిగి స్వాధీనంచేసుకొనేందుకు వెళ్లి ఓడిపోయి ఓరుగల్లుకు పారిపోయివచ్చాడు. యితనిని పుల్లంపేట వద్ద మహమ్మద్ షా కుట్ర ద్వారా చంపించాడని చెప్పబడుతూవుంది.

1371 లో కంపరాయలు (బుక్కరాయలకొడుకు) మఘరనుండి తురికలనోడించి వెల్లగొట్టాడు. యితనిభార్య గంగాదేవి, వీర కంపరాయ

చరిత్ర లేక మఘరా విజయం అను సంస్కృతకావ్యాన్ని రచించింది. యీ కావ్యంద్వారా నాటితురకల అమానుషపరిపాలనా పద్ధతులను తెలుసుకొనవచ్చు.

1376 నుంచీ 1700 వరకు ఉత్తరదేశంలోని సాహిత్యరంగంలో (హిందీలో) భక్తి సాహిత్యకాలంగా చెప్పబడుతూవుంది.

1377 కీర్తి శైలమందు మల్లిఖార్జునస్వామి దేవాళయంలోని నందిమండపమునకు సమీపమున వీరశిరోమండపం అన్న వేమునిచే యీ కాలమందు నిర్మించబడింది.

1380 నుంచీ 1680 వరకు (దాదాపు) ఆంధ్ర సాహిత్యరంగంలో ప్రబంధయుగం అని చెప్పవచ్చు.

1385-1475 మధ్య కాలంలో శ్రీనాథమహాకవి జీవించాడు. యితను కొండవీడు రాజమహేంద్రవరము రెడ్డిరాజుల ఆస్థానపండితుడు. కాళి ఖండం, భీమఖండం నైషధం హరవిలాసం వగైరా శృంగారచనలు వ్రాశాడు. యితను రెడ్డిరాజులవద్దనేకాక విజయనగర రాజులవద్దకూడా కనకాభిషేకాలుపొందిన మహాపండితుడు. కానీ యితని అంత్యకాలం చాలాజుగుప్సాకగంగా గడచింది.

1385 దినకరుడు సంస్కృతపండితుడు. కాళిదాసు రఘువంశానికి టీకా వ్రాశాడు. యితను బౌద్ధమతావళింబి అని కొందరివాదన యితని పూర్తి పేరు దినకరమిశ్ర.

1386-1402 కుమారగిరిరెడ్డి కాలం. యితను వసంతరాజీయనున నాట్య శాస్త్రాన్ని కూడా రచించాడు.

1397 తెమూరు భారత దేశంపై దాడిచేయుట యితని దాడిలో వెనుకప్రదేశంలో మృతక శేబరాలు దగ్ధంగావింపబడి మండుతున్న గ్రామాలు పట్టణాలు తప్ప మరేమీమిగులలేదు. యితను ఢిల్లీపట్టణంచేరుకుని ఒకలక్ష మంది ఖైదీలను చంపేందుకు అనుజ్ఞయిచ్చాడు ఎందుకంటే వీరిని అనుభూవుంచేందుకు గొప్ప సైన్యం అవశ్యకమాతుంది. కాబట్టి ఢిల్లీ పట్టణాన్ని జయించాక యితను తన సైన్యానికి అయిదురోజులు చుట్టుపట్లప్రాంతాలను దోపిల్లు చేసుకునేందుకు ఉత్తేజ్ఞుయిచ్చాడు.

1397 నుంచి 1422 వరకు బహమనీసుల్తాన్ అయిన ఫిరోజ్ షా విజయనగరంమీద నిరంతరం దాడులుచేస్తూనేవుండినాడు.

14-15 శతాబ్దాల వాడు శ్రీధరుడు శ్రీధరచ్ఛంగము అను ఛందో గ్రంథాన్ని రచించాడు.

1400 శివాదిత్యుడు వై శేషికనూత్రాలకు 'సప్త పదార్థి' అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

14 వ|| శ|| దాదాపు ఓబయమంత్రి యితను గరుడాచలమను (చెంచునాటకం) యక్షగానం అను నాటకాన్ని రచించాడు.

14 వ|| శ|| బసవరాజు 'శివతత్వరత్నాకరం' అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

14 వ|| శ|| విద్యానాథుడు యితను ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణం అను ఆలంకార గ్రంథాన్ని రచించాడు. కాకతీయుల ఆస్థానకవి.

14 వ|| శ|| రావిపాటిత్రిపురాంతకుడు వరంగల్లునివాసి. యితను 'ప్రేమాభిరామం' అను వీధినాటకాన్ని రచించాడు. దీనిఆధారంగా చేసుకొనే 15 వ|| శ|| లో శ్రీనాథుడు. క్రీడాభిరామం రచించాడని చెప్పబడుతూవుంది.

14 వ|| శ|| కవిరాక్షసుడు 'కవిరాక్షసీయము' అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

14 వ|| శతాబ్దిపు ఆఖరులో మార్కొపోలో అను విజ్ఞానాశ్రీకుని ఆంధ్రదేశ పర్యటన.

1400-70 రామానందుడు యితను అష్టాబాద్ లోని కన్యాకుబ్జ వంశంలో జన్మించాడు. యితను రామభక్తుడు. యితని శిష్యులు మంగల. సూదిగె, తొగట వగైరా నిమ్నజాతికి చెందినవారు. నిమ్నజాతి ప్రజల్లో యితను తినిఉపదేశాలను ప్రచారంచేసి విశేషదరణను పొందాడు. యితను రామానుజుని శిష్యుడు. కాశీని ముఖ్యకేంద్రముగా చేసుకొని దూరప్రదేశాలలో భక్తితత్వాన్ని ప్రసారించాడు.

14 వ|| శ|| జగద్గురుడు గొప్పపండితుడు. యితని రెండవపేరు రత్న ధరుడు. న్యాయనై శేషికము వ్యాకరణములలో గొప్పపండితుడు. వేణీ మాధవం, వాసవదత్త, మాలతీ మాధవం వగైరా గ్రంథాలకు టీకా వ్రాశాడు. యితని తండ్రి “శ్రీమన్ మహాపాధ్యాయ పండితరాజ, మహా కవిరాజ, ధర్మాధికారి” జగద్గురుడు 14 వ||శ|| తర్వాతివాడే కానీ ముందు వాడుకాడని రామకృష్ణభండార్కర్ ఆభిప్రాయం.

14 వ|| శ|| వల్లభరాయుల కాలం.

1400-60 మధ్య బమ్మెరపోతన యితని జన్మసానం ఏకశిలాపురి (వరంగల్) వద్ద అయిదుమైళ్లలోనున్న బమ్మెరగ్రామం (అనిచాలామటుకు అంగీకరిస్తున్నారు) శ్రీనాథునికి బంధువు సమకాళికుడు. శ్రీనాథుడు శృంగార కావ్యాలరచించి రాజమన్ననలందుకుంటూవుండగా పోతన భగ వద్భక్తిపరుడై రాజమన్ననల పరిత్యాజించి భాగవతమను గ్రంథాన్ని ‘సంస్కృతమాతృకనుంచి’ తెలుగులో సకలప్రజారంజకంగా స్వతంత్ర అను కరణగా రచించాడు.

14 వ|| శ|| లో వేనూరెడ్డి శ్రీశైలపర్వతమునకు సోపానముల కట్టించాడు. యితని కుమారుడు. అనవేనూరెడ్డి దేవుని వద్ద వీరమండసం కట్టించాడు.

1400 ప్రాంతం రాజాముకులుడు మేవాడు పరిపాలకుడు. 1415లో మాయోపాయం ద్వారా చంపబడుతాడు.

1400 రట్టడి (కట్టడి) అంటే గ్రామాన్ని అజమాయిషీ చేసే ఉద్యోగులకు అణ్యాయించే పదం యిది రెడ్డిగా (బహుశా 14 వ|| శతాబ్దానంతర కాలంలో) మార్పుచెందింది.

13 వ|| శ|| జయదేవుడు, విద్యాపతి, ఉమాపతి, చండీదాసు, వగైరా ప్రసిద్ధ వైష్ణవసాంప్రదాయీకులు యీ శతాబ్దంలో జీవించారు.

14 వ|| శ|| నీలకంఠుడను శైవభక్తునికాలం.

14 వ|| శ|| ఉమాపతి, శివప్రకాశము తిరుఅరుల్పయన్ వగైరా శైవమత గ్రంథాలు రచించాడు.

1400 శ్రీనాథుని కాశీఖండం పల్నాటి చరిత్రల రచనాకాలం.

14 వ|| శ|| గుణరత్నుని జీవితకాలం.

14 వ|| శ|| సదనా సింధుప్రాంతనివాసి. వైష్ణవమత భక్తి ప్రభోధకుడు.

14 వ|| శ|| వేదాంతదేశిక వెంకటనాయుడు విశిష్టాద్వైతమును బలపరచుచు అరవములోను సంస్కృతంలోను గొప్ప వేదాంత గ్రంథాలు రచించాడు, “సంకల్ప సూర్యోదయం” అను అహింసాభక్తిబోధకమగు నాటకాన్ని రచించాడు.

1410 కాటయవేముడు. యితను రాజమహేంద్రవరాన్ని పరిపాలిస్తువుండి అంతర్వ్యుద్ధాల మూలంగా 1414 లో చనిపోయాడు.

1414 లో బెంగాల్ పాలకుడగు సైఫుద్దీన్ రాయబారవర్గాన్ని చైనాకు పంపాడు.

1416 రాణాకుంభ (మేవాడు రాజాముకులుని కుమారుడు) 1416 లో కుంభమహారాణా అవుతాడు. యితను గొప్ప శూరుడేగాక పండితుడు కూడా. జయదేవుని గీతగోవిందకు టీకావ్రాశాడు. మాళవరాజ్యాన్ని పాలిస్తున్న మహమూదు రాణాకుంభపైకి దండెత్తి రాగా ఓడించివేసి మహమూదును 6 నెలలు చిత్తూరులో ఖైదుచేశాడు. ఢిల్లీ పాదుషా చిత్తూరుపైన దాడిచేసినపుడు మహమూదుకూడా పాదుషాతో యుద్ధంచేశాడు.

1416 నుంచీ 1447 వరకు రాజమహేంద్రవర్మ రాజ్యాన్ని అల్లాడవేమారెడ్డి, వీరభద్రారెడ్డి అనువారు పరిపాలించారు.

1417 లో ఫిరోజ్ షా తిరుగ తెలుగుదేశాన్ని జయించప్రయత్నించి కొండవీటి పెదకోమటి వేమారెడ్డిని లోబరచుకొని రాజమహేంద్రవరంపై దాడిచేశాడు. కానీ రాజమహేంద్రవరం పాలకుడు అల్లాడనొడ్డారెడ్డివీరిద్దరినీ ఎదుర్కొని రాజమహేంద్రవరపు స్వాతంత్ర్యాన్ని కాపాడాడు. బహమనీసేనలు రాజమహేంద్రవరం విడిచిపోయి ఒరిస్సాలోని గాంగరాజును ఓడించాయి.

1418 నుండి 20 వరకు బహమనీసుల్తాన్ ఫిరోజ్ షా తిరుగా ఆంధ్రదేశాన్ని ముట్టడించాడు. యీదాడి పానగల్లుమీద జరిగింది. (పానగల్లును

విజయనగర ప్రభువైన మొదటి దేవరాయలు స్వాధీనంచేసుకున్న తర్వాత యిది జరిగింది.) కానీ దేవరాయలు వెలమల సహాయంతో ఫిరోజ్ షాను ఓడించివేశాడు.

1423 లో అన్నమాచార్యుని జననం. 1503 వగకు జీవించాడు. కడపజిల్లా, రాజంపేట తాలూకాలోని తాల్లపాక జన్మస్థలం ప్రసిద్ధ సంగీత శాస్త్రజ్ఞుడు. “కీర్తనలక్షణ” మను సంగీతశాస్త్రాన్ని రచించాడు.

1423 లో బహమనీసుల్తాను అహమద్ షా విజయనగర రాజ్యంమీద దాడిచేశాడు.

1423-46 రెండవదేవరాయలు విజయనగరరాజ్యాన్ని పాలించిన సంగమవంశస్తుల్లోనివాడు. యితనికాలంలో రాయలసీమ ప్రాంతమంతా విజయనగర సామ్రాజ్యంలో లీనంచేసుకొనబడింది. యితను తెలుగుభాషను ప్రోత్సహించాడు. యితని ఆస్థానంలోనే శ్రీనాథుడు స్వగ్లాభిషేకాన్ని పొంది కవిసార్వభౌమఅన్న బిరుదును సంపాదించాడు. తెలంగాణాలోని రాచకొండ పద్మనాయకులు, రాజమహేంద్రవరం రెడ్డిరాజులు కూడా యితనికాలంలో విజయనగర ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరించారు.

1420 ప్రాంతం రెండవదేవరాయల కాలంలో యిటలీ నుంచి “నికోలోకోంటీ” వచ్చి విజయనగర సామ్రాజ్యంలో పర్యటనచేసి తన అనుభవాలను వ్రాసినాడు.

1425 లో బహమనీసుల్తాన్, అహమద్ షా అనసోతనాయుని చంపి ఓరుగల్లును ఆక్రమించుకొన్నాడు. తెలంగాణానంతర్వీక్షా కూడా జయించి రాజప్రతినిధికి అప్పజెప్పాడు. కానీ కొద్దికాలంలోనే తెలంగాణా తిరుగుబాటుచేసింది. 1433 లో తిరిగీ దండెత్తివచ్చి సింగమనాయుని వోడించి ఓరుగల్లును లోబరచుకొని సింగమనాయుని తన ప్రతినిధిగా చేసుకున్నాడు.

1434 ప్రాంతం రెడ్డిరాజుల రాజ్యపతనకాలం.

1434 లో కపిలేశ్వరగజపతి గాంగవంశాన్ని నాశనంచేసి రాజ్యాధికారానికి వచ్చాడు. యితను త్వరలోనే కోస్తాజిల్లాలను కొన్నింటిని జయించి రాజమహేంద్రవరం కొండవీడులలో తనసైన్యాన్ని వుంచాడు. యితను విజయనగర సామ్రాజ్యానికి వ్యతిరేకంగా బహమనీసుల్తానులకు సహాయంచేశాడు.

1435-36 లో ఆంధ్రనాయకులు ముసల్మానులపై తిరుగుబాటుచేసి ఓరుగల్లును స్వాధీనం చేసుకున్నారు.

1438 ప్రాంతం పోతన భాగవత రచనజరిగింది,

1443 లో అబ్దుల్ రజాక్ (ఈరాన్) ఆంధ్రలో పర్యటించినట్లు (యిలియట్స్ యిండియా నాల్గన సంపుటంలో లభ్యమవుతుంది.

1446 హరియక్క మల్ల యుద్ధప్రవీణురాలు. యీమే తన తండ్రిని కుస్తీలో చంపిన జెట్టీలతో కుస్తీచేసి వారిని తిరిగి చంపినట్లు నాటి ఒకశాసనములో తెలియజేయబడింది.

1449-1569 మధ్య కాలం శంకర దేవుడు. యితను ప్రసిద్ధ వైష్ణవ భక్తుడు. నేటి నాగాంగ్ పట్టణసమీపంలోని అలిపుఖూరి అనే గ్రామంలో భూయాన్ కులములో జన్మించాడు. 1541 లో యితను పదిహేడు మంది శిష్యులతోనూ తన గురువయిన మహేంద్ర కందళితోనూ దేశసంచారిం గావించి మతబోధసాగించాడు. కాళీదమన్ కాళీగోపాల లేక రాసక్రీడ పత్నిప్రసాద్ పారిజాత్ హరణ్ రామవిజయ రుక్మిణీహరణి వగైరా నాటకాలను రచించాడు.

1450 మాధవ దేవుడు శంకర దేవుని శిష్యుడు. అర్జునభంజన భూబలో తోరా, భోజనవిహార, భూషణపశారోవా, చోరధార కొలారాఖేలా వగైరా నాటకాలను రచించాడు. యీ నాటకాలన్నీ వైష్ణవమత ప్రచారానికిదో హాదమిచ్చి మతప్రచారం బాగాసాగింది.

1450 లింగమనాయకు రేచెర్ల పద్మనాయకుల దాయాదులు దేవర కొండను పాలించేవారు వారిలో లింగమనాయకు గొప్పవీరుడు. 1461 లో యితను మరణించగా పద్మనాయకుల స్వతంత్ర ప్రభుత్వం సమాప్తమై తెలంగాణాంతా బహమనీసుల్తానుల వశమైంది.

1450-1550 మధ్యకాలంలో అకాశభైరవకల్పము అను సంస్కృత గ్రంథము రచించబడింది.

1459 జాద్వరపుకోట నిర్మాణం. యీకోట శంకుస్థాపన సందర్భం లో నిండుప్రాణాలతో మనుష్యునిస్తాపితంచేసి అతని సంతతివారికి మాన్యాలు యివ్వటంజరిగింది.

1460 పాళింతం తిమ్మరుసు మంత్రి జననం. యితను సాశ్వనరసింహ రాజు (చంద్రగిరి పరిపాలకుడు) సైన్యాధ్యక్షుడు. సామంతుడు అయిన తుళువనరసరాయునివద్ద మంత్రిగా ప్రవేశించాడు. సాశ్వనరసింహరాజు విజయనగర సామ్రాజ్యాన్ని హస్తగతంచేసుకొనటంలో తిమ్మరుసు తుళువనరసరాయుడు ప్రధానపాత్రలుగా వుండినారు. సాశ్వనరసింహరాజు మరణానంతరం, అతని పుత్రుడైన ఇమ్మడి నరసింహరాజు అసమర్థుడైన కారణంగా అతని తొలగించి తుళువనరసరాయుడే విజయనగర సామ్రాజ్యాన్ని హస్తగతంచేసుకుంటాడు. 1503 లో నరసరాయుడు చనిపోగా సింహాసనంకొరకు వచ్చినతగవులలో కృష్ణదేవరాయలను కాపాడి నరసరాయుని శ్రేష్ఠపుత్రుడైన వీరనరసింహరాయలు మరణించగా కృష్ణదేవరాయలకు సామ్రాజ్యాన్ని అప్పగించి సామ్రాజ్యవిస్తరణకు అమోఘమైన కృషిచేసి ఎక్కువకీర్తిప్రసిద్ధులు సంపాదించాడు. 1460 లో హంపీకుడు కపిలేశ్వర గజపతి సహాయంతో హరివీరుడు ఓరుగల్లును స్వాధీనంచేసుకున్నాడు.

1462 లో గుంటూరు మండలములోని వంకాయలపాడు అను గ్రామానికి చిన్నాంబ అను నామె ఒకచెరువునుకట్టించి ఒక (యీమె రామయ భాష్కరమంత్రి సోదరి.) శాసనం వేయించింది.

1465 సంగమవంశపురాజైన మల్లిఖార్జునరాయలు మరణించగా యితని కొడుకు రాజశేఖరుడు పసివాడైనందున యితని దాయాది అయిన విరూపాక్షరాయలు విజయనగర సింహాసనాన్ని ఆక్రమించాడు.

1465-95 రాజా పురుషోత్తముని కాలం యితను పూరీ జగన్నాథ దేవాలయావరణంలో అనేకమంటపాలు కట్టించాడు. కాంచీ రాజుకుమార్తె పద్మావతిని వివాహంచేసుకుంటానని కబురంపగా కాంచీరాజు ఛండాలు నకు నాకుమార్తెనివ్వనని జవాబిస్తాడు. ఫలితంగా యద్దంజరిగి పురుషోత్తముడు కాంచీవిజయాన్నీ పద్మావతీవిజయాన్ని సాధిస్తాడు.

1368 రాచకొండ పూర్తిగా బహమనీసుల్తానుల వశమైపోయింది.

1469-1538 వరకు గుతునానక్ కాలం. యితను సిఖుధర్మప్రచారకుడు. సుల్తాన్ పూర్ జయసింహునివద్ద నౌకరుగాచేరి అక్కడనుంచే తన ధర్మప్రచారం ప్రారంభించాడు. మక్కామదీనాలు వెల్లివచ్చాడు. యితను వ్రాసినగ్రంథంపేరు “గ్రంథసాహబ్” లో యితని ధర్మసద్బ్రాంతాలను

తెలియజేశాడు. యితని శిష్యులలో హిందూ ముస్లింలు సమానంగానే వున్నారు. పంజాబులోని యారావతీనది ఒడ్డున తలబందీ గ్రామంలో జన్మించాడు. నావక్ కబీర్ కు ముఖ్యశిష్యుడు.

1469-72 మధ్య అఫాన్సీనికితిన్ భారతదేశానికి ప్రప్రథమంగా వచ్చిన యూరఫియన్ యాత్రీకుడు. రష్యాలోని “ప్యేర్” అనేపట్టణ నివాసి. యితను భారతదేశానికి వచ్చేనాటికి భారతదేశానికి యూరఫ్ కూ ఏలాంటిసంబంధాలుకూడా లేవు. నికిటిన్ 1472 లో స్వదేశం వెలుతూవుండగా మార్గమధ్యంలో మరణించాడు. 1470 లో యితను దక్షిణ భారతదేశం లో పర్యటించాడు.

1470 లో బహమనీ విజయనగర సేనలుకలిసి కపిలేశ్వర గజపతిని ఓడించాయి. గజపతి మరణానంతరం ‘హం’ వీరుడు కపిలేంద్ర గజపతి పేరుతో ప్రభువయ్యాడు.

1470-1553 తాల్లపాక పెదతిరుమలయ్య యితను వెంకటేశ్వరభక్తుడు. విన్నపములరూపంలో వచనములు వెంకటేశ్వరుని పైన రచించాడు. వీటికి రాగములను నిర్దేశించాడు. ‘రేఫ’ రకార నిర్ణయ గ్రంథకర్త.

1471 మాలిక్ టూఖార్ మహమ్మద్ గావాన్ యితను బహమనీ సుల్తానుల సామంతప్రభువు. యితను రెండులక్షల స్వంతసైన్యాన్ని కలిగి వుండినాడు.

1475 నుండి 77 వరకు ఆంధ్ర దేశంలో భయంకర ట్రామం గడచి పోయింది.

1480 లో కొండవీటిప్రజలు సాళువనరిసింహనాయకుని ఆహ్వానించి సుల్తాన్ పైన తిరుగుబాటుచేశారు. కానీ ఓడిపోయారు. తిరిగి సుల్తాన్ పరిపాలనకు లోబడిపోవాల్సి వచ్చింది.

1480-1550 విజయనగర సామ్రాజ్యపాలనా కాలంలో రెండవదశ యీదశలో తెలంగాణామినహా ఆంధ్రదేశమంతా కృష్ణరాయల పరిపాలన క్రింద ఉండింది.

1480 నుంచి 1620 వరకు కందనవోలు (నేటికర్నూలు) 140 సంవత్సరాలకాలం చంద్రవంశపు రాజులకు రాజధానిగా వుండినది.

1480-1505 రామరాజుకాలం (ఆక్వీటి బుక్కరాయల కుమారుడని చెప్పబడుతూవుంది.) యితను ప్రప్రథమంగా కందనవోలును రాజధానిగా చేసుకొని గాజ్యమేలిన హైందవరాజు యితనికి తిమ్మరాజు కొండలరాజు శ్రీరంగరాజులు కొడుకులు యితని అనంతరం మూడవ కుమారుడు శ్రీరంగరాజుగాజ్యాన్ని చేపట్టాడు. శ్రీరంగరాజుకు కోనరాజు, తిమ్మరాజు, అలియరామరాజు కొడుకులు. యీఅలియరామరాజే కృష్ణదేవరాయల కూతురును వివాహమాడి ఆ తర్వాత విజయనగర సామ్రాజ్యానికిరాజై తల్లికోట యుద్ధంలో చనిపోయాడు. యితని పుత్రులు తిరుమలరాజు వెంకటాద్రిరాజు.

1480 వేమనయోగి కాలం. నిర్యాణకాలమని కొందరిఅభిప్రాయం.

1482 లో మహమ్మదుబాహ్మనీ అనునతను బాహ్మనీసింహాసనాన్ని అధిష్టించి తన అనుచరుడైన మలిక్ కులీకుతుబ్ షాహ్ ముల్కును తెలంగాణా ప్రాంతానికి అధిపతినిగానియోగించాడు. తర్వాతి బాహ్మనీ రాజ్యం విచ్ఛిన్నమయి బిజాపూరం, అహ్మదు నగరం, బీరారు, బీదరు, గోల్కొండ అయిదు భాగాలుగా చీలిపోయింది.

1485 లో నెల్లూరువరకు దాడిచేసిన మూడవ అహమ్మద్ షాను విజయనగర సింహాసన మాక్రమించిన సాళువ నాసింహ నాయకుడు తన సేనానులైన తుళువ సరసనాయకుడు ఈశ్వరనాయకుల పంపి కందుకూరు సమీపాన బహమనీ సేనల సంపూర్ణంగా ఓడించివేశారు.

1486 ఫిబ్రవరి 18 వ తేది చైతన్య ప్రభు జననం. వీరినే గౌరాంగ స్వామి అనికూడాఅంటారు (వీరు పూరీలో ఏక్కునకాలం నివసించారు) నవద్వీపములోని మాయాపూరం గ్రామంలో జననం. తన 24 వ యేట కాట్యాయ కెల్లి శ్రీకేశవ భారతీవద్ద సన్యాసం స్వీకరించాడు. 1553 లో మరణించాడు. యితనితండ్రి జగన్నాథమిశ్ర. తల్లి శచదేవి. అన్న విశ్వరూపుడు ఎక్కువమంది శిష్యుల సంపాదించి అనేక అద్భుత కార్యాలుకూడా చేస్తూ వుండినాడని ప్రతీతి. కృష్ణ భక్తుడు

1486 నుండి 1515 వరకు రాజామానసింహుడు గ్వాలియర్ ను పరిపాలించాడు

1486 విజయనగర పాలకుడైన విరూపాక్షరాయలు సమర్థనీయుడు కాని కారణంగా సామంతుడైన చంద్రగిరి నరసింహుడు విరూపాక్షుని పద వీచ్యుతునిచేసి సింహాసనాన్ని ఆక్రమిస్తాడు యితనిది సాలువవంశం యితను బహమనీ సుల్తానులు ఉడీసా పాలకులు ఆక్రమించు విజయనగర రాజ్య పొంతాలను తిరిగి సంపాదించాడు.

1486 దాదాపు శేర్ శాహా జననం. యితని మొదటిపేరు ఫరద్. యితనితండ్రి బీహారులోని సహసరామ్ పుర జమిందారుయితనుతనతండ్రితో మొదట్లో చాలాతూర్పు ఘర్షణపడి వెల్లిపోవలసి వచ్చిందికూడా బీహార్ రాష్ట్రపాలకుడైన బహరఖానావద్ద నాకరీచేస్తూ వేటకవెల్లిన సందర్భములో స్వయంగా ఖడ్గముతోనే సింహాన్ని సంహరించాడు. ఆప్పటినుంచీ ఫరద్ కు మాకుగా శేర్ ఖానా బిరుదును బహరఖానా ప్రసాదించాడు. ఢిల్లీపాలకుడైన హుమాయిను ఓడించి ముస్లిం సామ్రాజ్యాన్ని హస్తగతం చేసుకొని సూరవంశానికి పునాదులువేశాడు. యితని శాసనకాలం 1540 నుంచీ ప్రారంభమౌతుంది 1545 లో కాలింజర యుద్ధములో మందుగనిలోపడి కాలి చనిపోయాడు.

1488 బహులోలలోదీ మరణాంతరం నిజామఖా సికిందర్ శాహా అనే బిరుదుతో సింహాసనాన్ని ఆక్రమించాడు. యితనితల్లి కంసలక్ష్మి, సుల్తాన్ శ్యేష్టపుత్రుడైన బార బకశాహకు యితనికి సింహాసనంకొరకు సంఘర్షణజరిగింది. ఆఖరుకు సికిందర్ శాహితే విజయంలభించింది. సికిందర్ శాహీ 1504 లో ఆగ్రాలో పైనిక స్థావరాన్ని నిర్మించి అనంతరం ఆగ్రా నేతనరాజధానిగా చేసుకొన్నాడు. యితను ప్రతిభాయుతంగా తన రాజ్యాన్ని విస్తృతపరచుకొని 1517 నవంబర్ 21 వ తేది మరణించాడు.

1492 కొలంబసు అట్లాంటికు సముద్రం దాటి అమెరికా చేరుకున్నాడు. అమెరికా భూఖండం అనేది ఒకటుందని అక్కడకూడా మానవజాతి నివసిస్తూవుంటుందని లేక వుందని ప్రపంచానికే తెలియనిదశలో ప్రప్రథమంగా ఆకస్మిక ఘటనగా కొలంబస్ అమెరికాకు చేరుకొన్నాడు. (నావలో).

1493 సాళువ నరసింహరాజు చంద్రగిరి రాజధానిగా రాజ్యాన్ని పాలించి 1493 లో చనిపోగా యితని యిద్దరుపుత్రులు అసమర్థులైనందువల్ల వీరికాలం పదిసంవత్సరాలుకే తీరిపోయింది.

1495-1532 రాజా ప్రతాపరుద్ర దేవుని కాలం. యితను పూర్వ జగన్నాథ దేవాలయంలో ముఖశాల కట్టించాడు.

1497 వల్లభాచార్యుల జననం. ఆంధ్రదేశపువాడు. తండ్రిలక్ష్మణ భట్టు యితను కృష్ణదేవరాయల ఆస్థానములో శైవమతస్తులతో వాదించి జయించటంతో యితనిప్రసిద్ధి వెలుగులోనికివచ్చింది. యితను శ్రీగోపాల కృష్ణుడు తనకు ప్రత్యక్షమయాడని చెప్పుకొనేవాడు. యితని తలిదండ్రులు ఉత్తర దేశయాత్రలకెల్లి అక్కడే స్థిరపడిపోగా కాశీవద్ద జన్మించాడు.

1498 వాస్కో డాగామా దక్షిణాఫ్రికాను చుట్టివచ్చి యిండియా మలగారు సముద్రతీరంలో (1948 మే 28 తేదీన) దిగాడు.

15 వ|| శ|| సంబటగురవరాజు. కడపజిల్లా సిద్ధవటం పరిపాలకుడు. యితని పరిపాలన అమానుషంగా కొనసాగింది. పన్నులు అడిగినపుడే యివ్వ లేనివారియిండ్లలోనుంచి స్త్రీలను యిడ్చితెచ్చి వారిస్థనాలకు చిరతలు (పట్టకర)లాంటి యినుపకొడముట్టు) వేసిబాధించి నరీవసూలు చేసేవాడు. కూచిపూడి భాగవతులు విజయనగరరాజైన వీరనరసింహరాయలకు తమ నాటకాల ద్వారా గురవరాజు చర్యల్ని తెలియజేసి గురవరాజును తుద ముట్టించమని విన్నవించుకున్నారు. నరసింహరాయలు తన సైన్యాన్నిపంపి గురవరాజును కడతేర్చాడు అనే విషయం 1502 లో తయారయిన మాచు పల్లికైఫియతు (లోకల్ రికార్డు 56 వ సంపుటం 66 వ పేజీ) లో తెలియ జేయబడింది.

1500 ప్రాంతం బుద్ధుల బ్రాహ్మణుడు. హిందూ మతం కూడా ముస్లింమతంతో సమానమైనదే అని ప్రచారంచేసినందుకు సికిందర్ శాహి బుద్ధులకు ఉరిశిక్షవిధించాడు.

15 వ|| శ|| గౌరన శ్రీశైలనివాసి. ||లక్షణదీపిక|| అను ఛందోగ్రంథ రచయిత.

15 వ||శ|| ఆనంగుడు కృష్ణాజిల్లానివాసి. ఛందోదర్పణము రచయిత.

15 శతాబ్దాంతం (దాదాపు) కబీరు జననం. యితను ఒకవిధవ బ్రాహ్మణ స్త్రీకి జన్మించగా ఆమె ఆశిశువును చెరువుగట్టుపై పరుండబెట్టి పోగా ఆశిశువును ఒక ముస్లిమ్ నేత పనివాడు పెంచాడు. యితను రామానందునికి శిష్యుడైనాడు. హిందూభక్తి భావాన్నీ ముస్లింసూఫీ మతభావాలనూ సమన్వయంచేసి ప్రచారం చేశాడు (1440-1568 మద్యనాడు)

15 వ|| శ|| గోరక్షానాథుడు పశ్చిమోత్తర ప్రదేశపువాడు. కబీర్ సమకాలికుడు యితనికి అనేకమంది శిష్యులువుండినారు, గోరక్షానాథుడు అనికూడా పిచ్చేవారు “గోరక్షాసంవాత” అను యోగ విద్యాగ్రంథాన్ని రచించాడు.

15 వ|| శ|| జయదేవుడు తండ్రి మహాదేవుడు తల్లి సుమిత్ర యితనికి పక్షధరమిశ్ర, పీయాషదగ్ధ, అనేపేర్లుకూడాకలవు “ప్రసన్న రాఘవీయం నాటకాన్ని” చంద్రాలోక అను అలంకార గ్రంథాన్ని రచించినాడు.

15 వ|| శ|| కాటయవేమనృపతి యితను మాలవికాన్నికి వాఖ్య రచించాడు.

15 వ|| శ|| వెల్లం తాతంభట్టు కృష్ణాజిల్లానివాసి “కవి చింతామణి” అనుఛందోగ్రంథాన్ని రచించాడు.

15-16 వ|| శ|| కాచిగాజు బసవన శ్రీశైలనివాసి కవిసర్పగారు డము రచించాడు.

15 వ|| శ|| చిత్రకవి పెద్దన, కడపజిల్లా నివాసి లక్షణసార సంగ్రహము రచించాడు.

15 వ|| శ|| సదానందుడు జీవించి వేదాంతసారము అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

15 ఆచార్యతానందుడు జీవించి, బ్రహ్మవిద్యాభరణము అను గ్రంథాన్ని రచించాడు,

15 వ|| అనిరుద్ధుడు “సాంఖ్యసూత్రవృత్తి” అను గ్రంథకర్త.

1503 లో నరస నాయకుడు తుళువవంశస్థుడు సాలున నరసింహ రాజు పుత్రులకు సేనానాయకుడుగా వుండి వారి అసమర్థత కారణంగా నరసనాయకుడు రాజ్యాన్ని ఆక్రమించాడు.

1503 నుంచి 1509 వరకు వీర నరసింహరాయని పరిపాలన యితను తుళువ నరసగారయని శ్రేష్టపుత్రుడు యితని ఎనిమిదేండ్ల కుమారుడైన తిరుమల దేవరాయనికి పట్టాభిషేకం చేయమని తిమ్మరుసు మంత్రికి చెప్పి చరిపాగా తిమ్మరుసు వీర నరసింహరాయని సవతితల్లి కొడుకైన కృష్ణ దేవరాయలకు విజయనగర సామ్రాజ్యాన్ని అప్పగిస్తాడు.

1504 ప్రాంతం సీతాపతిగాజు యితను ఇస్లాం మతమును స్వీకరించి షిథాబుఖానుగా మారాడు. ఓరుగల్లు నేలుచుండు ముస్లిములను తిరిమివేసి స్వతంత్ర రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. (చరికొండ ధర్మయ్య అను కవిశేఖరుడు రచించిన “చిత్ర భారతములలో” షిథోబుఖానుకు సంబంధించిన విషయాలనేకం కలవు.

1509 నుంచి 50 వరకు (దాదాపు) విఠలనాథుడు వల్లభాచార్యుల శ్రేష్టకుమారుడు. వల్లభ మతాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లినవాడు మధుమాంస భోజనాదులు. పుష్టికరమార్గమని యితనివాదన, యితని నాల్గవ పుత్రుడైన గోకులనాథజీ యీమతాన్ని మరింత వ్యాపింపజేశాడు. యీమతాను యాయులంతా వల్లభుని కృష్ణాంశంగా భావిస్తారు. అలాగే యీవంశస్థుల నందరినీ కూడా సహజంగానే కృష్ణాంశమని భావించారు.

యీగురువులను ఉయ్యాలలో పరుండబెట్టి ఉంచినందుకు తాంబూలం ముద్దస్వీకరించినందుకు పాదతీర్థం సేవించెందుకు పాదధూళి ధరించినందుకు వగైరా కార్యాక్రమాలకంతా ప్రత్యేకమైన దక్షిణలు యిచ్చుకొనేవారు.

1509 వీర నరసింహరాయల మరణం. యితను తుళువ నగసనాయని కుమారుడు యితని మరణానంతరం సవతి తమ్ముడైన కృష్ణదేవరాయలు రాజ్యాధికారానికి వచ్చాడు.

1509-30 కృష్ణదేవరాయల పరిపాలనా కాలం తిమ్మరుసు యితని మంత్రి ప్రజా శ్రేయస్సుదృష్టితో చాలా సంస్కరణలను అమలు జరిపించాడు. తెలుగు కన్నడ భాషల రెండింటిని సమానంగా ప్రోత్సహించాడు. అయినప్పటికీ తెలుగు భాషయందు ప్రత్యేకాభిమానాన్ని చూపించాడు. 1513-14 లో ఉడిస్సా పాలకుడైన గజపతి ప్రతాపుని 1520 లో విజాపూరు సుల్తానులపై దండయాత్రచేసి ఓడించాడు. 1514 లో ఆంధ్ర దేశ మంతా జైత్రయాత్రచేశాడు. (కొంగదేశ రాజకాండను పురాతన గ్రంథాన్ని సరించి శాలివాహనశక 1431 మాఘ శు|| 14 లు సరియగు 1509. ఫిబ్రవరి 4 వ నే కృష్ణదేవరాయల పట్టాభిషేకం జరుగునట్లు తెలుస్తూ వుంది)

1510-50 గూళ్లటి మహాకవి యితను రాయల ఆస్థాన పండితుడు “కాలహస్తీశ్వర మహాత్మ్యము” అను భక్తి కావ్యాన్ని రచించాడు. యితని అంతిమకాలంలో బహుశా రాజప్రాపు తొలగిపోయిన సందర్భంలో, కాళహస్తీలోనే నివసించి రాజరికాలను నిరసిస్తూ కాళహస్తీశ్వర శతకాన్ని రచించాడు.

1510 లో కృష్ణదేవరాయలు సింహాసనం అధిష్టించాడని కొందరి అభిప్రాయం.

1512 లో గోల్కొండ రాజ్యస్థాపన గోల్కొండ నవాబులలో మొదటివాడైన కులీకుతుబ్ షా, (యితను 1512 నుంచి 1543 వరకు రాజ్యం చేశాడు.) యితను కృష్ణదేవరాయల కాలంలో కృష్ణదేవరాయలతో యుద్ధం చేసి ఓడిపోయాడు. కానీ కృష్ణదేవరాయల అనంతరం యితను తిరిగి విజృంభించి తెలంగాణా ప్రాంతాన్నంతా స్వాధీనం చేసుకొన్నాడు. కులీకుతుబ్ షా తెలంగాణా విస్తరణ సందర్భంలో షితాబ్ ఖాన్ (సితాపతిరాజు) తో మూడుతూర్పు యుద్ధం చేయాల్సివచ్చింది. కులీకుతుబ్ డిల్ ముల్కా గోలకొండ బహమనీసుల్తానుల వశములో ఒక సూబా లేక మండలంగా వుండినది.

1514 లో బాగోబ్ షా ఆధ్రదేశసంచారం.

1515 లో కృష్ణదేవరాయలు సింహాచలం, పోట్నూరు, కటకం, వరకు దండయాత్రచేశాడు. యీసందర్భములోనే ప్రతాపరుద్ర గజపతితో సంఘిజరిగి గజపతి కూతురును కృష్ణదేవరాయలు వివాహం చేసుకొన్నాడు.

1520 ప్రాంతం నందితిమ్మన్న యితను పారిజాతాపహరణమును నిబంధాన్ని కృష్ణదేవరాయల అంకితం యివ్వటాన్నిబట్టి కృష్ణదేవరాయల సమకాలికుడ నిన్నీ ఆస్థాన పండితుడని చెప్పబడుతూవుంది. యితని తల్లి తిమ్మాంబ తండ్రి సింకన్న మళయమారుతకవి. మేనమామ అఘోరశివ గురువు శిష్యుడు. యితనినే ముక్కు తిమ్మన్న అని పిలుస్తారు.

1520 నుంచి 1590 వరకు అప్పయ కవికాలం యితనికి అప్పైఅనియు అప్పాదీక్షిత అనియు నానూతనగాలుకలవు. తమిళుడు కానీ తెలుగు చక్క వర్తుల ఆశ్రయించి జీవించాడు. యితని జన్మస్థలము అడైయపాళెం.

1520 అల్లసాని పెద్దన కవిని పల్లకీలో ఊరేగించుట.

1520 లో కృష్ణదేవరాయలు గాయచూరును స్వాధీనం చేసుకొనుట గాయచూరు ముస్లిముల పాలనక్రింద వుండినది.

1526 లో బాబరు ఢిల్లీని ఆక్రమించాడు. భారతదేశంలో మొగలు

సామ్రాజ్య మూలకర్తై మూరు వంశస్తుడు మధ్యాశియాకు చెందిన (మంగోలు) ముస్లిం.

1526 హ్యుగ్బద్మర్కొప్ప బౌద్ధ చరిత్రను రచించినవాడు. యితని రచనల్లో బుద్ధునికి జ్ఞానోదయం అయిన తర్వాత పదునారేండ్లకు ధాన్య కటకమున వజ్రయానమును తృతీయ ధర్మ చక్రమును బుద్ధుడే ప్రచారము చేసినట్లు చెప్పబడింది.

1526 ప్రాంతం దాదాపు బహమనీస్థానుల రాజరికము అస్తమించింది. వీరి పాలనలో తెలంగాణా యుద్ధగంగంగావుండి ఆక్కడి ప్రజలు నానాయాతనలు అనుభవించాల్సి వచ్చింది.

1527 లో ఖాండ్వాయుద్ధంలో మేవాడు రాణాసంగ్రామసింహుని సైన్యాలను బాబరు సైన్యాలు ఓడించివేశాయి.

1528-1606 దాదాపు దివాకరుడు గోదావరీ తీరంలో గోల్ గామ నివాసి జాతకపద్ధతి అను గ్రంథాన్ని రచించాడు. యింకా చాలా గ్రంథాలుకూడా రచించాడు.

1529 త్రిలింగ లేక త్రేలింగస్వామి దాక్షిణాత్య గ్రాహ్మణుడు 1529 పుష్యమాసంలో విజనాజిల్లా హేలియా గ్రామంలో జన్మించాడు. యితని పెద్దభార్యయందు త్రేలింగధరుడు జన్మించాడు. యితను తన 180 వ ఏట కాశీలో స్వర్గస్థుడైనట్లు చెప్పబడుతూవుంది.

1530 లో క్రిష్ణదేవరాయుల మరణమని చాలామంది ఆభిప్రాయం

1530 దుర్గావతి యామె చిత్తూరు మహారాజా సాంగాపుత్రిక, చేసిల్ రాజా సిలోడీని వివాహమాడింది. కానీ గుజరాత్ నవాబు సిలోడీని పట్టుకొనిపోయి ముస్లింగా మార్చివేశాడు. సిలోడీ చిన్నతమ్ముడు వీరత్వంతో కోటను రక్షించ ప్రయత్నించాడు. కానీ అశేషముస్లిం సైన్యాలముందర కోటను తురకలకు అప్పగించాల్సి వచ్చింది. రాణీ దుర్గావతి తతిమ్మా కోటలోని రాజపుత్రస్త్రీలు ముస్లింల చేతులలో పడకూడదనే నిర్ణయానికి వచ్చి 7 వేలమంది రాజపుత్రస్త్రీలతో దుర్గావతి అగ్ని ప్రవేశం చేసింది.

1531-38 గోల్ల చినరామప్ప ఆర్కాటు జిల్లాలోని చెంజిని పరిపాలించిన గోల్లవంశస్తుడు. వీరు విజయనగర సామంతులు యితనికాలంలో

పచ్చకి పురపు తిరువేంగళకవి చొక్కనాథ చరిత్ర అను ద్వీపద కావ్యాన్ని రచించాడు.

1560 పొంతంలో గోసాయి తులశీదాసు జన్మించి 1680 శ్రావణ శుక్ల సప్తమీలు నిర్వాణ పొందాడని కొందరి అభిప్రాయం.

1532-1623 మద్యకాలం అని కొందరు యితను 'అక్కరుకు సమ కాలీనుడున్నా జహంగీర్ కాలంలో అధిక భాగపువాడుగా వుంటాడు. యితని రచనలలో కెల్ల రామచరితమానస లేక తులసీరామాయణం అత్యంత శ్రేష్టమైవది.

1532 లో బాబరు చక్రవర్తి యితను హోదాహుస్సేను అను నాతని రాయబారిగా రష్యాకు (మాస్కోకు) విలువైన వస్తువులను బహుమానాలుగా యిచ్చి పంపాడు. యితను మొగలు సామ్రాజ్య స్థాపకులలో ప్రథమ పురుషుడు తల్లి మంగోలుజాతి తకడ్రి తుర్కిజాతివాడు యితని సైన్యములో తుపాకులు మందుగుండు ఉపయోగించేవారు ఢిల్లీని పాలిస్తున్న "ఇబ్రహీంలోడి" చాలా క్రూరుడైనందున అతనిచే బాధితులైన సామంతులు బాబరుకు సహాయంచేసి ఢిల్లీ సింహాసనాన్ని కట్టబెట్టారు. 1526 లో పాని పట్టు యుద్ధంలో లోడి సేనలను బాబరు సైన్యాలు ఓడించివేశాయి.

1534 పులివెందులకోటను ఎల్లప్పనాయుడను ఏకిల పాలెవాడు పరిపాలించాడు. యితనే ఆంజనేయస్వామిని ప్రతిష్ఠించినట్లుకూడా తెలియవస్తూవుంది.

1535 అచ్యుతరాయలు కృష్ణదేవరాయల అనంతర పరిపాలకుడు.

1539 లో షేర్ శాహీ, అధికారానికి వచ్చాడు యితను రివెన్యూ ఉద్యోగస్థులే ఒక్కొక్క గ్రామంనుంచీ భూమిపన్నును నిర్ణయించాలని వారే వసూలు చేసి కేంద్రానికి పంపాలని వుత్తర్వు చేశాడు.

1540 హూనుమూను, యితను మొగలు సామ్రాజ్య స్థాపకుడైన బాబరు కొడుకు యితను రాజ్యపాలనయందు అసమర్థుడు. 1540 లో కనోజ్ వద్ద బీహారు పాలకుడైన ఆఫ్ఘనువీరుడు షేర్షా చేతిలో ఓడిపోయి రాజ్య భ్రష్టుడయ్యాడు. కానీ షేర్షా మరణించిన తర్వాత తిరిగిహూనుమూను పర్షియా రాజు సహాయంతో సేనల సంపాదించి. గాంధారం

పంజాబులను జయించి ఢిల్లీ సుల్తానును “సర్కిండు” యుద్ధమందు ఓడించి తిరిగి మొగలు రాజ్యాన్ని ప్రతిష్ఠించాడు. యితను 1557 లో చనిపోయాడు.

1543-44-51-53 సం॥ లలో ఆక్స్‌టి రామరాయలు అహమ్మదు నగరు బీజాపూరు సుల్తానులపై దండయాత్రలు చేసినాడు.

1550-80 ఇబ్రహీం, యితను గోల్కొండ నవాబులలో మూడవ వాడు. యితను తన అన్నఅయిన జంషేద్‌కు భయపడి అలియ రామరాజు వద్ద కొన్ని సంవత్సరాలు ప్రవాసజీవితం గడిపాడు. యీసందర్భములో యితనికి తెనుగు భాషతోనూ తెనుగు కవులలోనూ పరిచయం ఏర్పడింది. కానీ అనంతరకాలంలో యితను బహమనీ సుల్తానులతో కలసి అలియ రామరాజుకు వ్యతిరేకంగా తల్లికోట యుద్ధంలో పాల్గొని విజయనగర సామ్రాజ్య పతనానికి కారకుడైనాడు తెనుగు కవులను ప్రోత్సహించి ఆదరించటమేకాక కొన్ని గ్రామాలనుకూడా తెనుగు కవులకు గానం చేశాడు.

1550-1650 విజయనగర సామ్రాజ్యానికి శృతీయదశ అంతిమదశ కూడా 1565 లో తల్లికోట యుద్ధంలో పరాజితమైన తర్వాత క్రమంగా క్షీణిస్తూవచ్చి 1650 కి పూర్తిగా విజయనగర సామ్రాజం అంతరించింది.

1550 ప్రాంతం, ‘వెంకటనాథకవి “పంచతంత్రము” రచించినాడు.

1552-1624 మధ్యకాలం అప్పయ్య దీక్షితుడు “విధి రసాయన” మను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

1552 అచ్యుత రాయల మరణం. యితను కృష్ణదేవరాయల అనంతరం విజయనగర పరిపాలకుడైనాడు. యితని అనంతరం యితని బావ మరిది సదాశివ సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు. కానీ అసమర్థుడైన కారణంగా యితని మంత్రి రామరాయలు రాజ్యానికి వచ్చాడు.

1555 నుంచి 1605 వరకు అక్కరు పరిపాలనాకాలం హుమాయున్ కుమారుడు. సహగమన పద్ధతిని మాన్పించేందుకు కృషి శేశాడు. దీక్షితిలాహి అను నూతనమతాన్ని ప్రాపించేందుకు విఫల ప్రయత్నంచేశాడు. ప్రజా రంజకుడయిన మొగలు సామ్రాట్టు 1542 జననం.

1556 నుంచి 1605 వరకు అక్కరు కాలం 1560 నుంచికూడానని లెక్కించటం జరుగుతూవుంది.

1558 లో తుకారాం జననం. (పూనా సమీపంలో దేహుల్ గ్రామం) యితనిది శూద్రజాతి 11 ఏండ్ల ప్రాయంలోనే యితనికి వివాహం జరిగింది. 20 ఏండ్ల వయస్సులో యితని తల్లిదండ్రులు మరణించారు. యిదే కాలంలో దేశంలో నలుమూలలా ఘోరక్షామం దాపురించింది. యితను శివాజీకి గురువు “అభం” అను గ్రంథాన్ని రచించాడు. 1658 లో మరణించాడు.

1560 వెంకటరామరాజు పాలనారంభం అలియ రామరాజు జ్యేష్ఠ పుత్రుడైన కోనరాజు కుమారుడు వెంకటరామరాజు యితని అనంతరం యితని పుత్రుడు గోపాలరాజు రాజయ్యాడు తర్వాత కర్నూలు. బిజాపూరు సుల్తానుల వశమయింది.

1560 తర్వాత తాకసేక అక్కరు చక్రవర్తి నవరత్నాలలోనివాడు ప్రసిద్ధ గాయకుడు సూరదాసు సమ కాలీనుడు “దుగ్రసద”, దర్బార్ వనారా మియా సుల్తాన్ “మియాసారంగీ”, వగైరా అపురూప రాగాలను సృష్టించాడు.

1565 కృష్ణా తీరములో కొల్లూరు అనే తావున రత్నాలగని కని పెట్ట బడింది. అక్కడే ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి చెంది కోహినూర్ వజ్రము దొరికింది.

1565 లో తల్లికోట యుద్ధంలో రామరాజు చనిపోయాడు. దక్కను సుల్తానులచే విజయనగరం విధ్వంసం చేయబడింది. తల్లికోట లేక రక్షణ తంగడి యుద్ధం జరిగిన తర్వాత ఆంధ్రదేశములో కొంతవరకు దౌర్బల్యం ఏర్పడింది.

1565 మహా మండలేశ్వర బసవరాజు అలం పురాన్ని పరిపాలించిన రాయల సామంతుడు.

1568 ప్రాంతం రుద్రకవి “సుగ్రీవ విజయం”, అను యక్షగానానికి సంబంధించిన గ్రంథం రచించాడు.

1568 కళా పహారుడు యితనుమతం మార్చుకొన్న హిందువు, పూర్వ జగన్నాథాశ్రయం పై దాడిచేసి. దేవాలయాన్ని విధ్వంసం చేశాడు.

1568 తిరుమలరాయుడు యితను రామరాయల తమ్ముడు. అనంత పురింజిల్లా పెనుగొండ రాజధానిగా చేసుకొని 4 సం॥ రాలు పోపాలన చేశాడు.

1568 జయమల్లుడు రాజపుత్ర వీరుడు రాణాసాంగా పుత్రుడు ఉదయసింహుడు అక్కర్కు భయపడి చిత్తూరును విడిచి పారిపోగా బదనార్ పాలకుడైన జయమల్లు పుత్తూరు అనువీరులు అక్కర్ సైన్యాలను ఎదిరించి పోరాడారు. అసంఖ్యాకమైన అక్కర్ సైన్యాల నెదిరించి వీరు వీర మరణం పొందారు, వీరి వీరత్వానికి ముగ్ధుడైన అక్కర్ వీరి శిలాప్రతిమలు చేయించి ఢిల్లీలో స్థాపించాడు.

1569 నుంచీ ఆంధ్ర సామ్రాజ్యానికి తంజావూరు రాజధానిగా పరిపాలనసాగింది. తల్లికోట యుద్ధానంతరం గాయల సంతతివారు అచ్యుత రాయలు రఘునాథరాయలు వీర గాఢువరాయలు వరుసగా పరిపాలించారు యీ వీర గాఢువులే విజయనగర సామ్రాజ్యానికి అంతిమ పరిపాలకుడు 1674 లో మధుర నాయకుడైన చుక్క నాగుడితో జరిగిన యుద్ధంలో వీర గాఢువులు చనిపోయారు.

1570 లో అక్కరు జైసలమేర్ జోధపూర్ హిందూ రాజపుత్రికలను వివాహం చేసుకొని ఒకనూతన సాంప్రదాయాన్ని నెలకొల్పాడు

1572 లో గోల్కొండ సేనాని అయిన రఫాల్ ఖాన్ లారీ అనునతడు రాజ మహేంద్రనరాన్ని స్వాధీన పరచుకొన్నాడు. యితనే 1579 లో విసుకొండవీడు కంచల్లకోట. ఖమ్మం. వగైరా ప్రదేశాలను స్వాధీనం చేసుకొన్నాడు. 1590 తర్వాత కర్నూలు. నంద్యాల దోణాచలం గండికోట స్నేహితులు. ప్రాంతాలనుకూడా లోబరచు కొన్నాడు.

1574 నుంచి 86 వరకు శ్రీరంగరాయలు విజయనగర రాజ్యాన్ని పరిపాలించాడు.

1577 లో జెసూయిట్ క్రైస్తవులు మలబారులో బైబిల్ ను. మళయాళీ. లిపిలో తయారు చేయించారు,

1580-1611 గోల్కొండ నవాబులలో మహమ్మద్ కుతుబ్ షా. యితను ఇబ్రహీం తర్వాతివాడు యితని భార్య భాగ్యవతి అను హిందూస్త్రీ యీమె పేరుతో హైద్రాబాదు (నేటి) నగరాన్ని నిర్మించి భాగ్యనగరం, అని పేరువెట్టాడు. భాగ్యవతి చనిపోయిన అనంతరం కుమారుని స్మారకార్థం హైద్రాబాదు అని పేరు వెట్టాడు. యితని కుమారుడు

అబ్దుల్లా హుసేన్ యితని కాలంలో తిమ్మయ కవి గోలకొండ కరణంగా వుండినాడు. “వైజయంతి విలాసమను గ్రంథం” తిమ్మయకవి రచించినదే.

1582 లో అడై పాలెంలోని నీల కంఠేశ్వరాశయాన్ని అప్పయ కవి కట్టించాడు.

1584 లో అక్కర. పుష్పదేవ సలీమకు భారమల్లుని మనుమరాలిని వివాహంచేసి రాజపుత్రుల అండదండలను ధృఢతరం చేసుకున్నాడు.

1585 ప్రాంతం మార్కెండేయ ప్రభువు. పెందోట పురాన్ని పరిపాలించాడు. యిది నాగార్జున కొండకు 6 మైళ్ల దూగంలో వుంది. అక్కడ ప్రఖ్యాతి చెందిన శిల్పకళా నైపుణ్యము వుండేవారు నాగార్జును జన్మస్థలంకూడా యీ పెందోట పురమేనని చెప్ప బడుతూవుంది. తెలుగు నాగర ఖండములో మార్కెండేయుడు యీనగరాన్ని పాలించునట్లు నిజాం పాలకుడైన మహమ్మద్ కులీకుతుబ్ షా సమకాలీనుడని కూడా చెప్పబడింది.

1585 నుంచీ 1614 వరకు వెంకటపతిరాయలు చంద్రగిరి రాజధానిగా పరిపాలన సాగించాడు. యితని కాలంలో మైసూరు విజయనగర సామ్రాజ్యంనుంచి చీలి రాజ ఒడయరు అను స్థానిక ప్రభువు చేతుల్లోకి పోయింది. యితని అనంతరం చంద్రగిరి సింహాసనంకొరకు యితని బావమరది గొబ్బూరు జగ్గరాజు అను నతను రాయల అన్న కుమారుడైన రెండవ శ్రీరంగరాజు కుటుంబాన్ని హత్య చేయించగా యాచమ నాయకుడను సేనాని రెండవ శ్రీరంగరాయల కుమారుడు. మూడవ శ్రీరంగరాయలు అను బాలుని కాపాడి రాజ్యాధికారాన్ని అప్పగిస్తాడు.

1585 మల్లన కవి కాలం యీ ప్రాంతపువాడే, తరిగొప్పల మల్లన కూడా బహుశా యిద్దరూ ఒకరేనేమో!

1589 లో గోలుకొండలో మహామారి అను అంటువ్యాధి వ్యాపించి ప్రజలు విశేషంగా మరణించారు.

1591 నుహమ్మద్ కులీకుతుబ్ షాచే హైద్రాబాదులోని చారు మీనారు నిర్మించటం జరిగింది.

16-17 వ|| శతాబ్దాల నాడు “పట్టాభిరామ కవి” కవి సర్ప గారుడము” వగైరా గ్రంథాలు రచించాడు.

16 వ|| శ|| కామినేని మల్లారెడ్డి యితను మల్కిభరాము కాలపువాడు. “మట్టకృష్ణ చరిత్రము” పద్మ పురాణము శివధర్మోత్తర ఖండము” అను గ్రంథాలను రచించాడు.

16 వ|| శ|| యాదవామాత్యుడు భద్రాచల నివాసి “యాదవా మాత్యచ్ఛంధము” అను ఛందో గ్రంథాన్ని రచించాడు,

16 వ|| శ|| లింగముగుంట తిమ్మన నెల్లూరు నివాసి “సులక్షణ సారము” అను ఛందో గ్రంథం రచించాడు.

16 వ|| శ|| వార్తా కవి రఘు నాదయ్య “లక్షణ దీపిక” అను ఛందో గ్రంథం రచించాడు.

16 వ|| శ|| ఎలకూచి బాల సరస్వతి జటప్రోలు సంస్థాన కవి “బాల సరస్వతీ యమను” వ్యాకరణ గ్రంథం రచించాడు.

16 వ|| శ|| దుర్గావతి చందేల్‌లోని మహాబా రాజా కూతురు యీమె రూప స్థానర్యాదులు విని దలపతి సాహీ యీమెను వివాహమాడ గోరుతాడు. కానీ యీమె తండ్రి నిరాకరించగా దలపతి సాహు సైన్య ముతోవచ్చి మహాబా రాజును ఓడించి దుర్గావతిని వివాహము చేసుకొని 4 సం|| రాలు మాత్రమే ఉండి చనిపోతాడు వీరికి 3 సం|| రాల కుమారుడు ఉంటాడు రాజ్య పాలనను దుర్గావతి అతి సమర్థవంతంగా పాలించి ప్రజలను నుఖ సౌభాగ్యవంతులనుగా చేస్తుంది యీ సమాచారం, ఢిల్లీ పాలకుడైన అక్బర్ విని 18 వేల సైన్యముతో ఆసఫీఖానును యుద్ధానికి పంపుతాడు తొలినాటి యుద్ధంలో దుర్గావతిదే పై చేయి అవుతుంది, రెండవదినం, ఏనుగు పై నుంచీ యుద్ధం చేస్తున్న రాణికి బాణాలు తగిలి నీరసావస్థలో వుండగా సైన్యం రాణి అవస్థచూచి పారిపోవటం ప్రారంభమై రాణి చేనేదిలేక అంకుశంతీసుకొని ప్రాణత్యాగం చేస్తుంది.

16 వ|| శ|| మల్కిభరాము 1580 లో యితను మరణించాడు. ప్రథమంలో యితని అన్నఅయిన జంషీద్ కుతుబ్ షా,కు భయపడి విజయ నగర అళియ రామరాజును ఆశ్రయించాడు. యితని మొదటి పేరు “ఇబ్రహీంకుతుబ్ షా” యిభరాము మల్కిభరాము అను పేరులు తదనంతరం వచ్చినవే యితని ఆస్థానంలో అద్దంకి గంగాధరకవి “తపతీసం వరణో

పాఖ్యానము” రచించి ఇబ్రహీంకు అంకితమిచ్చాడు” కందుకూరి రుద్రకవి యితని ఆస్థానంలో వుండి,, నిరంకుశోపాఖ్యానము ..సుగ్రీవ విజయము” అను గ్రంథాలను రచించాడు.

1600-60 క్షేత్రయ్య కాలం కృష్ణాజిల్లా మువ్వగ్రామం యితని జన్మస్థలం, సంస్కృతాంధ్ర భాషా పండితుడు. కవి సంగీత నాట్యకళావి శారదుడు.

1600 శంకర మిత్రుడు వై శేషిక సూత్రాలకు “ఉపస్కార వై శేషికం” అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

16 వ|| శ|| పొన్నగంటి తెలగ నార్యుడు యితను ప్రప్రథమంగా ఆచ్చ తెనుగులో “యయాతి చరిత్ర”ను రచించాడు. ఇబ్రహీం సర దారుడైన అమీర్ ఖాను పోషణలో వుండినట్లు చెప్పకున్నాడు. గోలకొండ నివాసస్తుడు మదన గోపాలమూర్తి స్వామి భక్తుడు.

16 వ|| శ|| లో ఆచ్చ పద్ధతిని ఇంగ్లండులో కాక్స్ ఫీల్డ్ అనునతను కనిపెట్టాడు. చైనా వారు పూర్వమే కనిపెట్టినారు అని చెప్పబడుతూ వున్నప్పటికీ కాక్స్ ఫీల్డ్, కనిపెట్టినదే ప్రసిద్ధం.

1600-50 ప్రాంతం, రాజవాహనవిజయ కర్త కాలమని చెప్పబడుతూ వుంది.

16 వ|| శ|| పింగళి సూరన్న ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్నను వగైరా గ్రంథాలు రచించాడు.

1600 నుంచీ 1750 వరకు ముస్లిముల దాడులు ఎక్కువయి కర్నూలు కడప గుంటూరు నవాబులేర్పడి ఉత్తర సర్కారులుకూడా వారి వశమై దుష్టరిపాలనకు గురి అయ్యారు.

1650-50 యీ ప్రాంతంలో పాగాడు పోర్చు గీసువారి ద్వారా ప్రవేశ పెట్టబడినది.

1600-1700 మధ్య, గువ్వలచెన్నని కాలం గొల్ల కులస్తుడు నేటికీ ప్రసిద్ధిలో నున్న “గువ్వల చెన్నా” శతకాన్ని రచించినవాడు.

1600 వరకు ఆంధ్ర దేశంలో ఒక గోలకొండ నుల్తానులు తప్ప ముసల్మాను లింకెవ్వరూ రాజ్యము చేయలేదు.

1600 పూర్వము భారత దేశంలో మిరియాలు ఎక్కువ వాడకములో నుండెడివి. యివి మళయాలమందు సమృద్ధిగా పండెడివి ఆ తర్వాతనే దక్షిణ ఆమెరికానుంచీ మెరపకాయలు రవాణా అయినవి మీరియం శబ్దంనుంచీ, మెరపకాయ శబ్దాత్పత్తి జరిగిందని విజ్ఞుల అభిప్రాయం.

1600 పాలనే కరికనిరీపతి 'శుకసప్తతి' గ్రంథాన్ని రచించినవాడు 1630 అని కొందరి అభిప్రాయం.

1600 పిడుపర్తి సోమనాథుని కాలం.

1600 ప్రాంతం వేణుగోపాల శతక కారుని కాలం.

1600 విజ్ఞానబిక్షువు, విజ్ఞానాచ్యుతము, "సాంఖ్య ప్రవచన సూత్రానికి" సాంఖ్య ప్రవచన భాష్యము" రచించాడు.

16 వ|| శ|| మహాదేవుడు "సాంఖ్య సూత్రవృత్తి" గ్రంథకర్త కాలం

16 వ|| శ|| లో జగదీశుడు జీవించాడు.

16 వ|| శ|| జీవగోస్వామి జీవించాడు.

16 వ|| శ|| యూరప్ లో క్రీ|| శ|| మొదటి మూడు శతాబ్దాలు గడచిపోయిన అనంతరం, విజ్ఞానం శిల్పకళ వగైరాలంతా నశించి పోయాయి తరువాత 16 వ|| శతాబ్దములోనే తిరిగి పునర్వికాసం కల్గింది దీనినే యూరప్ చరిత్రలో "రినెస్సెన్సు" అంటారు.

1601-1645 వరకు నూజ్జహాల్ యీమె తండ్రి మిగ్జాగూస్ బేగ్ తెహరాల్ నుంచి భారత దేశానికి వలస వస్తున్న సందర్భములో గయాస్ బేగ్ భార్య ఒక అడ శిశువునుకని చనిపోగా ఆశిశువుకు "మెహారున్నిషా" పేరుపెట్టి గయాస్ బేగ్ పెంచి శేర్ అఫిగన్ అను నతనికిచ్చి పెండ్లి చేశాడు. జహంగీర్ 1605 లో సింహాసనాన్ని అధిష్టించిన వెంటనే శేర్ అఫిగన్ ను చంపించి మెహారున్నిషాను తెచ్చి వివాహం చేసుకొని నూజ్జహాల్ అని నామకరణం చేశాడు. యీమె భర్తకు పరిపాలన యందు చేదోడు వాదోడుగా ఉండినది. జహంగీర్ ను శాహజహాఁ ఖైదుచేసినపుడు

యీమె చాకచక్యంవల్ల భర్తను ఖైదునుంచి విడిపిస్తుంది యీమె విలాస జీవిత ఫలితంగా, అనేకములైన నూతన వస్త్రాభరణాదులు. అమలులాకి వచ్చాయి కొన్ని నూతన సుగంధ తైలాలను అవిష్కరించింది. యీమె ప్రజలయడ సహృదయతతో ప్రవర్తించి ప్రజల ఆదరాభిమానాలను చూర గొనింది.

1605 అక్టోబర్ 12 వ తేదీన ఆగ్రాకోటలో జహంగీర్ కు పట్టాభిషేకం జరిగింది. యితకుమునుపు యితను సలీమ్ అని పిలువబడేవాడు అక్బర్ కుమారుడు యితని తల్లి జయపురపు రాజపుత్రస్త్రీ సురియను యితను తన తండ్రి మిత్రుడైన అబుల్ ఫజల్ కు విషమిచ్చి చంపాడు. జోధబాయిని వివాహమాడాడు. యితనుకూడా దురాచారి, విలాస పురుషుడుగానే చెలామణి అయ్యాడు. యితనికి 30 వ ఏట పట్టాభిషేకం జరిగింది. యితను కొన్ని పన్నులు తొలగించాడు. బావులు, సత్రాలు. వస్త్రాలను కట్టించాడు. యితని పరిపాలన 1627 వరకు జరిగింది.

1606 మధురనాయక రాజులకాలంలో క్రైస్తవమత ప్రచారకుడైన రాబర్ట్. డి. నోబిలి అనే ఫాదరి తెనుగు నేర్పి తెనుగు భాషకు వ్యాకరణంకూడా రచించాడని చెప్పబడుతూ వుంది. కానీ యిది కానరాదు.

1608 మధుసూదన సరస్వతి “యద్వైత సిద్ధి” గ్రంథాన్ని రచించాడు

1610-20 ప్రాంతం ప్రతాపసింహుడు యితను చిత్తూరు గాణా ఉదయసింహుని పుత్రుడు. అంబర దేశాదీశుడు. జహంగీర్ బావమరది అయిన మానసింహుడు ఢిల్లీకి పోతూన్న సందర్భంలో ప్రతాపుడు మానసింహుని ఆహ్వానించి గౌరవిస్తాడు. కానీ భోజనసమయంలో ప్రతాపుడు మానసింహుని సహపంక్తికి వెల్లడు. కారణం అడుగగా “రాజపుత్రులుగా వుండి తమ చెల్లెండ్ర కూతుండ్ర ముస్లింలకిచ్చి వివాహం చేసేవారితో కలిసి సూర్యావంశ రాజులము సహపంక్తినభోజనం చేయము” అని ప్రతాపుడు జవాబిస్తాడు. మానసింహుడు ఢిల్లీ వెల్లి అక్బరుతో ప్రతాపుని గురించి చాడీలుచెప్పి ప్రతాపునిపైకి దాడి చేస్తాడు. జీవిత పత్యంతం యుద్ధం చేస్తూనే ఆఖరి క్షణంవరకు తనస్వాతంత్ర్యాన్ని రక్షించుకుంటూ మగణిస్తాడు.

1611 లో ఇంగ్లీషువారు మచిలీ బందరులో ఒక ఫాక్టరీని స్థాపించారు 1616 లో పశ్చిమ తీరంలోని సూరతును ఆక్రమించారు.

1611-58 అబ్దుల్లా హుసేన్, యితను మహమ్మద్ కుతుబ్ షా కుమారుడు. యితని కాలానికల్లా దాదాపు ఆంధ్ర ప్రాంతమంతా గోల్కొండ నవాబుల స్వాధీనంలోకి వచ్చింది చంద్రగిరిలో నామావ శిష్టంగావున్న విజయనగర రాజులనుకూడా నవాబులు జయించారు.

1614 నుండి 46 వరకు చంద్రగిరి రాజధానిగా మూడవ శ్రీరంగ రాయలు పరిపాలించాడు. యితను మహమ్మదీయ దండయాత్రలకు భయ పడి మైసూరు రాజు శరణు జొచ్చాడు. యితనితో విజయనగర సామ్రాజ్యవశేషం పూర్తిగా అస్తమించిందని చెప్పవచ్చు.

1614 రామ భద్రాంబ యీమె రఘునాథరాయల భార్య అని కొందరు కామగణిక (వేశ్యా) మాత్రమేనని కొందరు అంటారు. “రఘు నాథాభ్యుదయం” అనే పేరుతో రఘునాథరాయల కీర్తిని విజయాలను కొనియాడింది. యీమె అష్టభాషా ప్రవీణురాలు అని చెప్పబడుతూ వుంది. కానీ యీమె తెలుగు రచనలు యింతవరకు బయల్పడలేదు. రఘు నాథాభ్యుదయం చారిత్రకంగా విలువైన గ్రంథం.

1614-33 రఘునాథరాయల కాలం యితను తంజావూరులో నుండి ఆంధ్రుల గొప్పదనాన్ని మరి కొంతకాలం కాపాడాడు. మహమ్మదీయుల అక్రమాలను కొంతవరకు అరికట్టగల్గాడు. విజయనగర సామ్రాజ్యాన్ని పాలిస్తున్న వెంకటపతి నాయకునికి గోల్కొండ నవాబుతో యుద్ధం తటస్థించగా రఘునాథరాయలు సహాయం చేసి గోల్కొండ సైన్యాలను ఓడించారు తుందిర మండలాధిపతియైన కృష్ణప్పను చొనుమించి విడిపించి అతని సోదరిని వివాహమాడాడు. చోర నాయకుడైన చోళగుని శిక్షించాడు. చంద్రగిరి రాజ్యాన్ని ఆక్రమించిన జగ్గరాజును ఓడించి రాసురాయలను సింహాసనం ఎక్కించాడు. పోర్చుగీసు నారిబానినుండి నేపాళరాజును రక్షించాడు. వగైరా విషయాలన్నీ రఘునాథ విజయంద్వారా తెలియ వస్తున్నవి. యితను అచ్యుతనాయని కుమారుడు.

1615 ఇంగ్లండు రాజైన జేమ్స్ రాయబారి సర్ థామస్ రో, జహంగీరు ఆస్థానంలో ప్రవేశించి ఘాట్ ఖీలు నిర్మించుకొనేందుకు అనుమతిని పొందాడు. ఫలితంగా సూరత్ లో ఒక ఘాట్ నిర్మింపబడింది.

1620 నుంచి 1838 కందనవోలు (కర్నూలు) మొత్తం 218 ఏండ్లు మూడు తెగలుగా మహమ్మదీయులకిందా వారి సర్దారుల క్రింద స్వతంత్రులైన నవాబులులచేత పాలించబడింది.

1620 ప్రాంతంలో విజయనగర సామ్రాజ్యము రూపు మాపిను.

1623-59 తిరుమల నాయకుడు మధుర రాజు లింగనమఖ కామేశ్వరకవి యితని ఆస్థాన పండితుడు. “సత్యభామాసాంత్వనము” రుక్మిణీ పరిణయము” వగైరాలను రచించాడు.

1627 లో జహంగీర్ మరణం. యితను కాశ్మీరు నుంచి ఢిల్లీ వస్తూ దారిలోనే చనిపోయాడు. కానీ యీవార్తను నూర్జహాను లాహోరు వచ్చేంత వరకు బయటికి పొక్కుకుండాఉంచి లాహోర్ వస్తూనే, శహార్ యార్ ను సామ్రాట్ గా ప్రకటించింది. కానీ ఆసఫీలాహోర్ పైన దాడి చేసి రెండు కండ్లు పెరికించాడు 1632 ఫిబ్రవరి ఆరవ తేదీన ఖుర్రిమ్ లా హోర్ పై దాడిచేసి ఆసఫీను ఓడించి సింహాసనాన్ని ఆక్రమించాడు.

1627 లో ఛత్రపతి శివాజీ జననం.

1629 ప్రాంతంలో హైద్రాబాదు రాష్ట్రంలో ఘోరక్షాసుం ఏర్పడింది. యీక్షాసుంలో ఒక రొట్టెకు ఒక మనిషి చాతవన అమ్ముడు పోయాడని లోకోక్తి.

1630 శ్రీ వీరరాఘవ కవి యితనికి “చిత్ర విచిత్ర పవిత్రాభినీ తీనానావిధాన కథా లాఘవ” అను బిరుదుకూడా వుంది. జటిలమైన మధురవాణీ విజయాన్ని రచించాడు. యితని పంశంలో 8 తరముల నెనుకటి వాడైన, ఎల్లము కవి విద్య వాసినీ దేవతతోతన పంశంలో 10 తరముల వరకు కవిత్వ సాంప్రదాయమందు నటుల వరాన్ని పొందాడని చెప్పబడింది.

1632-60 ప్రాంతం శాహజహాన్ కాలం. ప్రతిభావంతుడైన శాహజహాన్ (యితని మొదటిపేరు ఖుర్రిమ్) 1632 ఫిబ్రవరి 6 వ తేదీన అసమర్థుడైన శహార్ యార్ ను తొలగించి సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు.

యితని పరిపాలనలో ప్రజల సౌకర్యం విస్తరించబడింది.

ముస్లిం మతాభి మానిగా ప్రవర్తించాడు, కానీ యితను నిర్మింపించిన కళా ఖండాలు ప్రపంచములో ఏసామ్రాట్ కూడా నిర్మించలేదు మోతీ

మసీదు ముసమ్మక్ బుర్జు జామా మసీదు (ఫిల్లీ) ఎర్రకోట దివాన్ ఆఫ్
వగైరా లే కాకుండ యితని భార్య స్మృతి చిహ్నంగా నిర్మించిన తాజ్ మ
హల్ (ఆగ్రా) లోక ప్రసిద్ధము యితని మయార సింహాసనం మరొక
ఆపూర్వ సృష్టి. యీ విధంగా కళా సృష్టికి ధనం వెచ్చించి నప్పటికీ
యితని అంతిమ కాలానికి ప్రపంచ చరిత్రలో ఏసామాట్ కూడా నిల్వ
చేయని ధన సంపత్తి నిల్వ చేశాడు.

1631 ప్రాంతంలో చంద్రనగరులో (విజయనగర) సంస్థానాధిపతి
అయిన శ్రీ రంగరాయుడు పాలిస్తూవుండగా “డే” అను ఇంగ్లీషు దొర
సముద్రతీరమందు ఒక రేవుకు కట్టించవలెనని శ్రీ రంగరాయులకును అడిగి
యీ పొంతిపు జమిందారయిన దామెన్ల వెంకటాద్రినాయుని పేరుతో
సన్నుదు (అనుజ్ఞా) పుచ్చుకొన్నాడు. శ్రీ రంగరాయుడు యీ రేవుకు తన
పేరు వుంచమని చెప్పినప్పటికీ వెంకటాద్రినాయుడు “డే” తో తన కున్న
పూర్వ పరిచయాన్ని పురస్కరించుకొని తన తండ్రియైన చెన్నపనాయుని
పేరుతో చెన్నపట్టణము అని పేరు పెట్టాడు. కాబట్టి చెన్నపట్టణము అనే
పేరు స్థిరపడిపోయింది.

1632 లో ఇంగ్లీషు వారికి బందరులో వర్తక అనుమతి యివ్వబడింది

1632-1704 మధ్య కాలంలో “లాక్” తత్వశాస్త్ర వేత్త జీవించాడు.

1633-73 రంగీలా రాజు విజయరాఘవ నామకుని కాలం
యితను జపించిన తులసి తీర్థాన్ని తురిక నైన్యంపై చల్లితే వారు భస్మమై
పోతారు అని సైన్యానికి బదులుగా తులసి తీర్థాన్ని యుద్ధ భూమికి పంపిం
చాడు కానీ తులసి తీర్థము యితనిని కావాడేందుకు బదులు ఎదురుతిరిగీ
యితనినే సర్వ నాశనం చేసి వేసింది. పరిపాలనయందు అసమర్థుడైనప్పటికీ
సంగీత సాహిత్య ప్రేమిడు.

1638 బవాజ్ దాస్ జైన. యితను కుంద కుందాచార్యుల “భాషా
సారాన్ని” నాటక రూపంలో తయారు చేశాడు.

1635 జగదీశుడు వై శేషిక సిద్ధాంతాలను తెలియజేసే “తర్కామృ
తము” వగైరా గ్రంథాలను రచించాడు. శాహజహాన్ ప్రధాన సేనాపతి
యితని పరాక్రమం ఔరంగజేబుకు కంటకంగా తయారవుతుంది. అదను

చూచి జనవంతుని కుమారుడైన పృథ్వీసింహుని మోసంతో ఔరంగజేబు చంపి
స్తాడు. మిగతా యిద్దరు పుత్రులు కాబూలు యుద్ధంలో చనిపోతారు.
పుత్రిశోకంతో కుములుతున్న జనవంతుని ఔరంగజేబు విష ప్రయోగంచేసి
చంపిస్తాడు.

1642 జనవంతసింహుడు జోధపురపు రాజా యితను కృష్ణమిశ్రుని
ప్రబోధ చంద్రోదయం అను నాటకాన్ని సంస్కృతంలోనుంచీ హిందీ
లోకి అనువాదం చేశాడు ఇతను

1642-1727 ఐ జేక్ న్యూటన్ కాలము యితను గురుత్వాకర్షణ
ప్రయోగముల కర్త,

1644 పెమ్మసాని తిమ్మనాయుడు శా|| శ|| 1566లో బుక్క పట్నం
తాతాచార్యుల వారికి గండికోటను దానశాసనం వ్రాసియిచ్చాడు.

1650 నేవాజ పండితుడు. చత్రసాల రాజా ఆస్థాన పండితుడు
శకుంతల సంస్కృత నాటక కావ్యాన్ని హిందీలోకి అనువదించాడు.

1650-70 మధ్యవాడు వెంకటాద్వరి కవి విశ్వగుణాదర్శము అను
గ్రంథాన్ని రచించాడు.

1651 నుంచీ 1875 వరకు ఆంధ్ర సాహిత్యరంగంలో శతక (గేయ)
యుగమని చెప్పవచ్చు.

1652 లో గోల్కొండ మంత్రియగు మీర్జుమ్లా గండికోటను
పోర్చుగీసువారి సహాయంతో ఆక్రమించి కోటలోనివారిని నిర్భంధించి కోట
లోని రాగి కంచు విగ్రహాలను కొనిపోయి 20 ఫిరంగులు చేయించాడు.

1656 మాదన్న ముజఫర్ వద్ద కార్యదర్శిగా వుండి గోల్కొండ
రాజ్యకాలంలో మాదన్నే మొదటిసారిగా మంత్రిపదవికి నియుక్తుడైన
హిందువు యితను 1674-76-78 లలో కర్నాటక ప్రాంతము మద్రాసు
వగైరాలు పర్యటించాడు. 1677 లో 20 వేల సైన్యముతో మాదన్న బీజా
పూర్ ఆదిల్ షా తరపున బహదూర్ షాతో పోరాడుటకు వెల్లి వాపసు
వచ్చాడు.

1656 అప్ప కవి “చింతామణి” అను సంస్కృత వ్యాకరణాన్ని
తెందు పరిచ్ఛేదములు (మాత్రము) తెనిగించాడు.

1659 జూన్ 5 వ తేది ఔరంగజేబు సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు యితను పూర్తిగా ముస్లిం మతాభిమానిఅయి హిందూ మతాన్ని ద్వేషించిన ఫలితంగా యితని పరిపాలన చాలా ఒడుమడుకులకు లోనుగావాల్చి వచ్చింది సాజహానుకు దాని ఔరంగజేబు మురాదు సూజా నలుగురు పుత్రులలో పెద్దవాడైన దారా సింహాసనాన్నధిష్టించాల్చి వుంది యితను హిందూ మతాభిమాని కానీ ఔరంగజేబు రాజ్యకాంక్షతో మాయోపాయలద్వారా మురాదు సూజాలను సహరించి సాజహానును ఖైదుచేసి సింహాసనాన్నధిష్టించాడు.

1661 బొంబాయి ఇంగ్లీషువారి కిందకి వచ్చింది. (పోర్చుగీసువారు కట్నంగా రెండవ చార్లెస్ రాజుకు యిచ్చారు.)

1666 లో ఔరంగజేబు శివాజీని ఖైదుచేశాడు.

1667 లో ఔరంగజేబు సైన్యానికి కారి సర్దార్ సయ్యద్ అబ్దుల్ నఫీ అనునతను మధురలో భవనాలు పడకొట్టించటమొందిరాలను ధ్వంసం చేసి వాటి స్థానంలో మశీదులు నిర్మాణం చేయటం వగైరా అమానుష కార్యాలకు జాటులు తిరుగుబాటుచేసి తిలపల్ జమిందారు గోకుల జాట్ నామకత్వాన పోరాడారు కానీ త్వరలోనే యీతిరుగుబాటు అణచివేయ బడింది. అయినప్పటికీ జాటుల అసంతృప్తి జ్వాలలు ఔరంగజేబు ఆఖరి గడియవరకు ఉంటూనే వచ్చాయి.

1670 బిజాపూరు సుల్తానులు కర్నూలును పాలించుచున్న సమయం లో రెండవ సుల్తాన్ అయిన మల్లిక్ సాహెబ్ కాలంలో, బిజ్జుల కొండా రెడ్డి, అను స్వతంత్రవీరపురుషుని ఖైదీగా పట్టుకొని కోటకు పడమటనున్న బురుజులో బంధించారు, ఉద్బంధుడైన కొండా రెడ్డి సొరంగ మార్గమున తప్పించుకొని పారిపోయాడు. యీబురుజునే కొండా రెడ్డి బురుజు అని (నేడు) వ్యవహరిస్తారు.

1671 లో ఔరంగజేబు పరిపాలనపైన అసంతృప్తులైన ఉత్తర సరిహద్దుల్లాన్న, అఫీరీదీలు తిరుగుబాటు చేశారు. ఔరంగజేబు నేనానిమిర్ జుమలా. యీవిదోహాన్ని అణచేందుకు పోయి వారి చేతుల్లో ఓడి పోయాడు. ముస్లిమ్ సైనికుల్ని అఫీరదలు బందీలనుగా తీసుకెళ్లి మధ్యాశియాలో బానిసలనుగా అమ్మివేశారు.

1672 లో నారనాల్ పొంతంలోని సతనామిలనే బ్రాహ్మణ సాంప్రదాయకులు ఔరంగజేబుపై తిరుగుబాటు లేవడశారు ముస్లిం సైనికుడు ఒక సతనామి ఔతును అవమానించిన కారణంగా యీ తిరుగుబాటు చేయబడింది. ఔరంగజేబు యీ తిరుగుబాటును అణచేందుకు సైన్యాలను పంపాడు. పొంతంలో సతనామిలకే విజయం లభించినట్లు అగుపించినా అఖరుకు మొగల్ సైన్యం యీ తిరుగుబాటును అణచివేసింది.

1672 లో గోల్కొండ నవాబు అబ్దుల్లా కుతుబ్ షా మరణం తర్వాత మూడన అల్లుడగతానీషా రాజ్యానికి వచ్చాడు.

1672 ఏప్రిల్ 29 వ తేది అబ్దుల్ హాసన్, తానాషా సింహాసనాన్ని ఆధిష్టించాడు. యితను సిద్దీపేట తాలూకా అనంతగిరిలో దూడేకులవాని కొడుకనియు యితని చిన్నతనమున అచటి బ్రాహ్మణోత్తములగు అక్కన్న మాధన్నలు ఇతనిని పెంచిరనియు దైవికముగా అబ్దుల్లా కుతుబ్ షా బాదుషా బీబీని కూతురును వివాహమాడి సింహాసనాధిస్టుడైన అనంతరిం తనను పెంచి పోషించిన అక్కన్న మాదన్నలను తనకు మంత్రులుగా చేసికొనెనని చెప్పబడుచున్నది.

1672-87 బిజ్జుల తిమ్మభూపాలుడు ఆలంపూర్ ను పాలించాడు. తానీషా సమకాలికుడు యితను గొప్ప విద్వాంసుడుకూడా వీరు శైవులు కానీ కాలాంతరంలో వైష్ణవులయ్యారు.

1672-1704 చిక్కదేవరాయలు మైసూరును పరిపాలించిన కాలం

1673 లో తంజావూరు రాజ్యం అంతరించి మహారాష్ట్రల పరిపాలన ప్రారంభమయింది.

1674 విజయరాఘవరాయలు తంజావూరును పాలించిన ఆంధ్ర రాజులలో కడపటివాడు మధుర చిక్కశాధునితో జరిగిన యుద్ధంలో యితను మరణించాడు.

1675 తేగ్ బహద్దూర్ సిక్కుల తొమ్మిదవ గురువు యితని తండ్రి హరగోవింద 7 వ గురువు తేగ్ బహద్దూర్ ను ఔరంగజేబు ఢిల్లీ పట్టుకపోయి ముస్లిం మతములో చేరేందుకు నిర్బంధించాడు కానీ తేగ్ అంగీకరించలేదు తేగ్ ఒకచీటి మెడలోకట్టుకొని ఔరంగజేబుతో నాతల వరికినప్పటికీ యీ

చీటీలో వ్రాసిన మంత్రప్రభావంవల్ల తిరిగి తల్ల శరీరానికి అంటుకుంటుంది. అని చెప్పాడు. ఔరంగజేబు తేజ్ శిరస్సు నరకమని అజ్ఞాపించాడు. కానీ శిరస్సు మొండెముతో పునర్మిలనం కాలేదు మెడలోని చీటీ విప్పి చూడగా, అందులో శిరస్సును యిచ్చానేగానీ మవస్సును యివ్వలేదు అని వ్రాసివుంది.

1676 ఎక్కోజీ యితను మహారాష్ట్రనాయకుడైన శివాజీ సోదరుడు 1674 లో తంజావూరును పాలిస్తున్న విజయరాఘవరాయలు చనిపోగా, రెండేండ్ల అనంతరం యీ ఎక్కోజీ తంజావూరును స్వాధీనం చేసుకొని తెలుగు దేశాన్ని పరిపాలించాడు. వీరి పాలన ఒక శతాబ్దం (దాదాపు) వరకు కొనసాగింది.

1679-1726 మధ్యకాలం అనాథ దాస పండితుడు యితను ప్రబోధ చంద్రోదయం అను సంస్కృత నాటకాన్ని వ్రాసి భావలో గద్యపద్యా త్మకంగా రచించాడు.

1680 సగ్వాయి పాపన్న ఔరంగజేబు కాలంలో కల్లు గీతీ జీవించాడు. అయినా ముస్లిం సర్దారుల అకృత్యాలను ఎదిరించి ప్రజలకొరకు పాటుపడి మహావీరుడుగా చరిత్రలో ప్రసిద్ధి కెక్కాడు.

1580 అక్టోబరు 3 వ తే|| హైదరాబాద్‌పై యుద్ధానికి విశాఖపట్నం నుండి నాలుగు సైనిక పటాలాలు కదలాలని అజ్ఞాప్తంగా సైనికులు హైదరాబాద్‌పై యుద్ధం చేయమని తిరుగుబాటుచేసి బ్రిటీష్ ఆఫీసర్లందరినీ చంపి సైనిక గవర్నర్ల యిల్లు గోచుకొని పారిపోయారు. మరునాడు బ్రిటీష్ ఆఫీసర్లు అదనపు సైన్యముతో యీ సైనికుల వెంటాడి కొందరిని కాల్చివేసి మిగతావారిని ఖైదీలనుగా పట్టికొన్నారు.

1680 శివాజీ నిర్యాణం.

1684-1712 శహాజీ యితను తంజావూరును పాలించిన మహారాష్ట్ర రాజు బహు భాషా పండితుడు యితను తంజావూరులో సరస్వతీ మహల్ ను నిర్మించి అమూల్యములైన ప్రాచీన తాళ పత్ర గ్రంథాలను పదిలపరచాడు.

1685 సోమభూపాలుడను నతను గద్వాలును పరిష్కరించాడు. యీ కాలం కర్నూలులోని బిజాపూర్ సుల్తానుల పతన కాలం.

1686 లో ఔరంగజేబు గోలుకొండను స్వాధీనపరచుకొన్నాడు.

ప్రధమంలో తానీషా సంధికి ప్రయత్నంచేశాడు కానీ జౌరంగజీబు సంధికి ఒప్పకొనకపోగా యుద్ధం జరిగింది. యీ ముట్టడి 7 నెలలు జరిగి చివరకు కోటలోని జేశద్రోహులవలన జౌరంగజీబుకు గోలుకొండ స్వాధీనమయింది తానీషా ఖైదుచేయబడి దేవగిరిదుర్గంలో మరణించాడు.

1687 గోల్కొండ పతనంతో జౌరంగజీబు దక్కను జయించినట్లే అయింది.

1688 లో మద్రాసులో యాష్టీండియా కంపెనీవారు కోట నిర్మాణం పూర్తిచేశారు.

1690 లో కలకత్తా నగర నిర్మాణం జరిగింది.

1690 జౌరంగజీబు కర్నాట విజయం యీ విజయంలో జౌరంగ జీబుకు సాయంచేసిన దావూదుఖాను అను పఠాను సర్దారుకు కర్నూలు ప్రాంతాన్ని జాగీరుగా యివ్వటం జరిగింది.

1690 జౌరంగజీబు, సర్దారు మహమ్మదు జాఫరుహా బీ. పులివెందుల కోటను స్వాధీనంచేసుకొన్నాడు. యింతకుమునుపు వేముల పాలెగాండ్ర స్వాధీనంలో యీ కోటవునట్లు పులివెందులలో ఒక శాసనంద్వారా తెలుయుచున్నది.

1694-1778 వోర్తర్, అను జర్మను తత్వశాస్త్రవేత్త కాలం.

1695 సీమియన్ మేకీ అను పేరుగల రష్యా వ్యాపారస్తుడు. జౌరంగజీబు దర్బారులో హాజరయ్యాడు,

1698-1730 వీరరాజు, (యితను దళవాయి దొడ్డరాజు కమారుడు) మైసూరును పాలించిన చిక్కదేవరాయలకు దళనాయిగా పనిచేశాడు. అనంతరం హోసూరు తాలూకా దక్షిణప్రాంతాన్నికూడా కొంతకాలం పాలించాడు యితని తండ్రి జ్ఞాపక చిహ్నంగా “తొర్రపల్లె” గ్రామానికి దొడ్డరాయ సముద్రమని నామకరణంచేసి బ్రాహ్మణులకు దానంచేశాడు.

17 వ|| శ|| గుణప వరపు వెంకటకవి తంజావూరు నివాసి “సర్వ లక్షణ శిరోమణి” అను ఛందో గ్రంథాన్ని రచించాడు.

1700 ప్రాంతంలో వేమన పుట్టాడని 1750 ప్రాంతంలో చనిపోయాడని కొందరి అభిప్రాయం.

17 వ|| శ|| శ్రీనారాయణ తీర్థులు కృష్ణ భక్తుడు శ్రీకృష్ణావతార ఘట్టము మొదలుకొని రుక్మిణీ కల్యాణం వరకు గద్యశ్లోక గేయాత్మకముగా “శ్రీకృష్ణలీలా తరంగిణి”యను గేయ కావ్యాన్ని రచించాడు. యితను గోదావరీ తీర కూచమంచి గ్రామస్థుడు శివరామా నందులకు శిష్యుడై సన్యసించి తీర్థనారాయణయతిగా తీర్థయాత్రలను నేవిస్తూ తుదకు తంజావూరు జిల్లా వరహూరు చేరి అక్కడే సమాధి ఆయాడు.

17 వ|| శతాబ్దారంభం జగదీశుడు నవద్వీప నివాసి న్యాయశాస్త్ర సండితుడు యితను పదునెనిమిదిదేండ్ల వరకు విద్యావిహీనుడుగా వుండి తదనంతరం ఒక సన్యాసి కృపవల్ల విద్యావంతుడై న్యాయశాస్త్ర సంబంధ మైన 15 ఉపగ్రంథాలను రచించాడు.

1700 తారాబాయి శివాజీ పుత్రుడైన రాజారామ్ భార్య. యీమె (1700లో) భర్త మరణించగా సింహగఢ్ పైన ఔరంగజీబు దాడిచేశాడు. తారాబాయి వీరసైనికుని వేషం ధరించి మూడు సం|| రాలు ఔరంగజీబు సైన్యాలతో యుద్ధం చేసింది. తదనంతరం సింహగఢ్ ఔరంగజీబు వశమయింది. కానీ అక్కడనుండి ఔరంగజీబు వెళ్లగానే తారాబాయి తిరిగి సింహగఢ్ ను స్వాధీనం చేసుకుంది.

17 వ|| శ|| నాగోజిభట్టు కాశీనివాసి యితనితండ్రి శివభట్టు శృంగ బేగపుగపు రాజారామసింహుని ఆశ్రితుడు చాలాగ్రంథాలు రచించాడు. “పరభాషేందుశేఖర” లఘుశబ్దేందుశేఖర” వృహత్ మంజూష” లఘు మంజూష” వగైరా వ్యాకరణ గ్రంథాలు 12 వ్రాశాడు. యింకా చాలా గ్రంథాలకు టీకా వ్రాశాడు.

17 వ|| శ|| అప్పకవి తెలంగాణా నివాసి అప్పకవీయము వగైరాల రచయిత.

17 వ|| శ|| పొత్తపి వెంకటరమణుని పొత్తపి నివాసి “లక్షణశిరోమణి” అను ఛందో గ్రంథాన్ని రచించాడు.

1700 యీ ప్రాంతపువాడు భాస్కర శతః కారుడు భాస్కర శతకము జంట కవులు రచించారని కొందరు విమర్శకుల అభిప్రాయం.

17 వ|| శ|| ఖండదేవుడు భాట్టదీపిక గ్రంథాన్ని రచించాడు.

17 వ॥ శ॥ ఆపదేవుడు “న్యాయప్రకాశము” లేక “అపదేవీయము” అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

17 వ॥ శ॥ జయనారాయణుడు వైశేషిక సిద్ధాంతాలను విపులీకరిస్తూ గ్రంథాలు వ్రాశాడు.

17 వ॥ శ॥ విశ్వనాథుడు, భాషాపరిచ్ఛదము సిద్ధాంత ముక్తావలి వగైరా కణాదుని వైశేషికవాదాన్ని తెలియజేసే గ్రంథాలు రచించాడు.

17 వ॥ శ॥ అన్నంభట్టా, ఆంధ్రబ్రాహ్మణుడు వైశేషిక సిద్ధాంతాలను విపులీకరించాడు.

17 వ॥ శ॥ లో గదాధరుడు, నివసించాడు.

17 వ॥ శ॥ పైడిపాటి లక్ష్మణ కవి యితను ఆంధ్రనామసం. గ్రహ కర్త కానీ యితనికాలం సరిగా తెలియరావటంలేదు. 1780 తర్వాతివాడ యిన అడిదము సూరకవి తన ఆంధ్రనామ శేషములో ఆంధ్రనామసం గ్రహాన్ని పేర్కొనడాన్నిబట్టి సూరకవికంటే లక్ష్మణకవి ముందువాడుగా చెప్పవచ్చు.

1701 నుంచీ 1900 వరకు ఉత్తర హిందూదేశపు (హిందీ) సాహిత్యరంగంలో “రీతి” కాలం అని చెప్పబడుతూవుంది.

1704 జాఫర్ ఖాన్ యితని రెండవ పేరు మర్షిద్ కుల్లీఖాన్. ఢిల్లీ పాదుషా. ఆలమ్ గీర్ యితనిని బెంగాలు నవాబుగా చేశాడు. యితను తన పేరుతో మర్షిదాబాద్ నగరాన్ని నిర్మించాడు.

1706-32 విజయరంగ చొక్కనాథుడు మధుర పరిపాలకుడు. యితని ఆస్థానపండితులైన సముఖము వేంకటకృష్ణప్ప “ఆహల్యాసంక్రందనము” “రాధికాసాంత్వనము” రచించాడు. శేషంవేంకటాపతి “తాగా శశాంక విజయాన్ని” రచించాడు, ముద్దుపళని అను కవయిత్రి కూడా యితని సమకాలికురాలు.

1706 లో మచిలీపట్నం సిపాయిలు తమ తలపాగాలను తీసివేయాలన్న ఆజ్ఞలకు నిరసనగా తిరుగుబాటుచేశారు. యీ సైనికులను అధికారులు కాల్చివేశారు.

1707 ఔరంగజీబు మరణం. మొగలు సామ్రాజ్య విచ్ఛిత్తికి ప్రారంభం.

1708 గురుగోవిందుని హత్య.

1708 స్వామిపాపడు. కొద్దిరోజులవరకు ఓరుగల్లును జయించి, పరిపాలన సాగించాడు.

1719 నుండి 1740 వరకు మహమ్మద్ నా పరిపాలించాడు. యితని కాలంలోనే ప్రఖ్యాత సంగీత విద్వాంసుడు నయామార్ఖాన్ లేక సదారంగ్ అను నతను వుండినాడు.

1722 జగత్ సేత్ యితను ముర్షిదాబాద్ లోని ధనకు బేరుడు. యితని అసలు పేరు ఫతేహచందు. యితనికి ఢిల్లీపాదుషా. జగత్ సేత్ అను బిరుదు ప్రసాదించాడు. యితను జై నమతస్థుడు. తండ్రి ఉదయచందు. తల్లి ధనవాయి.

1724 ఆసఫ్ జానిజాముల్ ముల్క్. నైజాము మూల పురుషుడు. యితను మొగలాయీ సామ్రాజ్యాన్ని తృణీకరించి దక్కను సామ్రాజ్యంపై స్వతంత్రతను ప్రకటించాడు. 1724 లో చెక్కరి కేళి యుద్ధములో కర్నూలు యిబ్రీహీంఖాను నైజాముతో ఎదిరించినవిపోయాడు. యితను ఔరంగ జీబుకు సామంతుడుగావుండి ఔరంగజీబు మరణానంతరం స్వతంత్రుడయ్యాడు. యితని అసలు పేరు చిక్కులిచ్ ఖాన్ ఉరఫ్ ఆసఫీజా.

1724-33 కర్నూలును పాలించిన పగానుసద్దారు. యితను ఇబ్రీహీనుఖాను కొమారుడు. వీరు వరుసగా ఇబ్రీహీంఖాను (అలూఫ్ ఖాను 1724-33) హిమాయత్ ఖాను 1734-52) మున్వర్ ఖాను 1753-92) (రెండవ అలూఫ్ ఖాను 1792-1815) (రెండవ మున్వర్ ఖాను 1815-1823) (గులామ్ రసూల్ ఖాను 1823-39) వీరు 122 సం||రాల కాలం పరిపాలించారు. వీరిలో మొదటవాడైన ఇబ్రీహీం కాలము 1717-24.

1724 గోగులపాటి కూర్మకవి. యితను విశాఖజిల్లాలోని విజయనగరాన్ని పాలించిన మొదటి ఆనందగజపతి ఆస్థానంలో వుండినవాడు. యితను సింహాద్రిశతకము ద్వారా నాటిప్రజల కడగండ్లను చక్కగా చిత్రించాడు.

1725 రాజాజైసింగ్ (నేటి) న్యూఢిల్లీలో ఖగోళపరిశోధనాశయాన్ని నిర్మించాడు, యివి ఆరు విభాగాలుగా కట్టడం జరిగింది. వీటి ద్వారా నూర్య చంద్ర నక్షత్రాదుల కదలికను గుర్తించవచ్చు.

1728 జయసింహ మహారాజు (యీప్రాంతంలో) తన పేరుమీదుగా జయపురమును కట్టించి రాజధానిగా చేసుకున్నాడు.

1731 లో మహారాష్ట్ర పాలకుడైన బాజీరావు పేశవాకున్నూ, నిజాముకున్నూ సంధిజరిగింది. యీసంధి ప్రకారం పేశవ ఉత్తరభారతదేశ ఆక్రమణల్లో (వ్యవహారాల్లో) నిజాం జోక్యం కల్పించుకొనకుండానూ, నిజాం దక్షిణదేశ వ్యవహారాల్లో పేశవా జోక్యం కల్పించుకొనకుండానూ యితని కాలంలో మహారాష్ట్ర శక్తి భారతదేశంలో అస్వీరియంగా వెలుగొందింది. 1740 లో యితను నర్మదానదిబిడ్డైన నునాయాసంగా చనిపోయాడు.

1734-51 లో కర్నూలును హిమాయత్ ఖాన్ పరిపాలిస్తూవుండగా 1750 సం॥ సరియగు ప్రమాదాత సం॥ కార్తీక శు ౧౧ లు మంగళవారమునాడు. హంద్రీ, తుంగభద్ర నదులుపొంగి ప్రవాహముగాగా పట్టణము చాలా వరకు వరదకు గురిఅయి శిధిలమైపోయింది.

1734 లో చిక్కకృష్ణరాజును (మైసూరు) ఓడించివేసి హైదరాల్లీ మైసూరు రాజ్యాన్ని ఆక్రమించాడు.

1737 ఆంధ్రరాజ్యం (మధుర) పతనమయింది.

1737 కలకత్తా ప్రాంతంలో బ్రహ్మాండమైన భూకంపం కలిగి, 3 లక్షల మంది ప్రజలు మగణించారు.

1740 లో మహారాష్ట్ర సేనలు కర్నూలు మీదుగా కడపజిల్లాను దోచుకొని గుర్రంకొండ, గువ్వలచెరువు యుద్ధాలలో కడప నవాబును ఓడించి తిరుచినాపల్లి వెల్లి చందాసాహెబ్ ను ఓడించివేశారు. యీ విధమైన మహారాష్ట్రుల మెరుపుదాడులు 1744 లోను 1746 లోను కూడా జరిగాయి.

1741 లో ఫ్రాంసు ద్వారా భారతదేశంలో డూప్లేను గవర్నర్ గా నియమించటం జరిగింది. యితను సమస్త భారతదేశంపైన ఫ్రాంసు సామ్రా

జ్యాన్ని స్థాపించాలని కలలుకన్నాడు. భాగతదేశపు సామంతరాజుల అంతరంగికమనస్ఫర్థలను ఉపయోగించుకోవాలని చూశాడు. కానీ కొన్ని అసంతృప్తి కారణాలవల్ల ప్రాంసు ప్రభుత్వం యితనిని పదచ్యుతునిజేసి వెనుకకు పిలిపించుకొంది.

1746 మురారిరావు అను మహారాష్ట్ర సేనాని అనంతపురంజిల్లా గుత్తి, తాడిపత్రి, పెనుగొండ తాలూకాలను పరిపాలించాడు.

1748 లో అసఫ్ జా మరణం. యితని మరణానంతరం రాజ్యాధి కారంకొరకు యితని కుమారుడైన నాజర్ జంగ్ కు యితని కూతురు కొడుకు ముజఫర్ జంగ్ కూ మధ్య వివాదంచెలరేగింది. ఫ్రెంచివారు ముజఫర్ జంగ్ నూ యింగ్లీషువారు నాజర్ జంగ్ నూ బలపరిచారు.

1748 లో మూడవ పానిపట్టు యుద్ధం జరిగింది.

1750-80 అడిదము సూరకవి. యితను కవిజనరంజనము “రామ లింగేశ్వర శతకము” కవినంశయనిచ్చేదము “ఆంధ్ర చంద్రా లోకము” ఆంధ్రనామ శేషము వగైరా గంధారిలను రచించాడు.

1750 భల్లా పేరకవి భద్రాచల ప్రాంతపువాడు. యితను రచించిన భద్రగిరి శతకములో మహమ్మదీయులవలన చాలాబాధలు అనుభవించినట్లు ఆబాధావిముక్తి చేయుటకుగాను భద్రాద్రి రామునిపై నిరసన వాక్యాలను ప్రయోగిస్తూ శతకాన్ని తయారు చేశాడు.

1750 వ్యాంతం పోతులూరి వీరబ్రహ్మము కర్నూలు జిల్లా పోతులూరు నివాసి. యితను విగ్రహాగాధనలు జాతిమత భేదములు వగైరాల నంతా తీవ్రంగా ఖండించాడు. యితని శిష్యుకోటలో గణనకెక్కినవాడ దూదేకుల సిద్ధయ్య (వడమాలపేట) వీరబ్రహ్మం గార్ హ్యాస్తజీవితాన్ని గడపినవాడు. భార్య గోవిందమ్మ. కూతురు ఈశ్వరిమ్మ. యీమేకూడా గొప్ప తత్వజ్ఞురాలు. వీరు ఆఖిరుదశలో కడప జిల్లాలో కందిమల్లయపల్లె గ్రామంలో నివసించి, అక్కడే నిర్యాణంపొందారు.

1750 తర్వాతవాడు కూచిమంచి తిమ్మకవి. యితను “నీలాసుందరీ పరిణయము” అను అచ్చతెనుగు కావ్యాన్ని కుక్కుటేశ్వరి శతకాన్ని రచించాడు.

1752 లో అధికారయుతంగా మొట్ట మొదట భారతదేశ పటం (మ్యాపు) తయారు చేయబడింది

1752 సోమనాథ మాధురి “మాలతీ మాధవం” అను గ్రంథాన్ని సంస్కృతంలో నుంచీ హిందీలోకి అనువాదం చేశాడు.

1753 జాఫర్ అలీ చికాకోల్ ఫౌజ్ దారు నైజాం సర్కారు జిల్లా అను ఫ్రెంచి వారికి యివ్వగా ఫ్రెంచివారిని ఎదిరించేందుకు విజయనగర రాజుల సహాయాన్నికోరి నిష్ఫలమై మహారాష్ట్రుల సహాయాన్ని కోరాడు. మహారాష్ట్రులు వచ్చి, ఫ్రెంచివారిని విజయరామరాజును గగ్గోలుపరచి చేజిక్కిన దానిని దోచుకొనివెళ్లారు. అనంతరం జాఫర్ అలీ నిస్సహాయమై మరణించగా చికాకోల్ నుభా ఫ్రెంచివారి స్వాధీనమయింది.

1755 లో మైసూరు ప్రధానమంత్రి నుంజేరావుద్వారా హైదరా లీని దిండిగల్ కు ఫౌజుదారుగా నియమింపబడ్డాడు. కొద్ది కాలం తర్వాత బెంగుళూరును జాగీరుగా హైదరాళీకి యివ్వబడింది. హైదరాళీ ప్రతిభా విశేషాలను గమనించి నుంజేరావు హైదరాళీని మైసూరు సర్వవైన్యాధ్యక్షునిగా నియమించాడు.

1755 గోవాలో పోర్చుగీసు పరిపాలనకు వ్యతిరేకంగా స్వాతంత్ర్యోద్యమం విజృంభించింది. తదనంతరం 1782 లోనూ, 1824 లోనూ, 1852 లోనూ, 1869 లోనూ, 1895 లోనూ, 1912 లోనూ గోవాలో స్వాతంత్ర్యోద్యమాలు జరిగాయి కానీ వీటన్నిటినీ ఆఫ్రికా నుంచి తెప్పించబడిన నీగ్రో పైనికదళాల ద్వారా నిర్మూలించినట్లు పోర్చుగీస్ అధికార పత్రిక అయిన “స్టేట్ ఆన్యవల్” అనే పత్రిక ప్రకటించింది.

1757 మహారాష్ట్రరాజులు కోణార్కలోని అరుణ స్తంభాన్ని తెచ్చి పూరీజగన్నాథస్వామి ఆలయముందు ప్రతిష్ఠించి ఏటా 27000 వేల రూపాయలు జగన్నాథస్వామి కైంకర్యం (పూజ) నిమిత్తం మంజూరుచేసినట్లు దాఖలా వుంది.

1756 కర్నూలు జిల్లాలోని పత్తి కొండను బసాలత్ జంగు అను నవాబు చిన్నతిమ్మన్న అనునతనికి జాగీరుగా యిచ్చాడు. కానీ తిమ్మన్న పన్ను చెల్లించలేకపోగా అతని భార్య పిల్లలను జామీనుగా బసాలత్

వద్ద వదిలాడు. తిమ్మన్న కొడుకులలో వానప్ప. అను పిల్లవానిని జసాలత్ భార్య పెంచుకొని ముస్లింనుగా మార్చి రిణ్యతలీఖాను అను పేరుపెట్టి తన కొడుకుకు దివానుగా చేసింది.

1757 నాజర్ జంగ్ దక్షిణ దండయాత్రచేసి ఉత్తరాగ్గాటు జిల్లా లోని జంజికోటకు ముట్టడించాడు. ఫ్రెంచివారు కుట్రచేసి కడప కర్నూలు నవాబులతో బరచుకొని (వీరుమునుపు నాజర్ జంగ్ ముఖ్యస్నేహితులు) సూయోపాయంతో చంపించివేశారు.

1757 లో మొట్టమొదటిసారిగా రూపాయి నాణెం తయారు చేయబడింది.

1757 ప్లాసీ యుద్ధం జరిగింది,

1757 సిరాజుద్దౌలా మరణం. 1707లో ఔరంగజేబు మరణానంతరం యీ 50 ఏళ్లలో మొగల్ సామ్రాజ్యం క్రమక్రమంగా క్షీణిస్తూ వచ్చింది. ఈ కాలంలో మహారాష్ట్రులదే. భారతదేశంలో పైచేయిగా వుంటూవచ్చింది

1757 జనవరి 26 తేది తెల్లవారు జామున బాబ్బిలి యుద్ధం విజయనగర రాజైన విజయరాఘవాజు ఫ్రెంచిసేనాని అయిన బుస్సీ అనునతని పురికొల్పి బాబ్బిలిపైకి దండయాత్రచేశాడు. యీ దండయాత్రలో నైజాం సేనాని అయిన హైదర్ జంగ్ కూడా పాల్గొన్నాడు బాబ్బిలి దొంగలు వీరోచితంగా పోరాడారు కానీ మందుగుండు వైగెరా ఆఘానికే యుద్ధ పరికరాల ముందు వీరిబాహు బలం పనికి రాకపోయింది, ఫలితంగా బాబ్బిలి వీరులైన ధర్మారాయుడు తాండ్ర సాపారాయుడు వెంగళ రాయుడు వైగెరాలంతా వీరమరణం పొందాల్సి వచ్చింది. వీరువెలమదొంగలు.

1757 మీర్జాఫర్ కుట్రపన్ని ఆంగ్లేయులతో షరీక్ సిరాజుద్దౌలాకు ద్రోహంచేశాడు. ఫలితంగా మీర్జాఫర్ నవాబు కాగల్గాడు. బెంగాలును పరిపాలించినవాడు.

1757 ముజఫర్ జంగ్ మరణం. యితను హైదరాబాద్ వెల్లుచున్న సందర్భములో కడపజిల్లాలోని లక్ష్మిరెడ్డిపల్లె వద్ద కొండలోయలా కడప కర్నూలు నవాబులు మిత్రద్రోహంతో హత్యచేశారు. యితని మరణానంతరం యితని తమ్ముడైన సలాబత్ జంగ్ ను ఫ్రెంచివారు సింహాసనంపై

కూర్చుండ బెట్టారు యీసహాయానికి బదులుగా సలాబత్ జంగ్ గుంటూరు మినహా సర్కారుజిల్లాలను బుస్సీ అను ఫ్రెంచి సేనానికి పన్ను వసూలు చేసుకొనే అధికారం క్రింద యిచ్చివేశాడు.

1758 డిశంబరు 9 తేదీన బెందుర్తి (పిఠాపురం) వద్ద యుద్ధము జరిగింది ఫలితంగా ఆంధ్రదేశపు ఉత్తర సర్కారులు ఫ్రెంచివారినుండి ఇంగ్లీషు వారికి వశమయ్యాయి.

1759 నుండి 1847 వరకు త్యాగరాజు జీవితం యితను తంజావూరు మహారాష్ట్ర రెండవ రాజైన శరభోజ్ కి సమకాలికుడు సుప్రసిద్ధ సంగీత విద్వాంసుడు. త్యాగయ్య కృతులు లోక ప్రసిద్ధములు.

1759 ఆనంద గజపతి యితను విజయనగరాన్ని పాలిస్తూ ఉండి నాడు కైపు ఆంధ్రదేశంపైకి దండయాత్ర చేయగా యితను కైపుకు సహాయం చేశాడు. రాజమహేంద్రవరంవద్ద జరిగిన యుద్ధంలో ఫ్రెంచి వారు పూర్తిగా ఓడిపోయారు దానితో ఆంధ్రదేశంలో ఫ్రెంచివారి ప్రాబల్యం లేకుండా పోయింది.

1760 లో జాఫర్ అలీఖాన్ ను ఆంగ్లేయులు పదవీచ్యుతుని చేసి వేశారు యింతకుమునుపు విశ్వాసఘాతుకము ద్వారా యితను సిరాజుద్దౌలాను సంహరించి బెంగాల్ పరిపాలకుడైయ్యాడు యితని రెండవపేరు మీర్ జాఫర్

1761 లో నిజామలీఖాన్ ను నైజాం సింహాసనంపై కూర్చుండబెట్టి బ్రిటిష్ వారు గుంటూరు జిల్లాను స్వాహాచేసుకున్నారు. (సలాబత్ జంగ్ ను పదవీచ్యుతుని చేశారు.)

1761 షేషవా. బాలాజీరావు మరణానంతరం అతని పుత్రుడు మాధవరావు షేషవా అయ్యాడు. కానీ యితని వయస్సు 16 సం॥ రాలే అయినందున యితని పినతండ్రి రఘునాథరావు సంరక్షకుడుగా వుంటూ రాజ్యాన్ని కబలించాలని కలలు కంటూవుండేవాడు. కాబట్టి త్వరలోనే వీరిద్దరిమధ్యా గృహ కల్లోలం ప్రారంభమయింది 1768 వరకు జరిగిన యీ గృహ కల్లోలంలో మాధవరావుకు విజయం లభించి రఘునాథరావు బందీగా చేయబడ్డాడు.

1761 లో మైసూరులో హైదరాల్ీ శాసనకాలం ప్రారంభమయింది
1763 లో హైదరాల్ీ వేదనూరు దుర్గాన్ని జయించి అపారధనాన్ని
సంపాదించాడు. 1766 లో మైసూరు పాలకుడు మరణించగా హైదరాల్ీకి
సంపూర్ణ పాలనాధికారం ప్రాప్తించింది 1761 లో హైదరాల్ీ దీర్ఘ కాలంగా
యుద్ధంచేసిన అనంతరం గుత్తి కోటను స్వాధీనం చేసుకొని మురారిరావును
శ్రమచేశాడు. 1800 వరకు అనంతపురం జిల్లా మైసూరు సుల్తానులక్రింద
నే వుండిపోయింది.

1761 లో ఆఫ్ఘనిస్తాన్ పాలకుడైన ఆహ్మదుషాదురాన్తో పాని
పట్టువద్ద జరిగిన యుద్ధంలో మహారాష్ట్రలు దారుణంగా ఓడిపోయారు.

1762 లో నిజాం ఫుల్ీ పూనాపై గాడిచేశాడు మహారాష్ట్రలు యీ
దాడిని తిప్పికొట్టారు.

1763 లో బక్సార్ యుద్ధం జరిగింది బెంగాల్ నవాబు మీర్ ఖాసిం
ను ఆంగ్లేయులు సునాయాసంగా ఓడించివేశారు.

1763 సర్కారు జిల్లాలను నైజాం చే ఆంగ్లేయులు సంగ్రహించు
కొన్నారు.

1765 లో బ్రిటీష్ డైరెక్టర్స్ బోర్డు క్రివును రెండవతూరి గవర్నర్
గాచేసి భారతదేశం పంపించింది.

1765 లో ఆవిరి యంత్రాన్ని ఇంగ్లండులో ఆవిష్కరించారు. జేమ్స్
వాట్ కనిపెట్టినవాడు.

1765 నుంచీ 95 వరకు మధ్యభారత్ లోని యిందూర్ ను అహల్యా
బాయి పరిపాలించింది. 1770 ప్రాంతంలో యిందూరు నగరాన్ని యీమె
కట్టించింది యీమె అతీసమర్థనీయమైన పరిపాలకురాలుగా గుర్తింపబడింది.

1766 లో నిజాంఅలీఖాన్ ద్వారా గంజాం, విశాఖ గోదావరిజిల్లా
లను తూర్పు యిండియా కంపెనీకి దానం చేయబడ్డాయి,

1766 ప్రాంతంలో గుర్జింకొండను మీర్ సాహెబు అను నవాబు
పరిపాలించాడు.

1766 లో హైదరాబీ కడపజిల్లాపై దాడిచేసి కడప నవాబును ఖైదుచేశాడు. అనంతరం 1800 వరకు హైదరాబీ సామంతుడుగా మీర్ సాహెబునతను పరిపాలించాడు.

1767 లో త్యాగయ్య తిరువానూరులో జన్మించి 1848 వరకు జీవించాడు. యికని పూర్వులు కంభం తాలూకా కాకర్లగ్రామవాసులు సంస్కృతాంధ్ర పండితుడు. సంగీతవిద్వాంసుడు జ్ఞాని. విరాగి 'నౌకావిజయం ప్రహాదభక్త విజయం' అను గేయనాటికలుకూడా రచించాడు.

1767 లో సయాం పైన బర్మావారు దాడిచేసి బౌద్ధశిలాఖండాలను చాలావరకు నాశనం చేశారు.

1769-93 పొంతాల్లా తెలంగాణాలో ఘోరదౌమం దాపు రించింది. ఒక్క హైదరాబాదు నగరంలోనే 90 వేలమంది చనిపోయారు. యీ కరువులో ఎక్కడచూచినా మనుష్యుల పుత్రులే అగుశించేటివట కాబట్టి యీ కరువుకు పుత్రుల కరువనికూడా ప్రసిద్ధిచెందింది.

1770 రాణాకుమారసింగ్ జననం. యితను 1857 విప్లవంనాటికి 80 ఏడ్ల వృద్ధుడైకూడా విప్లవపైన్యాలకు నాయకత్వం వహించి బ్రిటిషు పాలకులను గజగజలాడించాడు. యితని ప్రతిభ అమోఘమైనది 1858 ఏప్రిల్ 26 వ తేదిన మరణించాడు.

1770-1831 హేగెల్ విజ్ఞానవాది కానీ యితని విజ్ఞాన వాదంలో మాయావాదంకూడా మిలితమై యుంటుంది.

1770 బీహారు, బెంగాలు రాష్ట్రాల్లో అత్యంత భీకరదౌమం ఏర్పడింది దాదాపు మూడింట ఒక భాగంజనం చనిపోయారు అప్పటికి యీ రెండు రాష్ట్రాలు యింగ్లీషువారి వశమయ్యాయి.

1772 రాజారామమోహన్ రాయ్ జననం యితను బ్రహ్మసమాజాన్ని స్థాపించి అనేకముగా దేశహితైక కార్యములు చేశాడు.

1772 రుషేల్ ఖండవాసులు నవాబు వజీర్ తో మహారాష్ట్రులు తమ పై దాడిచేస్తే నవాబు వారికి సహాయం చేసేటట్లు అందుకుగాను వారు నవాబుకు 40 లక్షల రూపాయలు యిచ్చుకునేటట్లు ఒడంబడిక చేసుకొన్నారు 1773 లో రుషేల్ పైన మహారాష్ట్ర పైన్యాలు దాడిచేశాయి నవాబు

వజీర్ సైన్యాలు కంపెనీ సైన్యాలు సమ్మిళితంగా రుహేల్ లకు సహాయంగా వెళ్లాయి మహారాష్ట్రలు పారిపోయారు కానీ ధనాభావంచేత రుహేల్ వాసులు నవాబుకు 40 లక్షల రూపాయలు చెల్లించలేకపోయారు నవాబు కంపెనీ సైన్యాలు సమ్మిళితంగా రుహేల్ పై దాడిచేసి అమానుషంగా అత్యాచారాలను జరిపటం ప్రారంభించగా రుహేల్ వాసులు దేశంవిడచి పారిపోవాల్సి వచ్చింది. రుహేల్ ఖండం నవాబు పాలన క్రిందికి వచ్చింది. యీకాలంలో కంపెనీ గవర్నర్ గా సర్ హిస్టింగ్ వుండినాడు.

1772 లో మాధవరావు షేషవా (మహారాష్ట్ర) మరణించాడు. యితని అనంతరం మహారాష్ట్రల శక్తి స్త్రోమతలు క్రిమంగా క్షీణించసాగాయి.

1773 లో రెగ్యులేషన్ చట్టం తయారయింది.

1773 భారతదేశంలో బ్రిటిష్ గవర్నర్ జనరల్ పరిపాలన ఆరంభమయింది.

1773 మాధవరావు షేషవామరణానంతరం యితనికి పుత్రులు లేని కారణంగా తనతమ్ముడైన నారాయణరావును షేషవాచేశాడు. రఘునాథరావును సంరక్షకుడుగా నియమించబడ్డాడు. రఘునాథరావు నారాయణరావు హత్యచేసి స్వయంగా షేషవాఅయిపోయాడు. కానీ నానా ఫడనవీస్ నారాయణరావు పుత్రుని షేషవాగాచేసి రఘునాథరావుకు వ్యతిరేకంగా మహారాష్ట్ర సర్దారులను సమైక్యం చేశాడు. రఘునాథరావు కంపెనీవారి శరణుజొచ్చాడు. నానాఫడనవీస్ 1800 లో మరణించాడు. యితని మరణంతో మహారాష్ట్ర స్వతంత్రం అంతరించింది.

1774 జూలై 10 న గంజాంలోని గుంసూరు జలక్రతా పర్లాక్ మిడి టెక్కులి వగైరా జమిందారీలను బ్రిటిష్ వారు స్వాధీనం చేసుకొనేందుకు ప్రయత్నంచేశారు ఫలితంగా యీ జమిందారులంతా తిరుగుబాటు చేశారు గెరిల్లా పోరాటాలనుకుడా నడిపారు.

1780 నుంచి 1839 వరకు రణజిత్ సింహుని కాలం. లాహోర్, పంజాబులను కాబూలు జమనశాహీ పాలిస్తూవుండినాడు. కాబూల్ లో తిరుగుబాటు రాగా రణజిత్ సింహుని యుద్ధసామగ్రి కాబూల్ కు యిచ్చేటట్లు

జమనశాహీ లాహోర్ ను రణజిత్ సింహునికిచ్చేటట్లు సంధిచేసుకొన్న ఫలితం గా లాహోర్ రణజిత్ సింహునికి సునాయాసంగాలభ్యమయింది. అనంతరం తన శక్తికూడ గట్టుకొని 1802 లో ఆమృతసర్పై తన అధికారాన్ని సంపాదించాడు. తర్వాత అయిదు సంవత్సరాలు కఠిన పరిశ్రమ ద్వారా పంజాబులో అధికభాగాన్ని సంపాదించాడు. యిదే సమయంలో మహారాష్ట్ర జనవంతరావు హోల్కర్ బ్రిటీష్ కంపెనీకి వ్యతిరేకంగా పోరాడేందుకు రణజిత్ సింహుని వద్దకువెళ్లి దేశస్వాతంత్ర్యం కోరకు సహాయంచేయ్యమని అడిగాడు. కానీ రణజిత్ సింహుడు సహాయంచేయకపోగా కంపెనీతో సంధిచేసుకొమ్మని సలహాయిస్తాడు. రణజిత్ సింహుడు ఒక సాధారణ స్థూరుడుగావుండి బలమైన శిఖ్యుగాజ్యాన్ని స్థాపించటంలో విశేష ప్రతిభను చూపించాడు. కానీ యితని అనంతరం యితని రాజ్యంకూడా చిన్నాభిన్నమయిపోయింది.

1780 లో నిజాంసహాయంతో హైదరాల్ బ్రిటీష్ వారిపై యుద్ధాన్ని ప్రకటించాడు. హైదరాల్ టీపూ సమ్మిశ్రితంగావెల్లి కర్నాటకాన్ని జయించారు. కంపెనీద్వారా మన్రో కర్నల్ వేలీ లను హైదరాల్ ని రోధించేందుకు పంపబడ్డారు. హైదరాల్ మన్రోనూ, టీపూ (హైదరాల్ కొడుకు టిప్పసుల్తాను) కర్నల్ వేలీని ఓడించివేశారు. కర్నల్ వేలీ ఖైదుగా పట్టుబడ్డాడు. యీ సందర్భంలో కంపెనీవారు నిజాంకు గుంటూరును తిరిగి వాపసుయిస్తామని ఆశచూపించి నిజాంను హైదరాల్ కి విరుద్ధంగా మార్చివేశారు.

1780-82 మధ్య తెలుగు సిపాయిలను బ్రిటీష్ వారు దక్షిణాదికి తరిలించే ప్రయత్నంచేయగా అదివారిసంధికి అననుకూలమని విశాఖపట్నంలో తిరుగుబాటు చేశారు.

1780 లో భారతదేశంలో మొట్ట మొదటిసారిగా వార్తా పత్రిక ప్రారంభించబడింది.

1782 లో హైదరాల్ మరణం. యితని మరణకాలమందు యితని కుమారుడైన టిప్పసుల్తాను మళ్ళయాశములోని నాయరువిప్లవాన్ని అణచేందుకు వెల్లియుండినాడు.

1782 టిప్పసుల్తాను అగుట. 1749 లో యితను జన్మించాడు. హైదరాల్లీ మరణానంతరం. యితను మైసూరుకు సుల్తాను అయినాడు. ఆంగ్లేయుల దాడులను అతినమర్థతతో ఎదిరించి మల్యాచ్ సేనానిని బద నౌరులో తన సైన్యాలతో చక్రబంధంచేసి ఉంచాడు. ఆఖరులో టిప్పసుల్తాను ఆంగ్లేయులతో యుద్ధంచేశాడు. యిదే యుద్ధంలో టిప్పా మరణించాడు.

1782 లో మెకంజీదొర ఉద్యోగిగా భారతదేశానివచ్చి 38 సం॥లు ఉద్యోగిగాపనిచేసి దక్షిణదేశంలో విశేషంగా పర్యటించి అనేకతాళపత్ర లిఖిత గ్రంథాలు శాసనాలు సేకరించాడు. వీటన్నింటిని అనేక సంపుటాలుగా ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకభాండాగారంలో సురక్షితంచేశాడు.

1783 లో ఫాన్సుశాస్త్రజ్ఞుడు మాంటాగోల్ ఫేయరు బెలూక్ ను కనిపెట్టాడు.

1784 లో ప్రముఖ ఆంగ్లవిద్వాంసులు సర్ విలియమ్ జోన్స్ ఏషియాటిక్ సొసైటీ ఆఫ్ బెంగాల్ అనే సంస్థను నెలకొల్పడంతో మూఱ్ఱ జయంల స్థాపనోద్యమానికి భారతదేశంలో అంకురార్పణ జరిగింది.

1785 గెగాసిమ్ లెబిడెవ్. యితను రష్యానుంచి భారతదేశానికివచ్చి 12 ఏళ్లపాటు భారతదేశంలో నాటక కళను పోషించినవాడు. యితను బహుభాషా సండితుడు.

1797 లో తిరిగి స్వదేశం వెల్లిపోయాడు.

1785 లో కార్ట్ రైట్ అనునతని ద్వారా మరమగ్గము ఆవిష్కరించబడింది.

1788 లో గుంటూరును తిరిగి నిజాంచే ఆంగ్లేయులకిచ్చివేయబడింది.

1790 లో మైసూరు నవాబైన టిప్పసుల్తానుపై బ్రిటీష్ వాల్లు యుద్ధాన్ని ప్రకటించారు.

1791 లో కాశీలో సంస్కృత కళాశాల స్థాపించటం జరిగింది.

1793 నుంచీ 1823 వరకు ఎబ్బీడూబ్ అనే ఫ్రెంచి ఘోడినీ ఆంధ్రదేశంలో పర్యటించి యాత్రా విశేషాలను గ్రంథస్థం చేశాడు.

1793 లో శాశ్వతశిస్తు నిర్ణయం చేసివేశారు.

1794 మహారాష్ట్రాగ్రనాయకుడగు మహదజీ సింధియా హిందూ సామ్రాజ్యమును తిరిగి ఢిల్లీలో స్థాపించాడు. కానీ ఇంగ్లీషువారు శరవేగంతో విజయాలు సాధిస్తూవుండిన కాలమిది. యింతలో 1894 లో మహదజీ సింధియానే మరణించాడు.

1797 లో విశాఖపట్నానికి చెందిన 27 వ బెటాలియన్ సైనికులను వాలాజాగాడ్ కు తరలించేందుకు కర్నూల్ రాబర్ట్స్ ప్రయత్నంచేయగా సైనికులు తిరుగుబాటు చేశారు,

1798-1884 బ్రాహ్మదొర. యితను 1817 ఆగష్టు 4 న యీస్టిండియా కంపెనీలో సివిల్ ఉద్యోగిగా చేరేందుకు మద్రాసు చేరుకున్నాడు. అప్పటికే అంటే 19 ఏండ్ల పయస్సుకే హిబూరీ, ఆర్బిక్, పర్షియన్, గ్రీకు. లాటిన్ వగైరా భాషలు నేర్చిన ప్రతిభాశాలి. అశేక పాత లిఖిత గ్రంథాలు సేకరించాడు. వేమన పద్యాలను చక్కని ఆంగ్లాను వాదంతో 1829 లో ఆంగ్లేయుల కందించాడు. 1854 లో ప్రచురించిన ఇంగ్లీషు తెలుగు నిఘంటువు అమూల్యమైనది. యిది 1300 పేజీలుగల ఉద్గ్రంథము యింకా మిశ్రమ నిఘంటువు అను తెలుగుగ్లకు యితర భాషా పదాల ప్రవేశాన్ని తెలియజేయుదానిని కూడా ప్రచురించాడు. భారత భాగవత భాష్కర రామాయణాది మను చరిత్ర వసుచరిత్రాదులు వగైరాలనంతా సంస్కరించి ప్రామాణికంగా ముద్రించటమే గాక వ్యాఖ్యలు కూడా వ్రాయించాడు.

1798 కంపెనీవారి సహాయక సంధి. యీ సంధిని అంగీకరించిన భారతీయ రాజులు (1) కంపెనీ ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరించటం (2) కంపెనీ అనుమతిలేకుండా ఎవరితోనైనా సంధికిగానీ, యుద్ధానికిగానీ తలపడగూడదు. (3) బ్రిటీష్ వారిని మినహా తమిళ యూరఫియన్లను తమవద్ద నౌకరీకి వుంచుకొనకుండుట (4) తమ స్వంతభర్చుతో కంపెనీ సైన్యాలను తమవద్ద వుంచుకొనుట (5) కంపెనీ రాజదూతను తమవద్ద వుంచుకొని అతని సలహాలను పాలించటం యీ విధమైన సంధిని ప్రప్రథమంగా 1798 లో హైద్రాబాదు నిజాం స్వీకరించాడు. తర్వాత మైసూరు టిప్పసుల్తాను అనంతరం హిందూరాజులూకూడా స్వీకరించారు. 1801 లో అవధ నవాబు తర్వాత

బాజీరావు పేశవా స్వీకరించి భారతీయ స్వతంత్ర అస్థిత్యాన్ని మంటగలిపేశారు.

1798-1858 జే. సి. మారీస్ యితను తెనుగు బాగుగానేర్చి మద్రాసులో తెలుగుట్రాక్స్ లెటర్ గా పనిచేశాడు.

1799 వెల్లస్లీ గవర్నరుగా నచ్చాడు. మహారాష్ట్రల దాడినుండి నైజాంను కాపాడటమనేసాటుతో కడప, కర్నూలు, బల్లారి, అనంతపురం జిల్లాలను స్వాధీనం చేసుకున్నాడు. 1800 నాటికి ఒక్క-తెలంగాణా మాత్రం నైజాంకు మిగిలింది.

1799 టిప్పసుల్తానును జయించి ఇంగ్లీషువారు కృష్ణరాజుకు రాజ్యాన్ని అప్పగించారు. శ్రీ రంగపట్టణాన్ని స్వాధీనం చేసుకున్నారు. యిది మైసూరుపై జరిగిన యుద్ధాలలో నాల్గవది.

1799 లో నెహాలియూ ఫ్రాంసులో సర్వాధికారి అయ్యాడు.

1800 లో వెల్లస్లీ విలియమ్ కోటలో ఒక కాలేజీని స్థాపించాడు. కానీ యిది ముందుకు సాగలేకపోయింది.

18 వ|| శ|| సాకమ్మ. యీమె రామాయణము, ముక్తికాంత కళ్యాణము, రంగవిలాసము, గురుశిష్య సంవాదము వగైరా గ్రంథాలను రచించిరి. పరిమళస్తులు, జన్మస్థానము నొడ్డరాయసముద్రము లేక వీర రాజాంబుధి అగ్రహారం.

18 వ|| శ|| మరింగంటి సింగరాచార్యులు తెలంగాణా నివాసి. ఆంధ్ర భాషాభూషణము రచించాడు.

18 వ|| శ|| తిమ్మయ్య నెల్లూరు నివాసి లక్షణమంజరి వైషధము వగైరా రచించాడు.

18-19 వ|| శ|| వేదం పట్టాభిరామశాస్త్రి నెల్లూరి నివాసి “పట్టాభిరామపండితీయము” రచించాడు.

18 వ|| శ|| నారాయణభట్టు సంస్కృత ప్రసిద్ధకవి. (యితని తండ్రి భట్టమహేశ్వర్) యితను వేణీసంహారం, ప్రయోగరత్న, అను గ్రంథాలు రచించాడు.

1800-50 అయ్యలరాజు నారాయణామాత్యుడు. యితను తన కాలపు ప్రజలఆచార విచారాలను తెలియజేసే “హంసవింశతి” అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

18 వ|| శ|| కూచిమంచి తిమ్మకవి. పితాపురంనివాసి యితను నీలా సుందరీ పరిణయం అను అచ్చు తెనుగుకావ్యాన్నీ సర్వలక్షణసారసంగ్రహం వగైరాలు రచించాడు.

18 వ||శ|| కూచిమంచి వెంకట్రాయుడు “సుకవిజనమనోరంజనము” ఛందో గ్రంథాన్ని రచించాడు.

18 వ|| శ|| కస్తూరి రంగకవి తంజావూరు నివాసి “ఆనందరంగ రాట్పందము” రచించాడు.

1800-50 గువ్వలచెన్న శతకములో “స్టీడరు” అనే పదాన్ని ఉపయోగించటాన్నిబట్టి యితను యీ కాలానికి చెందినవాడని చెప్పవచ్చు.

1800 గండ్లూరి నరసింహశాస్త్రి కర్నూలు “భాషీయదండ” కాన్ని రచించాడు. కర్నూలు మండలపువాడని కూడా చెప్పబడుతూవుంది.

1800 కడప, బల్లారి, ఆనంతపురం, కర్నూలును నిజాం నవాబు తూర్పు ఇండియా కంపెనీకి దానంజేశాడు.

18 వ||శ|| రంగరామానుజుడు. యితను ఉపనిషత్లకు భాష్యాన్ని రచించాడు.

1801 లో ఆర్కాటురాజు నెల్లూరుఫిర్కాను తూర్పు ఇండియా కంపెనీకి ఇచ్చివేయటం,

1801 రాయలసీమలో భీకరక్షామం ఏర్పడింది.

1801 లో దత్తమండలాలను నిజాం ఆంగ్లేయుల కిచ్చివేశారు.

1801 లో క్యాంబెల్ దొర వేములకోటను (పులివెందుల తాలూకా) ముట్టడించి కోటగోడలు పడగొట్టించి పాలెగాని ఖైదీగా గుర్తికోటకు పంపించివేశాడు.

1802-5 లో శాశ్వతభూమిపన్ను విధానాన్ని (ఫర్మ నెంట్ నెటల్ మెంట్) చేసివేశారు.

1803 లో నిజామ్ అలీఖాన్ మరణించాడు.

1803 లో బెంగాలులో 438 మంది స్త్రీలు సహగమనం అనే పూర్వాచారానికి బలిఅయ్యారు.

1804-72 ఫ్యేర్ బాక్ జర్మన్ తత్వశాస్త్రవేత్త జీవితకాలం.

1804 హైదరాబాద్ లో గొప్పక్షామందాపురించింది. రు. 1-0-0 1కి 60 శేర్ల మేర్కూర్చాగులు యీ క్షామంలో రెండున్నర శేర్లకు దిగిపోయాయి. కొందరు మనిషిమాంసం తిన్నారు.

1804 లో బ్రిటిష్ వారితో నిజాం నవాబు చేసుకున్న ఒడంబడిక ప్రకారం బ్రిటిష్ వారికి సహాయంకొరకుగాను నిజాం సైన్యాలను నడిపేందుకు సేనానాయకుడైన రాజ్ మహాపల్ రాం నిరాకరించాడు. యీ సందర్భంలో మహాపల్ రాం బ్రిటిష్ వారితో పోరాటం కూడాచేసి ఓడించాడు.

1806 భారతదేశంలో 'బ్యాంక్ ఆఫ్ బెంగాల్' అనే మొట్టమొదట బ్యాంకు స్థాపనజరిగింది.

1806 లో తెలుగు అక్షరాలు తయారుచేయబడ్డాయి.

1806 లో మచిలీపట్నంలో భారతీయ సిపాయీలుధరించే శలపా గాలను తీసివేసి టోపీలను పెట్టుకోవాలని ప్రభుత్వం ఆజ్ఞలుజారీచేసింది. కానీ సిపాయీలు అందుకు వ్యతిరేకంగా నాలుగుగోజులు తిరుగుబాటు చేశారు. ఆరుగురు సిపాయీల్ని కాల్చివేసి ప్రభుత్వం తిరుగుబాటును అణచివేసింది.

1811 జనవంతరావు యితను మహారాష్ట్ర తుకాజీరావు హోల్కారు కుమారుడు. తుకాజీరావు 4రు పుత్రులలో జనవంతరావు చిన్నవాడు. తండ్రి మరణానంతరం యీ అన్నదమ్ములలో అధికారిం కొరకు వివాదం ఏర్పడింది. ఆఖరుకు జనవంతరావుదే పైచేయిఅయింది. వినాదంలో జనవంతరావు పెద్దసోదరుడు 'కాశీరావును' బావఖండేగావును రహస్యంగా చంపిస్తాడు. ఫలితంగా యితను కొద్దిదినాలలోనే పిచ్చివాడై చాలాదినాలు కష్టపడి 1811 లో మరణిస్తాడు.

1812 మార్చి 29 తే|| పూర్ణయ్య మంత్రిమరణం. యితను పేదబ్రాహ్మణ నియోగికుటుంబంలో జన్మించి 1766ప్రాంతంలో మైసూరునవాబైన

హైదరాబాద్ వద్ద మంత్రిపదవిని స్వీకరించాడు. హైదరాబాద్ అనంతరం టిప్ప సుల్తాను వద్ద మంత్రిపనిచేశాడు. టిప్ప శ్రీరంగపట్న యుద్ధంలో మరణించగా కృష్ణరాజు వద్దకూడా మంత్రిపదవిని నిర్వహించి మంచిపేరు ప్రఖ్యాతులు ఆర్జించుకొన్నాడు.

1813 పాఠానికల్లా మహారాష్ట్రలు రాజపుత్రులతో సంఖ్యము చేయ నిరాకరించి వైరము పెంచుకొని క్రమక్రమంగా దుర్బులులైపోయారు తర్వాత మహారాష్ట్ర సేనలలోని పలువురు పిండాధీలుగా మారి తెలంగాణా రాయలసీమ ఉత్తరసగ్గాల్లను దోచుకొనటం ప్రారంభించారు. యీ సైన్యం సంఖ్య 21000 గుర్రపు దళము, 15000 కాల్బలము, 18 తోపులు (ఫిరంగులు) కల్గినదిగా వుంటూ పల్లెలు, పట్టణాలుపైన మెరుపుదాడులుచేసి దోచుకుపోయేవారు. పిండాధీలు దోపిడిగాళ్లుగా చరిత్రలో ప్రసిద్ధిచెందినవారు.

1814-1820-24 లో మెటకాఫ్ అను నతను భారత దేశాన్ని గురించి యీ విధంగావ్రాశాడు. “భారతదేశం మనపతనాన్ని గురించి ఎదురుచూస్తూవుంది. మనస్థితి భారతదేశంలో చాలా అధ్వాన్నంగా తయారయింది.”

1814-15 ఆచురసింహుడు యితను బ్రిటిషు సేనానిఅయిన అక్టరలో నిని ఓడించాడు. విలాసపురరాజా బ్రిటిషు సైన్యాలకు సహాయంచేయటంతో 1858 లో ఆచురసింహుడు నేపాల్ రాజధాని అయిన కతమందూ వెళ్లిపోయాడు.

1814 తాంతియాతోపే జననం. (తండ్రి పొరదురంగభట్) నానా సాహెబ్ కు బాల్యస్నేహితుడు. అనంతరం నానా తాంతియాను సర్వ సేనాధ్యక్షునిగా చేసుకున్నాడు.

1815 జనవరిసాధు మహారాష్ట్రుడు. యితను ప్రధమంలో రు. 10-0-0 వేతనంపై సర్కారు ఉద్యోగిగాచేరి తదనంతరం 115-0-0 తహశీల్దారుగా వృద్ధిచెందాడు. సిపాయి విద్రోహ కాలంలో యితను సర్కార్ కు సహాయంచేశాడు. దీని వల్ల సర్కారులో యితని గౌరవం కూడా పెరిగింది.

1815 లో బెంగాలులో 378 మంది స్త్రీలు సహగమనమనే ఆచారానికి బలిఅయ్యారు.

1815 లో పిండారీలు తెలంగాణామీదుగా కృష్ణానదినిదాటి సర్కారుజిల్లాలన్నింటినీ దోచుకున్నారు.

1816-21 మధ్యకాలంలో మెకంజీదొర. ప్రభుత్వసర్వేఅధికారిగా వుంటూ దేశచరిత్రరచనకు అవుసరమయిన కైఫియతులు తాళపత్రగ్రంథాలు అశేషంగా ఖోజుచేశాడు.

1816 ఏ. డి. క్యాంబెల్. యితను ఫోర్టుసెంటుజార్జి కాలేజీలో తెలుగు పండితుడుగావుండిన ఉదయగిరి వెంకటనారాయణగారివద్ద శిష్యుడుగావుండి తెలుగులో మంచి ప్రవేశాన్ని సంపాదించాడు. విదేశీయులకు రయుక్తమయ్యే పద్ధతిలో వ్యాకరణగ్రంథరచించి తెలుగుభాషకు సంస్కృతభాషకు జన్యజనక సంబంధంలేవనీ దక్షిణదేశ భాషలన్నీ ఒకప్రత్యేక కుటుంబానికి చెందినట్లు తోచుచున్నదని అభిప్రాయపడిన మొట్టమొదటి భాషా తత్వశాస్త్రవేత్త.

1816 లో డేవిడ్ హేర్ అను క్రైస్తవ మతబోధకుడు. రాజా మోహన్ సహాయముతో కలకత్తాలో ఒకకళాశాలను స్థాపించాడు ఆసియాఖండంలో యితే మొదటి విశ్వవిద్యాలయమని చెప్పవచ్చు.

1816 రాయటర్ జననం. 1899 లో మరణం. యితను జర్మనీలో పుట్టి పెరిగి యింగ్లండులో నివసించాడు. యితను ప్రప్రథమంగా విలేఖరుల సంస్థను స్థాపించి యగార్థవార్తలను ఎప్పటికప్పుడు అందించటంలో చాలా నైపుణ్యంతో పనిచేశాడు. యితని అడుగుబాడలలోనే రాయటర్ సంస్థ నేడు ప్రసంచమందన్ని దేశాలలోనూ పనిచేస్తూవుంది.

1817 లో బెంగాలులో 700 మంది స్త్రీలు సహగమన ఆచారానికి బలవంతముగా బలిచేయబడ్డారు.

1818 మొదటి భారతీయవార్తా పత్రిక స్థాపించబడింది.

1818 దక్షిణభారతదేశానికి మొదటి పండి నాణెం తయారుచేయబడింది.

1818 లో బెంగాలులో 839 మంది స్త్రీలు సహగమనం అనే ఆచారానికి బలిఅయ్యారు.

1819 దినకరరావు బొంబాయి ప్రదేశం రత్నగిరిజిల్లా దేవత గ్రామ నివాసి. మహారాష్ట్ర బ్రాహ్మణుడు (తండ్రి రాఘవరావు) సంస్కృత ఫారసీ భాషలలో పండితుడు. యితను ప్రతిభావిశేషాలు కనబరచి గ్వాలియర్ గజ్య దివాన్ పదవిని సంపాదించాడు. ఖజానాలోడబ్బుకొరత ఏర్పడినపుడు స్వయంగా జీతంలో 5 వేల నుంచి 2 వేలకు తగ్గించుకున్నాడు. సిపాహివిప్లవంలో యితను ఆంగ్లేయులకు చాలాసహాయంచేశాడు. ఫలితంగా కాశీ జిల్లాలో ఒక పెద్ద జమీందారీ యితనికి బహుమతిగా యివ్వబడింది.

1819 లో బ్రిటిష్ ఆఫీసర్లు వేటకుగాను వెల్లి అజంతాగుహలను చూచారు అప్పటినుంచి అజంతాగుహల ప్రాముఖ్యాన్ని గురించి ప్రపంచానికి వెల్లడవుతూవచ్చింది.

1820 మార్చి 28 తేది ఎంగిల్సు జననం. కమ్యూనిస్టుపార్టీ మూల స్థాపకుడైన మార్క్స్కు కుడిభుజంగా పనిచేశాడు.

1820 పండితఈశ్వరచందు విద్యాసాగరుల జననం.

1820 నాటికల్లా ఆంధ్రప్రదేశ్మంతా ఆంగ్లేయుల స్వాధీనమయింది.

1821 లో పూనాలో ఒకకళాశాల 1824 లో కలకత్తాలో నొకటి, 1829 లో ఢిల్లీలో నొకటి. 1832 లో ఆగ్రాలో ఒకటికళాశాలలు స్థాపించబడ్డాయి. యివన్నీ స్వాధీన భాషలలోనే బోధించేవి.

1824 బెంగాల్, బ్యారక్-పూర్ పటాలాన్ని బర్మా యుద్ధంలోకి పంపబోతే సిపాయిలు తిరుగుబాటుచేశారు. పటాలాన్నంతటినీ అధికారులు కాల్చిచంపటమో లేక ఉరితీయటమో చేశారు.

1824 లో నానాసాహెబ్ జననం. మహారాష్ట్రలోని వేణుగ్రామం తండ్రి మాధవరాయనారాయణభట్టు. తల్లి గంగాబాయి. బాజీరావు నానాసాహెబ్ ను దత్తతగా స్వీకరించాడు. పీష్వాబాజీరావు 1851 లో నానాసాహెబ్ కు వీలునామావ్రాసి చనిపోయాడు. కానీ బ్రిటిష్ పాలకులు యీ దత్తతకు సంబంధించిన వీలునామాను నిర్లక్ష్యం చేశారు.

1827 లో మొట్టమొదటిసారిగా తెలుగు పుస్తకం ముద్రించబడింది.

1827 సర్ థామస్ మన్రో మరణం. యితను మద్రాసులో 24 సం॥లు వుండి రాయలసీమ ప్రాంతానికి ప్రత్యేక కృషిచేశాడు. యితనిని రాయల సీమ వాసులు చాలాప్రేమతో చూసేవారు. 1827 లో కర్నూలు జిల్లా పత్రికొండలో కలరాతగిలి మరణించాడు.

1830 ఆలెగ్జాండరుడఫ్ అనునతను కలకత్తాలో రెండవ కళాశాలను స్థాపించాడు.

1829 లార్డ్ విలియమ్ బెంటిక్ కాలంలో రాజారామమోహన్ ప్రొద్ధులంతో సహగమనాచారంపై నిషేధాజ్ఞను జారీచేశాడు.

1829 లో ఇంగ్లండులో రైలుఇంజన్ తయారుచేయబడింది.

1830 మైసూరులో రైతుల తిరుగుబాటు జరిగింది.

1830 లో గుడ్డలుకుట్టు మిషను ఫ్రాంసులో తయారుచేయబడింది.

1830-31 ఏనుగుల వీరాస్వామయ్య అను ఉద్యోగస్థుడు మద్రాసు నుంచి సహవారంగా కాశీయాత్రకు పల్లకీలలో ప్రయాణించేశాడు. యితను తెలుగుదేశములో చాలాప్రాంతాలవారి ఆచార విచారాలను తన డైరీలో వ్రాశాడు.

1830 బ్రహ్మసమాజ స్థాపన రాజారామమోహన్ రాయ్ స్థాపించాడు. యిదే సం॥లో యాయన బ్రిటిష్ పార్లమెంటువద్దకు రాయబారం వెళ్లాడు.

1831 ఫ్రాంసులో అగ్నిపుల్లను తయారుచేసేవిధానాన్ని కనిపెట్టారు.

1831 హైదరాబాద్ లో గొప్పక్షామం ఏర్పడింది. యీకరువులో పడి కెడుగింజలకుకూడా తలదండ్రిలు తమపిల్లల్ని అమ్మకొనేస్థితికివచ్చారు. 1-0-0 కు 3-4 శేర్లుఅమ్మాయి.

1833 భాష్కరానందస్వామి కాన్పూరుజిల్లా మైదేలాల్ పూర్ లో 1833 ఆశ్వీజ శుక్లసప్తమి జన్మించాడు. 1901 లో చనిపోయాడు.

1833 లో రాజారామమోహనరాయ్ ఇంగ్లండులోని బ్రిష్టులులో మరణించాడు.

1834 సర్ సాలార్ జంగ్ జననం. యితని జీవితంలో నానావిధవస్తు సముచ్ఛయాన్ని సేకరించటమే ప్రధానాశయంగా పెట్టుకొన్నాడు. హైద్రాబాదులోనున్న సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం భారతదేశానికే గర్వ కారణం. యితను సైన్యాధికారిగావుండినాడు. నిజాంబావమగిది.

1835 మార్చి 7 తేది భారతదేశంలో ఇంగ్లీషును రాజభాషగా గుర్తింపబడింది.

1835 లో ఝాన్సీ లక్ష్మీ బాయి జననం. 1842 లో యీమెకు రాజా గంగాధరరావుతో వివాహం జరిగింది. యీమె బాల్యనామం మనూబాయి కాగా అత్తగారు లక్ష్మీబాయి అనిపెట్టారు.

1835 ఇంగ్లీషు తత్వశాస్త్రాన్ని పాశ్చాత్యశాస్త్రాలను సంస్కృత ఉర్దూ భాషలలోనికి అనువాదంచేసి బోధించవలెనని బ్రిటిషుగవర్నమెంటు ఉత్తర్వుచేసింది. అప్పటికి ఇంగ్లీషురాజభాషగా గుర్తింపబడలేదు.

1835 నాటికి కర్నూలు నవాబుల పతనం పూర్తయింది.

1835 మొదటి తెలుగు నిఘంటువు ముద్రణ అయింది.

1835 భారతదేశానికంతటికీ ఒకేనాణెం ముద్రించి ప్రవేశపెట్టటం జరిగింది.

1836-96 సం॥లలో రెండు మాస్టా తిరుగుబాట్లు జరిగినవి.

1836 హైద్రాబాద్ లో నిజాంనవాబు సోదరుడు. ముబారక్ ఉద్దౌలా బ్రిటిషువారికి ఎదురుతిరిగి ఓడించాడు. కానీ బ్రిటిషువారు తిరిగి అతని నేవిడిని ముట్టడించి ముబారక్ ను పట్టుకొని గోలుకొండకోటలో ఖైదు చేశారు. యీ కాలంలోనే ఉత్తర భారతదేశంలో వాహిడీల విప్లవం జరిగింది. ఆ ప్రభావమే నిజామ్సోదరుని తిరుగుబాటుకు ప్రోత్సహించింది.

1836 రెండవ స్వాతంత్ర్యోద్యమం యిది ఉత్తరభారతదేశంలో వాహిడీల విప్లవం.

1837 లో ఫోటోగ్రఫీ తీసే విధానాన్ని ఫ్రాన్సులో కనిపెట్టారు.

1837 లో న్యాయస్థానములలో పక్షియా భాషకు బదులుగా ఇంగ్లీషు ప్రవేశపెట్టబడింది.

1837 లో గోలుకొండప్రాంతంలో తిరుగుబాటుజరిగింది. ఆప్రాంత పాలకుడైన అనంతభూపతిని పన్నులుసరిగాచెల్లించలేదనే కారణంగా పదవి నుంచి తొలగించగా యీ తిరుగుబాటు జరిగింది.

1838 దిలీపసింహుడు. యితను పంజాబుకేసరి మహారాజా ప్రతాప సింహుని చిన్నకొడుకు. 1838 లో 4 సం॥లు ప్రాయంలో యితను సింహాసనంపై కూర్చుండబెట్టబడ్డాడు. 1849 లో సిఖ్కు యుద్ధానంతరం పంజాబు డల్హౌసీ క్రిందికివచ్చింది. దిలీపుడు యుక్తవయస్కుడైన అనంతరం యితనికి సర్దార్ నుంచి ఏటా రెండులక్షలు భరణంగా యివ్వబడింది. 1853 లో యితను క్రైస్తవమతం స్వీకరించాడు. విదేశసంచారంవెల్లి 1893 అక్టోబర్ 23 తేదిన పేరిస్ లోని ఒక హోటల్ లో మరణించాడు.

1838 లో ఇంగ్లాండులో మోటారు ట్రెయిను తయారుచేశారు.

1839 పంజాబ్ పరిపాలకుడైన రంజిత్ సింగ్ మరణం.

1839 అక్టోబర్ 18 తేది ఇబ్రహీంఖాను వంశీయులలో కట్టకడపటి వాడగు రసూలుఖాను కంపెనీవారికి కప్పమును యెగవేసి కంపెనీవారిపైన కుట్రలుపన్నినాడనే కారణంగా రసూలుఖానును ఖైదుచేసి తిరుచినాపల్లి జైలుకుపంపారు. యీ సందర్భంలో నవాబునైన్యానికి కంపెనీ సోల్దరకు చిన్నియుద్ధంలో మృతిపొందినవారిని కర్నూలు బొంగులబజారులో పడనుట దిశన సమాదులు చేశారు. యీ తిరుగుబాటులో నెల్లూరు ఉదయగిరి నవాబులుగూడా పాల్గొన్నారు.

1840 త్రిగొండ వెంకమాంబ. యీమె వెంకటాచలమహాత్మ్య మను గ్రంథాన్ని రచించింది. రాజయోగసారము ద్విపదభాగవతము వగైరా ద్విపదకావ్యాలను కూడా రచించింది.

1840 అయోధ్యానాథపండితుడు (పండిత కేదారనాథుని పుత్రుడు) కాశ్మీరు బ్రాహ్మణుడు. 1840 లో ఆగ్రాలో జన్మించాడు. ఫార్సీ, అరబ్బీ ఆంగ్లభాషలలో పండితుడు. అగ్రాలో యితను ప్రసిద్ధబారిష్టరుగా పేరు పొందాడు. యిండియన్ హెరాల్డ్ పత్రికకు కొంతకాలం సంపాదకుడుగా పనిచేశాడు. యిండియన్ హెరాల్డ్ ఆగిపోయిన తర్వాత “యిండియన్ మూనియన్” పత్రికను నడిపాడు.

1840లో కలకత్తాలో ఆర్థిక భూగర్భశాస్త్ర విశేషాలకు సంబంధించిన మ్యూజియం నెలకొల్పబడింది.

1840 లో చైనాలో నల్లమందు యుద్ధం జరిగింది. యీ యుద్ధంలో పాల్గొనేందుకు సిద్ధంచేయబడిన రెండు బెంగాల్ పటాలాలు తిరుగుబాటు చేశాయి.

1840 లో స్కాట్లండ్ దేశంలో నైకిల్ ఆవిష్కరణ జరిగింది.

1840 లో బ్యాంక్ ఆఫ్ బొంబాయిని స్థాపించారు.

1841 లో ఖమ్మం జిల్లా ఇల్లెందు దంటుపల్లి అనే గ్రామాలవద్ద స్రజలు నేలను త్రవ్వతూ వుండగా నేలబొగ్గు బయటపడింది. 1871 లో డాక్టర్ కింగ్ అనే భూగర్భపరిశోధకుడు. యిక్కడ బోరింగులు వేసి మంచి శ్రేష్టమైన బొగ్గువున్నదని కనుగొన్నాడు. 1886 లో దక్కన్ కంపెనీ వారు యిక్కడ బొగ్గుతవ్వకంపని ప్రారంభించారు.

1845-47 లో త్యాగయ్య పురణం.

1846 గాజుల లక్ష్మీనతుసుశెట్టి మద్రాసులో లక్షాధికారియైన వ్యాపారి. యితను బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా ప్రజాసమీకరణకు కృషి చేశాడు. 1846 లో బైబిలును నిర్భంధపఠనీయంగా చేయరాదని ఒక గొప్ప సభను జరిపి 12 వేలమంది సంతకాలతో ఒక మహాజరును పార్లమెంటుకు పంపాడు. కంపెనీనుంచి పరిపాలనను పార్లమెంటు స్వీకరించాలని 1852లో మహాజరును పంపారు. కానీ మితివాది అయిన కారణంగా 1857 స్వాతంత్ర్య సంగ్రామాన్ని వ్యతిరేకించాడు కూడా.

1847 అనిబిసెంటు జననం.

1849 లో కంపెనీ తెచ్చిన నూతన చట్టప్రకారం సితారాకు ఉత్త గాధికారి లేదనే కారణంగా కంపెనీ క్రిందికి తీసుకున్నారు. అదే విధంగా 1853 లో నాగపూరును 1854 లో ఝాంసీలను కూడా కలిపి వేయటం జరిగింది. యీ చట్టాన్ని అనుసరించి రాజకుటుంబాలలో సంతానం లేనపుడు దత్తతసాంప్రదాయాన్ని రద్దుచేయటం జరిగింది. యీ చట్టం క్రిందనే జయ పూర్ సనుల్ పూర్ వగైరాలను కూడా కంపెనీ స్వాహా చేసింది.

1849లో బొంబాయిలో ఒక మ్యూజియం నెలకొల్పాలనే ఆలోచన కలిగింది. 1851 లో లండన్ లో జరిగిన ఆఖిలవస్తుప్రదర్శనం యందుకు తగిన ప్రోత్సాహాన్ని కలిగించింది. ఫలితంగా డా॥ బుయిద్వారా బొంబాయిలో ఆర్థిక ఉత్పత్తుల మ్యూజియం నెలకొల్పబడినాయి.

1849-50 పంజాబ్ లోని బెంగాలీ పటాలాలు జీతభత్యసమస్యలపై తిరుగుబాటు చేశాయి.

1851 లో ధవళేశ్వరం వద్ద గోదావరి ఆనకట్ట నిర్మాణం జరిగింది.

1851 లో ప్రసిద్ధిచెందిన వరంగల్ తివాసీలను జంఖాణాలను ఇంగ్లండుకు ప్రదర్శనార్థం పంపబడ్డాయి.

1852-59 సర్, ఆర్థర్ థామస్ కాటన్ యితను మద్రాసులో ఛీఫ్ ఇంజనీరుగా పనిచేసి కృష్ణా గోదావరులకు ఆనకట్టల నిర్మించాడు.

1853 లో బొంబాయిలో మొదటిసారిగా బట్టల మిల్లును స్థాపించటం జరిగింది

1853 మొదటి రైలుమార్గం బొంబాయి నుంచి కళ్యాణి వరకు వేయటం జరిగింది.

1854 మార్చి 2 తే॥ న ఝాన్సీ బ్రిటిష్ రాజ్యంలో కలిపి వేయబడిన లక్ష్మీబాయికి నెలకు ఆయిదువేలు చొప్పున భరణం యివ్వబడుతుందని ప్రకటించారు.

1854 లో తంతి పద్ధతిద్వారా వార్తలనంపటం ప్రారంభమయింది.

1854 బొంబాయిలో మొదటి పత్తి మిల్లు స్థాపన.

1854 లో హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో ఘోరక్షామం ఏర్పడి వీధులలో పీనుగులునిండి పోయాయి.

1855 చిన్నయసూరి మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీలో తెలుగు అధ్యాపకుడుగా వుంటూ. బాల వ్యాకరణం వ్రాసి ప్రసిద్ధికెక్కాయి.

1855 జూన్ 30 తే॥ సంధాలు పరగణాల్లోని భగ్నదిహి గ్రామంలో 10 వేల మంది సందాలులు సమావేశమయి ఒక నిర్ణయానికెవచ్చి పోరాటం ప్రారంభించారు. యీ పోరాటం 1856 ప్రారంభంవరకు కొనసాగింది.

బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యానికి వారి తాబేదారులైన వడ్డీ వ్యాపారస్తులు భూస్వాములు తోటల యజమానులు వగైరాల నిరంకుశత్వానికి వ్యతిరేకంగా పోరాటం జరిగింది. బీహారులోని భాగల్ పూరునుండి బీర్ భభూజిల్లా మూర్షిదాబాద్ జిల్లా సరిహద్దువరకు యీ పోరాటం విస్తరించింది. సువిశాల ప్రదేశంగా బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నామరూపాలులేకుండా పోయింది. తదనంతరం యీ పోరాటం అణచివేయబడింది.

1855 లో బెజవాడవద్ద కృషానదిపై ఆనకట్ట నిర్మాణం జరిగింది.

1856 హైద్రాబాద్ లో ఆడపిల్లలను అమ్ముకొనే వ్యాపారాన్ని నిషేధించారు. కానీ తర్వాత 1930-35 వరకు యీ వ్యాపారం సాగుతూనే వుండింది.

1856 లో జనరల్ సర్వీస్ ఎనలిష్టే మెంట్ చట్టం ప్యాసు చేయబడింది. యీ చట్టం ప్రకారం భారతీయుడు విదేశాలకు సమ్మతించనిచో సైన్యములో చేర్చుకొనకూడదు యీచట్టం భారతీయులలో పూర్తిగా అసంతృప్తికి కారణ భూతమయింది.

1856 జూలై 23 తే|| బాల గంగాధరతిలక్ జననం. 1882-97 1912లోనూ యీయన కారాగారశిక్షలు అనుభవించాడు భారతస్వాతంత్ర్య సంగ్రామంలో ప్రముఖుడుగా కృషిచేశాడు విద్వాంసుడు. స్వతంత్రం మాజన్మహక్కు దానిని సాధించి తీరుతాము అని గర్జించిన ధీరోదాత్తుడు. 1920 ఆగస్టు 1 తే|| రత్నగిరిలో అస్తమించాడు.

1857 మార్చి 29 తే|| బ్యారక్ పూర్ సిపాయిల సమక్షములో ఒక బ్రిటిష్ సైన్యాధికారిని చంపి యిద్దరిని గాయపరచిన మంగళ పాండ్యాను భారతీయ సిపాయిలు మార్గదర్శిగా పరిగణించారు. ఫలితంగా 1857 సిపాయిల తిరుగుబాటు ప్రారంభమయింది దీనినే ప్రథమ భారతీయ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామంగా పరిగణించటం జరుగుతూవుంది.

1857 మార్చిలో విప్లవనాయకులైన నాసానా హెబ్ ఆయనసోదరుడు బాలానా హెబ్ సలహాదారుడు అజిముల్లా తీర్థయాత్రలకని బయలుదేరారు యీయాత్ర ఉద్దేశం విప్లవ సన్నాహాలను సంపూర్తి చేయటమే.

1857 సిపాయీ కలహం తర్వాత నిజాంనవాబు బ్రిటిష్ వారికి తోడ్పడ్డాడు, కానీ నిజాంనైన్యాలు బోయినపల్లి ఔరంగాబాదు తదితర ప్రాంతాలలో తిరుగుబాటు చేశాయి యీ తిరుగుబాట్లు సకాలంలో సక్రమంగా జరుగకపోయినా విదేశీ పాలకులయడల ప్రజల మనస్తత్వాన్ని తెలియజేసింది.

1857 తిరుగుబాటులో భాగంగా బల్లారిజిల్లాలో భీమారావు అను మాజీతాసిల్దారు తిరుగుబాటును లేవదీశాడు. హోస్పేటకు 26 మైళ్ల దూరంలోని కొబ్బాల్ ను తిరుగుబాటుదార్లు స్వాధీనం చేసుకొన్నారు సంఘర్షణలో భీమారావు చనిపోయాడు. 77 చుండి ఉరితీయబడ్డారు.

1857 ఉత్తర హిందూస్థానంలో ప్రారంభమయిన విప్లవ ఛాయలు హైదరాబాదు ప్రజలపైన పడినాయి రోహిల్లా దోబాయి రెసిడెన్సీని ముట్టడించాయి రాష్ట్రములో పెక్కుప్రాంతాలలో క్రమభద్రంగా విప్లవ పోరాటాలు (చెదురుమదురుగా) కొనసాగాయి.

1857 ఝాన్సీలక్ష్మీబాయి నానాసాహెబు తాంతియాతోపే మొదలైన మహారాష్ట్రీనాయకులు సిపాయీ విప్లవంలో పాల్గొని అతిసుఖ్య పాత్రలను నిర్వహించారు.

1857 లో నైజాంనవాబు నజీరుద్దౌలా మరణించిన పిమ్మట అఫిజల్ ఉద్దౌలా నవాబైనాడు.

1857 బొంబాయి, మద్రాసు, విశ్వవిశ్యాళయాలు స్థాపించబడినవి

1858 అక్టోబర్ 19 తే॥ నోనదీగ్రామంలో అమరసింహుని సైన్యం బ్రిటిష్ సేనలవ్యంగా దిగ్భంధంచేయబడ్డాయి కానీ అమరసింహుడు మరియద్దతో కలిసి తప్పించుకొని పోగల్గాడు.

1859 తాంతియాతోపే స్వస్థలంలోనుండగా మిససింగ్ అనునతను బ్రిటిష్ వారితో లంచంతిని ద్రోహిగా మారిపోయి 1859 ఏప్రిల్ 7 తే॥ అర్ధరాత్రి పట్టించాడు.

1859 మార్చి 15 తే॥ బ్రిటిష్ రాణిద్వారా నిజాముకు బిరుదు నిశానీలను రెసిడెంటుద్వారా అందించబడినవి యీబిరుదు నిశానీలను నిజాముకుందించి వెలుపలికి వస్తున్న రెసిడెంట్ ను జహంగీర్ ఖాన్ అను రోహిల్లాపరాను

కార్పయిక్తో కాల్పించంపే ప్రయత్నంచేశాడు. కానీ విఫలమయింది. యింతలో సాలార్ జంగ్ భటులు జహంగీర్ ఖాన్ ను సంహరించారు.

1860 లో రాయలసీమలో ఘోరమైన కరువువీర్పడింది. యీ కరువుకు సంబంధించిన పనులలోనే కడప కర్నూలు కాల్య (పని) నిర్మాణం ప్రారంభమయింది, యీ కరువులో గొప్ప జననష్టం సంభవించింది.

1860 నెల్లూరు వద్ద పెన్నకు ఆనకట్ట కట్టారు.

1860 నీలిమందు రైతుల తిరుగుబాటు

1861 గురజాడ అప్పారావు జననం

1861 మే రవీంద్రనాథ ఠాగూర్ జననం.

1861 మే మెతిలాల్ నెహ్రూజననం. (ఉత్తర ప్రదేశ్) వీరిపుత్రుడే జవహర్ లాల్ నెహ్రూ.

1862 కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు జననం.

1863 లో లక్నో నాగపూర్ లలో మ్యూజియంలు నెలకొల్పబడినాయి 1865 లో బెంగళూరులోని ప్రభుత్వమ్యూజియం స్థాపించబడింది. 1874 లో మధురలోను 1875 రాయపూరులోను 1888 లో రాజకోటలోను 1887 బకోడాలోను తర్వాత కొద్ది సం॥ కాలకు శ్రీనగర్ లోను మ్యూజియంలు స్థాపించబడినాయి.

1863 గిడుగు సీతాపతి జననం.

1863 టైపురైటర్ ను ఆమెరికాలో ఆవిష్కరించారు.

1864 లో గునుపూరు తాలూకాలోని సవరలు తమనాయకుని పోలీసులు ఆరెస్టుచేయ్యగా పోలీస్ స్టేషన్ ధ్వంసంచేసి నలుగురు పోలీసులను చంపివేశారు ప్రభుత్వం వీరిని ఆరెస్టుచేసి ఉరిశిక్షలు ద్వీపాంతనశిక్షలు విధించింది యీపోరాటం చాలాకాలం వరకు జరిగింది.

1864 లో ఆమెరికాలో ఫౌంటెన్ పెన్ను తయారు చేయబడింది.

1864 లో బందరువద్ద బ్రహ్మాండమైన ఉప్పెన (ప్రవాహం) వచ్చింది.

1865 లో మచిలీపట్నంవద్ద దారుణమైన వరద ప్రవహించింది.

1866 ఫిబ్రవరి రెండవ తేదిన శ్రీదేశభక్త కొండవెంకటప్పయ్య పంతులు జననం, (గుంటూరు) వీరి తండ్రి కోటయ్య వీరి జీవితంలో దేశ సేవాకార్యక్రమాలను విరివిగాచేసి 1948 ఆగష్టు 15 వ తే|| మరణించారు.

1869 లో మిర్ మహబూబ్ అలీఖాన్ నైజాం పదవికి వచ్చాడు (యితనిమూరుడే ప్రస్తుత ఉస్మాన్ అలీఖాన్ 1957)

1869 అక్టోబర్ 2 తే|| గాంధీజననం. తల్లి పుతలీబాయి.

1870 ఏప్రిల్ 22 రష్యా విప్లవ మహానాయకుడూ కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వ నిర్మాత అయిన లెనిన్ జన్మదినం.

1871 మార్చి 18 తే|| ప్యారిస్ కమ్యూన్ ఆవిర్భవించింది యీ కమ్యూన్ 72 రోజులపాటు మాత్రమే జీవించి కమ్యూనిస్టు ప్రభుత్వం మే 28 తేది తిరిగి పడిపోయింది. మే 21 తే|| నాడు తిరిగీ వర్సెయిల్స్ సేనలు ప్యారిస్ ను మట్టడించాయి. ఒకవారం రోజులపాటు వీరోచితంగా పోరాడి కమ్యూనిస్టులు ఓడిపోయారు.

1872-73 పాబ్నా, బోగ్రా. రైతుల తిరుగుబాటు జరిగాయి.

1874 గణేశుడు. యితను కాశీరాజు అస్థాన పండితుడుగా వుండి ప్రద్యుమ్న నాటకాన్ని రచించాడు.

1875 లో ఆర్య సమాజస్థాపన దీన్ని స్థాపించినవారు స్వామి దయానంద సరస్వతి వీరు వేదాలకు ఉపనిషత్ లకు భాష్యాలను రచించారు సత్యాగ్రహప్రకాశిక వగైరా విమర్శనాత్మక గ్రంథాలుకూడా రచించారు.

1875 నుంచీ నేటివరకు ఆంధ్రసాహిత్యరంగంలో ఆధునికయుగంగా పేర్కొనవచ్చు.

1875 లో దక్షిణ భారతదేశంలోనూ మహారాష్ట్రదేశంలోనూ రైతులు తిరుగుబాటు చేశారు.

1876 లో అమెరికాలో గ్రామఫోన్, టెలిఫోన్ పరికరాలు తయారుచేయబడి అమలులోకి వచ్చాయి.

1876-77 ధాతుకరువు ముఖ్యంగా యిది రాయలసీమలో విపరీత నష్టాన్ని కలగజేసింది. ఒక మద్రాసు బొంబాయి రాష్ట్రాలలోనే 50 లక్షల మంది ప్రజలు చనిపోయారు.

1877 లో బకింగ్ హామ్ కాల్యత్రవ్వటం జరిగింది.

1879 ఫిబ్రవరి 13 తే॥ సోజినీదేవి జననం. తండ్రి అఘోరఛటో పాద్యాయ పంగ్రబాహ్మణులు హైదరాబాదులో నిజామ్ కాలేజీ నిర్మాతల లో అఘోరఛటోపాద్యాయ ఒకరు 1895 లో సోజినీదేవి నిజామ్ స్కూలర్ షిప్పు మీద ఉన్నత విద్యకొరకై ఇంగ్లండు కెల్లింది. 1898 సెప్టెంబర్ లో డాక్టరు నాయుడుగారిని వివాహమాడింది “గానకోకిల” బిరుదును సంపాదించింది. తదనంతరకాలంలో యీమె కాంగ్రెస్ లో చేరి దేశసేవకు జీవితాన్ని అంకితం చేసివేసింది. 1924 లో కాంగ్రెస్ ప్రెసిడెంటు అయింది.

1879 జూన్ 3 తే॥ తెలంగాణాలో 50 మంది కొండదొరలకు పోలీసులకు పోరాటంజరిగింది. దొరలనాయకుడైన వీరన్న దొరను బ్రిటిష్ వారు కాల్చివేశారు. 1891 లో మరొకసారి కొండదొరలు తిరుగుబాటు చేశారు

1878 గోదావరీ విజినీ ప్రాంతంలో రంపచోడవరంలో ప్రారంభమయిన తిరుగుబాటు భద్రాచలం రేకపల్లి గోలుకొండ ప్రాంతాలవరకు వ్యాపించింది. యీ తిరుగుబాటుకు ద్వారబంధాల చంద్రయ్య పులిచింతల సాంబయ్య అంబుల్ రెడ్డి నాయకత్వము వహించారు. 1879 లో చంద్రయ్య అడ్డతీగెల పోలీసు స్టేషనును ధ్వంసంచేశాడు. చంద్రయ్య అను చరులను 79 మందిని ప్రభుత్వం కాల్చివేసింది. 1880 ఫిబ్రవరిలో చంద్రయ్యనుకూడా పోలీసులు కాల్చివేశారు అంబుల్ రెడ్డి నాయకత్వాన వడ్డెగూడెం పోలీసు స్టేషను 1879 జూలై 10 తే॥ తగులబెట్టారు. 1880 లో తమ్మన్నదొర రేకపల్లిని స్వాధీనం చేసుకొన్నాడు.

1880 నుంచి 1900 వరకు భారతదేశంలో క్రిస్తు మతానలంబకుల సంగఖ్య అతివేగంగా వృద్ధిగాంచింది.

1883 లో కలకత్తాలో భారత రాష్ట్రీయ కాన్ఫరెన్సు జరిగింది.

1883 లో దయానంద సరస్వతి మరణం.

1883 కారల్ మార్క్స్ నిర్యాణం.

1883 లో గాంధీ కస్తూరిబాయిని వివాహం చేసుకున్నాడు.

1883 సర్ సాలార్ జంగ్ హైద్రాబాదులో వాంతి భేదులవల్ల మరణించాడు.

1884 లో హ్యూమ్ పరామర్శద్వారా ఇండియన్ నేషనల్ యూనియన్ సంస్థను నిర్మించటం జరిగింది. దీని కాన్ఫరెన్సు 1885 లో బొంబాయి లో జరిగింది. యీ కాన్ఫరెన్సులోనే దీనిని ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ అని మార్చటం జరిగింది. అదే కాంగ్రెస్ సంస్థగా రూపొంది చలామణీ అవుతూవచ్చింది దీనికి డబ్ల్యూ సి బెనర్జీ ప్రధమ అధ్యక్షుడు.

1885 మాడపాటి హనుమంతరావుగారి జననం. వీరు స్త్రీల విషయం లో చాలాశ్రద్ధవహించారు. ప్రసిద్ధ రచయిత.

1885 లో గాంధీ ఉన్నతవిద్యకొరకు ఇంగ్లాండువెళ్లటము తండ్రి మరణించటము జరిగింది.

1886 లో విశాఖసప్తణంలో ప్రథమంగా ఆంధ్రగ్రంథాలయం స్థాపించటం జరిగింది.

1887 లో విరేశలింగంగారి ఆంగ్రికపుల చరిత్ర, రచనజరిగింది.

1887 విష్టోరియామహాగాణి పరిపాలన వప్టిపూర్తి.

1887 లో జరిగిన విష్టోరియారాణి స్వర్ణోత్సవాలు సందర్భములో మద్రాసులో విష్టోరియా టెక్నికల్ యిన్స్టిట్యూట్ కలకత్తాలోని విష్టోరియా మెమోరియల్ హాల్ మైసూరు ఉదయపూరు రాజకోట విజయవాడలో కొత్త మూజీయంలు నెలకొల్పబడ్డాయి,

1888 పూనాలోని మహారాష్ట్ర్రియిండస్ట్రీయల్ మ్యూజియం నెలకొల్పబడింది. యిది పూనాలో జరిగిన భారతీయకళా వస్తుప్రదర్శనఫలితంగా ఆవిర్భవించింది.

1888 లో మాలా నా అబ్దుల్ కలాం ఆజాద్ మక్కాలో జన్మించాడు
1898 లో వీరితండ్రి కలకత్తాకువచ్చి స్థిరపడిపోయారు. ఆజాద్ ఈజిప్టు వెళ్లి రెండేండ్లు చదివాడు 1912 జూన్ 1 తే|| ఆల్ హిలాల్, అనేనాగ పత్రికను స్థాపించాడు. యిండియా ప్రభుత్వంలో విద్యాశాఖ సహజ సంపదల శాఖశాస్త్ర పరిశోధనలశాఖల మంత్రిత్వ నిర్వహించడమేగాక కాంగ్రెస్

పార్వీ డిప్యూటీ నాయకుడుగా కూడా చాలాకాలంవరకు పనిచేశాడు.
1958 ఫిబ్రవరి 22 తేదీన స్వర్గస్థులైనారు.

1889 ఆంధ్రరత్న మగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి జననం.

1889 నవంబరు 14 తే|| పండిట్ నెహ్రూ జన్మదినం.

1890 లో కాంగ్రెసు తరపున మురేంద్రనాథబెనర్జీ నాయకత్వం క్రింద ఒక ప్రతినిధి వర్గాన్ని లండన్ పంపి లండన్ లో కాంగ్రెసు శాఖను స్థాపించటం జరిగింది.

1890 సెప్టెంబర్ 21 తే|| గోవాలో జాతీయోద్యమాన్ని అణచటం కొరకు గాను గోవన్ దేశభక్తులను బుడతకీచులు (పోర్చుగీసు) నరికి వేశారు

1891 లో మణిపూర్ లో తిరుగుబాటు జరిగాయి.

1891 లో జనాభా లెక్కలు తయారు చేశారు.

1891 గాంధీ ఉన్నతవిద్యసంపూర్తి చేసుకొని ఇంగ్లండునుంచి భారత దేశానికి తిరిగి వచ్చాడు.

1893 మొదటి రైలుమార్గం వేశారు.

1893 లో గాంధీ దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లాడు

1894 లో అబ్దుల్లా కేను రాజీపడటం జరిగింది. గాంధీ దక్షిణాఫ్రికాలోని నేటాలులోఉండి తలపన్ను బిల్లుపైన సత్యాగ్రహం చేయించడం నేటాలు ఇండియా కాంగ్రెస్ ను స్థాపించటం కూడా జరిగింది.

1894 లో సినిమా మెషీన్ ను అమెరికాలో తయారు చేశారు.

1895 లో నికొలై అలెగ్జాండ్రోవిచ్ బుల్గాసిన్ జననం. 1955 ఫిబ్రవరి 8 తే|| సోవియట్ దేశ మంత్రి వర్గాధ్యక్షుడుగా నియమింపబడ్డాడు.

1894 ఏప్రిల్ 17 తే|| నికిటా సెర్గియేవిచ్ కృశ్చేవ్ జననం. యితను 1952 లో సోవియట్ కేంద్రకమిటీ కార్యదర్శిగా ఎన్నుకొనబడ్డాడు.

1895 సెప్టెంబర్ 11 తే|| వినోభాజీ జననం, గగోడే గ్రామం చిత్తావన బ్రాహ్మణ వంశంలో నరహరి శంభూరావుకు జన్మించాడు తల్లి

రుక్మిణీదేవి ముగ్గురు సోదరులు ఒక సోదరి భూదానోద్యమ నిర్మాతగా ప్రపంచప్రసిద్ధి పొందాడు వినోభా.

1895 లో ఎంగిల్సు చనిపోయాడు.

1895 జర్మనీలో ఎక్స్‌రే యంత్రం కనిపెట్ట బడింది.

1895 లో ఇటలీలో వైరెస్‌ను కనిపెట్టారు.

1896 లో గాంధీ కాంగ్రెస్ ప్రచారనిమిత్త మే దేశపర్యటనచేశాడు.

1897 జూన్ 12 తే|| ఆస్సాంలో గొప్ప భూకంపం కల్గింది.

1898 రేడియం ఫ్రాన్సులో కనుగొనబడింది.

1899 ఓర్కెర్జన్ భారతదేశానికి వైస్రాయిగా నియమింపబడినాడు
1900 లో యితను పంజాబు లేండ్ ఎలిజేషన్ చట్టం తెచ్చాడు. దీనిప్రకారం రుణమున్న రైతులవద్దనుంచి భూములను గుంజుకొనటాన్ని నిషేధించటం జరిగింది యితని కాలంలో భారతీయులను ఉన్నత పదవులలోనికి తీసుకొనటం ప్రారంభమయింది. 1901 లో ఇంపీరియల్ కెడిట్ కోర్సును స్థాపించి రాజవంశస్థులను ఉచ్చవంశస్థులను యందులో చేర్చుకొనటం ప్రారంభించాడు. యితని కాలంలో 6 వేల మైల్ల పొడవురైలు మార్గంవేయబడింది. బెంగాల్ విభజన కూడా యితనికాలంలోనే జరిగింది.

1899 లో బోయరు యుద్ధము జరుగగా ఇంగ్లీషువారికి చికిత్స చేయుటకు గాంధీ పూనుకొన్నాడు.

1897 లో రాష్ట్ర ఆయెస్టెల హత్య వీరిలో ఒకరు కమిషనరు ఒకరు లెఫ్టినెంట్ వీరి నిరంకుశత్వాన్ని సహించలేక మహారాష్ట్ర యువకులు దామోదర చాపేకర్ బాలకృష్ణ చాపేకర్ అనువారు వీరిని హత్యచేశారు హత్యచేసిన వారిద్దరిని ప్రభుత్వం ఉరితీసింది.

1900 లో సాలూరు తాలూకా కొర్రవాని వలసలో కొర్రా మల్లయ్య అను కొండదొర తిరుగుబాటు లేవదీశాడు. యిద్దరు పోలీసులను ప్రజలు వధించారు ప్రారంభములోనే జిల్లా కలెక్టరు పెద్ద బలగంతో వెల్లి తిరుగుబాటును అణచివేశాడు. ముగ్గురికి యీ సందర్భములో ఉరిశిక్ష విధించారు.

1900 లో కొమర్రాజు లక్ష్మణరావు కృష్ణదేవరాయాంధ్ర నిశయము
1904 లో విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమాలలను స్థాపించారు.

19 వ|| శ|| శిష్య కృష్ణమూర్తి కాశహస్తి నివాసి “హరికారికావలి”
ఛందోగ్రంథరచయిత

19 వ|| శ|| వెంకటనరసయ్య విశాఖనివాసి కవిదర్పణ ఛందము
అను ఛందోగ్రంథాన్ని రచించాడు.

19 వ|| శ|| త్యాగరాజ మొదలియార్ తమిళనాడు ఛందోరత్నా
కరము రచించాడు

19 వ|| శ|| వేదం వెంకటరమణశాస్త్రి మద్రాసు నివాసి “లఘు
వ్యాకరణ” గ్రంథకర్త.

19 వ|| శ|| పుదురి సీతారామశాస్త్రి మద్రాసు నివాసి “ప్రశ్నో
త్తి గ్రంథ” వ్యాకరణము” రచించాడు.

19 వ|| శ|| సీతారామాచార్యులు తమిళనాడు నాగపట్నము నివాసి
“ప్రేథవ్యాకరణము” బహుజనపల్లి రచించాడు.

19-20 శతాబ్దాలు వావిలికొలను సుబ్బారావు వాల్మీకి రామాణా
న్ననుసరించిన వ్యాంధ్రటీకా తత్పర్యములతో “మంధర” అను బృహత్
గ్రంథాన్ని రచించి అభినవ వాల్మీకి అన్న బిరుదును పొందాడు యింకా
ఆంధ్ర వాల్మీకి రామాయణము, సులభవ్యాకరణము వగైరాలు రచించాడు

19-20 శ|| కల్లూరి వెంకటరామశాస్త్రి గోదావరి నివాసి “గుప్తా
ద్దప్రకాశిక” అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.

19 వ|| శ|| ఓరుగంటి రామకవి “కవితాలక్షణసారము” రచించాడు

19-20 శ|| వెల్లిమూరి లింగన మంత్రి “సరసాంధ్రవృత్తరత్నాకరము”
రచించాడు.

1901 లో జనాభా లెక్కలు తయారుచేశారు.

1901 లో విక్టోరియా రాణి మరణం.

1901 లో తెలంగాణాలో కృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిశయం
కృష్ణదేవరాయ గ్రంథాలయ స్థాపన జరిగింది.

1901 మార్చి 16 తే|| పొట్టి శ్రీరాములు జననం. 1930-32 ఉద్యమాలలోను 1942 లోను జైలు కల్గింపు.

1901 నుంచి నేటివరకు హిందీ సాహిత్యరంగంలో ఆధునిక యుగమని చెప్పవచ్చు.

1902 లో VII జార్జిరాజు పట్టాభిషేకం.

1902 మంగపట్నం (కడప జిల్లా) వద్ద వరదల మూలకంగా భూరమైన రైలు ప్రమాదం జరిగింది.

1902 లో విశాఖపట్టణంలో వైద్యకళాశాల స్థాపించారు

1902 లో ఆంధ్రదేశంలోని గుంటూరు జిల్లాలో సంఘసంస్కరణ పరంగా వితంతు వివాహం జరిగింది.

1902 లో కృష్ణా పత్రిక ప్రారంభం.

1903 గాంధీ ప్రథమ జైలు యాత్ర.

1903 లో కడపజిల్లాలో వరదలు వచ్చాయి.

1903 స్వీడన్ లో గాంబు తయారు చేయబడింది.

1903 లో అమెరికాలో విమానం తయారు చేశారు.

1904 లో బొంబాయిలో ప్రిన్స్ ఆఫ్ వేల్స్ మ్యూజియంను నెల కొల్పాలనే ఆలోచన కలిగింది. శ్రీకలంభాయి ఇబ్రహీంషా లాంటి ఉదార పోషకులు యిచ్చిన విరాళాలతో యీ మ్యూజియం 1914 లో స్థాపించబడింది.

1904 విరేశలింగంగారి పుస్తక భాండాగారం స్థాపించబడింది.

1904 లో బేడును అమెరికాలో తయారుచేశారు.

1904 లో హనుమ కొండలో (వరంగల్) గాజరాజనరేంద్ర ఆంధ్రభాషా నిశయం స్థాపించబడింది.

1905 లో ఉత్తర భారతదేశంలో గొప్ప భూకంపం కలిగింది.

1905: మెకంజీ స్క్రీము (తుంగభద్ర వనైరాలకు సంబంధించి) తయారు చేయబడింది.

1905 లో ముల్కరాజ్ ఆనంద్ జననం. (పెసావర్) సుప్రసిద్ధ ఆధునిక నవలా రచయిత

1905 ఏప్రిల్ 4 తే|| కాంగ్రెస్ గూఢాచార దాదాపు 20 వేల మంది ప్రాణనష్టం సంభవించింది.

1905 లో కర్జును బంగాళా రాష్ట్రాన్ని రెండుగా విభజించివేశాడు. ఫలితంగా దేశంలో ప్రతిఘోషాద్యమం విజృంభించగా 1911 లో తిరిగి బెంగాల్ విభజనను రద్దుచేశారు.

1906 లో గాంధీ ట్రాన్స్ మిషనరీలు (దక్షిణాఫ్రికా) సత్యాగ్రహం జానా యుద్ధంలో సేవలు చేయటము లండనుయాత్ర.

1906 లో ముస్లిం లీగ్ స్థాపించబడింది.

1906 కలకత్తా కాంగ్రెస్ లో స్వయం పరిపాలనకొరకు తీర్మానం చేయబడింది.

1906 విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమండలి స్థాపన.

1907 లో బిపిన్ చంద్రపాల్ ఆంధ్రదేశ పర్యటనకు వచ్చారు.

1907 లో గాంధీ ప్రాక్టీసుకు తిలంజలు లిచ్చారు.

1903 జులై బాల గంగాధర తిలక్ ఆరంభం.

1908 లో బొంబాయి నుంచి ఆంధ్ర ప్రతిక ప్రారంభించ బడింది.

1908 జులై 22 వ తేదీ రాత్రి పదకొండు గంటలకు తిలక్ కేసులో జడ్జి చెప్పినతీరుకు వ్యతిరేకంగా బొంబాయి కార్మికులు 23 తే|| నుండి 28 తేదీ వరకు ఆరు రోజులు సమ్మెచేశారు యీ సందర్భంలో సాయుధ మిలటరీకి ప్రజలకు సంఘర్షణలు జరిగాయి కాల్పులలో ప్రజలు చనిపోయారు

1908 బెంగాల్ ముజఫర్ పూర్ జిల్లా కలెక్టరు కింగ్స్ ఫర్డ్ ను హత్య చేయాలనే తలంపుతో, ఖుదీరాంబోను అను 17 ఏండ్ల యువకుడు నాటు బాంబును ప్రయోగించగా కింగ్స్ ఫర్డ్ జీవించి మరి యిద్దరు చనిపోయారు ప్రభుత్వం ఖుదీరాంబు ఉరితీసింది.

1909 గాంధీ ఇంగ్లండుకు రాయబారం వెళ్లటం మింగోమాల్ సన్స్కరణలు.

1909 లండన్ లో వినాయక సావర్కార్ చే నిర్వహింపబడే భారత భవనమను విస్తవ సంస్థకు చెందిన మదనలాల్ డింగ్రా అను పంజాబీ యువకుడు జహంగీర్ హాలులో ఆంగ్లేయుల సభకు ప్రేక్షకుడుగా వెళ్లి సర్ కర్జనువిల్లి అను బ్రిటిష్ గూఢచారి నాయకున్ని గివాల్వర్ తో కాల్చి చంపగా మదన లాల్ ను ఉరితీశారు.

1909 ప్రాంతంలో కళియుగ భీమఅను బిరుదాంకితుడైన కోడి రామ మూర్తి తన 28 వ ఏట మూగిస్ లో పర్యటించి ఒకేతూరి రెండుకార్లను ఆపటం ఏనుగును పైకెత్తటం ముష్టియుద్ధాలలోకూడా సాటిలేదని పించుకున్న మేటి ఆంధ్రుడు.

1910 లో హైలీసు తోకచుక్క ఆగుపించింది.

1910 లో VII ఎడ్ వర్డ్ మరణం.

1910 ఆంధ్ర యిన్నూరెన్ను కంపెనీ స్థాపన.

1910లో వంగీయ సాహిత్య పరిషత్ ఒక మ్యూజియం నెలకొల్పింది.

1911 విజయవాడలో రామమోహన గ్రంథాలయ స్థాపన.

1911 అయిదవ జార్జిరాజు ఢిల్లీలో పట్టాభిషేక మహోత్సవం.

1912 లో ఆంధ్ర విజ్ఞాన స్వస్వం ప్రచురించేందుకు ప్రారంభం చేయబడింది.

1912 లో ముస్లింలీగు లక్నో సమావేశంలో “స్వయంపాలన” తీర్మాణం చేసింది.

1913 మే 19 తే|| నీలం సంజీవరెడ్డి జననం. 1940 సత్యాగ్రహంలో జైలుకెల్లారు 1945 లో విడుదలై ఆంధ్రకాంగ్రెసు కమిటీకి కార్యదర్శిగా ఎన్నుకొనబడ్డాడు. 1948-6-13 లో చీరాలలో కాంగ్రెస్ అధ్యక్ష పదవికి రంగాతో పోటీచేసి ఓడిపోయాడు. 1949 లో మంత్రిపదవి 1951-4-11న ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్ష పదవి 1956-11-1 న ఆంధ్రప్రదేశ్ తొలి ముఖ్యమంత్రిగా చేయబడ్డాడు.

1913 సర్ బి. ఎ. శర్మగారి అధ్యక్షతన గుంటూరుజిల్లా బాపట్లలో ప్రథమాంధ్ర మహాసభ జరిగింది. 1914 లో న్యాయపతి సుబ్బారావుగారి అధ్యక్షతన విజయవాడలో రెండవ మహాసభ 1915 లో కాకినాడలో మూడవ ఆంధ్రమహాసభ జరిగాయి కాకినాడలో ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్ర తీర్మాణం ఏకగ్రీవంగా ఆమోదించబడింది.

1914 లో ఆంధ్రపత్రిక దినపత్రికగా మద్రాసునుంచి వెలువడింది.

1914 ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ స్థాపన.

1914 రఘుపతి వెంకటయ్యనాయుడుగారిచే చెన్నపురిలో ఫర్మి నెంటు సినిమా ధయేటరు నిర్మాణం జరిగింది.

1914 సె|| 22 తే|| జర్మన్ ఎమ్డెన్ ఓడ మద్రాసు పట్టణానికి నష్టాన్ని కల్గించుట.

1914 ఆగ|| 1 తే|| ప్రథమ ప్రపంచ సంగ్రామం ప్రారంభమయింది
1918 నవంబర్ 4 తే|| యుద్ధవిరామపు ఒడంబడిక జరిగి సంతకాలు జరిగాయి
యీ యుద్ధంలో పాల్గొన్న దేశాలు (1) రష్యా (2) ఫ్రాన్స్ (3) బ్రిటన్
(4) ఇటలీ (5) అమెరికా (6) జపాను (7) రుమేనియా (8) సెర్బియా
(9) బెల్జియం (10) గ్రీకు (11) పోర్చుగల్ (12) మాంటెనీ శత్రురాజ్యాలు
ఆస్ట్రియా హంగరీ టర్కీ బల్గేరియా.

1915 నవంబర్ 30 తే|| మహాకవి గురజాడ నిర్యాణం.

1916 జూన్ 7 తే|| వినోబాజీ కొంచరాజీ ఆశ్రమ ప్రవేశం చేశాడు

1917 గాంధీ చంపారణ సత్యాగ్రహం చేయుట.

1917 నెల్లూరులో అయిదవ ఆంధ్ర మహాసభ జరిగింది.

1917 కలకత్తా కాంగ్రెస్ లో ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ కమిటీ నిర్మాణానికిగాను తీర్మాణం చేయబడింది.

1917 భండార్కర్ ఓరియంటల్ పరిశోధనా సంస్థను పూనాలో స్థాపించడం జరిగింది.

1917 నవంబర్ 7 తే|| రష్యాలో అక్టోబర్ సోషలిస్టు విప్లవం జరిగింది

1927 లో దక్షిణ భారత హిందీ ప్రచారసభ స్థాపించబడింది. గాంధీ యీ సభకు యావజ్జీవిత అధ్యక్ష పదవిని స్వీకరించాడు. 1946 జనవరి లో యీసభ రజతోత్సవాన్ని జరుపుకొంది.

1918 లో దేశంలో విషజ్వరం బహుళంగా వ్యాపించింది.

1919 రౌలటు చట్టం పుట్టుక సంజాబు దుర్ఘటన.

1919 లో వీరేశలింగంగారి నిర్యాణం.

1919 లో కలకత్తానుండి ఢిల్లీకి రాజధాని మార్చబడింది.

1919 మాంటేగ్ చమ్స్ఫర్డ్ సంస్కరణలు.

1919 మోతీలాల్ నెహ్రూ అధ్యక్షతన ఆమృతపర్ కాంగ్రెస్ జరిగింది

1919 ఏప్రిల్ 13 జలియన్ వాలా బాగ్ హత్యాకాండ.

1919 లో రామ్ కృష్ణ దాస కృషివల్ల బవారెడ్ లలితకళా కేంద్ర మైన భారత్ కళా భవనం స్థాపించబడింది.

1920 లో ఆంధ్రకు ప్రత్యేక కాంగ్రెస్ కమిటీ ఏర్పాటు చేయబడింది

1920 లో హనుమంతగృహి నాయకత్వాన తెలింగాణాలో ఆంధ్ర జనసంఘం స్థాపించబడింది.

1920 లో భాషారాష్ట్ర పునాదిపై కాంగ్రెసు పునర్నిర్మాణం జరిగింది.

1920 అఖిలభారత ట్రేడుయూనియన్ కాంగ్రెసు పుట్టుక.

1920 నానారాజ్యసమితి స్థాపన.

1920 లో జాతీయ పోరాటోద్యమము (కాంగ్రెస్) సహాయ నిరాకరణకు పిలుపిచ్చింది ఆలీ సోదరుల నాయకత్వాన ప్రారంభమైన ఖిలాఫత్ ఉద్యమం యీ సహాయ నిరాకరణోద్యమానికి చేయూతనిచ్చింది.

1921 లో దుగ్గిరాల గోపాల కృష్ణయ్యగారిచే చీరాల పేరాల పోరాటం నడుపబడింది.

1921 పల్నాడు పన్నుల నిరాకరణోద్యమంలో వీర హనుమంతును బ్రిటిష్ పైన్యాలు కాల్చి చంపాయి.

1921 (పిక్సెఆఫ్ వేల్సు భారతదేశ పర్యటనలో నిరసన ప్రదర్శనలు జరుపబడ్డాయి.

1921 లో మోస్టా తిరుగుబాటులో మలబారు మోస్టాలనిపిలువబడే మహమ్మదీయ రైతాంగం జమిందార్లమీద సాయుధ తిరుగుబాటు చేశారు జమిందార్లకు రక్షణగా ప్రభుత్వం గూర్ఖా సైనికుల్ని పంపింది. రైతులకు సాయుధ సైనికులకు అనేక చోట్ల పోరాటాలు జరిగాయి రైతులు పోలీసు స్టేషన్లను తగులబెట్టి ఆయుధాలను స్వాధీనం చేసుకొన్నారు ఉత్తర మలబార్ అంతా 10 రోజులు రైతురాజ్యం వెలిసింది ఒక చోట పదివేలమంది రైతులు పోగాటంచేసి 500 మంది చనిపోయారు యీ పోరాటాలు రెండు సంవత్సరాలవరకు అడపా దడపా జరుగుతూనే ఉన్నాయి.

1921 లో భారతదేశంలో మొత్తం 896 సమ్మెలు జరిగాయి 1922 లో 278 సమ్మెలు

1922 లో చాక్రి చారా అల్లర్లు జరిగటంతో సత్యాగ్రహం నిలుపు దల. గాంధీకి శిక్ష. యరవాడ జైలు యాత్ర.

1922 హైద్రాబాదులో స్టేటురిఫార్మ్స్ అసోషియేషన్ స్థాపన.

1922 జనవరిలో సీతారామరాజు వొమ్మంగి (తెలంగాణ) స్టేషన్ పై దాడిచేసి ఖైదులోవున్న పీరయ్య దొరను విడుదలచేశాడు. అనంతరం పీరయ్య గంటం దొర మల్లుదొరలు సీతారామరాజు తిరుగుబాటులో సేనా నాయకులుగా పనిచేశారు.

1923 ఆంధ్ర బ్యాంకు స్థాపన.

1923 లో కాకినాడలో (ఆంధ్ర)లో మొదటిసారి అఖిలభారత కాంగ్రెస్ సమావేశం జరిగింది.

1923 భారతదేశంలో పాడి పరిశోధన సంస్థను స్థాపించారు.

1923 లో చరిత్రలోకల్లా గొప్ప భూకంపం టోక్యో యోకహామా (జపాను) నగరాలను యితర పట్టణాలను నేలవట్టం చేసి 99000 మంది ప్రజలను నాశనం చేసింది.

1924 లో హిందూ ముస్లిం కలహాలు సాంఘిక మైత్రికై గాంధీ 21 రోజులు ఉపవాసం చేశాడు.

1924 కార్మిక నష్టపరిహార చట్టం.

1924 కాన్పూరు కుట్ర కేసు.

1924 జనవరి 21 లెనిన్ (రష్యా) నిర్యాణం.

1924 లో కడపజిల్లా ప్రొద్దుటూరు మొహరం అల్లరులు.

1924 లో కావేరీ తదితర దక్షిణాదిన వరదలు.

1924 లో విశ్వకవి రవీంద్రుడు చైనా పర్యటన.

1924 లో బొంబాయి జౌళి కార్మికులు 160000 మంది 2½ నెలలు సమ్మె చేశారు.

1925 లో 1,60,000 మంది బొంబాయి కార్మికులు వేలాది నార్త్ వెస్ట్ కార్మికులు సమ్మెలు చేశారు.

1926 ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ప్రతిష్ఠాపన.

1926 లో సైమన్ కమిషన్ రాకకు నిరసన ప్రదర్శనలు.

1926 లో నాగార్జున కొండనద్ద ప్రపరిధమంగా శిల్పాలను కనుగొన్నారు. మద్రాసు పురావస్తు తత్వశాఖ సూపరింటెండెంటుకు తెలుగు అసిస్టెంటుగా ఉండిన శ్రీసరస్వతిగారు యీపని కొనసాగించారు.

1927 ఆంధ్ర నాటకకళా పరిషత్తు స్థాపించబడింది.

1927 భారతి మాసపత్రిక ప్రారంభించబడింది.

1927 ప్లేటుకాన్సిల్లో వేమవరపు రామదాసుగారిచే ఆంధ్రరాష్ట్ర తీర్మాన ప్రతిపాదన చేయబడింది.

1928 లో గాంధీ బాగ్దోలీ సత్యాగ్రహం.

1928 హిందూస్థాన్ సోషలిస్టు రిపబ్లికన్ అసోషియేషన్ స్థాపన యింతకుమునుపు దీనిని హిందూస్థాన్ రిపబ్లికన్ అసోషియేషన్ అని మాత్రమే పిలిచేవారు. దీని నిర్మాతలు యుపి బెంగాల్ కు చెందిన బోగోళ్ చటర్జీ శచీన్ సెన్యాల్ రామప్రసాద్ బిస్మిల్ చంద్రశేఖర్ ఆజాద్ వగైరాలు భగత్ సింగ్, చంద్రశేఖర్ ఆజాద్ లు దీనికి నాయకులు.

1928 లో మొత్తం 200 సమ్మెలలో అయిదులక్షలమంది పాల్గొన్నారు. భారతకార్మికోద్యమం యీ సంవత్సరం కమ్యూనిష్టుపార్టీ క్రిందికి పోయింది.

1928 మారచ్ కుట్రకేసు ముఖ్య కమ్యూనిష్టు నాయకుల్ని పోడు యూనియన్ నాయకుల్ని 33 మందిమీద కేసు చార్జీ పెట్టబడింది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని సాయుధ విప్లవంద్వారా కూలదోస్తే ప్రయత్నం చేశారని నిందారోపణ.

1929 లో పోలవరంపద్ద ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి ప్రారంభం

1929 లో లాహోర్ కాంగ్రెస్ లో సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యతీర్మాణం చేయబడింది.

1929 భారతవ్యవసాయ పరిశోధక సంస్థ స్థాపించబడింది

1930 గాంధీ స్వాతంత్ర్యదీక్ష. దండి ఉప్పసత్యాగ్రహం.

1930 లో జోగిపేటలో మొదటి తెలంగాణా ఆంధ్ర మహాసభ జరిగింది.

1930 లో హెచ్. యమ్. రెడ్డిగారి తొలితెలుగుచిత్రం తీయబడింది

1930 లో ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం బెజవాడనుంచి వాల్తేరుకు మార్చబడింది.

1930 శాసన ధిక్కరణోద్యమం మొదటి కాండుపేబిల్ సమావేశం

1930 లో నేషనల్ ఎకాడమీ ఆఫ్ సైన్సెస్ పుట్టుక.

1930 పెషావర్ లో ఘూర్వార్ సైనికులు ప్రజలపై కాల్పులు కాల్చేందుకు నిరాకరించగా బ్రిటిష్ ఉద్యోగులే కాల్చి మొత్తం 200 మందిని చంపారు.

1931 ఆర్థిక సంక్షోభం.

1931 కరాచీ కాంగ్రెస్ లో ప్రాథమిక హక్కుల తీర్మాణం మార్చి 4 తేదీన గాంధీ ఇర్విన్ ఒడంబడిక.

1932 లో దేవరకొండ లోద్వితీయ తెలంగాణా ఆంధ్ర మహాసభ జరిగింది.

1932 లో గాంధీ నిరశన వ్రతము పూనా ఒడంబడిక జరిగాయి
సెప్టెంబర్ లో సహాయ నిరాకరణోద్యమం ప్రారంభించ బడింది.

1933 గాంధీ ఉపవాసాలు హరిజన సేవాసంఘ స్థాపన దేశ
సంచారం హరిజన పత్రికా స్థాపన.

1933 లో తొలిద్వితీయ రైతు యాత్రలు.

1933 మార్చి కుట్రకేసులో కమ్యూనిస్టు నాయకులకు శిక్షలు
విధించబడినాయి.

1934 లో ఆంధ్రలో కమ్యూనిస్టు కాంగ్రెస్ సోషలిస్టు పార్టీల
పుట్టుక. కమ్యూనిస్టు పార్టీ పై దేశ వ్యాపిత నిషేధం.

1943 లో ఖమ్మంలో తృతీయ తెలంగాణా ఆంధ్ర మహాసభ జరిగింది

1934 సత్యాగ్రహోద్యమాన్ని ఆపుజేస్తూ పాట్నాలో ఏ. ఐ. సి. సి.
తీర్మాణం చేసింది.

1934 జనవరి 15 తేదిన బీహారులో గొప్ప భూకంపం.

1934 లో టైమం ఖుస్కీసిస్తు ముజరా యివ్వబడింది.

1935 లో కాకినాడలో ప్రథమాండ్ర కమ్యూనిస్టు మహాసభ జరిగింది

1935 సిరిసిల్లాలో నాల్గవ తెలంగాణా ఆంధ్ర మహాసభ నిబంధ
నావళి తయారు చేయబడింది.

1935 రిజర్వు బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా స్థాపన.

1935 ప్రప్రథమంగా స్త్రీలకు ఓటింగు హక్కు ఏర్పడింది.

1935 లో బర్మా భాగత దేశంనుండి వేరుచేయబడింది. బీహారు
రాష్ట్ర నిర్మాణం.

1935 లో 7 వ కమ్యూనిస్టు అంతర్జాతీయ మహాసభ.

1935 మే 31 తే|| క్వెట్టా భూకంపం.

1935 అయిదవ జార్జిరాజు రిజిస్ట్రేషన్.

1936 లో గాంధీ సేవాగ్రామ స్థాపన లక్నోలో అఖిలభారతకిసాన్ సభ స్థాపన.

1936 సింధు ఒరిస్సా రాష్ట్రాల నిర్మాణం.

1936 లో మెట్టూరువద్ద కావేరికి ఆనకట్ట కట్టుట.

1936 ఆయిదవ జార్జిరాజు మరణం.

1936 లో బెలూచిస్థాన్ లో గొప్ప భూకంపం.

1937 శ్రీబాగ్ ఒడంబడిక జరిగింది.

1937 ఆంధ్ర ప్రభ దిన పత్రిక సోషలిస్టు వారపత్రిక నవశక్తి ప్రారంభం.

1937 లో ఏప్రిల్ 1 తే|| ఆంధ్రలో శాసన సభలకు ఎన్నికలు జరిగాయి. రాష్ట్రరైతు రక్షణయిత్ర (ఆంధ్ర) మద్రాసులో కాంగ్రెస్ మంత్రివర్గ నిర్మాణం రాజగోపాలాచారి ద్వారా జరిగింది. (ఏప్రిల్ 1)

1937 కాశీ పట్నపు రైతు పోరాటం.

1937 లో హైదరాబాదు సంగోనంలో బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వం కొరకు జాతీయవాదుల నినాదం.

1937 ఆంధ్రలో నిర్మాణ యుతమైన విద్యార్థి ఉద్యమం ప్రారంభమయింది.

1938 ప్లేటు కాంగ్రెసుచే సత్యాగ్రహ ప్రారంభం మద్రాసు శాసన సభలో కొండా వెంకటప్పయ్యగారిచే ఆంధ్రరాష్ట్ర తీర్మాణ ప్రతిపాదన.

1938 ఉస్మానియా విశ్వవిశ్వశయంలో సమ్మె.

1938 కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారి నిర్మాణం.

1938 ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణాన్ని బలపరుస్తూ సర్ రాధాకృష్ణకు గాంధీ లేఖ.

1938 హిట్లరు ఆస్ట్రియా ఆక్రమణ జెకోస్లావేకియాను హిట్లరుకు ధారాదత్తం చేయుట.

1938 భారతప్రభుత్వచట్టం బ్రిటిష్ పార్లమెంటుచే ఆమోదం.

1939 గాంధీ సుభాను చంద్రబోసుల మధ్య విభేదాలు. గాంధీ రాజకోటలో ఉపవాసం అక్టోబర్ 11 తే॥ కాంగ్రెస్ మంత్రివర్గాల రాజీనామా.

1939 యుద్ధానికి వ్యతిరేకంగా బొంబాయి కార్మికులు 90 వేల మంది రాజకీయ సమ్మె చేశారు.

1939 జూన్ లో బెజవాడలో జాతీయ కమ్యూనిస్టు మహాసభ జరిగింది

1939 సెప్టెంబర్ 1 తే॥ రెండవ ప్రపంచ మహాయుద్ధం ప్రారంభం అదే తేదిన ఇంగ్లండు ఫ్రాన్సు పోలెండ్ లపై హిట్లరు దండయాత్ర.

1940 పాకిస్తాన్ కొరకు లాహోరులో ముస్లింలీగు తీర్మానం చేసింది

1940 వ్యక్తి సత్యాగ్రహంలో విరోధా భావే ప్రథమంగా సత్యాగ్రహం చేశాడు.

1940 జూన్ 10 తే॥ ఫ్రాన్సుపై ఇటలీ దాడిచేసింది. 21 తేదికి ఫ్రాన్సు లొంగిపోయింది.

1941 రవీంద్రనాథ ఠాకూరు అస్తమయం.

1941 ఆంధ్ర సర్వస్వం ప్రకటన.

1941 జూన్ 22 తే॥ సోవియట్ యూనియన్ పై హిట్లరు దండయాత్ర కాకినాడ విశాఖపట్టణాలవద్ద జపాను బాంబులు వేయుట.

1941 డిశంబర్ 7 తే॥ జపాను బ్రిటన్ అమెరికాలపై దాడిచేసి ఔర్ హోర్బర్ను ముట్టడించింది. డిశంబర్ 7 తే॥ హాంకాంగ్ పతనం.

1941 నుంచీ బెంగాలు ఔషధం 2 లక్షలమంది మరణం.

1942 కాంగ్రెస్ క్వీట్ ఇండియా తీర్మాణం. గాంధీ వగైరాల అరెస్టు దేశంలో విప్లవాత్మక చర్యలు సర్కారు నిరంకుశచర్యలు.

1942 ఫిబ్రవరి 15 తే॥ సింగపూరు పతనం. మార్చి 8 తే॥ రంగూన్ పతనం. ఏప్రిల్ 6 తే॥ విశాఖపట్టణం కాకినాడలపై జపాను విమానదాడి డిశంబర్ 20 తే॥ లకత్తాపై కవిమానదాడి.

1943 గాంధీ 21 రోజుల ఉపవాసం.

1943 మే ఆఖరు భారత కమ్యూనిస్టుపార్టీ ప్రథమ కాంగ్రెసు బొంబాయిలో జరిగింది.

1943 అక్టోబర్ జపాన్ మద్రాసుపై బాంబు వేసింది.

1944 కస్తూరిబాయి (గాంధీ ధర్మపత్ని) మరణం.

1944 ఆంధ్రరాష్ట్ర మహిళాసంఘ స్థాపన జరిగింది.

1944 లో పెన్సిలివ (యింజక్స్) యింగ్లాండులో తయారు చేయబడింది.

1945 ప్రజాశక్తి దినపత్రిక ప్రారంభం.

1945 తెలంగాణాలో నైజాం దేశముఖ వ్యతిరేఖపోరాటప్రారంభం మిలిటరీకి వ్యతిరేకంగా బాలేముల పోరాటం.

1945 లో కలకత్తాలో ఐ. య్. ఏ. (యిండియా నేషనల్ ఆర్మీ) విడుదలకొరకు ప్రదర్శనాలు.

1945 సెప్టెంబర్ 3 తే|| రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో జపాను ఓటమి

1945 అక్టోబర్ 3 తే|| ప్రపంచ కార్మిక సమాఖ్య పుట్టుక.

1945 నవంబర్ 24 తే|| మిత్రరాజ్య సమితి స్థాపన.

1945 హిరోషిమా నాగసాకిల (జపాను) పై అమెరికాచే ఆటం బాంబు ప్రయోగం.

1945 ఆగష్టు 18 తే|| నుభాను చంద్రబోను మరణం. (వై.పేలో ఒక విమాన ప్రమాదంలో చురణించినట్లు నిర్ధారణ చేయబడింది.

1945 మే 7 తే|| జర్మనీ రష్యా రెడార్మ్మి సైన్యం చేతుల్లో పతనం చెందింది.

1946 లో ఆంధ్రరాష్ట్రంలో మునిసిపల్ కార్మికులు దేశవ్యాపి తంగా సమ్మెచేశారు.

1946 లో రెండవతూరి శాసనసభలకు ఎన్నికలు జరిగాయి.

1946 రాజ్యాంగ పరిషత్తు ప్రధమ సమావేశం.

1946 భారత నాకాదళం బొంబాయిలో తిరుగుబాటు చేసిన సందర్భంగా కాల్పులు 200 మంది పౌరులు బలికావటం జరిగింది.

1946 డోగ్రాపరిపాలన అంతంకావాలని కాశ్మీర్ ప్రజా పోరాటం

1946 బెంగాలు తెభాగా ఉద్యమం

1946 కాంగ్రెస్ కేంద్రప్రభుత్వంలో ప్రవేశించుట.

1946 జూలై 4 తే॥ తెలంగాణా రైతాంగ ప్రతిఘటనోద్యమం ప్రారంభం కడపెండిలో అమరయ్య హత్య.

1946 నవంబర్ 26 ఆజాద్ హింద్ ఫౌజు విడుదలకై సమ్మె.

1947 గాంధీ మాంటుబాటునుతో సంభాషణలు పాకిస్తాన్ హిందూ స్టాల్ లకై కృషి ఆగస్టులో మాంటుబాటును అవార్డు.

1947 ఆంధ్రప్రభుత్వం (ప్రకాశం మంత్రివర్గం) కమ్యూనిస్టుపార్టీ పై నిషేధాన్ని చేస్తూ అర్డినెన్సు చేసింది.

1947 ఆంధ్రలో ప్రాథమికోపాధ్యాయ ఫెడరేషన్ పుట్టుక.

1947-48 తెలంగాణాలో 10 లక్షల ఎకరాల భూమిని రైతాంగ గానికి సంచలనం జరిగింది.

1947 పాకిస్తాన్ ప్రధమ రాజ్యాంగ పరిషత్తు సమావేశం.

1947 వాయిలార్ పునప్రా పోగాటం (తిరువాన్కూర్ కొచ్చిన్)

1947 నవ. బర్ 10 అంతర్జాతీయ యువజన సమాఖ్య పుట్టుక.

1947 డిసెంబర్ లో యన్. జి. ఓల సమ్మె.

1947 ఆగస్టు 15 తే॥ భారత స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం.

1947-50 మధ్య కాలంలో పోలీసులు దేశం మెత్తంపైన 1982 తూర్పు కాల్పులు జరిపారు. 378 మంది చనిపోయారు 10000 మంది గాయ పడ్డారు 50000 మందిని జైల్లో పెట్టారు.

1947 జూన్ 25 తే॥ విజయలక్ష్మి పండీట్ భారత రాయబారిగా ప్రప్రథమంగా సోవియట్ యూనియన్ లో నియమించబడింది.

1948 విజయవాడలో రేడియో బ్యాండ్ కాపీంగ్ ట్రేషన్ పూరం భించ బడింది.

1948 కమ్యూనిస్టు పార్టీపై కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం నిర్బంధ విధానాన్ని అమలుపరచింది.

1948 జనవరి బుద్ధవరంలో నాల్గవ ఆంధ్రరాష్ట్ర కమ్యూనిస్టు పార్టీ మహాసభ జరిగింది.

1948 లో విశాఖపట్టణంలో నిర్మింపబడిన జలఉప ఓడకు పూరం బోత్సవం చేయబడింది.

1948 జనవరి 30 తే॥ ఉదయం గాంధీజీని ఘోష్టే రివాల్యూర్తో కాల్చి చంపాడు.

1948 ధార్ కమిషన్ నియామకం.

1948 సెప్టెంబర్ 18 తే॥ హైదరాబాదు సంస్థానంపై పోలీసుచర్య

1948 కనీసవేతనాల నిర్ణయ చట్టం చేయబడింది.

1948 ఫిబ్రవరి కలకత్తాలో అఖిలభారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ రెండవ కాంగ్రెసుసభ జరిగింది. పార్టీ పత్రిక పీపుల్స్ నార్ పై నిషేధం.

1949 జె. వి. పి. రిపోర్టు తయారు చేయబడింది.

1949 అసన్సాల్ (బెంగాల్) లో ప్రధమ రైల్వే ఇంజన్ల కర్మాగారం స్థాపించ బడింది.

1949 రాజ్యాంగ చట్టం తయారుచేయబడింది.

1949 ఏప్రిల్ 20 తే॥ ప్రధమ ప్రపంచశాంతి మహాసభ ప్యారిస్ (ఫ్రేన్) లో జరిగింది.

1949 అక్టోబర్ 1 తే॥ చైనా ప్రజాప్రభుత్వ అవతరణం.

1950 దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్యగారి నిర్యాణం.

1950 కడలూరి జైల్లో క॥ పార్టీ ఖైదీలపై కాల్పులుగాల్చగా నలుగురు మరణించారు.

1950 కళాప్రహంగ చిత్తపిల్ల వేంకటశాస్త్రి గారి నిర్యాణం.

1950 నేలం జైల్లో క॥ పార్టీ ఖైదీలపై కాల్పులు కాల్చగా 22మంది మరణించారు.

1950 జనపరి భారతదేశం రిపబ్లిక్ గా ప్రకటన

1950 జూన్ 25 తే॥ కొరియా యుద్ధం ప్రారంభించబడింది.

1950 ఆగస్టు 13 ఇండోనేషియాలోని లాహోస్ రాష్ట్రీయ సమావేశం జరిగి కొత్త కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని ఎన్నుకొనటం. రాష్ట్రనిర్మాణ కార్యక్రమం తయారుచేయబడింది.

1950 ఆగస్టు 18 తే॥ ప్రెజిడెంట్ రాజేంద్రప్రసాద్ ప్రకటన నమసరించి దేశంలో ప్రత్యేక సౌకర్యాలు పొందడానికి అర్హతగల నిమ్మ జాతులు (సెడ్యూల్డ్) వివిధరాష్ట్రాల్లో కలసి మొత్తం 804 జాతులున్నవి యిందులో పై తనిగతి జాతులు కలవలేదు.

1951 పిబ్రల్ నూతన రాజ్యాంగాన్ని నమసరించి రాష్ట్ర శాసన సభలకు ఎన్నికలు జరిగాయి.

1951 నవంబర్ ప్రజాశక్తి వారపత్రిక ప్రారంభం.

1951 కమ్యూనిష్టుపార్టీ నాయకుల విడుదల

1951 మార్చి 11 తే॥ యిండోనేషియాలో వియత్ నామ్ లాహోస్ సంయుక్త ప్రజా పోరాటం ఏకీకరణచేయటం విజయపరంపర.

1951 ఏప్రిల్ 18 తే॥ వినోబాజీ తెలంగాణాలోని పోచంపల్లిలో భూదానోద్యమం ప్రారంభించాడు. అక్కడ రామచంద్రారెడ్డిగారి ద్వారా వందలకలాలు భూగ్రహణం ప్రథమంగా స్వీకరించటం జరిగింది.

1951 భారతదేశంలో విదేశమిషనరీల సంఖ్య 4683 యీ సంఖ్య స్వాతంత్ర్యం రాక పూర్వం 2271 మాత్రమే ఉండింది. స్వాతంత్ర్యానంతరం విపరీతంగా దిగుమతిఅయిన మిషనరీలు విదేశీ గూఢచారి ఏజంట్లుగా పనిచేశారనే విషయం అనంతరం వెల్లడిఅయింది.

1952 భారతదేశ బడ్జెటు 424-498 కోట్ల ఆదాయం 406-425 కోట్ల ఖర్చు అందులో ఒక్కమిలిటరీ ఖర్చుమాత్రమే 181 నుండి 198 కోట్లకు పెరిగింది.

1952 నవంబర్ 24 తే భారతదేశంలో అమెరికా ఫిల్ముల సంఖ్య 2226 బ్రిటన్ 668 సోవియట్ రష్యా 38 పాకిస్తాన్ 9 తదితర దేశాలవి 133

1952 భారతదేశంలో బ్రిటిష్ పెట్టుబడులు 470 మిలియన్ల పౌనులు మొత్తం విదేశ పెట్టుబడులు 618 కోట్లు.

1952 ఇంగ్లీషు మాజీ ఉద్యోగులకు ఫెన్సన్ 9-5 కోట్లు ఫెన్సన్ సొం దే ఘగాణా ఉద్యోగుల సంఖ్య 16-905

1952 అక్టోబర్ 19 తే|| పాటి శ్రీ రాములు ఆంధ్రరాష్ట్రాన్ని పొగొగొపవేశ పొరంభం డిసెంబర్ 15 తే|| ఆత్మబలిదానం డిసెంబర్ 19 తే|| పార్లమెంటులో ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణంగూర్చి నెహ్రూ ప్రకటన

1952 జూన్ 22 తే|| విశాలాంధ్ర దిన పత్రిక ప్రారంభం.

1952 డిసెంబర్ డాక్టరు కిచ్చాకు స్టాలిన్ శాంతి బహుమానం.

1952 రాయలసీమలో భీకరక్షామం సంభవించి కరువు నివారణకై సోవియట్ యూనియన్ తదితర దేశాలనుంచి తిండి పదార్థాలు రొక్కించి ఉచితంగా పంపబడ్డాయి.

1953 జనవరి 15 తే|| ఆంధ్రరాష్ట్ర విచారణాధికారిగా జస్టిస్ వాంఛూరిపార్థ సమర్పణ జూన్ 5 తే|| తాత్కాలిక రాజధానిగా కర్నూలు నిర్ణయం మార్చి 25 తే|| ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణానికి ప్రభుత్వనిర్ణయం.

1953 ఆగష్టు నోదావరి వరద బీభత్సం.

1953 జూన్ 8 తే|| తణుకులో 5 వ ఆంధ్ర కమ్యూనిస్టు పార్టీ మహా సభ జరుపబడింది.

1953 జూన్ మద్రాసు అసెంబ్లీలో రాజధాని మార్పుకై పెట్టిన సవరణ విజయం జూన్ 16 తే|| ఆంధ్రాస్పెషల్ ఆఫీసర్ గా త్రివేది నియామకం.

1953 నవంబర్ 23 తే|| ఆంధ్ర అసెంబ్లీ తొలి సమావేశం.

1953 ఆంధ్రరాష్ట్ర బిల్లు ముసాయిదా ప్రతిపాదన మంత్రుల జీతాల బిల్లుపై ఆంధ్ర ప్రభుత్వ ఓటమి.

1953 కాశ్మీర్ ప్రభుత్వంనుంచి షేక్ అబ్దుల్లా బర్రిక్ అరెస్టు

1953 కెన్సాలో మొదటిసారి కాంగ్రెస్ మంత్రివర్గ ఓటమి
ప్రెసిడెంట్ పరిపాలన.

1953 కేరళ కాంగ్రెసు మంత్రివర్గంపై విశ్వాస రాహిత్య
తీర్మానం నెగ్గింది.

1953 యుద్ధఖైదీల మార్పిడి సంఘం భారతదేశం నుంచి కొరియాకు
చేరింది.

1953 కలకత్తా లక్నో విద్యార్థులపై పోలీసుల కాల్పులు.

1953 డిసెంబర్ నుఘులో ఆఖిలభారత కమ్యూనిస్టుపార్టీ మూడవ
కాంగ్రెసు జరిగింది.

1953 మార్చి కామ్రేడ్ స్టాలిన్ (రష్యా) అస్తమయం.

1953 మే 14 ఢిల్లీ ప్రజాసభలో వ్యవసాయ మంత్రి ప్రకటననుబట్టి
యా సంచత్సాం 26173000 మంది దేశంలో కరువుకు గురిఅయ్యారు.

1953 సెప్టెంబర్ 26 తే॥ టోకియోకు 150 మైళ్ల దూరంలో గొప్ప
భూకంపం సంభవించింది.

1953 అక్టోబర్ 1 కర్నూలు రాజధానిగా ఆంధ్రరాష్ట్రవతరణం
జరిగింది.

1954 నవంబర్ 6 తే॥ ఆంధ్రప్రదేశ్ సభలో అవిశ్వాస తీర్మానం
గెలుపు. ప్రభుత్వపతనం.

1954 జనవరి 24 తే॥ అర్ధరాత్రి బొంబాయి బట్టలమిల్లు కార్మి
కులపైర కాల్పులు కాల్పుగా ఒకరు మరణించి 28 మంది గాయపడ్డారు.
27 తేదీకల్లా యాసమ్మో 3 లక్షలనుండికి వ్యాపించింది.

1954 ఫిబ్రవరి 3 కుంభనగర్ వద్ద కుంభమేలా సందర్భంలో అల్లరివల్ల వెయ్యిమంది చనిపోవటము వెయ్యిమందికిపైగా గాయపడటము జరిగింది.

1954 ఆగస్టు 11 తే॥ త్రావన్కోర్ లో సోషలిస్టు ప్రభుత్వపు పోలీసులు అరివ ప్రజలపైన కాల్పులుకాల్చగా 11 మంది చనిపోయారు.

1954 సెప్టెంబర్ 19 తే॥ రాజస్థాన్ లోని డూంగర్ జిల్లా గుమరా గ్రామంలో పోలీసులు కాల్పులు కాల్చగా రతన్ లాలాజీ అనే రైతులు మరణించారు. యిదేదినం మధ్యభారత్ లో పోలీసుల కాల్పులలో 6 గురు రైతులు మరణించారు.

1954 అక్టోబర్ 25 తే॥ గుజరాత్ లోని మెహసాల్ జిల్లా చిత్రాడి పురిలో పోలీసులు కాల్చి యిద్దరిని చంపి అనేకమందిని గాయపరచారు. నవంబర్ 28 తే॥ జలపాయిగుడిటి కార్మికులపైన బ్రిటిష్ కంపెనీసహాయ మేనేజరు 9 రాండ్లు కాల్చగా చాలామంది గాయపడటం జరిగింది.

1954 డిసెంబర్ 25 తే॥ సూరత్ జిల్లా వేలాడ్ గ్రామంలో పోలీసులు కాల్పులు చేయగా 9 మంది చనిపోవటము అనేకమంది గాయ పడటము జరిగింది.

1955 నవంబర్ 21 తే॥ బొంబాయిలో మహారాష్ట్రనాదులపైన పోలీసులు కాల్పులు కాల్చగా 14 మంది చనిపోవటము 300 మంది గాయపడటము 600 మందిని అరెస్టు చేయటము జరిగింది.

1955 నవంబర్ 27 తే॥ హైదరాబాదు బోధన్ చెక్కరి ఫ్యాక్టరీ కార్మికులు సమ్మె సందర్భంలో పోలీసులు కాల్పులు కాల్చగా 11 కార్మికులు 11 మంది మరణించటము 230 మందికి తీవ్రమైన గాయాలు తగలటము జరిగింది.

1955 సె॥ డిశె 10-8-20 గం॥ నాగార్జునసాగర్ (నందికొండ) ప్రాజెక్టుకు భారతప్రధాన మంత్రి శ్రీ నెహ్రూ శంకుస్థాపన చేశాడు.

1955 జనవరి 31 తే॥ ఆజమగఢ్ జిల్లా మడికి అనే గ్రామంలో పోలీసులు కాల్పులు కాల్చగా యిద్దరికి ప్రమాదకరమైన గాయాలు తగిలాయి.

1955 ఆగష్టు 12-13 తే॥ పాట్నా విద్యార్థులపైన పోలీసులు కాల్పులు కాల్చగా దీనానాథ పాండేతోసహా 9 మంది చనిపోవటము అనేకమంది గాయపడటం జరిగింది.

1955 ఆగష్టు 15 తే॥ వాదామోకామా విద్యార్థులపైన కాల్పులు కాల్చగా 3 చనిపోయి చాలామంది గాయపడ్డారు.

1955 సెప్టెంబర్ 11 తే॥ బీహార్ లో ముజఫ్ఫర్ పూర్ జిల్లా గోపీగంజ్ లో రైతులపై కాల్పులు కాల్చగా యిద్దరు చనిపోయారు భాగల్ పూర్ జిల్లా బిహారు గ్రామంలో రైతులపైన కాల్పులు కాల్చగా 6గురు రైతులు చనిపోవటం 21 మంది గాయపడటం జరిగింది.

1955 సెప్టెంబర్ 13 తే॥ ఉడిసాలాని ల్యోంజర్ మాంగనీస్ గని కార్మికులపైన 18 రాండ్లు కాల్పులు కాల్చగా 10 మంది చనిపోయారు.

1956 జనవరి 23 తే॥ మహారాష్ట్ర నిర్మాణ సందర్భములో పోలీసులు మొత్తం 200 తూర్పు కాల్పులు కాల్చగా 71 మంది చనిపోవటము 550 మంది గాయపడటము జరిగింది.

1956 12-10 తే॥ నాగాజ్ఞాన సాగర్ ఆనకట్టకు ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డి నిర్మాణోత్సవాన్ని ప్రారంభం చేశాడు.

1956 నవంబర్ 1 తే॥ తెలంగాణాతో కలిసిన ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరించింది. నీలం సంజీవరెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా 12 గురు మంతులతో, మంత్రివర్గం ఏర్పడింది.

1957 నవంబర్ 3 తే॥ 11-45 గం॥ ఉదయం రిష్యా రెండవ ఉపగ్రహాన్ని అంతరిక్షంలోకి పంపింది దీని (స్పూట్నిక్) బరువు 1120=7 పౌనులు గంటకు 15173 మైళ్ల వేగంతో రోజుకు 14 భూప్రదక్షిణలు చేస్తుంది 930 మైళ్ల ఎత్తున యిరిపరిభ్రమిస్తుంది.

176

BC

త్వ ర లో

రాజకీయ మతసాంఘిక విభేదాలతో నిమిత్తంలేక ఆందరి
చేత ప్రశంసించబడిన 'సామాజిక పరిణామక్రమంలో భారత
మహిళ' అను సాస్త్రియగ్రంథం చీతశీర్షికలకు అదనపు సమాచా
రాన్ని చేర్చుకొని అదనపు శీర్షికలతో వెలువడుచున్నది.

భారత సమాజము

భారతదేశంలో ప్రాచీనకాలంనుంచీ సమాజం ఎప్పునాదుల
పైన నడుపబడుతూ వచ్చినది. కాలానుగుణ్యమేగా ధర్మాధర్మ
ములు ఎలా? ఎందుకు? మార్పుచేయబడుతు వస్తున్నాయి.
అదిగాగల విషయాలను సాస్త్రియాధారాలపై నేటి దృక్పథంతో
పరిశీలిస్తూ వ్రాయబడిన గ్రంథం.

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA108 B191
పుస్తకం పేరు	చారిత్రాత్మక కౌలనా 29
తారీఖు	25/10/24
ముందు లెట్టు	yes
వెనుక లెట్టు	yes
మొత్తం పేజీలు	185
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	చ, BC, 176
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Nandini
పేజీలు విడదీసినది	thasiro Nandini
స్కాన్ చేసినది	thasiro
పరీక్ష చేసినది	RUKSANA
పేజీలు పరిశీలించినది	
లైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడింది	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	good